

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет лінгвістики

**Студент як суб'єкт процесу модернізації вищої
освіти XXI століття: візії, цінності, пріоритетні
завдання**

Матеріали

**IV Всеукраїнської студентської науково-практичної
конференції**

19 квітня 2018 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ

**Студент як суб'єкт процесу модернізації
вищої освіти XXI століття: візії, цінності,
пріоритетні завдання**

Матеріали

IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

19 квітня 2018 р.

Київ 2018

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова

Н. В. Глінка, к.філол.н., доцент, заступник завідувача кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Члени редколегії

С.С. Коломієць, к.пед.н., доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Я.Г. Тікан, к.пед.н., доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

І.П. Волощук, к.пед.н., доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

А.В. Удот, викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Комп'ютерна верстка та дизайн

С.В.Устенко, лаборант кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Студент як суб'єкт процесу модернізації вищої освіти XXI століття: візії, цінності, пріоритетні завдання: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 19 квітня 2018 р. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2018. – 193 с.

Збірник містить матеріали щорічної студентської конференції з актуальних питань педагогіки та психології вищої школи, методики навчання іноземних мов, культурології

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2018

ЗМІСТ

Шляхи формування системи сучасних цінностей у студентів вищої школи

Бєлуха О.Ю. ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	11
Бігун О РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	12
Боголій О. М. ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ У СТУДЕНТІВ ВНЗ	13
Віщак Л.В. РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТА	14
Гресова А.Ю. ПРИНЦИПИ ДУХОВНОСТІ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОЇ ЕЛІТИ НАЦІЇ	16
Гросош О.О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В АСПЕКТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	17
Гурська Ю. О. ЦІННІСНА КАРТИНА СВІТУ. ВІДОБРАЖЕННЯ ЦІННІСНИХ КОНЦЕПТІВ АМЕРИКАНЦІВ ТА УКРАЇНЦІВ У МОВІ	18
Дяченко О.В. СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ	20
Жарчінська О. О. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	21
Ісак З.І. ЗНАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	24
Каурова Н.О. ПРАГМАТИЧНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ	25
Кириченко А.С. ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА	26
Мартищенко К.В. РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ	27
Миколюк І.В. МЕТОДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ	29
Нечипоренко Б.В. ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	30
Овчаренко Я.М. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	31

Пасулька К.Ю. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	32
Пожаров О. В. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ, ЇЇ РОЛЬ В ІНТЕГРАЦІЇ У СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	34
Соболенко Д. MODERN VALUES OF UNIVERSITY	35
Стародуб В. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУЧАСНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	37
Харіна Н. Р. ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	38
Чаленко Т. В. РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЖИТТІ СТУДЕНТІВ	39

Міжпредметна підготовка фахівця з інноваційним мисленням в університеті дослідницького типу

Гурська Ю. О. МЕТОДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ	41
Забіяка Д.С СТАРТАПИ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДГОТОВКИ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНОГО ФАХІВЦЯ	42
Козиряцька О.В. САМОСТІЙНІСТЬ У НАВЧАННІ ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	44
Лазарьонок А.О. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВНЗ	45
Лазуренко Д. ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНИХ СТИЛІВ У СТУДЕНТІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	46
Лахта В. Ю. ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ	47
Мудра С.В. ПІДГОТОВКА ЕЛІТНИХ МЕНЕДЖЕРІВ – ФАХІВЦІВ З ІННОВАЦІЙНИМ МИСЛЕННЯМ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ	48
Насипова А.Д. ДІЛОВА ГРА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ	50
Нікитюк М.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ	51
Ольховик А.В. ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ	53
Протащук А. А. АКТУАЛІЗАЦІЯ МИСЛЕННЄВИХ КАТЕГОРІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ «ІННОВАЦІЙНОЇ ЛЮДИНИ»	55

<i>Хворостяна Ю.В.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ	56
<i>Хмельницький Р.В.</i> РОЛЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	57
<i>Шерстюк І. В.</i> ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	59

Новітні підходи до іншомовної освіти у вищій школі

<i>Бондаренко А.С.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ	61
<i>Бортнікова Д.</i> THE ROLE OF THE INTERNET IN ENGLISH LANGUAGE STUDYING	63
<i>Голенко О. А.</i> НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	65
<i>Гриценко І.А.</i> МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІВ СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА	66
<i>Давидова О.В.</i> РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ	68
<i>Кенідра О.О.</i> НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	69
<i>Ковальчук С. І.</i> СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ В НАВЧАННІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	70
<i>Козуб А.</i> МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	72
<i>Кошкіна М. С.</i> МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	73
<i>Модрицька О.Ю.</i> ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПОКРАЩЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	75
<i>Нестерець М.В.</i> ІНШОМОВНА ОСВІТА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ	76
<i>Олейникова А.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	77
<i>Онищенко Е.В.</i> РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	79
<i>Пасєка Р.</i> MEDIA TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING	80
<i>Петрова О.Б.</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ (НА ОСНОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	81
<i>Поліщук А.В., Стеблецький І.М.</i> ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ВИЩИХ ШКОЛАХ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	84

Рогоза Р.О. INNOVATIVE METHODS OF FOREIGN LANGUAGES TEACHING	85
Рудич В.О. ВІДЕОБЛОГІНГ ЯК ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ	86
Рябуха К.О. КУЛЬТУРА МОВИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ	88
Сіволодська А.А. ВИВЧЕННЯ МОВИ В ТАНДЕМІ ЯК ОДИН ІЗ НАЙЕФЕКТИВНІШИХ МЕТОДІВ ОПАНУВАННЯ НОВОЇ МОВИ	90
Совпенко М.О. ФОРМУВАННЯ ІКК ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРИЙОМІВ НЛП	91
Тертична О. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ	92
Трохимець О.В. ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЕРЕГЛЯДІВ АНГЛІЙСЬКИХ КІНОСТРІЧОК	94
Хом'як М.А. НОВІТНІ ПІДХОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	95
Чопей В.В. НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	97
Штанюк А. НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НОВОТВОРІВ У РЕКЛАМНІЙ СФЕРІ	98
Щербакова О.С. THE ROLE OF ANIMAL DOCUMENTARIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING	99
Ярощук Р.В. MODERN APPROACHES TO EXTERNAL EDUCATION	101

Мова і культура. Міжкультурна комунікація

Аліфанова О.В. ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	102
Березовіченко С. ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ЛЕКСИКИ І ФРАЗЕОЛОГІЇ) ПРЕДСТАВНИКІВ БРИТАНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ	104
Бігун О. КОМУНІКАТИВНИЙ СТИЛЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ІНДІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ В ДІЛОВІЙ СФЕРІ	105
Бугай Ю.О. МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННОЇ СФЕРИ	106
Величко В.В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ СТУДЕНТІВ	108

Волкова А.	ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ–КОМУНІКАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ	109
Гнаткович О.	МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У РОЗРІЗІ МУЛЬТИНАЦІОНАЛЬНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	110
Гресова А.Ю.	ЦІННІСНІ КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ПРЕДСТАВНИКІВ НІМЕЦЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ (ЗА Г.ХОФШТЕДЕ)	111
Грищенко І.А.	ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	113
Гуревич Д.Д.	ЗНАЧЕННЯ СТЕРЕОТИПІВ ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	114
Давидова О.В.	ОЛЬ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФОНОВИХ ЗНАНЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	116
Дебела А.	НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ	117
Добродій В.Р.	ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЛОВОЇ КРОСС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	118
Жарчінська О. О.	ДОМІНАНТНІ РИСИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	120
Залужний Р.	"ЕМОДЗІ" НА TWITCH.TV ЯК НЕВЕРБАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	122
Зіненко О.А.	ВПЛИВ МЕНТАЛІТЕТУ НА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ НІМЕЦЬКОГО НАРОДУ	124
Кириченко А.С.	АМЕРИКАНСЬКА ВЕРБАЛЬНА ПОВЕДІНКА В СТАНДАРТНИХ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЯХ	126
Кільдішова А.О.	ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	127
Козуб А.	ЗАСОБИ НЕВЕРБАЛЬНОГО ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КРАЇНАХ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕТУ	129
Котюжанська І.А.	ОБРАЗНИЙ СКЛАДНИК КОНЦЕПТУ CURIOSITY	130
Кошкіна М. С.	ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРЕДСТАВНИКІВ БРАЗИЛЬСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ	132
Лазарьонов А.О.	СТАНДАРТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У США	134
Лазуренко Д.	ДОМІНАНТНІ РИСИ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ РІЗНОВИДІВ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	136

Лаиша В. Ю.	БАР'ЄРИ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СПОСОБИ ЇХ УНИКНЕННЯ	138
Лебедь Ю.О.	МОВНІ РЕАЛІЇ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО–КУЛЬТУРНОЇ СВОЄРІДНОСТІ В СИСТЕМІ ОСВІТИ США	139
Малюк Д.С.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ	141
Мартищенко К.В.	КУЛЬТУРНО ОБУМОВЛЕНІ СТЕРЕОТИПИ, ЇХ ВИДИ ТА ВПЛИВ НА ПЕРЕБІГ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	142
Миколюк І.В.	МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВНЗ	143
Насипова А.Д.	ЯВИЩЕ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ І ФОНОВИХ ЗНАНЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	145
Нікитюк М.О.	ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИСОКОКОНТЕКСТНИХ ТА НИЗЬКОКОНТЕКСТНИХ КУЛЬТУР	146
Олейникова А.М.	ПРОБЛЕМА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТУ	147
Ольховик А.В.	ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ЛЕКСИКИ І ФРАЗЕОЛОГІЇ)	149
Пригодій О.С.	ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ В ПРОСТОРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	151
Прокопова Є.А.	ЖЕСТИ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ	152
Протащук А. А.	СТЕРЕОТИПИ КРАЇН ЄВРОПИ, ЇХ ФОРМУВАННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ	153
Рябуха К.О.	СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОЇ ПОВЕДІНКИ	155
Самко В.О., Щур Н.І.	ОСОБЛИВОСТІ КОМЕРЦІЙНОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ	157
Сіволодська А. А.	ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ БЕЛЬГІЙЦІВ У СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	158
Совпенко М.О.	ПРОБЛЕМА ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ В АСПЕКТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ США	160
Устай М.М.	МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ	161
Харіна Н. Р.	БАРЄРИ КОМУНІКАЦІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СИСТЕМ	162

Хворостяна Ю.В.	
МОВНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ЧАСОВОЇ ТА ПРОСТОРОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	164
Хмельницький Р.В.	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ В США	166
Чеботар А.М.	
МОВНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ЧАСОВОЇ ТА ПРОСТОРОВОЇ КАРТИН СВІТУ	168
Черненко Є.В.	
ДЕКОДУВАННЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗПІЗНАВАННЯ БРЕХНІ	169
Чичиркоза А. Ю.	
МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ	171
Шарандак Б.В.	
INTERCULTURAL COMMUNICATION	173
Шерстюк І. В.	
ПЕРЕКЛАД У ПЛОЩИНІ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	175
Шибінська К. Е.	
ВПЛИВ МІЖКУЛЬТУРНИХ СТИЛІВ КОМУНІКАЦІЇ НА ПЕРЕКЛАД ЯК ПРОЦЕС ТА РЕЗУЛЬТАТ	177
Шкуренко А.С., Шелестюк А.Р.	
ЕЛЕКТРОННИЙ ДИСКУРС ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ	178
Штанюк А.	
НЕВЕРБАЛЬНЕ ТА ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ	180
Шульга О. В.	
САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСОБИСТОСТЕЙ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЗА ДОПОМОГОЮ ФОТО ЯК ЕЛЕМЕНТУ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	181
Юц І.	
IMAGERY OF PHRASEOLOGICAL UNITS BASED ON FRENCH LANGUAGE	182
Яким Н.	
МОВА І КУЛЬТУРА. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	184
Якубець К.	
THE TRANSLATION OF IDIOMS	185
Янковська Ю.О.	
ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІЇ КОМІЧНОГО	186
Яременко О.А.	
ЖЕСТИ ЯК ЗАСІБ СПІЛКУВАННЯ	188

Шляхи формування системи сучасних цінностей у студентів вищої школи

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СЕРЕД СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Белуха О.Ю.

ЛА-51,ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Цінності або ж ціннісні орієнтації – головне відображення світогляду будь-якої людини та суспільства в цілому. За допомогою визначення поглядів певної особистості на ключові моменти нашого життя, такі як самореалізація, кар'єра, здобування освіти, інститут шлюбу, стосунки із близькими, можна встановити рівень важливості та суттєвості її як самостійної одиниці. Головною перевагою ціннісних орієнтацій є змога їх формування, розвитку та вдосконалення протягом всього нашого життя.

Закладання основ особистості відбувається ще в ранньому дитинстві та закріплюється з часом. Звісно, чим старша людина, тим важче впливати на її давно вже усталені та закорінені погляди на аспекти власного життя. Однак, саме в період юнацтва та молодості кожен проходить через процес певної переоцінки всього, що знаходиться навколо (це спілкування, первинні та вторинні потреби, предмети та явища, що нас оточують, здобуття освіти, ставлення до суспільства, самовираження та самоорієнтація). І саме цей час є найвдалішим моментом для впливу та формування основних засад цінностей, вподобань та поглядів молоді.

Навчання у вищих навчальних закладах є рушійною силою для гармонізації ціннісних орієнтацій та їх спрямування до необхідного руслу. Будучи студентами, молодь знаходиться на тому відрізку життєвого шляху, коли безклопотне дитинство вже позаду, а самостійне доросле життя ще недосяжне. Проте, перевагою “найкращого часу життя” є можливість вибору, корегування поглядів та володіння власним часом. Перебуваючи у пошуку власного «я», здобуваючи освіту, долаючи все нові і нові труднощі, ми вчимося на своїх помилках та починаємо відчувати справжній “смак життя”.

Присутність реального прикладу – запорука вдалого формування цінностей людини. В період юності вища школа має встигнути зайняти саме цю ланку неперервного розвитку, обігнавши батьків, що змінили тактику свого виховання в силу дорослого віку своєї дитини та найголовніше – знівелювати всі можливі пагубні впливи так званих “поганих компаній” та зацікавлення їх ідеалами та цінностями. Однак, суть полягає в тому, що саме від друзів та найближчого кола спілкування молодь і вибирає всі ціннісні орієнтації, погляди на навколишній світ та навіть риси власного характеру. Тому, головним завданням будь-якої організації, формування чи навчальної установи є об'єднання цих груп, їх свідоме та добровільне зацікавлення альтернативними варіантами та способами проведення часу, ознайомлення із іншими цінностями, мотивація, розширення кругозору та спрямування до загально важливої діяльності та орієнтирів. Такими заходами можуть бути суспільні проекти, організація творчих концертів чи виступів, участь у конкурсах, відвідування визначних місць та пам'яток, знайомство із успішними та відомими людьми, відвідування культурних заходів та інше.

Отже, вища школа може стати ґрунтом для формування та розвитку ціннісних орієнтацій та особистості в цілому, які відбуваються на основі власного мислення, світосприйняття, визначенні життєвої мети, перспектив розвитку та розуміння навколишньої дійсності та самого себе.

Література:

1. Асмолов А.Г. Психология личности. – М.:В.шк.,1990. – с.125-498.

2. Леонтьев Д. А. Жизненный мир человека и проблема потребностей//Психологический журнал, 1992, т. 13, № 2. – с.32-56

РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

*Ольга Бізун
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Важко уявити сучасне життя без конфліктів. Раніше люди не зверталися до спеціальних знань про природу конфліктів, але згодом проблеми, пов'язані із виникненням і розв'язанням проблемних ситуацій, почали розглядатися не лише психологами і соціологами, а й політиками, підприємцями, педагогами та соціальними працівниками. Постійна взаємодія з людьми, а також необхідність прийняття спільних рішень, змусила представників цих професій заглянути у глиб цієї проблеми. Вищі навчальні заклади Америки залучають до процесу розв'язання конфліктів спеціалістів, які навчають представників кампусу розв'язувати проблеми студентів та викладачів (від проблем на заняттях до міжетнічних суперечок університетського масштабу). Оскільки життя не стоїть на місці, приводів для суперечок стає ще більше, тому навіть сам навчальний заклад може стати безпосереднім учасником конфлікту [3].

Конфлікт – це зіткнення двох або більше рівноспрямованих сил з ціллю реалізації їх бажань в умовах протидії [1, 28]. На шляху подолання проблемних ситуацій постає конфліктологія – теоретично-прикладна дисципліна. На думку С. В. Давлетчиної, ця наука має подвійний характер, адже по-перше, дається пояснення конфлікту як соціального явища, аналізується його природа, динаміка, взаємодія з іншими суспільними відносинами, а також, по-друге, вивчаються конкретні види конфліктів, що виникають у різних формах соціального життя, технології їх регулювання і вирішення [1, 28]. З розвитком суспільства, суперечки виникають все частіше на нових підгрунтях, тому актуальність цієї науки і даного дослідження не слід недооцінювати.

Конфлікти вищої школи виникають у площині «педагог-учень», «педагог-адміністрація» чи «учень-учень», проте на ефективність навчального процесу впливатиме найбільше саме суперечки між викладачем та студентом. Останні, звиклі до думки про те, що учитель – це ворог, який постійно висуває певні вимоги, які неможливо виконати, з критикою ставляться до методів викладання нового викладача. А викладачі, завищуючи планку для вчорашніх школярів, вимагають від них більшого, ніж очікувалося. Так народжуються найпростіші конфлікти, в яких необхідно знаходити спільну мову якнайшвидше.

Існує загальний алгоритм виходу із конфліктної ситуації:

- Оцінка конфліктної ситуації

До неї входить перша реакція викладача на зародження конфліктної ситуації, аналіз умов навчального процесу, дослідження поведінки та стану учня. Викладач може перемикнути увагу студентів, розрядити напругу жартом для того, щоб попередити конфлікт. Складність ситуації проявляється в умінні учителя стримувати емоції, показувати витримку та самовладання, а також у вчасному виявленні загрози подальшого розгортання конфлікту.

- Аналіз конфліктної ситуації

Під час аналізу викладач намагається зрозуміти особистісні особливості учасників конфлікту. Він збирає різноманітну інформацію про причини виникнення конфліктної ситуації, а також обирає стратегію для управління нею. На цьому етапі відбувається бесіда з учасниками конфлікту і приймаються перші конкретні кроки для зняття напруги.

- Безпосереднє подолання конфлікту

Педагог, як шахіст, повинен зрозуміти наслідки будь-яких дій на декілька кроків наперед і прораховувати можливу реакцію студентів у відповідь. Звичайно, здібності для

успішного подолання конфлікту можна розвинути на спеціальних тренінгах, однак, зазвичай, через напруженість ситуації, обмеженість часу, відсутність певних навичок, викладачу треба вирішувати проблему виходячи з реальних умов.

Отже, при подоланні конфліктної ситуації, педагог може застосовувати такі дії [2, 61]:

- Репресивні (публічна негативна оцінка дій студента, висміювання, а також скарги керівництву);
- Неконструктивні (відкладання вирішення конфлікту, заниження його рейтингу та упереджене ставлення);
- Конструктивні (переключення уваги, самоіронія, визнання прогалини, пояснення дій, обговорення і вирішення ситуації).

Зрозуміло, що лише третій варіант призведе до дійсного вирішення конфліктної ситуації. Хоча репресивні та неконструктивні дії досить часто проявляються під час студентського життя, однак, виникнення здорових суперечок лише певним чином доводить, що студент зацікавлений у предметі і намагається у ньому розібратися. Він відповідає на питання, експериментує, думає, аналізує і оброблює інформацію, яку намагаються пояснити. Бесіда зі студентами і вміння дослухатися – ключ до успіху сучасного педагога.

Література:

1. Давлетчина С. Б. Конфликтология / Светлана Борисовна Давлетчина. – Улан-Удэ: ВСГТУ, 2005. – 89 с.
2. Психологія конфлікту: Навчально-методичний посібник для підготовки магістрів усіх форм навчання/ В. Я. Галаган, В. Ф. Орлов, О. М. Отич, О. О. Фурса. – К.: ДЕТУТ, 2008. – 422 с.
3. Volpe M. Resolving Conflicts in Institutions of Higher Education / M. Volpe, D. Chandler. – Atlanta: GSUCL, 2000. – 14 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ У СТУДЕНТІВ ВНЗ

*Боголій О. М.
ЛФ-71мп,ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Студенти вищих навчальних закладів у процесі навчання формують нові прагнення конкурентоздатності та успішного суспільного життя. У психології ще не склалася одна загальноприйнята теорія розвитку професійної рефлексії у студентів. Теоретичні уявлення про розвиток рефлексії взагалі залежать від розуміння її сутності, природи та особливостей структурних механізмів формування.

Рефлексія — це не тільки знання й розуміння самого себе, але й встановлення того, як інші розуміють і сприймають його особистість, емоційні реакції і когнітивні уявлення. Це "процес подвійного, дзеркального взаємовідображення суб'єктами один одного, змістом якого є відтворення особливостей одне одного" [3, с 520].

Існує чотири підходи до вивчення рефлексії: кооперативний, комунікативний, когнітивний (інтелектуальний), особистісний.

Кооперативний підхід розглядали: Е.Емельянов, А.Карпов, В.Лепський, В.Лефевр, Г.Щедровицький. Вони вважають, що рефлексія є результатот суб'єктних видів діяльності, а також при проектуванні колективної діяльності з урахуванням необхідності координації професійних позицій та групових ролей суб'єктів.

Представники комунікативного підходу: Г.Андреева, О.Бодальов, розглядають рефлексію як суттєву складову міжособистісного сприймання в сучасному суспільстві.

Когнітивний підхід вивчали: А.Брушлінський, Т.Корнілова, Ю.Кулюткін, О.Матюшкін. Вони розуміли рефлексію, як здатність суб'єкта аналізувати та співвідносити власні дії з предметною діяльністю; пов'язували її з механізмом мислення, перш за все, теоретичним.

Представники **собистісного підходу**: Ф.Василук, Н.Гуткіна, Д.Леонтьєв, О.Шаров. У них рефлексія презентується як результат спілкування з іншими людьми та активної діяльності, побудови нових образів про себе та оточуючий світ [2, с. 8].

Поняття «рефлексія» у психологічному словнику – призначення спрямованості пізнання людини на саму себе, на свою діяльність та поведінку, свій внутрішній світ, психічні якості і стани, вміння представляти себе на місці іншої людини [4, с. 150].

А.Ковальова переконує, що особлива зацікавленість в психологічних факторах розвитку професійної рефлексії у студентів потребує розширених і поглиблених знань про феноменологію, закономірності, механізми пізнання людьми один одного в різних ситуаціях взаємодії [1, с. 186].

Як відомо, головна ознака рефлексії це спрямованість на систему діяльності, елементи якої: суб'єкт діяльності, наділений активністю, яку спрямовує на об'єкти; об'єкт діяльності; сама активність.

Особливої уваги потребує впровадження теоретичних і емпіричних знань в соціальну практику життя студентів: партнерської організації праці, міжособистого ділового спілкування в умовах освітнього процесу, розробка видів діяльності для життєвого побуту, самовиховання культури відпочинку, самоосвіти.

Отже, у формуванні сутності професійної рефлексії психологічний фактор складає організоване пізнання себе та інших дорослих людей. З віком кожен потребує рефлексії, вона виникає як результат об'єктивного розвитку діяльності. Ще один фактор це результат визрівання внутрішніх суперечностей у свідомості особистості, що актуалізує потреби перегляду та переорієнтації усталеної мотиваційної системи.

Література:

1. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком / А.А. Бодалев. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 200 с.;
2. Гурова Л.Л. Когнитивно-личностные характеристики творческого мышления в структуре общей одаренности / Л.Л. Гурова// Вопросы психологии. – 1991. – №6. – С. 14-21
3. Психология. Словарь. /Под ред. А.В. Петровського и М.Г. Ярошевского.-М.: ИПЛ, 1990.- 702 с.
4. Психологічний словник / [ред. Н.А.Побірченко, авт.-укл. В.В.Синявський, О.П. Сергеевкова]. – К.: Науковий світ, 2007. – С. 210.

РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТА

Віщак Л.В.
ЛФ-71мп,ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

В сучасних умовах глобалізації, модернізації й гуманізації суспільства й переосмислення усталених поглядів та стереотипів все більше загострюється інтерес науковців до гендерних досліджень. Зокрема посилюється важливість гендерної освіти, яка стає невід'ємною частиною навчального процесу і має особливе значення у формуванні системи цінностей студента. Ця важливість обумовлена спрямованістю гендерної освіти на рефлексію прав, свобод і рівності всіх людей, незважаючи на відмінність кожного, на аналіз і пошук шляхів вирішення реальних соціальних проблем, що виникають у соціальній взаємодії різних гендерів.

Існує доволі чітке розмежування біологічного і соціального аспектів відмінностей чоловічого і жіночого, пов'язане з поняттями статі й гендеру. Категорія «гендер» (від англ. gender – рід, стать) відображає особливості взаємодії чоловіків і жінок як соціально організованих груп на відміну від біологічної (sex) детермінанти їх соціалізації. Об'єктом гендерних досліджень є весь спектр соціальних взаємодій між статями й вивчення відмінностей і подібностей в їх соціальній поведінці. Виходячи з цього, гендерний підхід можна використовувати при вивченні як жіночих, так і чоловічих моделей статевої ідентифікації і самореалізації в вихованні та навчанні, що представляє великий інтерес для педагогіки [2].

Гендерна освіта в вузькому сенсі - це перш за все просвітницькі програми з гендерної проблематики, які читаються в різних варіантах для студентів, як правило, соціогуманітарних спеціальностей. У більш широкому розумінні, гендерна освіта сприяє формуванню гендерної рівності та сприяє подоланню негативних гендерних стереотипів. У цьому сенсі гендерна освіта не обов'язково має виражатися в якихось конкретних освітніх програмах, вона має бути присутня в процесах навчання і виховання і є частиною ідеології вищої освіти [1].

Як стверджує А.В. Мудрик, безпосередньо у вихованні гендерний підхід має на меті створення таких умов для виховання юнаків і дівчат, в яких їх розвиток і духовно-ціннісна орієнтація сприятимуть прояву і позитивному становленню індивідуальних маскулінних, фемінінних й андрогінних рис; щодо безболісного пристосування підростаючого покоління до реалій статевого ролі в відносин в суспільстві і ефективному статевого ролі в виокремленню в соціумі» [4, с. 16].

Сутність гендерного підходу у вихованні полягає в індивідуальному підході до прояву гендерної ідентичності. З позицій цього підходу, гендерна ідентичність не є однаковою для всіх чоловіків і жінок в рамках своєї статі, визнається множинність, індивідуальність, пластичність гендерних відмінностей. Це означає, що в освітньому процесі постає завдання індивідуалізації гендерної ідентичності і вивчення суб'єктивних аспектів створення тієї чи іншої моделі ідентичності кожної особистості окремо. Таким чином, одним із завдань впровадження гендерної освіти є створення умов для зростання самосвідомості і можливостей самореалізації особистості з індивідуальним набором маскулінних, фемінінних й андрогінних характеристик [5].

Як зазначає І. Костикова, представники різних статей змушені стикатися зі складним світом мінливих гендерних стереотипів, які приходять в протиріччя з особистими бажаннями і схильностями людини. Завдання гендерної освіти – пояснити природу стереотипів, показати їх мінливість і соціальну обумовленість. Для ефективного впровадження гендерного підходу в освіті необхідно вивчити чинники педагогічного середовища, що впливають на процес формування гендерної ідентичності вихованців, форми шкільної роботи, значущі для гендерної соціалізації, підготувати для цього педагогічний персонал [3, с. 68].

Отже, підвищення кваліфікації викладачів вузів, педагогів, психологів та студентів педагогічних вузів в питаннях гендерної проблематики, їх систематична інформаційна підтримка, оснащення навчальними посібниками, а також активність самих викладачів в просуванні теоретико-методологічних основ гендерного знання сприятиме формуванню загальнолюдських цінностей студентів, що проявлятимуться у формуванні гендерної самосвідомості студентів як умови здійснення успішної гендерної соціалізації, професійного самовизначення і життєвої стратегії, засвоєння моделі толерантної поведінки в гендерних відносинах.

Література:

1. Васильева Е. В. Гендерное образование и гендерная педагогика / Е. В. Васильева. – Барнаул: АлтГУ, 2007.

2. Каменская Е. Н. Гендерный подход в педагогике : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.01 "общая педагогика, история педагогики и образования" / Каменская Елена Николаевна – Ростов-на-Дону, 2006. – 63 с.

3. Костикова, И., Митрофанова, А., Пулина, Н., Градскова, Ю. Перспективы гендерного образования /И. Костикова, А. Митрофанова и др. // Высшее образование. - 2001. - №2. - С. 68 - 75.

4. Мудрик, А.В. О полоролевом (гендерном) подходе в социальном воспитании / А.В. Мудрик // Воспитательная работа в школе. - 2003. - №5. - С. 15 - 19.

5. Надолинская, Л.Н. Влияние гендерных стереотипов на воспитание и образование /Л.Н. Надолинская // Педагогика. - 2004. - №5. - С. 30 - 35.

ПРИНЦИПИ ДУХОВНОСТІ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОЇ ЕЛІТИ НАЦІЇ

Гресова А.Ю.

ЛА-71мп, ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сьогодні однією з актуальних проблем, що потребують негайного вирішення, постає питання правильного виховання майбутньої еліти нації. Суспільство на сучасному етапі заткнулось зі змінами соціального характеру, що відбуваються одночасно з переосмислення етичних норм та моральних цінностей. Світ стрімко змінюється, але змінюють його не культура і спрямованість на духовний розвиток, а науково-технічний прогрес зі своєю соціальною установкою "бери від життя все" [1, с.9]. Звичним явищем ХХІ століття стала постійна напруга в суспільстві, людина не в змозі впоратись з величезним потоком інформації, доступність якої ще кілька десятиліть тому здавалась неймовірною. Свій внесок у духовну напруженість робить також проблема глобалізації ринкових відносин, що призводить до того, що прагматичні цілі стають більш пріоритетними, ніж духовні цінності [3, с.357]. Саме тому одним із найважливіших завдань сучасного суспільства є дотримання принципів духовності у формуванні майбутньої еліти.

Перш за все, необхідно встановити, що означає поняття "національна еліта". Національна еліта, на нашу думку, це інтелектуальний і духовний генофонд суспільства, це та його частина, яка бере на себе роль лідера у політичній, культурній, економічній та інших сферах. Інакше кажучи, національна еліта – це духовно зрілі, інноваційно-активні фахівці. Основним їх завданням є трансформація ХХІ століття у століття духовності. Але задля того, щоб нація була багата на справжніх лідерів в усіх сферах суспільного життя, їх необхідно правильно виховати, базуючись на принципах духовності. І таке виховання покладається на заклади вищої освіти, і саме у формуванні майбутньої еліти нації полягає реалізація основної цілі вищої освіти.

Наведемо визначення поняття "духовність", запропоноване визначним українським вченим, доктором філософських наук С.Б.Кримським [2]: "Духовність — це завжди ціннісне домобудівництво особистості. Це отой безкінечний шлях до формування свого внутрішнього світу, що дозволяє людині не залежати повністю від контексту, зовнішнього життя, тобто залишатися собі тотожним". На думку дослідника, духовність ХХІ століття стикнулася з низкою загроз, а саме із загрозою пріоритету прагматичних цілей перед духовними цінностями, адже на сучасному етапі розвитку людства спостерігається розкол загальної схеми моральної поведінки людей. Ось чому такими важливими виступають сформульовані вченим принципи духовності: принцип монадності (здатності особистості репрезентувати свою епоху, націю та культуру); принцип еквопотенційності (тобто розуміння життя як зростаючої кульмінації творчих подій); принцип полісистемності цілей як складових чинників головної мети та принцип екзистенційного крещендо (сходження до найвищих реєстрів цінностей).

Очевидно, що ці принципи є ключовими в процесі формування майбутньої національної еліти. В суспільстві еліта завжди виконує дві функції: створення та розвитку. В

певний історичний момент в суспільстві утворюється група людей, які здатні принести якісні зміни та створити нову систему життя самого суспільства. Так як джерелом еліти зазвичай виступають студенти вищих навчальних закладів, ключову роль в формуванні їх особистості відіграє середовище, в якому вони реалізують свій потенціал, отримують певні навички, знання та досвід. А зазначені вище принципи духовності є засадничими у формуванні компетентності студентів, куди входять знання, навички і досвід.

Принцип монадності акцентує увагу на тому, що в сучасному суспільстві крім колективності у вирішенні завдань необхідною є також особиста відповідальність студентів за прийняття рішень і втілення їх у життя. І кожен студент повинен розуміти, що саме він є представником своєї нації і культури, тому виховання відповідальності студента є одним із основних завдань вищої освіти. Принцип еквопотенційності, як вже було зазначено, реалізується у сприйнятті життя як зростаючої кульмінації творчих подій, тому необхідність формування креативного мислення у студентів та потреба у розвитку їх творчих здібностей не викликають жодних сумнівів. Важливість принципу полісистемності цілей полягає в тому, мета освіти, як і будь-якої іншої людської діяльності, не повинна бути винятковою і єдиною, а має вмщати в себе систему підцілей, що формуватимуть нову сучасну парадигму освіти. Нарешті, принцип екзистенційного крещендо передбачає виховання духовно зрілих, іноваційно-активних фахівців, свідомих та гідних представників майбутньої еліти нації.

Література:

1. Амонашвілі Ш.О., Маллаєв Д.М., Крук С.Л. Маніфест гуманної педагогіки. – Хмельницький, 2014.
2. Махун С., Сюдюков І. Сергій Кримський. Принципи духовності XXI століття. Газета "День" №220 (2002). [Онлайн-джерело] – режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/sergiy-krimskiy-principi-duhovnosti-hhi-stolittya>
3. Андрусів В. Українська еліта: звідки ноги ростуть. Стаття. – Середа, 11 листопада 2009. [Онлайн-джерело] – режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2009/11/11/4307154/>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В АСПЕКТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

*Гросош О.О.
зр.МБ, ФМЕВ
ДВНЗ УжНУ*

Геополітична спрямованість сучасного цивілізаційного процесу визначається його глобалізацією, зростанням значущості гуманітарної сфери, високих інформаційних технологій, постіндустріальних принципів суспільного розвитку, підвищенням ролі інтелектуального капіталу та менеджменту, соціальних і гуманітарних чинників економічного прогресу, утвердженням пріоритетності базових засад сталого розвитку. [2, 11]

Україна як важливе геополітичне утворення на європейському континенті є невід'ємною складовою нової системи європейських і глобальних зв'язків та відносин, що сформувалася на зламі тисячоліть. Істотними чинниками зростання міжнародного значення України є її надзвичайно сприятливе положення – у самому центрі Європи, на стику православної, західної та ісламської цивілізацій. Завдяки цьому наша держава є повноправним учасником широкої взаємодії культур і цивілізацій у сучасному світі. Україна намагається сприяти подоланню геополітичних і культурних бар'єрів, створенню умов для глобальної взаємодії культур і цивілізацій, формуванню демократичного світового устрою. Наша держава зробила свідомий вибір на користь загальноєвропейської інтеграції.

Інтеграція в європейський освітній простір потребує вироблення і впровадження нових підходів, серед яких:

- творче використання досвіду сусідніх з Україною держав-членів ЄС;
- адаптування законодавства України до вимог Болонського процесу;
- спільна підготовка фахівців у європейських вузах та обмін випускниками;
- вирішення проблем юридичного визнання дипломів українських вузів у країнах ЄС;
- створення умов для закріплення фахівців, що закінчують навчання;
- недопущення «відтоку мізків» з нашої держави;
- підготовка фахівців, спроможних захистити інтереси України у жорстких умовах світової конкуренції, врахо- вуючи членство в СОТ та інші виклики [1, 6, 10].

Література:

1. Інтеграція в європейській освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: Монографія / За заг. ред. Ф.Г. Ващука. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – 560 с. – (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 16).
2. Концептуальні та правові основи формування Європейського освітнього простору: Навчальний посібник / за ред. Ф.Г.Ващука, В.І.Лугового. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – ____ с. – (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 17).

ЦІННІСНА КАРТИНА СВІТУ. ВІДОБРАЖЕННЯ ЦІННІСНИХ КОНЦЕПТІВ АМЕРИКАНЦІВ ТА УКРАЇНЦІВ У МОВІ

*Гурська Ю. О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Нині ціннісна мотивація багатьох суспільних процесів і пошуки перспектив культурного розвитку сучасного суспільства нерозривно пов'язуються з інтенсивною філософською розробкою аксіологічної проблематики. Існування та життя людини реалізується не просто через матеріальну діяльність, а за допомогою ціннісно-матеріальної діяльності. Заради певних особистих цінностей людина може відмовитися від будь-чого матеріального, інколи навіть від життя, тобто ціннісному підкорити матеріальне. Суспільне буття, осмислене таким чином, виявляється не суто матеріальним або суто духовним, а об'єднаним, ціннісно-діяльним.

Але цінність хоч і завжди пов'язана з предметом речового світу і думкою, та її не можна ототожнювати з реальними предметами. Вона являється чуттєво-ідеальною цілісністю і виражає людське ставлення до предмета. Особливість полягає в тому, що людина має тенденцію привласнювати собі цінні предмети. Це зумовлено як природою людини, так і впливом суспільства. Цінність виникає на підставі відношення і проявляється через практичну діяльність, але не є при цьому ні предметом, ні відношенням. Вона не існує поза системою «суб'єктивно-об'єктивних» відносин [4, 116]. Цінність знаходиться на межі матеріального та ідеального і об'єднує їх в окреме поняття, тому необхідно розрізняти матеріальні та духовні аспекти вираження ціннісного відношення.

Об'єктивна реальність проходить когнітивний процес на шляху до свого відображення у свідомості колективу певної лінгвокультури. Категоріальні ознаки картини світу стали сьогодні комплексним об'єктом психологічних, культурологічних, мовознавчих та інших наук. Це поняття розглядається як образ світу, модель світу (подібні за значенням поняття «модель універсуму», «схема реальності», «схема свідомості», «структура об'єктивного досвіду» тощо) і воно характеризує суб'єктивну системність світосприйняття і світовідчуття людини: цілісну, багаторівневу систему уявлень про світ і його взаємозв'язки, про інших людей, про себе і свою діяльність, про просторову і часову послідовність подій, їхні причини, значення і цілі [2, 594].

Картина світу має антропоцентричний характер, адже її формування зумовлене процесом пізнання світу людиною. У цьому процесі задіяні усі рівні психічної активності людини, цей процес включає в себе кодування інформації про навколишній світ та самого себе в різнорівневих ментальних образах як одиницях знання (сенсорні, вербальні, образні та інші).

Для розуміння етнокультурної специфіки важливою є саме ціннісна картина світу. За визначенням В. І. Карасика, «Ціннісна картина світу – це частина мовної картини світу, яка моделюється у вигляді взаємопов'язаних оцінних суджень, що співвідносяться з юридичними, релігійними, моральними кодексами, загальноприйнятими судженнями здорового глузду, типовими фольклорними та літературними сюжетами» [1, 224]. Для того, щоб вивчити мовну, насамперед, ціннісну картину світу або ціннісні орієнтації необхідно дослідити культурні концепти, які можуть бути спільними, а можуть не збігатися у різних лінгвокультурах. Серед різних типів культурних концептів виділяють перспективніші для вивчення: категоріальні культурні концепти, концепти стереотипів поведінки, зафіксовані у семантиці різнорівневих мовних одиниць, і концепти-коди, які у концентрованому вигляді представляють розпредмечування ціннісних смислів.

Одна з найважливіших американських цінностей – патріотизм – проявляється в головному гаслі американців “Proud to be American” – «Пишаюся, що я американець». У своєму дослідженні О. В. Ноженко, розглядаючи окремих концепт «патріотизм» (PATRIOTISM) виявляє певні семантичні ознаки базового рівня: *longing for freedom, liberty, a* також протилежну ознаку – *treason* [5, 13].

В основі американського морального виховання лежать три принципи: *privacy* – невтручання в приватне життя, *trespassing law* – захист власності, *voluntary action* – добровільну участь у суспільному житті. Дані принципи стають основою для вироблення норм, прийнятих як початкові права громадян, а от обов'язок держави – захищати ці права. Американці побудували в своїй країні стійке законослухняне суспільство, яке не тільки користується законодавчо закріпленими правами і свободами, а намагається їх оберігати.

Цінності родина та сім'я можна охарактеризувати як одні з основних для української культури, оскільки вони виражають загальне знання та ставлення, вони пов'язані із фрагментом дійсності, який наскрізь проймає все буття українського народу й людства загалом.

Серед усіх східнослов'янських мов слово родина на позначення групи людей, пов'язаних кровним зв'язком (або “згуртованих дружною, спільною діяльністю, спільними інтересами”), вживане тільки в українській мові (наявне воно також у мовах західнослов'янських: польській, чеській, словацькій). Натомість у російській та білоруській мовах вживаються слова *семья* (рос.), *сям'я* (білор.), яким відповідає українське сім'я [3, 78]. Пареміологія української мови засвідчує часту взаємозамінність понять родина й сім'я: «Вся сім'я (родина) вмісті – так і душа на місці», «На що й клад, коли в сім'ї (родині) лад».

Питання про стан здоров'я людини завжди був і залишається актуальним у лінгвокультурі українців та слов'ян. Велика кількість прислів'їв та висловлювань на тему здоров'я дозволяє визначити ті характеристики концепту, які розглядаються як найважливіші, а також представляють поняття як об'єкт особистої та соціальної оцінки. Вони допомагають виявити культурний змісту поняття та визначити його місце в ієрархії цінностей національної картини світу: Найбільше багатство – здоров'я. Здоров'я всьому голова. Здоров'я є результатом сильного духу та мудрості: У здоровому тілі – здоровий дух. Люди часто хворіють, бо глядітись не уміють.

Література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 476 с.

2. Культурологія : енциклопедія : в 2 т. / гл. ред. и автор проекта С. Я. Левит. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2007. – Т. 1. – 1392 с.
3. Макарець Ю. С., Сліпчук О. М. Концепти РІД, РОДИНА, СІМ'Я в мовній картині світу українців / Ю. С. Макарець, О. М. Сліпчук. // Філологічні науки. – 2013. – С. 75-78.
4. Невмержицька О. М. Цінність як поняття: теоретичні основи/ О.М. Невмержицька. // ГРАНІ. Філософія. № 7 (123) липень 2015. – С. 114-117.
5. Ноженко Е. В. Етнокультурная специфика стереотипов-концептов национального характера: «УВЕРЕННОСТЬ В СЕБЕ», «ПАТРИОТИЗМ», «УСПЕШНОСТЬ» американской лингвокультуры : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» /Ноженко Елена Викторовна. – Кемерово, 2008. – 23 с.

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

*Дяченко О.В.
викладач,
факультет Міжнародної освіти
НТУ «ХПИ»*

ХХІ сторіччя – нова епоха в суспільстві та в житті окремого індивіда, що дедалі більше дізнається про світ, у якому живе. Адаптуючись до відповідних умов життя, він змінює й систему цінностей, зокрема, моральних, до яких, на жаль, ставлення міняється на гірше. Домінують перш за все матеріальні цінності, можливо, через нинішні складні життєві умови. Матеріальний світ вийшов на перший план: молодь прагне поліпшити своє життя, забезпечити насамперед свій добробут, висуваючи наперед власні інтереси та поступово занедаючи свій внутрішній світ.

Справжній фахівець не може повноцінно збагачуватись, опановуючи тільки свою спеціальність. Треба розвивати власні риси характеру, зміцнювати психологічні особливості, дбати про духовний розвиток. Якщо людина є морально вихованою, добре орієнтується в загальнолюдських цінностях, якими вона володіє, як власними, тим краще вона пристосована до життя та професійної діяльності.

Моральне виховання – це вплив сім'ї, школи, оточення на норми поведінки, моральну позицію, що стимулює особистісний розвитку. Процес такого виховання полягає в набутті моральних потреб, які спрямовані на самовдосконалення, здобуття щонайвищих моральних висот та бездоганної поведінки. Унаслідок цього виникає бажання бути добрим і толерантним по відношенню до інших людей, виробляється прагнення бути корисним суспільству.

За класифікацією О. Вишневського моральні цінності поділяються на абсолютні, вічні, національні, громадянські, сімейні, валео-екологічні, цінності особистого життя, цінності життєспрямованості та мотивації життєдіяльності, цінності сфери усвідомлення змісту, мети й процесу діяльності, цінності реалізації процесу діяльності, цінності, репрезентовані індивідуальними якостями суб'єкта діяльності. На думку О. Вишневського, кодекс цінностей виховання й розвитку, якщо «спільними зусиллями такий кодекс довести все ж до рівня відносної досконалості ... міг би слугувати основою для складання програм – найперше для потреб громадського виховання» [1;128].

У педагогічному процесі до студента потрібно ставитися як рівноправного члена суспільства, партнера позаяк у 18 років він уже є громадянином держави, має права та обов'язки, здобуває освіту, пізнає світ, накопичує життєвий та професійний досвід, набуває вмій та навичок. Але все менше звертає увагу на мораль. Викладач сам повинен бути зразком таких цінностей, щоби продемонструвати їх молоді, змусити задуматися насамперед над вічними категоріями добра й зла, духовності та бездуховності, любові й ненависті, а

також справедливості, чесності тощо.

На заняттях викладач має демонструвати поважне ставлення до молоді, між старшим – викладачем і молодшим – студентом повинні бути рівні зичливі взаємини, студенти мають навчитися цінувати “сродну працю”, що, мовлячи по-сковородинівськи, є основою суспільного життя, де людина самостійно реалізується та морально вдосконалюється. Саме під час взаємодії викладача й студентів «відбувається виховний вплив на свідомість і волю студентів, з одного боку, через зміст навчального матеріалу, з іншого – через організацію студентів на навчальну працю й передусім через морально-духовний потенціал викладача» [2; 166].

Студент як майбутній спеціаліст повинен поставити перед собою чітко визначену мету, продумати план реалізації її досягнення, а для цього потрібно мати здоровий дух, тренувати пам'ять, самостійно вчитися. У процесі спілкування між викладачем і студентами необхідно використовувати різні активні форми занять: бесіди, дискусії, діалоги, полілоги, полеміку, репліки та ін., які б сприяли кращому розумінню та актуалізації знань та умінь студента, його морально-етичній вихованості. «Першим і найголовнішим обов'язком людини щодо себе самої й системи виховання щодо неї є вироблення духовного стрижня особистості, вектора її загальних прагнень» [1; 131].

Справді, якщо виховувати в індивідуумі, починаючи з дитинства, уміння прощати й просити вибачення, говорити правду, співчувати іншим, ставитися з повагою до дорослих, природи, приділяти час здоров'ю, виявляти інтерес до спорту, розвиваючи власні якості дитини, її здібності, талант та ін., то в майбутньому швидше за все ми побачимо висококваліфікованого спеціаліста, міцного духом, здорову, всебічно розвинену людину, яка є патріотом своєї держави й живе та працює на її та власне благо. «Без духовності не мислимо собі справжньої моральності, справжнього патріотизму, дійсної демократії, родинності, сили характеру тощо» [1; 132].

Література:

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібн. [для студ. вищ. навч.закл.] /Омелян Вишневецький. – [2-е вид.]. – Дрогобич, Коло, 2006. – 326 с.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посібн. /В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. – Д., 2014. – 416 с.

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

*Жарчінська О.О.
Група ЛА-з71мл, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Болонський процес започаткований 19 червня 1999 року представниками 29 країн. Він втілює стратегічний напрямок розвитку Європи з метою створення загальноєвропейського простору вищої освіти. Приєднавшись до участі в Болонському процесі 19 травня 2005 року в Норвегії, Україна зобов'язалася внести відповідні зміни в національну систему освіти та приєднатися до роботи над визначенням пріоритетів у процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти [3].

З 2006 року в Україні активно проводиться реформування системи вищої освіти, метою якого є підвищення її якості та визнання українських дипломів у європейських країнах. Засобом реформування української вищої школи є її модернізація за європейським взірцем. Саме з цією метою Україна приєдналася до Болонської конвенції, основне завдання якої – приведення вищої освіти в європейських країнах до єдиних стандартів і критеріїв.

Актуальність теми не викликає сумнівів, оскільки процес реформування продовжується й сьогодні.

Базові засади Болонської декларації:

- трирівнева система вищої освіти (бакалавр, магістр і доктор наук – на відміну від сьогоднішньої системи бакалавра, спеціаліста, магістра, кандидата наук і доктора наук);
- застосування академічних перевідних кредитів ECTS;
- європейський додаток до диплома;

- сприяння мобільності студентів, викладачів і науковців. Мобільність студентів є важливим аспектом впровадження в Україні Болонського процесу. Спостерігається тенденція до підвищення рівня внутрішньої мобільності студентів і викладачів. Спрощено переведення студентів з одного ВНЗ до іншого за рахунок трансферу та накопичення кредитів ECTS. Проте майже всі поїздки за кордон українське студентство здійснює коштом батьків, спонсорів, закордонних благодійних фондів тощо. Закордонне навчання і стажування за рахунок ВНЗ або держави становить менше 10 % від зазначеної кількості “мобільних” українських студентів.

- створення єдиного європейського дослідницького простору;
- контроль за якістю вищої освіти. Передбачається створення акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій. Оцінка визначатиметься не тривалістю навчання, а тими знаннями, уміннями і навичками, які отримали випускники;

Запровадження Болонської системи передбачає реалізацію низки стратегічних завдань:

- досягнення високого інтелектуального та духовного рівня самореалізації особистості;
- масштабна підготовка висококваліфікованої робочої сили;
- ефективний розвиток людського капіталу;
- забезпечення високої конкурентоспроможності країни та формування інноваційної моделі економічного розвитку, що повинно забезпечити європейський рівень добробуту та соціального захисту громадян [2].

Проблеми української вищої освіти в контексті Болонського процесу:

- велика кількість вишів, надлишкова кількість напрямів і спеціальностей – у системах вищої освіти провідних країн їх у 4-5 разів менше;
- тенденція до погіршення якості вищої освіти;
- недостатня співпраця між сферою освіти і ринком праці;
- рівень автономії вітчизняних вишів значно нижчий від європейського;
- проблема хабарництва у вишах – недостатньо викоренено продаж оцінок, коли іспити приймає викладач, який навчав студентів упродовж семестру;
- відсутність мобільності студентів – у більшості з них немає можливості вчитися за кордоном, хоча понад чверть наших студентів мали б здобувати знання в інших країнах;
- в європейських країнах молодь бере активну участь в освітніх процесах, проте українські студенти скаржаться, що з ними фактично ніхто не радиться [3].

Схарактеризуємо основні положення системи освіти Швеції та коротко опишемо що було б варто запозичити українцям.

А. О. Агейчева досліджувала питання системи вищої освіти в західних країнах, зокрема, у Швеції [1].

Децентралізація управління освітньою системою

Головну відповідальність за формування державної політики у сфері освітніх послуг у Швеції несуть уряд та парламент, однак реалізацією прийнятих рішень займаються система державних установи серед них:

- *Інспекторат шведських шкіл* (установа здійснює контроль і оцінку якості шкіл по всій Швеції. Може здійснювати регулярні інспекції, до її функцій належить контроль за дотриманням Закону про освіту);

- *Національна агенція з питань освіти* (установа, що збирає, аналізує та надає інформацію про освіту. Бере участь у заохочуванні інновацій, відповідальна за державне фінансування і гранти);

- *Національна агенція з освіти та шкіл для осіб з особливими потребами* (установа, що контролює відповідне надання освітніх послуг інвалідам);

- *Національне агентство з питань професійної освіти* (оцінює, фінансує та інспектує професійну освіту, а також здійснює аналіз попиту на ринку праці та приймає рішення щодо створення навчальних програм);

В Україні переважна більшість діяльності шкіл регламентується згори. Зважаючи на позитивний досвід Швеції, децентралізацію управління освітньою системою варто почати імплементувати в Україні. Забезпечення вчителям та викладачам конкурентної заробітної має стати запорукою і стимулом до кращої трудової діяльності.

Також в Україні варто було б приділити більшу увагу до творчого підходу під час викладання деяких предметів. Слушно налагодити співпрацю з позашкільними установами, такими як музеї, галереї, центри сучасного мистецтва, лабораторії для більш глибокого вивчення окремих предметів, застосовуючи творчий підхід [1].

Предмети на вибір

Цікавою особливістю шведської середньої освіти є альтернативні школи, в яких окрім загальнообов'язкових предметів учень має можливість обрати кілька дисциплін, які йому до вподоби. Саме за допомогою таких предметів “на вибір” школяр може розвинути свій талент у мистецтві або спорті, постійно вдосконалюючи власний хист, не нехтуючи академічними дисциплінами [1].

Посилене вивчення англійської мови

Англійська мова у шведських школах вивчається поглиблено, оскільки є другою мовою у країні. Позитивною тенденцією навчальних установ є можливість обрання школярами вивчення предмету саме англійською мовою поряд зі шведською. Також вища освіта у Швеції є абсолютно безкоштовною.

В Україні варто приділити особливу увагу посиленому вивченню англійської мови починаючи з дошкільних освітніх закладів та початкової школи. На думку шведських експертів вільне володіння англійською мовою зробить наших співвітчизників конкурентоспроможними спеціалістами у євроінтеграційному просторі і на світовому трудовому ринку [1].

Таким чином, орієнтація на Болонський процес не повинна призводити до невиправданої перебудови тих традицій вітчизняної освіти, які є національним надбанням української вищої школи, зокрема широкий спектр і фундаменталізація знань студентів у галузі суспільних наук, що формують світогляд молодої людини та майбутнього фахівця. Жодна з високорозвинених країн Європи нівелювати власні національні системи вищої освіти в контексті Болонської декларації не збирається. Власне, Болонська декларація цього й не вимагає. Вона вимагає прозорості й відмінності систем освіти, їх модернізації в контексті відповідності одна одній з метою забезпечення академічної мобільності та досягнення більш високої якості на основі поєднання зусиль науки і освіти та плідної співпраці.

Література:

1. Агейчева, А. Порівняльний аналіз дистанційного навчання в системі вищої освіти України та Швеції / Анна Агейчева // Обрії. – 2012. – № 2. – С. 10–11.
2. Вища освіта в Україні і Болонський процес : навчальний посібник / за ред. В.Г. Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.
3. <http://www.euroosvita.net/index.php>

ЗНАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

*Ісак З.І.
1 група, ФМЕВ
УжНУ*

Сьогодні побутує думка в Україні, що знання англійської мови на хорошому рівні-це *musthave* для працевлаштування. Відповідно до цього факту, спільнота поділяється на два полюси: перші-докладають всіх зусиль та весь час, щоб вивчити англійську мову для омріяної професії; другі-прихильники протилежного бачення, що: англійська-це лише один з компонентів для добре оплачуваного працевлаштування.

Як показує світовий досвід, англійська мова-це мова міжнародних можливостей. Її визнано міжнародною мовою ведення бізнесу, науки, літератури та широко використовується у державному діловодстві, туризмі, та є однією з шести офіційних мов ООН, більше ніж половина світових наукових публікацій та інтернет-ресурсів є англомовними. Виходячи з цього, англійська відноситься до найбільш вживаних мов у світі.

На підставі отриманих даних щодо володіння українцями іноземних мов від рекрутингової компанії *Ftchers*, спостерігається наступна картина:

- до 30-ти% від загального числа претендентів роботи за кордоном, володіють іноземною мовою на початковому розмовному рівні;
- 70% кандидатів з числа топ-менеджерів впевнено володіють іноземною мовою;
- претенденти з числа співробітників компаній, що працюють з іноземними ринками, в 100% -му своєму складі знають англійську мову;
- ринок праці не оцінює вас за кількістю іноземних мов, якими ви володієте. У багатьох компаніях спільних з іноземними підприємствами-знання англійської мови впливає не на розмір зарплати, а на сам факт отримання роботи. Без знання мови неможливо отримати місце в пристойній фірмі [2].

Наведені результати свідчать про обов'язковість знання найбільш поширеної мови в світі-англійської-локомотива для отримання омріяної посади та просування по кар'єрній драбині у міжнародній компанії, яка надасть багато перспективних можливостей та конкурентну заробітну плату. Кандидат з відповідним рівнем володіння англійської мови, що претендує на посаду високого рангу, схвалюється керівництвом на цю посаду завдяки своїм прагненням до зростання та самовдосконалення. Важливу роль відіграє і віра в кандидата, який стане справжнім професіоналом своєї справи, який буде примножувати дохід компанії.

Необхідність англійської мови пояснюється наступним твердженням: «Знання англійської-важлива конкурентна перевага, і не лише для окремо взятої людини, але і для країни в цілому. Згідно з дослідженням, що було проведене компанією «Education First» у понад п'ятдесяти країнах світу, існує пряма залежність між рівнем володіння англійською та станом економіки. Пояснити це можна так: що краще мешканці тієї або іншої держави знають англійську, то вища її інвестиційна привабливість, тим легше знайти кваліфікованих фахівців, які вже сьогодні готові працювати в міжнародних компаніях» [1].

Очевидно, що в сучасному швидкоплинному часі потрібно завжди йти в ногу з прогресом. Таким чином, одним з головних кроків є хороші знання англійської мови та правильне їх використання.

Література:

1. Знання англійської – важлива конкурентна перевага [Електронний ресурс] // English by phone – Режим доступу до ресурсу: <http://www.english-by-phone.com.ua/znanie-angliyskogo-vazhnoe-konkuren/?lang=ua>.
2. Яку перевагу надає знання іноземної мови в працевлаштуванні [Електронний ресурс] // JDM Ukraine – Режим доступу до ресурсу: <https://jdm-ukraine.com/news/kakoe-preimushhestvo-daet-znanie-inostrannogo-yazyka-v-trudoustrojstve>

ПРАГМАТИЧНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ

*Каурова Н.О.
156 ПХФ, ФІМ
УДПУ імені Павла Тичини*

Інтернет усе більше стає особливим культурологічним феноменом, могутнім джерелом виникнення різноманітних явищ, які впливають на суспільство. Одним із них є інтернет-мем.

Мем (англ. meme; в іншій транскрипції – мім) – одиниця культурної інформації, поширювана від однієї людини до іншої за допомогою імітації, навчання і тому подібного. Інтернет-мем – явище спонтанного розповсюдження певної інформації Інтернетом усіма можливими способами (електронною поштою, в месенджерах, форумах, блогах тощо) – почало використовуватись у середині першого десятиліття ХХІ століття. Інтернет-мемами також вважають нові поняття, що виникли внаслідок розповсюдження інформації про них [1].

Розглянемо характер прагматичного впливу інтернет-мема на людину. З одного боку, інтернет-меми викликають певні емоції, провокують сміх, обурення, здивування і т.д. З іншого боку, вони передають певну інформацію, нав'язують реципієнту певні ідеї, таким чином формують ментальність людини. Не випадково автор теорії мемів Річард Докінз називав меми «вірусами розуму» [2].

Інтернет-меми також маніпулюють людиною, спонукаючи до певних дій. Вони можуть спонукати людину до різних вчинків: від покупки продукту до участі в мітингах і навіть терористичної діяльності. Саме тому інтернет-меми все частіше використовуються «у формі комерційної інструменталізації в рекламі і брендингу» [2, с. 50].

Крім того, вони можуть виконувати і освітню функцію, не тільки передаючи інформацію, і тим самим збагачуючи людину, але і певним чином розширюючи кругозір реципієнта. У зв'язку з цим слід сказати, що інтернет-меми сьогодні успішно використовуються в процесі навчання [4].

Слід згадати і розважальну функцію мемів. Хоча не всі меми покликані розважити, розсмішити людину, більшість мемів володіють саме цією функцією. Не випадково, як пише Т. Є. Савицька, «досить популярним є ототожнення мема з інтернет-жартом» [2, с. 78].

Узагальнюючи все вищесказане, можна виділити наступні функції інтернет-мема:

- афективна функція (здатність викликати різні емоції у реципієнта);
- когнітивна функція (здатність впливати на свідомість людини, змінюючи його картину світу);
- маніпулятивна функція (здатність спонукати до певних дій);
- освітня функція (здатність збагачувати людину знаннями);
- розважальна функція (здатність розважати, веселити людину).

Не всі інтернет-меми володіють одночасно всіма перерахованими вище функціями. Наприклад, зустрічаються сумні інтернет-меми (про безпритульних тварин, дітей-сиріт тощо). Вони, безумовно, виконують афективну функцію, викликаючи такі емоції, як смуток, жалість, співчуття, але не виконують розважальну функцію. Також не всі меми виконують маніпулятивну функцію, спонукаючи людину до дій, тому що деякі інтернет-меми просто інформують або розважають людину.

Тому, спираючись на статистику, яка показує, що з 1000 проаналізованих інтернет-мемів усі вони виконують афективну і когнітивну функції, але лише 71 виконують маніпулятивну функцію, 13 освітню функцію і 598 розважальну функцію, ми вважаємо, що обов'язковими функціями для інтернет-мема є афективна і когнітивна функції, інші функції опціональні.

Література:

1. Інтернет-меми в сучасному кіберпросторі [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу : <http://webcommunity.org.ua/2010/09/16/internet-memy-v-suchasnomu-kiberprostori/>.
2. Канашина С.В. Інтернет-мем как новый вид полимодального дискурса в интернет-коммуникации (на материале английского языка) : дис. на соискание учёной степени кандидата филологических наук : спец. 10.02.04 – германские языки / С.В.Канашина; Московский государственный лингвистический университет. – Москва, 2016. – 265 с.
3. Мем – это «вирус ума» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cossa.ru/234/2414/>
4. How mems can make lessons interesting [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bookwidgets.com/blog/2017/09/how-memes-can-make-lessons-interesting>

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

*Кириченко А.С.
ЛА-371 МП, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сучасний студентський вік, 17-23 роки, є найбільш важливим та надзвичайно плідним для формування знань, наукового і професійного зростання, засвоєння культури. Його можна охарактеризувати розвитком вербального інтелекту і рефлексії, динамічністю збудження, зростанням рівня спостережливості. Варто зазначити, що у такі перехідні, кризові періоди становлення особистості, формуються нові ціннісні орієнтації індивідуума, разом із потребами та інтересами, а на їх основі видозмінюються особистісні якості, характерні для попереднього періоду. Таким чином, ціннісні орієнтації відносяться до найважливіших компонентів структури особистості, за розвитком яких можна судити про рівень її сформованості. Вони пов'язані зі становленням самосвідомості, усвідомлення положення власного «Я» в системі суспільних відносин, що формують сферу мотивації [2].

Молодь, як особлива соціальна група, постійно знаходиться у фокусі уваги досліджень психологів та соціологів, оскільки саме ця соціальна група є важливим індикатором сучасних змін, вона визначає потенціал розвитку суспільства. Майбутнє, як правило, залежить від ціннісного фундаменту молоді. Вчені зазначають, що генерація сучасних студентів, що має назву покоління Next, відрізняється специфічними цінностями, характерними епосі постмодерну.

Соціальні зміни потребують виявлення двох протилежних індивідуально-психологічних особливостей – соціальної лабільності, гнучкості, що дає змогу адаптуватися до перемінного соціального світу, та розвитку соціальної ідентичності, котрий утворює внутрішні стереотипи, які слугують стартом для процесу самовизначення (соціального та особистісного). Динамічність процесів потребують від людини постійного вибору позиції, способів дій, засобів досягнення цілей тощо.

А. Платонов зазначає, що ціннісні орієнтації – це порівняно стійке, вибіркове ставлення людини до сукупності матеріальних, духовних благ і ідеалів, які розглядаються як предмети, цілі або засоби для задоволення потреб життєдіяльності особистості. Життєвий досвід, накопичений в індивідуальному розвитку людини, акумулюється. [3]. Він характеризує життєві цілі, а також визначає взаємини з іншими людьми і структуру поведінки індивіда. Окрім того, цінності є формуванням мотиваційно-споживчої сфери, вони регулюють соціальну поведінку людей. Це деякі (ідеальні) цілі, бажані для індивіда, що дають можливість зробити рішення у ситуації вибору, активізувати поведінку та діяльність

людини. Ціннісні орієнтації направляють та коригують цілеспрямованості людини, виділяють характер особистості та особливості поведінки [1].

Згідно аналізу досліджень психологів та соціологів (дослідження 2010 року у Томському національному педагогічному університеті, а також дослідження Донецького національного університету 2008 року), котрі проводили опитування серед молодці 17-23 років, котрі навчаються у ВНЗ, було виявлено наступний рейтинг цінностей (згідно опитування тестом Шварца):

1. Самостійність. Це найголовніша цінність для опитаних студентів, оскільки вона уособлює прагнення до свободи мислення, дій у творчій та науковій діяльності.

2. Студенти розташували безпеку на другому місці їх цінностей. Для них виявилася важливою безпека для себе, гармоні, стабільності суспільства, безпека родини, держави, соціальний порядок, здоров'я, відчуття спокою.

3. Досягнення.

4. Прихильність (у деяких варіаціях тесту Шварца – добро). Даний тип цінностей означає благополуччя людей, із якими індивід підтримує контакт.

5. Гедонізм. Опитувані зазначали щастя, радість, відсутність страждань тощо.

6. Конформізм – спонукання до дій, що можуть мати негативний характер або не відповідають соціальним стандартам.

7. Універсалізм.

8. Влада (соціальний статус, престиж, багатство, імідж, тощо). Цінність влади фокусується на соціальній повазі.

9. Стимуляція (до дій).

10. Традиції. Як відомо, будь-які соціальні групи утворюють свої власні символи та систему цінностей.

Згідно даного аналізу можна сказати, що деякі схожі цінності були розташовані поруч. Наприклад, традиції, влада та конформізму і самостійність. Самостійність протирічить владі та конформізму і традиціям.

Для сучасних студентів, згідно даних досліджень, важливими є індивідуальні цінності, що дають змогу особистісному розвитку. Для студентів сучасного покоління на першому місці стоять досягнення особистісного успіху, самостійний вибір цілей, безпека та незалежність.

Література:

1. Буравлева Н.А. Ценностные ориентации студентов / Н.А. Буравлева// Вестник ТГПУ. – 2011. – 7 с.

2. Лисовский В. Т. Духовный мир и ценностные ориентации молодежи / В.Т. Лисовский// гуманитар. ун-т профсоюзов. – 2000. – 508 с.

3. Платонов А.В. Идеалы и ценности подрастающего поколения / А. Платонов // Просвет. – 2002. – № 5. – 25–26 с.

РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ

*Мартищенко К.В.
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Формування світогляду людини та її розвиток як свідомої, культурної та інтелектуальної особистості відбувається впродовж всього життя і важливим етапом цього процесу є освіта, починаючи зі школи і закінчуючи університетом. Основним завданням вищої освіти є закріплення вже здобутих знань, підготовка студентів до професійної діяльності та виховання представників національної еліти.

У сучасному світі поняття "еліти" сприймається досить неоднозначно. Часто "елітою" вважають людей, які займають високі позиції у суспільстві та є заможними, до того ж, при "зарахуванні" тієї чи іншої людини до "еліти" не завжди враховується її освіченість. Проте, представники "еліти" не тільки мають високий соціальний статус, вони, перш за все, є авторитетними особистостями, які виділяються серед інших своїм інтелектуальним рівнем, моральними якостями та культурою, головною функцією яких є управління суспільством, адже переважно такі люди займають управлінські позиції в державі [1].

Вагомою умовою, що дозволяє людині стати представником "еліти", є відповідність її особистих якостей всім вищезазначеним ознакам, а для цього, насамперед, необхідно мати гідну освіту. Відповідно, завданням викладачів вищих навчальних закладів є не лише формування та підготовка висококласних фахівців різних професій, але й виховання студентів як інтелектуальних, духовних та висококультурних індивідуумів, що дозволить їм у майбутньому входити до класу "еліти" у суспільстві.

Одним із важливих етапів у процесі навчання у вищій школі є допомога студентам адаптуватися в соціальному середовищі. Тобто педагоги мають навчити своїх учнів пристосовуватися до усіх соціально-побутових умов життя, достойно долати всі труднощі на шляху, залишаючись при цьому індивідуальною особистістю [2, 225].

Вища школа є перехідним етапом для молодих людей, місце якого умовно можна визначити між школярством та дорослим життям, та який має особливу роль у житті кожного. Становлення людини як повноцінної особистості відбувається саме в період студентства, тому і важливо, щоб студент отримував якомога більше можливостей для самореалізації та досягнення своєї мети. Під час навчання студентів, університети завжди повинні спрямовуватися на їх різносторонній розвиток та створювати сприятливе середовище, яке позитивно впливає на цей процес. Особливістю формування майбутньої еліти якраз і є "наявність" у навчальному процесі таких компонентів як духовний розвиток, творча активність, соціокультурне виховання, прищеплення любові до мистецтва тощо. Все це в результаті сприяє багатогранності особистості та її високому рівню освіченості. Тому виховання майбутньої еліти обов'язково має відбуватися у безпосередньому зв'язку із розвитком духовних ціннісних орієнтацій, а також із різноманітними культурно-мистецькими подіями та можливостями для творчого саморозвитку, що формують естетичне світосприйняття у студента.

Проте, далеко не все залежить від педагогічного складу вищого навчального закладу або від середовища, в якому відбувається процес навчання, достатньо важливим є також розуміння студентом необхідності навчання, всебічного розвитку для його ж майбутнього. На сьогодні, ставлення студентів до освіти дещо знецінюється: значна частина молоді, відвідує вищий навчальний заклад лише заради отримання диплому. Але всупереч цьому, ці ж студенти прагнуть належати до елітарного суспільства, однак, в більшості випадків, їх розуміння поняття "еліти" є злегка викривленим та не зовсім правильним: для них "еліта" – люди, які живуть в достатку та мають високі посади. Звичайно, це чудово, якщо студент має цілеспрямоване бажання належати до вищого класу суспільства, але він повинен розуміти, що для цього необхідно всесторонньо розвиватися, здобувати освіту та цілеспрямовано йти до своєї мети, а власне пояснення цієї необхідності та забезпечення всіх умов і є головним завданням педагогів вищої школи.

Вища школа відіграє суттєву роль як у становленні студента як самостійної, свідомої та освіченої особистості, так і у його підготовці до майбутньої приналежності до класу "еліти", адже саме в університетах забезпечуються всі умови для саморозвитку молодої людини на шляху до його/її мети в житті, пояснюється сенс поняття "еліти" та важливість бути культурно-розвиненою та соціально-адаптованою людиною.

Література:

1. Історичний словник термінів та понять з історії України / Еліта [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://histua.com/slovník/e/elita>
2. Чугреєва Н. О. Соціокультурне середовище виховання студентів ВНЗів / Н. О. Чугреєва // Наукові записки кафедри педагогіки. – Випуск XXVIII. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. - С. 225

МЕТОДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Миколюк І.В.

ЛА-371мп

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Однією з головних завдань вузів на сучасному етапі – надання не тільки знань і умінь, а й розкриття здібностей кожного, виховання особистості, з якою студент завжди буде готовий до життя у високотехнологічному, конкурентному світі.

На сьогоднішній день від випускників вищих навчальних закладів очікують нове професійне мислення, обізнаність, терплячість, толерантність, здатність аналізувати інформацію, відрізнити істинне від помилкового та ін[2]. В зв'язку з цим виникає потреба у формуванні умов для розвитку критичного мислення студентів вузу, це є невід'ємною частиною їх професійної компетентності. Тільки за умови формування критичного мислення студентів на високому рівні, відбудеться зростання їх подальшої професійної діяльності,

Формування критичного мислення відбувається в ході рішення групових завдань в умовах взаємодії педагога і студента, за допомогою спеціального навчання, використання особливих педагогічних засобів, правильного вибору форм організаційного навчання.

Формування критичного мислення студентів відбувається за допомогою наступних умов:

1) Використання передових методів. Один з них - це проектний метод, за допомогою якого відбувається розвиток творчих здібностей студентів, вміння співпрацювати і взаємодіяти один з одним, з викладачем, вміння слухати і почути. Поважати точку зору іншого, прийняття вірного рішення.

2) Моніторингу формування критичного мислення студентів. За допомогою моніторингу визначається рівень цінностей студента, його інтереси, його ставлення до колективу в цілому і в групі, його ставлення до навчання і до своїх обов'язків.

3) Важливою умовою формування критичного мислення є підготовка викладацького складу ВНЗ. А саме використання передових методів при роботі зі студентами, використання особистого і педагогічного досвіду, підвищення рівня кваліфікації знайомство з сучасними досягненнями педагогічної науки. Викладач в першу чергу повинен сам навчитися мислити критично і навчити цьому студентів. Таке навчання може відбуватися в ході рішення командного завдання, коли відбувається передача викладачем студенту знань і досвіду за схемою студент-викладач, викладач-студент, студент-студент через пізнавальну діяльність.

4) Однією з умов розвитку критичного мислення студентів є мотивація. У процесі роботи в команді один член команди здатний передати свою активність іншому студенту, викликаючи у нього зустрічну активність. Процес рефлексії також веде до виникнення мотивації, а саме після проведеного заняття у студента виникає усвідомлене прагнення до успіху, бажання виправлення помилок, пошук нових ідей[1].

Тільки при наявності всіх перерахованих вище умов можна сформувати критичне мислення студентів вузу, так як командна форма організації навчання стимулює формування критичного мислення студентів вузу, що підвищує не тільки ефективність навчального

процесу, а й рівень загальної і професійної підготовки фахівців, готує їх до роботи в ділових командах.

Література:

1. Туласьнова Н.Ю. Развитие критического мышления студентов в обучении иностранному языку / Н.Ю. Туласьнова // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. — 2009. — № 112. — С. 193—198.
2. Халперн Д. Психология критического мышления. СПб., 2000. – 187 с.

ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*Нечипоренко Б.В.
АКiТ-170016, ННІ ЕАiЕ
НУБiП України*

Якість людського життя, надія на щастя та успіх у будь-якому виді діяльності пов'язані, насамперед, з умінням будувати взаємодію і здатністю ефективно спілкуватися з іншими людьми. Проблема міжособистісних стосунків у сучасних умовах є однією з найгостріших, тому що торкається взаємодії представників різних поколінь, етносів, культур, суспільств і держав. Від характеру їхньої побудови залежать здатність кожного індивіда усвідомлювати себе як суб'єкта активної діяльності, використання можливості збереження миру, життя на Землі, розв'язання економічних проблем, реалізація завдань гуманізації суспільства, можливості цілеспрямованого і коректного застосування нових технологій, інформаційного простору, що є визначальною ознакою нашого часу. Саме у процесі формування стосунків виникають структури соціальних, економічних, культурних зв'язків - як у межах конкретного соціуму, так і між суспільствами окремих культур.

Незаперечним є той факт, що в житті сучасних студентів потреба у спілкуванні і міжособистісній взаємодії має першорядне значення. Кожен студент повинен навчитися логічно і конструктивно спілкуватися з іншими, аби отримувати у відповідь інформацію; користуватися комунікативними каналами для того, щоб досягати високих результатів діяльності. Аналіз суспільних і міжособистісних взаємозв'язків дає змогу розставити правильні акценти щодо значення і ролі спілкування у складній системі взаємодії молодої людини із зовнішнім світом. Ці знання в подальшому забезпечуватимуть молодим фахівцям у будь-якій галузі глибоке проникнення у вир соціальних відносин, а отже, допоможуть керувати людською поведінкою, застосовувати владу, врегульовувати конфлікти, здійснювати реформи [3].

Якщо ми прагнемо збудувати цивілізовану державу, то мусимо прагнути до цивілізації, а першим виявом цього є культура спілкування.

Сім'я, навчально-виховні і культурно-освітні заклади повинні, формуючи особистість, розвивати в ній такі морально-психологічні якості:

- людяність;
- уважність;
- чуйність;
- уміння бачити моральний бік своїх і чужих дій і вчинків;
- витримка;
- володіння собою;
- здатність стримувати негативні емоції;
- уміння слухати іншу людину;

- здатність передбачати можливі наслідки своїх слів, дій, вчинків [1].

Мовна культура у спілкуванні з кожною людиною (і студентів зокрема) має стати надійною опорою у вираженні незалежності думки, розвиненості людських почуттів. Обов'язковою ознакою високої мовної культури є володіння лексичним багатством рідної мови. Кожна культурна людина має вчитися пізнавати тонкощі рідної мови, сприймати гру відтінків рідного слова [2].

Література:

1. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні дані. – 2010 – 2018. – Режим доступу: www.pidruchniki.com – Назва з екрана.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] / Т. Г. Полухтович//Культура спілкування студентів – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2018. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua – Назва з екрана.
3. Студопедія [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Електронні дані. – 2014 – 2018. – Режим доступу: www.studopedia.org – Назва з екрана.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Овчаренко Я.М.
ЕЕЕ-17001
НУБІП України

Актуальність громадянського виховання у молодіжному середовищі виходить на перший план і є пріоритетною в освітній політиці держави. Реалізація державних програм, спрямованих на виховання людини, як громадянина своєї країни, вимагає переосмислення всієї педагогічної й соціальної діяльності державних інститутів, причетних до виховання й освіти дітей і молоді.

Аналіз поняття «громадянська позиція» на основі сучасних наукових праць дозволив виявити різні підходи в розумінні її сутнісних основ. Так, громадянська позиція розглядається як характеристика особистості: Т.М. Абрамян, Г.І. Аксьонова, П.А. Баранов, Т.С. Воропаєва; як особистісна освіта: О.Н. Прокопєць, І.Л. Судакова, Л.Л. Хоружа; інтегративна якість особистості: Г.Я. Гревцева, Н.П. Капустін, Д.В. Кирилов, Е.П. Стрельникова; сукупність громадянських, правових або моральних якостей: С.С. Алексєєв, К.Ю. Бачков, В.М. Кукушкін, Г.Н. Філонов; сукупність громадянських якостей – Н.І. Еліасберг; рефлексивне ставлення суб'єкта – Н.Ф. Крицька; різні аспекти стосунків - духовних, трудових, моральних тощо – А.М. Щалєнов; соціальний або ідейно-моральний критерій сформованості особистості: Л.М. Архангельський, Л.А. Беляєва, Е.Ф. Зеєр, В.П. Карпович, І.С. Кон, внутрішня установка, орієнтація на певну лінію громадянської поведінки, що відображає суб'єктивне ставлення підлітків до суспільства й держави" [2, 11].

Автором І.В. Молодцова виділяються три рівні прояву громадянської позиції старшого підлітка: стійкий (наявність системи знань про громадянську позицію, громадянські права й обов'язки; активно-позитивне ставлення до загальнолюдських і громадянських цінностей; стійкий позитивний досвід громадянської поведінки); ситуативний (наявність базових знань про громадянську позицію, громадянські права й обов'язки; нестійке позитивне ставлення до загальнолюдських і громадянських цінностей; досвід громадянської поведінки ситуативний, здійснюється у процесі зовнішнього спонукання); фрагментарний (уривчастість знань громадянського характеру; нейтральне, часом негативне ставлення до загальнолюдських і громадянських цінностей, прагнення ухилитися від участі в діяльності громадянського характеру. І.В. Молодцова вважає, що ці характеристики прояву громадянської позиції мають інтегративний характер і дозволяють

судити про ступінь підготовленості майбутніх громадян до участі в суспільно-політичному житті країни й регіону, до позитивної педагогічної та правової поведінки в активній або пасивній формі, у становленні їх громадянської позиції [2, 113].

Близькою до даного підходу є точка зору Г.Я. Гревцевої, на думку якої громадянськість – це комплекс громадянських якостей, що дозволяє визначити громадянську позицію людини та її готовність до входження в соціальне суспільство.

Даним автором у процесі дослідження підтверджено, що формування громадянської позиції студентської молоді здійснюється при дотриманні наступних педагогічних умов:

- забезпечення інтеграції гуманітарного, суспільного, правового психолого-педагогічного

- знання в змісті освітнього процесу технологічного ВНЗ;

- орієнтація викладачів технологічного вузу на педагогічну модель формування громадянськості студентської молоді;

- включення в освітній процес технологічного вузу педагогічних технологій підготовки майбутніх фахівців як громадян демократичного суспільства й правової держави.[1]

Однак, необхідно відзначити, що вже почато ряд спроб формування громадянської позиції студентів. Наприклад, дисертаційне дослідження М.В. Чельцова спрямоване на розробку системи формування громадянської позиції студентської молоді. При цьому автор визначає громадянську позицію як "усвідомлену участь людини в житті суспільства, що відображає її свідомі реальні дії (вчинки), спрямовані на реалізацію загальнолюдських цінностей при розумному співвідношенні особистих і суспільних інтересів" [2, 52].

Отже, громадянське виховання повинно стати серцевинною навчально-виховного процесу, ефективність якого залежить від реального визнання педагогами особистості учня як головної мети виховання, найбільшої цінності суспільства.

Література:

1. Гревцева Г. Я. Гражданское воспитание как фактор социализации школьников : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования»/Г. Я. Гревцева. – Челябинск, 2006. – 46 с.

2. Чельцов М. В. Формирование гражданской позиции студенческой молодежи высшего учебного заведения : дис. . кандидата пед. наук : 13.00.02/Чельцов Михаил Владимирович. – Новосибирск, 1996. – 224 с.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Пасулька К.Ю.

Спеціальність "МІ", ФМЕВ

УжНУ

У сучасному постінформаційному, мережевому світі статус індивідуальних і колективних соціальних суб'єктів (інститутів, соціальних груп тощо) дедалі більше визначається місцем, яке вони посідають у віртуальних соціальних мережах. Глобальність, полікультурність та інтерактивність комунікацій віртуальності змушують усіх її суб'єктів дедалі більше зважати на існування й інтереси одне одного, вступати у діалог і взаємодію, чути одне одного, бути терпимими й толерантними. Це висуває нові вимоги до якості соціальної комунікації.

Віртуальною соціальною мережею є спільне комунікативне середовище для людей-одномумців, де вони здатні реалізувати свої базові соціальні потреби краще, ніж це можливо у реальному їх житті, тобто «по цей бік екрану». У цих структурах створені

можливості для: 1) поширення й верифікації соціально-політичних ідей і цінностей, знань, уявлень; 2) інтеграції й урегулювання міжособистісних і соціальних відносин; 3) соціально-культурного обміну; 4) формування громадської думки і культури співбуття; 5) громадської участі.

Соціальні інтернет-мережі є альтернативним комунікативним середовищем, в якому реалізуються базові інтереси і потреби сучасної студентської молоді. Це дає підстави розглядати їх як новий інститут і новий агент соціалізації студентів у мережевих суспільствах.

Наразі можна стверджувати, що висока популярність соціальних мереж серед студентів пов'язана насамперед із тим, що вони є альтернативним способом реалізації життєвих інтересів і задоволення базових соціальних потреб молоді людини (насамперед – у комунікації, інформації, самоствердженні, причетності, соціальній підтримці (особливо якщо цього бракує в реальному житті). Так у віртуальних мережах задовольняються потреби: 1) в спілкуванні (створення значимого кола осіб для цього; знаходження однодумців, поділяння думок, емоцій, намірів, залучення до особистісно-значущих соціальних відносин, уникання самотності, отримання розуміння і соціальної підтримки); 2) в авторитетах, взірцях для наслідування (через пошук референтних соціальних груп та авторитетних осіб, чий приклад і вплив може виявитися доленосним); 3) у новизні (пошук нових людей, ідей, переживань, досвіду, в т.ч. отримання нового досвіду соціального включення й відповідального лідерства, можливість випробувати себе в нових моделях взаємодії тощо); 4) у прийнятті й визнанні (пошук можливостей бути належно оціненим і визнаним іншими людьми, прийнятим в групу тощо, що особливо актуально для осіб, які не відчувають прийняття, розуміння та підтримки в сім'ї і референтних груп); 5) в особистому зростанні (пошук можливостей для особистісного розвитку, самовираження, прояву здібностей, реалізації особистого потенціалу); 6) в афіліації (пошук можливостей бути корисним іншим, соціально значимим, причетним до загальнокорисної справи тощо); 7) у владно-підвладному самовизначенні (пошук можливостей впливати на думки, емоції, поведінку інших людей, нагороджувати і карати, розширювати власні можливості і обмежувати можливості інших, контролювати інших, впливати на обіг інформації та ін.

Але завжди є інша сторона медалі. Серйозна небезпека в інтернет-мережах стосується, зокрема, статево-рольової соціалізації молоді. Як відомо, Інтернет містить понад 45 тисяч форумів і чатів, які кваліфікуються як порносайти і є досить доступними. Це може стати небезпечним для психічного і фізичного здоров'я, формування невизначеної статево-рольової ідентичності й хибних репродуктивних настанов у молодих людей тощо. Не випадково відомі автори багатьох зарубіжних і вітчизняних наукових праць висловлюють критичні роздуми щодо соціалізації молоді у віртуальних соціальних мережах і наголошують на необхідності пошуку критеріїв «екологічної безпеки» користування ними.

У країнах, що розвиваються за кризовими сценаріями, молодь наражається на додаткові небезпеки і ризики: диспропорційний розвиток економіки, криза ринку праці, зміна морально-ціннісних орієнтирів, криза світоглядних настанов тощо. І зазвичай молодь шукає відповіді на гострі запитання не в традиційному соціалізованому оточенні, а в соціальних мережах – як альтернативному соціальному просторі, де так само можливі дорослішання, самосоціалізація і самоактуалізація. У цьому сенсі цілком коректно розглядати соціальні мережі як комунікаційний і соціалізувальний ресурс.

Також слід зважати на те, що потреби і поведінка молоді в Інтернеті часто реалізуються стихійно, безсистемно, поза традиційним соціальним контролем, що посилює можливі ризики і наражає молодь на порушення: 1) особистісного розвитку й особистісної цілісності; 2) адаптивного функціонування. Саме тому час від часу активуються питання щодо заходів з «мережевої безпеки», які нині вважаються надзвичайно актуальними.

Отже, питання про переваги і ризики соціалізації студентської молоді у віртуальних соціальних мережах є надзвичайно актуальним, а його дослідження видається необхідним, важливим і перспективним.

Література:

1. Луман Н. Медиакоммуникация : [пер с нем.]/Н. Луман. – М. : Логос, 2005. – 280 с.
2. Побірченко Н. А. Особистість в освітологічному просторі: теорія і методологія дослідження / Н. А. Побірченко, О. П. Сергієнкова // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Науково-методичний журнал. – 2014. – Випуск 1-2. – С. 118-123.
3. Young K. Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder // Cyberpsychology and Behavior, 1996. – № 3. – P. 85-88.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ, ЇЇ РОЛЬ В ІНТЕГРАЦІЇ У СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Пожаров О. В.
МЕВ, МБ
УжНУ*

XXI століття характеризується значим розвитком глобалізації та інтеграції у багатьох сферах, зокрема економіки та бізнесу. Поглиблюються міжнародні відносини, особливо у сфері освіти. Процес міжнародного обміну «носіями» знань отримав назву міжнародної академічної мобільності. Попри бурхливий розвиток інформаційних технологій зв'язку, основним способом «постачання» знань через кордон є переміщення студентів та викладачів. Перед вищою освітою постали нові завдання — підготовка професійних кадрів, які зуміють ефективно працювати в умовах глобального ринку. На сьогоднішній день досить важлива модернізація вищої школи, яка спрямована на підвищення якості та ефективності освіти. Велика увага приділяється формуванню єдиного світового освітнього простору через зближення підходів різних країн до організації освіти і процесів навчання своїх громадян, а також через визнання документів про освіту країнами світу. Саме відкритий освітній простір сприятиме мобільності студентів та професорсько-викладацького складу. [1]

У сучасному суспільстві освіта і знання стають транскордонним та транснаціональним явищем. Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти, а також через визнання документів про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти й загальноєвропейський дослідницький простір утворюють сучасне європейське суспільство знань. Спільний європейський освітній простір, з одного боку, сприяє зростанню мобільності студентів та професорсько-викладацького складу, а з іншого – академічна мобільність є необхідною умовою формування спільного освітнього простору. Академічна мобільність збільшує шанси людини на професійну самореалізацію, а також підвищує якість трудових ресурсів національної економіки.

Студентська академічна мобільність – це процес здобуття студентом знань і навичок у ВНЗ країни, в якій він не має статусу громадянина. Цей процес передбачає безпосередній перетин кордону фізичною особою, з урахуванням попередньо здобутої освіти та з присвоєнням кваліфікацій чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання. За способом організації існують два варіанти академічної мобільності: організована (здійснюється в рамках економічного, політичного або між університетського академічного партнерства) та індивідуальна (з власної ініціативи студента). Відповідно до мети розрізняють горизонтальну мобільність (навчання в іншому ВНЗ з метою отримання певного академічного або наукового ступеня) і вертикальну (з метою отримання наступного академічного чи наукового ступеня). Оскільки багато завдань спрямовані на формування єдиного світового освітнього простору через співробітництво країн в галузі освіти і процесів навчання своїх громадян, то саме відкритий освітній простір сприятиме мобільності студентів. Реалізації ідеї академічної мобільності студентів ВНЗ сприяють деякі положення Болонської декларації:

- студенти Європи мають потребу і право на навчання для здобуття ступенів, що визнаються в Європі, а не тільки в країнах (регіоні), де їх здобуто;
- головною відповідальністю навчальних закладів є гарантування того, що вони роблять;
- усе можливе для надання високого рівня кваліфікації своїм студентам; [3]

Академічна мобільність є однією з найважливіших сторін процесу інтеграції українських вищих навчальних закладів, і науки в цілому, в міжнародний освітній простір. Це досить складний і багатоплановий процес просування, обміну науковим і культурним потенціалом, ресурсом, технологіями навчання. Академічна мобільність є важливою для особистісного і професійного розвитку людини, оскільки ставить її в умови аналізу й вирішення життєвих ситуацій з позицій власної та іншої культури. Це сприяє:

- розвитку в особистості здатності мислити в порівняльному аспекті;
- вмінню обирати шляхи взаємодії з урахуванням особливостей іншої культури; готовності до між культурної комунікації;
- поглибленню знання про іншу культуру, тощо. [2]

У вищу освіту європейського простору можуть увійти держави, які повністю сприяють студентсько-му самовиявленню, яке забезпечує золота тріада — мобільність, привабливість, працевлаштування. Отже, академічна мобільність стає невід'ємною складовою сучасної освіти і зростатиме надалі. Для України досягнення ефективної міжнародної академічної мобільності в контексті Болонського процесу реально лише за умови створення продуктивної системи національної мобільності, нормативно-правової бази, організаційно-економічного механізму, визначення джерел фінансування та готовності до партнерства.

Література:

1. «Персонал» журнал інтелектуальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?id=53>
2. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1421/>
3. Сагінова О. В. Интернационализация высшего образования как фактор конкурентоспособности [Електронний ресурс] / О. В. Сагінова. – Режим доступу: <http://www.marketologi.ru>

MODERN VALUES OF UNIVERSITY

*Sobolenko Diana
EEE-17002
NULES of Ukraine*

We all know that student life is the most unforgettable and colorful period in the life of every person. The study takes most of their lives among young people and it will be interesting to know what major problems students face, no matter where they study and what inspires and pleases the student. Student life, in general, is similar: everyone has lectures, sessions, tests, exams ... Therefore, students face the same problems.

Therefore, the following paragraphs will reveal to us what is really important and necessary for the student:

1. Money.

It's not a secret that the shortage of funds provides a lot of inconvenience. If you do not feel them, you feel unprotected, nothing. The idea that you have only 10 grivnas to live next day is not very happy. Therefore, students, as a rule, are considered the most industrious and capable workers.

And more is not less important. Because, students are able to come up with a lot of money that can simplify and improve their quality of life.

2. Sleeping.

Every student knows that a dream is holy. However, these saints are neglected, especially when they sit behind computers in social networks, communicating with their friends. And the next day they come to the university and how the zombies spend the whole school day. And almost always people in this state say to themselves the same thing: "Today I'll go to bed early." But as usual it happens, in the evening everything repeats in the same vein. Here's another problem for students - lack of sleep.

As you know, when you want to sleep, it's no longer important to you what is going on in the lecture and what the weather is today. And it should be interesting, you're a living person who lives and enjoys life, and does not exist as a plant. Therefore, a computer and virtual friends - it's good, but the real world and live friends are a hundred times better!

3. Passing exams.

The session, as is known, comes unexpectedly. But everyone knows for some reason that it will be, but few people start thinking about future exams in advance. All of us are drowning in "fluidity", routine matters, which we do day in and day out. To solve these problems, we need to concentrate as much as possible on today's day. That's why, what will happen tomorrow, we least care about, but in vain!

After all, you are learning for the future, whatever one may say. Also it will be very insulting, when you successfully cope with everyday affairs, but you fail the most important things in your studies. We mean the session. After all, the fact that you have completed all the workshops and have written well the abstract in the student's book (diploma) is not reflected in any way. This will all be forgotten. But your assessment on the exam will remain with you for life. Yes, here is another problem for students.

4. Entertainment.

Where to go for the weekend? In a club, in a movie, in a pool or somewhere else? In large cities, from the abundance of places where you can spend your leisure time, just your eyes are scattered. Friends of students always have arguments: someone wants to go to one place and everyone calls there, and someone insists that this club is the best and it would be nice if everyone went there.

What to do in this situation?

First of all, this problem should not be solved one hour before the start of the proposed rest, but also on weekdays. The best place to solve this issue is the breaks between pairs. First of all, decide who is what for today has money. Almost all students with money "tense", so find out who, how much can spend money during the weekend, it would be superfluous. Having decided on the average amount each student has, then each of you offers one by one to your option

5. New acquaintances and social circle.

During the student life, half of our acquaintances are future businessmen, loyal comrades or even our partners in life, that is, future wives and husbands. It is during socializing and dating when we are young determined by our social level for the future.

6. Independent life.

Here comes the moment of life, when instead of freshly prepared mother's breakfast, you quickly grasp everything on the run and hungry for school. Of course, this is all individually. Depends on how the man was brought up.

If you are lucky to live in a hostel, you know - this is the best school of life! After living in a hostel, you can assume that you passed your main exam - you have passed into an adult independent life. But before you get a diploma, you will have to endure the harsh laws of cohabitation for many years, thereby passing through a kind of hardening.

7. Adaptation and credibility among its.

The greatest difficulties in communicating with others are experienced by first-year students who have just arrived from another city or village to study. Little or no acquaintances, a large

number of daring senior students around, strict teachers, the rhythm of a big city with its high prices, the absence of parents alongside them - all this pounces on a freshman, showing in what cruel world he turned out to be. Their rules in the hostel, where, most likely, have to live in a room with at least two or even three neighbors or neighbors. Therefore, it is necessary to find a common language with everyone to stay afloat.

As you can see, sometimes a student's life is an ordinary routine that presses on a person and makes him in a bad mood. Student life is not just parties and holidays. It's just life. It's just a period in your life. I do not argue, in many respects this life span is the best time in life.

It only depends on you whether you continue to live a routine life, or your student life will be multifaceted, full of joy and happy moments. Everything depends on you. Do not think that, for example, local students find it easier to live. This is far from the case. Everyone lives as they can. I repeat - it all depends on you!

As Henry Ford said: "If you decide that you will succeed, then you will succeed. If you decide that you will not succeed, then you will not succeed."

It's simple. Make your student life bright and memorable.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУЧАСНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

*Стародуб В.
1-3В-2
НУБіП*

Щоб розглядати ціннісні орієнтації молоді, необхідно уявляти собі, що ж таке молодь, чим вона відрізняється від інших суспільних груп. Саме тому існує потреба в аналізі індивідуально-особових особливостей, властивих молодому віку, і закономірностей засвоєння норм, цінностей, установок, властивих суспільству, різним організованим і неорганізованим групам, що мають вплив на особу. Одне з перших визначень поняття «молодь» було дано в 1968 р. В.Т.Лісовським: "Молодь — покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в більш зрілому віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні і інші соціальні функції; залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 30 років". Пізніше більш повне визначення було дане І. Коном: "Молодь — соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального положення і обумовлених тими і іншими соціально-психологічними властивостями. Молодість як певна фаза, етап життєвого циклу біологічно універсальна, але її конкретні вікові рамки, пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного устрою, культури і властивих даному суспільству закономірностей соціалізації" [1, 254].

Соціологічні дослідження ціннісних орієнтацій студентської молоді останнього десятиліття переконують, що зараз формується тип особистості, характерний для західного суспільства - особистості, яка, перш за все, цінує себе і вважає, що її діяльність, успіх у житті залежить саме від неї. З одного боку, це непогано, адже орієнтація на власні сили, розум, здібності при досягненні життєвих цілей вимагає роботи над собою, наполегливого оволодіння знаннями і т.д. Втім, найголовніше, щоб при виконанні цих завдань не сформувалася людина-егоїст, яка зможе переступити через все заради досягнення своєї мети.

Це є вагомим фактором для того, щоб обговорювати цю проблему. Тому кожен з нас повинен здійснити свій внесок для її вирішення. Не дарма кажуть - якщо хочеш дізнатися майбутнє суспільства, то подивися на його молоде покоління. Сутність моральних цінностей не змінювалася від Конфуція до наших днів, тільки ставлення до них змінювалося і їх реалізація в житті.

Дослідники з прикрістю відзначають, що в молодіжному середовищі втрачають значення моральні цінності, високі християнські ідеали, натомість основним девізом життя стають поради, зроблені свого часу Н. Рокфеллером: "Не бійтеся великих витрат, бійтеся маленьких доходів" та Дж. Морганом: "Те, що не можна зробити за гроші, можна зробити за великі гроші"[3, 120].

На жаль, значне зростання питомої ваги матеріального фактору у ціннісних орієнтаціях просліджується і в середовищі української студентської молоді. На цей факт з тривогою вказує український дослідник Скок М. А. Якщо цінність "матеріальне забезпечення життя" у 1983 році посідало в опитуваннях студентів 17-те місце, то у 1998 році вона перемістилася на 4-те. У суспільстві виникає ситуація, коли люди свою діяльність спрямовують лише на досягнення матеріальних благ. Формується споживацька психологія, домінуючими рисами характеру людей, в тому числі і студентської молоді, стають заздрість, егоїстичність, корисливість, прагматизм. Така ситуація вимагає подальшого наукового аналізу, розробки конкретних рекомендацій з метою удосконалення виховної роботи серед підростаючого покоління, студентської молоді, повернення на чільне місце в ієрархію ціннісних орієнтацій особистості загальнозначущих моральних цінностей [2, 130].

Наостанок зазначимо, що занепад моральних цінностей присутні не тільки серед молоді, а й у всьому суспільстві, тобто проблема моральних цінностей - це справа всього суспільства. І вирішувати її потрібно на рівні всього соціуму, але відзначимо те, що проблематика моральних цінностей серед молоді є найбільш важливою, оскільки саме на плечах молоді лежить відповідальність за наше майбутнє.

Література:

1. Кон. І. Психологія ранньої юності: Кн. для вчителя. - М.: Просвітництво, 1989 - 254 с.
2. Скок М. А. Ціннісні орієнтації особистості сучасного студента //Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка. Вісник ЧДПУ. - Чернігів, 2002. - Вип. 11: Серія: Психологічні науки. - С. 128-132.
3. Соколов А. В., Щербакова І. О. Ціннісні орієнтації пострадянського гуманітарного студентства // Социс. - 2003. - № 1. - С. 115-124.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

*Харіна Н. Р.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Засоби масової інформації є невід'ємною частиною сучасного життя. Здійснюючи соціальний контроль і управління, впливаючи на формування суспільної думки, поширюючи знання, інформуючи населення про події, вони тим самим виконують важливі функції. Через потужний розвиток технологій, засоби масової інформації та комунікації проникають у всі сфери діяльності людини та активніше впливають на формування ціннісних орієнтирів як індивіда, так і всього суспільства. Актуальність даної проблематики визначається необхідністю виявлення особливостей впливу ЗМІ на молодь та становлення їх ціннісних орієнтацій.

Соціологічні дослідження свідчать про неоднозначний вплив засобів масової інформації на формування свідомості молоді, оскільки молоді люди мають ще не стійку нервову та емоційну системи, а також не мають достатнього життєвого досвіду [1, с. 112]. З одного боку, завдяки ЗМІ, молодь має широкі можливості для розширення кругозору, включення в освітній процес на основі сучасних інформаційних технологій, знайомства з

іншим культурами. З іншого – комерційні засади більшості медіа структур (мережа Інтернет, супутникове та кабельне телебачення, радіо, друковані видання) створюють умови для безперешкодного доступу широкого кола молоді до антигуманної, антидуховної, аморальної інформації, та висвітлюють в позитивному світлі зразки агресивної, користолюбної, егоїстичної поведінки.

Однак, медіа фактично являє собою систему неформальної освіти та просвітництва різних груп населення, суттєво впливає на засвоєння соціальних норм, формування ціннісних орієнтацій особистості [2, с. 78].

Звичайно, ЗМІ не можуть забезпечити систематичне і глибоке засвоєння різноманітних знань. Це завдання спеціальних освітніх установ – шкіл, університетів тощо. Та все ж масмедіа значною мірою впливають на сприйняття людиною соціальної інформації. Крім того, засоби масової інформації створюють умови для збагачення словникового запасу, оволодіння широким колом інформації. Водночас, об'єктивно вони формують слухача, глядача, тобто споживача (сьогодні, наприклад, навіть словник підлітка формується часто як словник споживача) [3, с. 303].

Відмічається, що ЗМІ допомагають розвинути критичне мислення. Медіа пропонують молоді величезний обсяг різноманітної інформації, але щоб розібратися в цьому інформаційному потоці, відділити корисне і цінне від дешевого і шкідливого, необхідна певна підготовка. В умовах інформаційного перенасичення у молоді необхідно сформулювати своєрідний «психологічний імунітет», навчити грамотно сприймати й аналізувати отриману інформацію, визначати різницю між правдивими фактами, надійними джерелами і тими, що вимагають перевірки, подають неясні або неоднозначні відомості.

Отже, засоби масової інформації в сучасному світі є головними каналами інформування, формування і вираження громадської думки. Процес поширення інформації неминує включати в себе поширення ідей, сполучених з певними ціннісними орієнтаціями, які стимулюють прийняття і засвоєння певних моделей і зразків поведінки. Однак мас медіа справляють неоднозначний вплив на свідомість, особливо молоді. Зменшення негативного впливу ЗМІ на соціалізацію молоді можливе за умови розвитку критичного мислення.

Література:

1. Ануфрієва О. Тенденції взаємодії засобів масової інформації з молодіжною аудиторією / О. Ануфрієва // Соціальна психологія. – 2005. – №6. – с. 111-119
2. Лещук Г. Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації підлітків, Дрогобич: Молодь і ринок (№ 3), 2014. – с. 76 – 80
3. Филатова О. Г. Социология массовой коммуникации/ О. Г. Филатова – М.: Гардарики, 2006. – 303 с.

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЖИТТІ СТУДЕНТІВ

Чаленко Т. В.
291MI
НАУ ІМВ

Нові вимоги сучасного суспільства до освіти та особистісного розвитку людини, нові умови життя змінили ставлення і до процесу навчання іноземним мовам. Професійний і особистісний розвиток сучасної людини немислимий без знання хоча б однієї іноземної мови. Інтерес до вивчення мов традиційно великий, бо перефразовуючи відомий вислів, можна сміливо сказати, що той, хто володіє мовами, володіє світом. Особливо велику роль іноземна мова має у житті студентів.

По-перше це додаткові знання, по-друге фахівця, який володіє іноземною мовою роботодавці охоче беруть на службу. Втім, і це не саме головне. Основний момент - це можливість зануритися в світ загадкового і незбагненого, це можливість спілкування з людьми і з іншим пластом світогляду і ментальності.

Розширення міжнародних зв'язків України у різних галузях економіки, науки, освіти і культури призвела до значного зростання потреб у використанні іноземних мов в нашій країні. Приєднання України до Болонського процесу і до Європейського простору вищої освіти, заснованому в 2010 році, піднімає питання вивчення іноземної мови на значно вищий рівень. Однією з необхідних умов формування висококваліфікованих фахівців є свідоме і глибоке вивчення іноземної мови. В сучасних умовах практично в усіх сферах діяльності підвищуються вимоги до рівня володіння іноземною мовою випускниками вищих закладів освіти. [1].

Глобалізація світової економіки сьогодні веде до необхідності появи фахівців у різних професійних сферах, здатних до ефективної комунікації іноземною мовою. Таким чином, запорукою успішності в сучасному суспільстві стає наявність мовних умінь і компетенцій у співвідношенні з професійними навичками.

Дійсно, знання іноземної мови, в сучасному світі, вважається не тільки відмінним способом встановлення контактів між представниками різних країн, але і способом, що дозволяє значно збільшити можливості отримання високооплачуваної роботи. Знання однієї або декількох іноземних мов вважається одним з ключових елементів сучасної Європи. В Україні ця тенденція також набирає обертів, і володіння іноземною мовою розглядається як одна з головних переваг на ринку праці. Якщо раніше, 20-30 років тому вміння спілкуватися іноземною мовою було в основному прерогативою лише обраних професій, таких як дипломати, керівники, то сьогодні іноземна мова має фундаментальне значення у всіх сферах життя.[3]

На жаль, в нашій країні все ще існує думка, що знання іноземної мови дає можливість розвитку лише в двох напрямках перекладацької і освітньої. І саме тому багато студентів і школярів без належної старанності вивчають іноземні мови, не усвідомлюючи важливість даного предмета. На сьогоднішній день більшості підприємств у різних сферах, починаючи з юриспруденції і закінчуючи сучасними технологіями, потрібні працівники зі знанням мов, здатних не тільки до комунікації, але й розуміння специфіки культури інших країн. До того ж, вивчення іноземних мов відкриває двері в міжнародний бізнес.

Отже, знання іноземних мов забезпечить успіх у майбутньому. Таким чином, знання іноземної мови стає пріоритетним для організацій і підприємств, які хочуть залишитися конкурентоспроможними на міжнародному рівні. Дослідження ринку праці показало, що компаніям, які працюють на міжнародному ринку необхідний універсальний штат співробітників, які володіють іноземною мовою, здатних вести переговори з клієнтами та бізнес-партнерами, а також укладати контракти. Тому володіючи іноземною мовою, людина автоматично переходить на вищий соціальний ступінь, оскільки стає конкурентоспроможним претендентом на високооплачувану посаду. Адже, як відомо, престижні організації, зазвичай, або самі є представниками іноземних фірм, або ведуть з ними активну партнерську діяльність.

Знання мов сприяє зближенню народів і покращує шанси молодих фахівців на досягнення успіху в їхній професійній діяльності. Саме тому, сьогодні існує така дисципліна у ВНЗ, а також спеціальні курси як іноземна мова в професійній сфері, де навчаються набувають міждисциплінарні, термінологічні та міжкультурні навички необхідні в їх професії.[2]

І також важливим є те, що попит на іноземну мову в професійному та особистісному розвитку студента неухильно зростає не тільки на європейському ринку, але і на українському і все частіше роботодавці вимагають дипломи і сертифікати, що підтверджують рівень володіння іноземною мовою.

Література:

1. Волошина, Г. Г. Шляхи підвищення мотивації у навчанні іноземним мовам студентів немовних вищих навчальних закладів [Текст] / Г. Г. Волошина // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України : Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія. - 2014. - Вип. 199, ч. 1. - С. 75-79.
2. Панасенко Г. Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних вищих навчальних закладах / Г. Панасенко, Т. Акопян // Рідна школа. - 2010. - № 1-2. - С. 30-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2010_1-2_9
3. Пуховська Л.П. Вивчення іноземних мов у контексті формування загальноєвропейського освітнього простору / Л.П. Пуховська // Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців: зб. наук.ст. –К.:КІТЕП, 2000. с 32-38.

Міжпредметна підготовка фахівця з інноваційним мисленням в університеті дослідницького типу

МЕТОДИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

*Гурська Ю. О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

У сучасному світі ми кожного дня потрапляємо у ситуації, які вимагають комплексного ознайомлення та створення найбільш раціональних рішень. Перед нами стоїть задача зрозуміти та розглянути різні підходи до вирішення того чи іншого питання. Більшість із людей користуються когнітивним мисленням, яке базується на попередньому досвіді та корелюються із вже знайомими ситуаціями. Хоча це не є гарантією досягнення кращого вирішення проблеми, оскільки на нього впливають наші емоції, переживання, стереотипи та інші зовнішні чинники, які безпосередньо впливатимуть на результат. Саме тому вважається, що критичне мислення тяжіє до створення раціонального та відкритого процесу, що залежить від емпіричних даних, фактів та перевіреної інформації.

За часів постійних змін у суспільстві очевидним є те, що знання старіють досить швидко. Самоцінність знань переосмислюється, – підкреслюється у Концепції розвитку загальної середньої освіти, – натомість зростає роль умінь здобувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку та самовдосконалення людини [1, 8]. На сьогоднішній день актуальним залишається твердження американського мислителя Джона Дьюї, яка полягає у тому, що фундаментальна мета сучасної освіти полягає не в наданні інформації учням, а у тому, щоб розвивати критичний спосіб мислення, навички мислення, котрі дають змогу адекватно оцінювати нові обставини й формувати стратегію подолання проблем, які у них криються [4, 26]. Професор Метью Ліпман, засновник Інституту критичного мислення США, підкреслює відповідність критичного мислення завданню вдосконалення початкової, середньої та вищої освіти. Цю відповідність він пояснює поступовими зрушеннями, які відбуваються в освіті – перехід від запам'ятовування інформації до її осмислення. «Ми стимулюємо учнів мислити самостійно, а не тільки вивчати те, до чого дійшли інші, а також стимулюємо учнів до формування правильних суджень [2, 17-18]. Залучення учнів до процесу активного навчання, коли вони не просто запам'ятовують навчальний матеріал, а й запитують, досліджують, творять, вирішують, інтерпретують та дебатують за його змістом, вважається «найкращою практикою» [3, 11].

Критичне мислення можна розглядати як таке, що складається з двох компонентів: 1. набір навичок для обробки та створення інформації та думок; 2. звичка, заснована на інтелектуальній активності, використанні цих умінь з метою керування власною поведінкою. Таким чином, слід протиставити такі способи реалізації критичного мислення як: 1. одержання та збереження інформації (оскільки це передбачає особливий спосіб отримання та обробки інформації); 2. окремо виділяємо володіння певним набором навичок (оскільки він включає в себе постійне їх використання); 3. окремо виділяємо використання цих навичок без подальшої обробки їх результатів.

Виділяють чотири бажаних результатів в процесі навчання критичного мислення:

- вирішення проблем фокусує увагу студентів на ідеях та почуттях, а не на запам'ятовуванні фактів;
- вирішення проблем розвиває студента віру в те, що вони здатні зрозуміти та освоїти предмет;
- надає поточні дані для оцінювання, які використовуються для прийняття рішень, допомагають студентам досягти успіху;
- викладання шляхом вирішення проблем – це завжди цікаво, а якщо навчання зацікавлює студента, матеріал засвоюється краще.

Основна мета полягає в тому, щоб допомогти студенту усвідомити той факт, що вирішення проблем не є спеціальною областю, а, навпаки, використовує ті логічні процеси з якими вони вже знайомі та використовують зазвичай. Студент повинен навчитися вербалізувати. Ключове значення після отримання кінцевого результату має вербалізація думки: про що цей результат мені говорить? Окрім вирішення проблеми, остаточний висновок служить швидкою перевіркою своєї роботи.

Література:

1. Концепція розвитку загальної середньої освіти // Освіта України. – 2000. – №31. – с. 8
2. Метью Ліпман. Чим може бути критичне мислення // Вісник програм шкільних обмінів. – 2006. – №27. – с. 17-18.
3. Технології розвитку критичного мислення учнів / А.Кроуфорд, В.Саул, С.Метью, Д.Макінстер. – К.: Вид-во “Плеяди”, 2006. – с. 11.
4. Тягло О. Післямова до статей Метью Ліпмана і Марка Вайнстейна // Вісник програм шкільних обмінів. – 2006. – №27. – с. 26.

СТАРТАПИ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДГОТОВКИ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНОГО ФАХІВЦЯ

*Забіяка Д.С
ЛН-71мп,ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Основними рисами ХХІ століття є стрімкий технічний розвиток, прагнення людини щодня поглинати нову та актуальну інформацію, а тому в усіх сферах розвитку людини як особистості виникає нове поняття – інноваційність, яке сформувалось як результат усвідомлення людиною постійної потреби оновлення та змін. Інноваційність часто трактують дуже банально та традиційно – певні новинки. Але якщо розглядати це поняття більш глибоко, то це зміна суттєвих характеристик, яка пов'язана з процесом навчання, сам формат, а не лише спосіб доступу або певні технічні засоби. Тобто важливим є не лише спосіб трансляції інформації, а й вміст, який генерується.

На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їх нарощування.

Сучасна система освіти недостатньо розвиває здібності, необхідні їй випускникам для того, щоб самостійно самовизначитися у світі, приймати обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активними і мобільними суб'єктами на ринку праці. Головними недоліками традиційної системи освіти є породжені нею невміння і небажання студентів вчитися, несформованість ціннісного ставлення до власного розвитку та освіти. Подолання кризи сучасної освіти можливе завдяки інтенсивному реформуванню її відповідно до вимог часу, у процесі формування принципово нової системи загальної освіти, яка поступово замінюватиме традиційну. Найзначущішою особливістю сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання — традиційної та інноваційної. *Інноваційне навчання* – це процес і результат навчальної та освітньої діяльності, що стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі. Воно орієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми [1].

Зважаючи на те, що сучасне суспільство розвивається дуже стрімко та є достатньо гнучким, то для кожної людини, яка хоче досягти успіху в обраній нею сфері діяльності, виникає нова мета – бути інноваційно активним фахівцем. Інноваційна активність характеризує готовність до оновлення основних елементів інноваційної системи - своїх знань, технологічного оснащення, інформаційно-комунікаційних технологій та умов їх ефективного використання, а також сприйнятливості до всього нового.

Одним з найуспішніших на сьогодні методів розвитку інноваційного мислення є стартапи. Незважаючи на те, що термін «стартап» вже увійшов в наше життя, мало хто може пояснити його значення. Стартап (англ. startup) — нещодавно створена компанія, що буде свій бізнес на основі інновацій або інноваційних технологій, не вийшла на ринок або почала на нього виходити і що володіє обмеженими ресурсами. З іншого боку, стартап - це не новий бізнес, як думає більшість. Стартап - це творча робота з новою ідеєю, це пошук бізнес-моделі для інноваційної ідеї, якої раніше не було, і яка в майбутньому зможе приносити певні доходи. А стартап-середовище - це креативне середовище, в якій винахідники, навчаючись і спілкуючись, втілюють свої ідеї та розробки. [2]. Часто студенти здобувають глибокі фахові знання в певних галузях, але багато з них так ніколи і не зрозуміють, що робити з цими вміннями у реальному житті. Основною метою стартапу є ставити собі запитання, які й породжують ідеї, що в результаті продукує новий тип мислення.

В Україні вже існує інноваційна система Sikorsky Challenge, яка створена для залучення творчої молоді в інноваційне підприємництво. Така діяльність студентів є освітньою революцією, яка кардинально змінює уявлення про традиційні методи навчання та застосування отриманих знань в цілому, є мотивацією стати ближче до інноваційної підприємницької діяльності та бізнес-сфери. Так як Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» є багатопрофільним навчальним закладом, який спеціалізується на технічних професіях, результати дослідження та подальші розробки можуть бути застосовані у таких важливих сферах, як авіація, економіка, медицина, екологія, енергетика та агросектор. Не залишаються поза увагою також і ІТ-технології та електроніка, що значно полегшує процес пізнання світу та процес навчання як в навчальному закладі, так і поза його межами.

Література:

1. <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part2/008.htm>
2. <https://www.sikorskychallenge.com/>

САМОСТІЙНІСТЬ У НАВЧАННІ ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

*Козиряцька О.В.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

В сучасній освітній парадигмі головний акцент у навчанні робиться на розвитку самостійності мислення, оскільки, з рівнем розвитку самостійності мислення пов'язані здатність приймати обдумані і зважені рішення, можливість прогнозувати майбутнє, формувати стратегію життєдіяльності, будувати адекватний образ «Я», орієнтуватися в ситуаціях, людях та проблемах.

В Європі студент університету усвідомлено обирає свою професію і розуміє, що для того, щоб стати висококваліфікованим спеціалістом йому необхідно самостійно вивчати кожен предмет. В Україні тільки невелика кількість школярів усвідомлено іде в університет на певну спеціальність. Більшість вступають в університет, тому що необхідно отримати диплом.

Входження України в європейський простір освіти уможливило завдяки програмам мобільності надбання позитивного досвіду в організації навчання. У 2017 році я мала змогу протягом 5 місяців вчитись у Католицькому університеті міста Льовена за програмою академічної мобільності. В основу навчання у Католицькому університеті міста Льовена покладена сумлінність і цілеспрямованість. Студенти мають змогу не тільки встигати працювати, але і відвідувати заняття. Все це можливо завдяки вільному відвідуванню та розкладу. Кожен студент самостійно складає собі розклад. Не має груп, підгруп, які відвідують заняття з 8 до 16. Можна скомпонувати собі розклад таким чином, що в один день буде як одна пара, так і чотири, незалежно від часу, тобто навіть у 20 годин вечора.

Що ж спонукає студентів все ж відвідувати заняття та добре вчитися? Перш за все, слід відзначити, що студент є центром освіти. Він оцінює викладачів та пише відгуки стосовно занять, таким чином викладачі постійно вдосконалюють свої навчальні програми і навіть можуть втратити роботу, якщо в кінці року отримують погану оцінку. По-друге, завдяки сучасним підходам викладачів до освіти, студентам цікаво вчитися, вони відвідують заняття не з потреби, а через зацікавленість та бажання стати спеціалістом та реалізувати себе у житті. По-третє, завдяки загально-університетській платформі, викладач має змогу виставляти онлайн необхідні матеріали для навчання та отримувати домашнє завдання від студентів. Завдяки цьому, декілька пропущених занять не є катастрофою, студент може успішно все надолужити. По-четверте, гонитва за оцінками відійшла у минуле. Навіть під час здачі екзамену студент не знає своєї оцінки, викладачу заборонено будь-яким чином демонструвати її. Це і не дивно, завдяки вільному відвідуванню професор може і не знати в обличчя усіх студентів, тому 80-100% оцінки залежить від відповіді на екзамені та, у деяких випадках, додаткових контрольних робіт, рефератів, власних або групових досліджень та завдань. По-п'яте, оцінки студент отримує анонімно, приблизно через місяць після екзаменів. Це дає йому змогу концентруватися лише на своїх результатах і не порівнювати себе з іншими, таким чином менше розчаровуватись і більше вчитися, щоб досягти для себе максимального результату.

Яким чином відбувається навчання? Загальновизнано, що статус і авторитет особистості в значній мірі визначаються рівнем сформованості інтелектуальної сфери, самостійності її мислення, якостей розуму, здатності аргументувати правильність не тільки своєї точки зору, але і зрозуміти і прийняти точку зору іншої людини, проявити винахідливість, кмітливість, дотепність. Саме на ці якості направлене навчання в університеті міста Льовена. Студенти не зазубрюють матеріал, вони підходять критично до навчання, оскільки вивчення лекцій та переказу інформації, яку надав викладач не достатньо для отримання відмінної оцінки. Студент повинен викласти свої думки стосовно проблеми, застосувати ті чи інші знання для її вирішення і обґрунтувати, чому саме він так думає.

Отже, не дивлячись на те, що українська освіта має досить непоганий потенціал, нам не вистачає нововведень, натхненних викладачів та підвищення фінансування з боку держави. Студенти повинні розглядати освіту не як привілей, який можна купити, а як головну можливість для розвитку особистості та кваліфікованості, а викладачам головний акцент у навчанні треба робити на розвиток самостійності мислення.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Лазарьонюк А.О.

ЛА-71мп

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сьогодні одним із шляхів модернізації освітньої системи України є впровадження в навчальний процес ВНЗ інноваційних технологій та методів. Такі нововведення не виникають спонтанно, вони є результатом постійних наукових пошуків, аналізів та узагальнень педагогічного досвіду. Інформаційне суспільство потребує реформування освітнього процесу, що існує сьогодні, тому і є необхідним інноваційне навчання.

Інноваційне навчання – це постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих, які мають незаперечне значення, і відкидання тих, що вже застаріли. У педагогіці розрізняють декілька моделей навчання:

1) пасивна – учень виступає в ролі "об'єкта" навчання (слухає і дивиться);
2) активна – учень виступає "суб'єктом" навчання (самостійна робота, творчі завдання);

3) інтерактивна – взаємодія. Використання інтерактивної моделі навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем. Стає відсутнім домінування будь-якого учасника навчального процесу або будь-якої ідеї [1].

Студент перестає бути об'єктом впливу і стає суб'єктом взаємодії, він сам активно бере участь в процесі навчання, рухаючись своїм індивідуальним маршрутом.

Впровадження інтерактивних форм навчання – одне з найважливіших напрямків вдосконалення підготовки студентів у сучасному вузі. Основні методичні інновації пов'язані із застосуванням саме інтерактивних методів навчання.

Навчальний процес, що спирається на використання інтерактивних методів навчання, організовується за допомогою залучення до процесу пізнання всіх студентів групи без винятку. Спільна діяльність означає, що кожен робить свій особливий, індивідуальний внесок, в ході роботи йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Організуються індивідуальна, парна і групова робота, використовується проектна робота, рольові ігри, здійснюється робота з документами і з іншими джерелами інформації. Інтерактивні методи засновані на принципах взаємодії, активності учнів, зосередженні на груповому досвіді та обов'язковому зворотньому зв'язку.

Інноваційні методи освіти класифікують за:

- характером навчально-пізнавальної діяльності: імітаційні та неімітаційні;
- кількістю учасників: індивідуальні, групові, колективні, робота в діадах та триадах;
- місцем проведення: аудиторні та поза аудиторні (виїзні та екскурсійні);
- принципом використання ПК: ручні (без ПК), ігри на ПК, ігри з комп'ютерним забезпеченням [2].

Отже, сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього.

Література:

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи викладання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова. – Київ: НАПрН України, 2015. – 27 с.

2. Татмышевский К. В. Инновационные методы обучения [Электронный ресурс] / К. В. Татмышевский // Владимирский государственный университет. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: http://uu.vlsu.ru/files/Innovachionnie_MO

ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНИХ СТИЛІВ У СТУДЕНТІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Лазуренко Дарина
ЛА-71 мп
КПІ ім.Ігоря Сікорського*

На сьогоднішній день, вивчення когнітивних стилів має великий дослідницький інтерес з боку вітчизняних і зарубіжних дослідників у сфері науки, яке за змістовними характеристиками пізнавальної активності показує як людина сприймає інформацію та які способи її організації сприйняття. На перший план виходять типові для кожної конкретної особистості індивідуально своєрідні прийоми отримання і опрацювання інформації про навколишній світ. Кожна мисляча людина розумна на свій лад. Однак про психічні механізми індивідуальної своєрідності складу розуму відомо дуже мало. Саме тому проблематика когнітивних стилів - її історія, ідеологія, феноменологія, характер еволюції основних теоретичних уявлень тощо становить особливий інтерес для сучасної психології.

Поняття "когнітивний стиль" вперше використав Альфред Адлер для позначення характеристики особистості, яка представляє собою стійкі індивідуальні особливості пізнавальних процесів, які зумовлюють використання різних дослідницьких стратегій. У межах його індивідуальної психології когнітивний стиль розуміється як своєрідність життєвого шляху особистості, структурованого постановкою і досягненням цілей.

Формування когнітивних стилів у студентів є дуже важливим етапом у процесі навчання, адже індивідуальний когнітивний стиль зумовлює властиві людині індивідуально-своєрідні способи оброблення інформації про своє оточення. Беручи до уваги той факт, що будь-яке сприймання і засвоєння матеріалу в процесі навчальної діяльності лежить в полі пізнавальних можливостей кожної людини, слід звернути увагу на поняття когнітивного стилю – тобто індивідуального способу пізнавальної можливості індивіда, через призму якого і відбувається сприймання, обробка, аналіз і опрацювання інформації.

На думку Є.Т.Соколової, когнітивний стиль є важливим компонентом більшого утворення – особистісний стиль, що включає індивідуальні особливості взаємодії людини з соціальним оточенням, її самооцінку, шляхи контролю та регуляції афективної сфери [2, с.109].

Можна сказати, що на формування індивідуальних стійких прийомів засвоєння інформації впливають не тільки методика навчання, а й певні природні передумови і весь попередній шлях розвитку індивіда. Тобто, студенти засвоюють один і той же навчальний матеріал із різною швидкістю і з різною якістю, а залежить це від каналів сприйняття (візуальний, аудіальний, кінестичний), стилів мислення (конкретний-абстрактний, індуктивний-дедуктивний та ін).

Питання когнітивного стилю гостро пов'язане з індивідуальним стилем діяльності – своєрідною системою психологічних засобів, до яких свідомо чи стихійно людина звертається з ціллю оптимального поняття своєї індивідуальності з предметними, зовнішніми умовами діяльності [1,с.75]. На сьогоднішній день, активно розробляється педагогічний аспект проблеми - створення педагогічних технологій, що дозволяють здійснювати індивідуальний підхід до студентів з різними пізнавальними стратегіями, що обумовлюються стильовими особливостями мислення.

Таким чином, питання когнітивного стилю залишається і досі актуальним у подальшому дослідженні в сфері навчальної діяльності. Адже, остаточно не вирішено чи є когнітивні стилі стійкими ознаками мислення в ранньому дитячому віці чи їх формування залежить від особливостей організації навчання.

Література:

1. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
2. Соколова Е.П. Проективные методы исследования личности. – М.: Университет, 1980. – 174 с.

ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ

*Лашта В. Ю.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

В освітніх закладах завжди розглядалися питання підвищення ефективності роботи студентів та оптимізації їх навчального процесу – факторів, які зрештою призводять до засвоєння необхідного матеріалу для професіонального розвитку. Найважливішим способом покращенням навчання є мотивація. Враховуючи, що кожна людина має різні здібності до навчання, мотивація може не тільки компенсувати недостатні здібності, а й прискорити та покращити результати студентів.

За останніми даними інспекції моніторингу якості освіти України при опитуванні студентів було виявлено, що 50,9% студентів не змогли визначитися щодо мотивів навчання в університеті і ще менша кількість збирається працювати за фахом [2]. Таким чином, наразі можна зазначити, що питання формування стійкої мотивації до навчання впродовж життя є одним з передових завдань педагогів в сучасній освіті.

Поняття «мотивація» – складний феномен в психології та педагогіці. За С. У. Гончаренко «мотивація» – це система мотивів або стимулів, що детермінують конкретну діяльність та поведінку особистості [3, с. 48]. Отже, під час навчання у студентів має виникати зацікавленість у своєму подальшому розвитку, яку вони зможуть пов'язувати з їхніми особистісними цінностями: майбутнім добробутом та успіхом у професійній кар'єрі.

Звичайно методи та стратегії для формування мотивації будуть різнитися в залежності від сфери та умов навчання. Однак, проаналізувавши праці сучасних педагогів, можна дійти висновку, що найсприятливішими умовами, що впливають на формування стійкої мотивації у студента є:

- професіоналізм викладача (що включає, насамперед, компетентність, «любов» до свого предмета та бажання навчити);
- використання методів, які стимулюють навчально-пізнавальну діяльність студента (починаючи з різноманітних завдань під час роботи в класі (дискусії, ігри тощо) і закінчуючи оформленням (наприклад, кольорові картки з питаннями для обговорення, замість звичайних білих));
- створення ситуації постійного успіху та прогресу студентів (мотивація зростає та навчання прискорюється, коли студент бачить позитивні зміни);
- забезпечення позитивних емоцій студента (навчання проходить краще і з задоволенням, коли студенти не переповнені негативними враженнями від заняття);
- усвідомлення кінцевих цілей студентом (людина розуміє як процес навчання допоможе в майбутньому) [1, 3, 4].

З огляду на вищесказане, можна побачити, що все починається із викладачів, тому на сучасному етапі необхідно приділяти не абияку увагу до підготовки висококваліфікованих фахівців у ВУЗах. Також важливим питанням є створення зручних робочих умов для спеціалістів будь-якої галузі для того, щоб студенти могли працювати за фахом та бачити хороші перспективи.

Література:

1. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
2. Прохоренков В.М. Звіт про вивчення мотивації щодо навчання в університеті [Електронний ресурс] / В.М. Прохоренков – Режим доступу до ресурсу: www.kspu.edu.
3. Український педагогічний словник / уклад. С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с
4. Zins, J. E., Weissberg, R. P., Wang, M. C., & Walberg, H. J. (Eds.). Building academic success on social and emotional learning: What does the research say? – New York: Teachers College Press, 2004.

ПІДГОТОВКА ЕЛІТНИХ МЕНЕДЖЕРІВ – ФАХІВЦІВ З ІННОВАЦІЙНИМ МИСЛЕННЯМ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

*Мудра Світлана Вячеславівна,
доцент кафедри
англійської мови НУБіП України*

Однією з найважливіших професій, представники якої масштабно впливають на діяльність та життя інших людей, є професія менеджера. Від талановитості, а також від відповідності кожного з них своїй посаді залежить ефективність діяльності підприємств та всієї економіки, яку “роблять” певним чином люди, організовані менеджерами для досягнення суспільних та особистісних цілей. Саме завдяки ефективному менеджменту економічно розвинені країни (особливо Японія, яка дуже бідна природними ресурсами) стали багатими.

Здійснювати ефективний менеджмент можуть фахівці, які не тільки одержали в процесі навчання відповідні професійні знання та вміння, але ще й мають для цієї складної діяльності специфічні здібності та якості, риси характеру. Тобто мова йде про тих, хто може отримані знання дійсно використати на практиці на користь суспільних та одночасно і особистісних інтересів (самореалізація у трудовій діяльності).

Допомогти абітурієнтам визначитися у виборі професії менеджера, важливість якої складно переоцінити, є одним з напрямків реалізації компетентнісного підходу до підвищення якості діяльності вищих навчальних закладів відповідного профілю, посилення людиноцентричності освіти на даному етапі трансформації суспільства.

На сучасному етапі трансформації суспільства компетентнісному підходу до розвитку освіти приділяють особливу роль всі учасники Болонського процесу. Цій темі присвячені праці багатьох вітчизняних вчених і практиків, зокрема російські дослідники О.Н.Олейнікова, А.А.Маравтева, Є.В.Коновалова, Є.В.Тартакова, які трактують “компетентність” як спроможність особистості на основі органічної єдності набутих знань, умінь, досвіду та ставлень здійснювати як звичайну, так і нову діяльність у певній галузі. Вітчизняна педагогіка також має певні напрацювання в цьому напрямі. Проблему компетентності на різних рівнях аналізу розробляли С.Гончаренко (тлумачення явища компетентності), І.Тараненко (компетентність як здатність до найефективнішого застосування знань), А.Васильюк (сучасні підходи до компетентності вчителів), К.Корсак (цивілізаційна компетентність), І.Ящук (життєва компетентність особистості), В.Ковальчук (соціальна компетентність), А.Михайличенко, В.Аніщенко (професійна підготовка на основі стандарту компетентності), О.Локшина та інші [4], [5].

Але аналіз більш ніж 300 таких робіт показує, що компетентний підхід в них розглядається або з позиції загальнолюдського змісту, або конкретних предметів (чому вчити?), або технологічних засобів (як вчити?) досягнення цієї компетентності. На практиці допомога абітурієнтам в питанні виявлення здібностей до певної сфери діяльності через

роботу центрів професійної орієнтації в якійсь мірі надається. Але там мова йде, в основному, про виявлення за допомогою тестів схильності до сфер діяльності: «людина – техніка», «людина – людина». Що ж стосується конкретних, специфічних та дуже важливих професій з типу «людина – людина»: менеджера, лікаря, вчителя, то вирішення цих проблем ще потребують пошуку своїх методів вирішення.

Ідея допомогти молодій людині в пошуку адекватної їй професії не відрізняється особливою новизною, бо певна система профорієнтації існувала у сфері освіти ще за радянських часів.

Однак, ця система базувалася в основному на використанні принципу – сподобається чи на сподобається самому учню та чи інша професія після ознайомлення зі змістом трудової діяльності, що є недостатнім для успішного вибору.

На думку автора, органічне поєднання цього підходу з попереднім виявленням ще на шкільній лаві природних здібностей та професійно-особистісних якостей (тобто сутності людини) було б оптимальним. Але для цього потрібно було б змінити пріоритети діяльності шкільних, а можливо і дошкільних, навчальних закладів у рамках посилення людиноцентричної освіти.

Але поки такої зміни не настало, можна задіяти оперативну експрес технологію оцінки адекватності абітурієнтів обраній професії менеджера.

Технологія такої оцінки включає в себе процес виявлення у абітурієнтів адекватних професійно-особистісних якостей за допомогою комплексу оціночних моделей на кваліметричній основі. Це дозволяє виявити рівень наявності у абітурієнтів цих якостей.

Автором запропонована двоступенева модель такої оцінки (див. рис.1). На першому ступені оцінюються базисні якості, без яких менеджер взагалі не може відбутися. На другому ступені – ті якості, які потрібні для успішного менеджера, тобто ті, які сприяють здійсненню ефективної менеджерської діяльності. Таким чином, мова йде поки що тільки про професійно-особистісні якості, не зачіпаючи необхідного рівня знань, умінь, навичок, які набуваються в процесі навчання. Але автор дотримується такої принципової позиції, що вчити цьому потрібно тільки тих, хто здатен ці набуті знання використати корисно і для себе, і для суспільства (в обличчі споживача, роботодавця, оточуючого соціуму та інше).

З посиленням людино центричності освіти проблема допомоги учням пізнати своє місце в житті і, зокрема, у трудовій діяльності буде все більше загострюватися. З позицій компетентнісного підходу це буде означати, що вчити конкретної професії потрібно тих, хто зможе одержані знання успішно застосувати на практиці.

В зв'язку з цим експрес технологія оцінки професійно-особистісних якостей абітурієнтів спеціальності «менеджмент організації», яка розроблена автором, як раз і закликає на практиці вирішувати проблему демократичного відбору тих, хто придатне реалізувати функції менеджера. Сутність демократичності оцінки полягає в тому, що вона носить виключно рекомендаційний характер для абітурієнтів в інтересах кожного з них, а в кінці кінців – для всього суспільства.

Таким чином в тріаді реалізації компетентнісного підходу до розвитку освіти: кого вчити, чому вчити і як вчити - автор виділяє першу складову, по-перше, як найменш розроблену, по-друге – найбільш вагому з точки зору самореалізації особистості в контексті розвитку людиноцентричної освіти.

Література:

1. Ануфрієва О.Л. Оцінювання роботи загальноосвітнього навчального закладу 1-го ступеня за кінцевими результатами. Курс лекцій – К.: Міленіум, 2003 – 32с.
2. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу. Навч. посібник. К.: ІЗМН, 1996 -140с.
3. Дмитренко Г.А., Олійник В.В., Онуфрієва О.Л. Цільове управління: вимірювання результатів діяльності учнів і педагогів. Навч. метод. посіб. – УПК ККО, 1996 – 84с.

4. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та сучасні перспективи. Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К.:К.І.С., 2004. – 112с.

5. Локшина О.І. Розвиток компетентісного підходу в європейській освіті // Збірник матеріалів з досвіду управлінської діяльності та методичної роботи. – Чернівці, 2007. – 140 с.

ДІЛОВА ГРА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ

*Насипова А.Д.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Застосування інноваційних методів навчання набуває великого значення в організації сучасної вищої освіти.

Багато вчених характеризують інноваційний підхід у вищій освіті як процес удосконалення педагогічних технологій, сукупності методів, прийомів і засобів викладання. Наприклад, Н.С. Мешкова вважає класичний метод навчання «chalk-and-talk» недостатньо ефективним та пасивним. Тому науковець підтримує застосування інтерактивних методів навчання студентів у ВНЗ адже вони сприяють створенню більш комфортних та ефективних умов навчання, за яких студент відчуває свій інтелектуальний розвиток і успішність.

На думку А.С. Лиштвана [3], інноваційний підхід в організації практичних занять має бути спрямований на те, щоб отримані знання можна було застосувати у реальному житті. У студентів це повинно викликати живий інтерес до дисципліни і сприяти освоєнню теоретичного матеріалу.

Навідміну від закордонного досвіду застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій та робота з навчальними мультимедійними програмами в освіті, у нашій країні використання навіть комп'ютерів лише набирає обертів.

Серед популярних інноваційних методів навчання найбільш ефективним, на думку багатьох науковців, є ділова гра.

Ділова гра – це моделювання реальної діяльності у спеціально створеній проблемній ситуації. Така гра є «засобом і методом підготовки та адаптації до трудової діяльності та соціальних контактів», методом активного навчання, який сприяє досягненню конкретних завдань, структурування системи ділових стосунків учасників. За І.В. Белкіним, готуючи майбутніх фахівців, викладачі повинні прагнути не тільки озброїти студентів науковими знаннями, але і сприяти виробленню у них практичної діловитості, формувати навички активного мислення. У студентів, учасників ігри, розвиваються практичні навички роботи в умовах трудового колективу, вони набувають досвіду управління, керівництва і організації колективу, освоюють навички комплексного творчого розв'язання проблем [2].

Основними ознаками ділової гри є розподіл ролей між учасниками; взаємодія учасників гри, що виконують ті чи інші ролі; наявність спільної мети в ігрового колективу. Дотримання психолого-дидактичних принципів, що найбільш повно реалізуються в комплексній діловій грі, забезпечить успішне і зацікавлене засвоєння навчального матеріалу та сприятиме умінню спілкуватися у професійному середовищі. До таких принципів відносять:

- принцип імітації умов, моделювання змісту професійної діяльності;
- принцип проблемності;
- принцип неproblemності;
- принцип сумісної діяльності учасників гри;
- принцип діалогічної взаємодії партнерів по грі;
- принцип двоплановості ігрової навчальної діяльності [1, с. 115].

Перевагою ділової гри є те, що, учасники гри обирають для себе певну роль, вступають у взаємостосунки один з одним, при цьому їх інтереси не завжди співпадають. В

результаті чого виникає конфліктна ситуація, що супроводжується природною емоційною напруженістю. Це створює підвищений інтерес до ходу гри. Кожен, хто бере участь у діловій грі має можливість проявити не лише професійні знання і уміння, але і загальні, як наприклад ерудованість. Або певні особистісні риси як ініціативність, комунікативні вміння, активність, рішучість від яких може залежати і результат гри. А також подолання психологічного бар'єру у спілкуванні.

Можна дійти висновку, що ділова гра як інноваційний метод є досить ефективним, застосування якого в організації навчального процесу кожного університету є досить необхідним процесом.

Література:

1. Бетіна З. Н. Культура ділового мовлення : навчальний посібник. – Тамбов : ТГТУ, 2009. – 348 с.
2. Белкін І.В. Педагогічні умови виконання ділових ігор у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / І.В. Белкін. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=24654>.
3. Лиштван А.С. Инновационные подходы активного учения в преподавании дисциплин / А.С. Лиштван // Инновационные методы как способы активного обучения: сб. ст. / науч. руков. Н.П. Хвесеня. – Минск, 2014.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ

*Нікитюк М.О.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сучасному етапі розвитку вища освіта в Україні знаходиться в процесі реформування, а саме відбувається перехід до інноваційної моделі розвитку, одним із основних ресурсів якого є висококваліфіковані фахівці. Впровадження інновацій в освітній сфері є дуже складним і багатограним процесом. Він не повинен бути хаотичним, а навпаки чітко структурованим і реалізовуватися відповідно до конкретної програми, що встановлює певні цілі та напрямки розвитку інноваційної діяльності [3, 43].

У загально-соціальному сенсі інновація означає нововведення у певній сфері суспільної діяльності [4, 160]. В освітній діяльності під інновацією розуміють будь-яку цільову діяльність, організаційне рішення, систему, процедуру чи метод здійснення освітньої діяльності, які значно відрізняються від усталеної практики і вперше використовуються у навчально-виховному процесі та спрямовані на підвищення його рівня ефективності [2, 155]. Головними складовими процесу інноваційного розвитку ВНЗ є створення умов, що сприяють впровадженню освітніх інновацій (поетапному застосуванню інноваційних педагогічних технологій, реалізації інноваційних програм і проектів); формування інноваційного потенціалу навчального закладу (професійна і психологічна підготовка педагогічних працівників до участі в інноваційних проектах та здійснення інноваційної діяльності) [5, 143]. Проект впровадження інновацій містить такі етапи: визначення ідеї та формулювання задачі проекту; розробка проекту; реалізація проекту; оцінка результатів проекту [3, 44].

Особливої уваги в процесі впровадження інноваційної моделі у вищій школі потребує одна з основних форм організації навчального процесу – лекція. До лекції висуваються певні вимоги: моральний бік лекції і викладача, науковість та інформаційність, доказовість і аргументованість, наявність достатньої кількості яскравих, переконливих прикладів, фактів, обґрунтувань, документів і наукових доказів, емоційність викладу інформації, активізація

мислення слухачів, постановка запитань для роздумів, чітка структура і логіка розкриття послідовно викладених запитань. Проте у системі вищої освіти особливої уваги потребують нові підходи до проведення лекцій, які повинні бути оснащені технічними засобами навчання, такими як: відео-магнітофонна та телевізійна техніка, проектори тощо. Сьогодні вимагає створення проблемних ситуацій, звернення до слухачів і отримання зворотнього зв'язку, стимулювання слухачів до активної дискусії. Однією з таких лекцій є лекція за участю студентів. У цьому процесі важливою є не кінцева схема лекції на дошці, а процес її створення.

Саме проведення лекції вимагає дослідження з проблеми застосування інноваційних технологій навчання, оскільки за наявності різних методів навчання у вищому навчальному закладі, лекція залишається провідним методом навчання. Інноваційні технології навчання спрямовані на розв'язання педагогічних проблем, які до цього часу вирішувалися по-іншому. Лекція потребує вдосконалення як основна організаційна форма навчання у вищій школі [3, 45].

Окрім цього, у процесі впровадження інноваційних технологій важливим є і метод проектів, за якого студенти набувають знання у процесі планування та виконання практичних завдань проектів. За формою роботи проекти можуть бути дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні. Вони потребують використання інтегрованого знання, тобто полікультурних знань, інформаційних вмінь та навичок [1, 8]. Метою діяльності сучасних ВНЗ є формування у майбутніх фахівців, перш за все, інноваційного творчого мислення. Реалізація системи підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності можлива за умови послідовного та постійного впровадження інноваційних технологій у процес їх професійної підготовки і використання цих технологій при викладанні навчальних дисциплін [3, 47]. Серед форм оволодіння педагогічними працівниками знаннями та вміннями інноваційної діяльності виокремлюють: науково-практичні конференції, психологічні семінари-практикуми, навчальні тренінги, педагогічні консилиуми, самовдосконалення [1, 12].

Таким чином, у наш час впровадження інноваційної моделі розвитку у ВНЗ є дійсно необхідним кроком, який надасть можливість модифікувати та покращити навчальний процес відповідно до соціально-економічних та технологічних змін.

Література:

1. Клокар Н.І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності: Автореф. дис...канд. психол. наук: 13.00.04. /Н.І.Клокар/ Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 19 с.
2. Комарова О. А. Освітній потенціал: теоретико-методологічні та практичні аспекти формування / О. А. Комарова. - Кіровоград: ДЛАУ, 2009. - 336 с.
3. Павлова Т. В. Інноваційна модель розвитку вищого навчального закладу як чинник забезпечення високої якості підготовки фахівців / Т. В. Павлова. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – С. 43–48.
4. Стражнікова І. В. Проблеми впровадження інноваційних технологій у процесі безперервної освіти України 21 ст. / І. В. Стражнікова. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – С. 159–162.
5. Щекатунова Г. Д. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загально-освітнього навчального закладу / Г. Д. Щекатунова. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 264 с.

ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ

*Ольховик А.В.
ЛФМ-71з, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сьогодні найпоширенішими на різних рівнях спілкування і в наукових досягненнях є словосполучення «інноваційний підхід», «інноваційні стратегії розвитку». В результаті постійних змін сучасного суспільства найважливішою рисою сьогодення є незворотні зміни в характері людської діяльності, а саме її перехід з трудової у творчу. Особливістю творчості є її самодостатність та прагнення до саморозвитку особистості. Оскільки творчість – це завжди створення нового, від якого залежить поступ суспільства шляхом прогресу, то інноваційний розвиток, інновація - творчий процес.

Сучасним шляхом розвитку та удосконалення освіти стає посилення особистісного фактору у педагогічній практиці і науці. Орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти – це ті підвалини, на яких має базуватися освіта нашого покоління. Гармонійна розвинена особистість має стати головною метою і змістом всієї системи освіти. Саме вона є однією із концептуальних факторів, які допомагають адаптації у мінливій соціальній інфраструктурі, набуттю професійних навичок і вмінь, формуванню моральних та культурних цінностей молоді. На початку XXI століття визначились основні напрямки розвитку сучасної освіти – зростання самостійності у прийнятті рішень усіх суб'єктів освітньої системи, можливість для будь-якого навчального закладу розробляти й впроваджувати нові концепції навчання й виховання, відповідні навчальні програми, тощо. А для цього потрібне нове, альтернативне ставлення до розробки нових ідей – інноваційне мислення. Саме тому виникла гостра необхідність орієнтації змісту і технологій навчання на розвиток індивідуальності майбутнього спеціаліста, які на максимальному рівні були б спрямовані на професійне вдосконалення під час фахової підготовки.

Дієвими у таких випадках стають основні методичні інновації пов'язані із застосуванням активних або інтерактивних методик навчання.

Інтерактивне навчання – це особлива форма організації пізнавальної діяльності, націлена на створення комфортних умов навчання, тобто умов, за яких студент відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання. Серед таких технологій чільне місце посідають ігрові технології. Активізація пізнавальної творчої діяльності студентів стимулює використання в навчальному процесі ділових ігор, що значно впливає на розвиток інноваційного мислення [2].

Педагогічна суть ділової гри – активізувати мислення студентів, підвищити самостійність майбутнього фахівця, вселити дух творчості в навчання, наблизити його, підготувати до професійної практичної діяльності. Головним питанням у проблемному навчанні виступає "чому", а в діловій грі - "що було б, якби..." [1]. Даний метод розкриває особистісний потенціал студента, адже кожен учасник може продіагностувати свої можливості поодиночі, а також й у спільній діяльності з іншими учасниками.

Зазначимо, що залишаючись педагогічним процесом, навчальна ділова гра є відтворенням контексту майбутньої спеціальності у її предметному і соціальному аспектах. У такій грі реалізується колективна форма навчальної діяльності, а також моделі діалектики професійної діяльності. У процесі гри засвоюються норми професійних та соціальних дій, а також принципи безконфліктного спілкування.

Моделюючи або імітуючи умови і динаміку відносин між студентами, ділова гра служить засобом актуалізації, застосування і закріплення знань і засобом розвитку комунікативної компетентності. Цей ефект досягається за рахунок взаємодії учасників гри. Отже, для досягнення поставлених навчальних цілей передбачають реалізацію в діловій грі п'яти психолого-педагогічних принципів. А саме: імітаційного моделювання ситуації;

проблемності змісту; рольової взаємодії у сумісній діяльності; діалогічного спілкування; двоплановості ігрової навчальної діяльності [4].

Коротко проаналізуємо названі принципи. Принцип імітаційного моделювання передбачає розробку імітаційної моделі майбутньої діяльності у соціальній сфері та ігрової моделі професійної діяльності. Принцип проблемності змісту гри передбачає, що у предметний матеріал гри закладаються навчальні проблеми, побудовані у вигляді системи ігрових завдань комунікативного характеру, в яких міститься певний тип протиріч, які неодмінно необхідно розв'язати в ході гри. Принцип сумісної діяльності базується на імітації фахових функцій спеціалістів-психологів через їх рольову взаємодію. Принцип діалогічного спілкування і взаємодій партнерів є необхідною умовою співпереживання і розв'язку проблемної ситуації. Принцип двоплановості ігрової навчальної діяльності дає можливість проявити творчу ініціативу та зобов'язує викладача закласти в гру такі ситуації, при яких її учасники змогли б діяти свідомо.

Таким чином, практичну діяльність із розробки ділової гри варто розпочинати із створення двох моделей – імітаційної та ігрової. Імітаційна модель одержує своє втілення в таких компонентах як: мета, предмет гри, графічна модель взаємодії учасників, система оцінювання. Компоненти ігрової моделі – сценарій, правила, мета, ролі і функції гравців [3].

Творча активність особистості у ділових іграх стимулюється тим, що гра дозволяє відчувати значимість свого „я”, проявити творчість, оригінальність, ерудицію, акторські таланти. Тобто, при вдалому розподілі ролей кожний студент може у повній мірі самоствердитися. Таким чином розвивається творче креативне мислення, яке у певній змодельованій проблемній ситуації змушує фахівця розглядати можливі причини розв'язку з абсолютно нестандартної точки зору. Саме в такі моменти і становиться інноваційне мислення, особливо коли спеціаліст бачить не один, а кілька повністю протилежних, однак можливих поглядів на проблему чи ситуацію.

Гра створює сприятливі умови для критики і самокритики, розвитку рефлексії, тому потрібно акцентувати увагу на чинниках та вчинках, які призводять до успіху чи невдач. Гравці повинні переконатися, що результат не є випадковим, і найбільше пов'язаний з їх компетентністю, спостережливістю і комунікативністю.

Отже, варто зазначити ряд переваг щодо застосування ділових ігор як способу розвитку інноваційного мислення [3]:

- у ході ділової гри досягається вищий рівень спілкування, оскільки ділова гра реалізує конкретну діяльність (обговорення проекту, участь у конференції, бесіда з колегами);

- ділові ігри – це колективна діяльність, яка дає змогу брати у ній активну участь всій групі в цілому і кожному члену групи зокрема;

- виконання різноманітних завдань дає конкретний результат, завдяки чому у студентів виникає відчуття задоволення від власних дій, бажання ставити і вирішувати нові завдання;

- під час гри формуються і відпрацьовуються навички налагодження контакту, правильного сприйняття й оцінювання партнера як особистості;

- вироблення стратегії і тактики спілкування, а також вибору при цьому найбільш відповідних форм і засобів.

Інноваційне мислення спрямовує освітній процес у "модус можливого". Завдяки його креативному змісту в освітньому процесі народжуються нові підходи щодо розуміння явищ і процесів професійної підготовки майбутніх фахівців. Та особливо цьому служать ділові ігри, що допомагають моделювати творчий процес, створює сприятливі умови для розвитку творчих здібностей учнів, стимулює інтерес до самостійних досліджень.

Література:

1. Кисіль О. В. Використання інноваційних методик навчання [Режим доступу]: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/20409/
2. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. – 2002. - № 5-6. – С.7-10.
3. ЛЕКЦІЯ 4. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ, ЇХ СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ [Режим доступу]: http://ito.vspu.net/ENK/2015-2016/ikt_magistri/lections/Lek-4.pdf
4. Яворська Ж. Ділові ігри та їх роль у підготовці сучасних фахівців // Вісник Львівського Університету. – 2005. – Вип.. 19. – С.241-246

АКТУАЛІЗАЦІЯ МИСЛЕННЄВИХ КАТЕГОРІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ «ІННОВАЦІЙНОЇ ЛЮДИНИ»

*Протащук А. А.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Суспільство ХХІ століття проголошується осередком життя компетентної, свідомої та «інноваційної» людини. Особливостями сучасної інноваційної спільноти вважаються: здатність і готовність до безперервної освіти, постійного вдосконалення, перенавчання й самонавчання, професійної мобільності, прагнення до нового; здатність до критичного мислення; здатність і готовність до розумного ризику, креативність, вміння працювати самостійно та готовність до роботи в команді, готовність до роботи у висококонкурентному середовищі; широке володіння іноземними мовами як комунікаційними інструментами ефективної участі в процесах глобалізації, включаючи здатність до вільного побутового, ділового та професійного спілкування англійською мовою [1, 205].

Формування такої «інноваційної людини» починається, перш за все, із процесу її навчання та здобуття освіти, адже саме освіта ставить перед собою ціль сформувати свідомого громадянина та висококваліфікованого спеціаліста. Система освіти на всіх етапах (починаючи з дошкільного) та в усіх своїх аспектах (технології навчання, методи викладання, завдання та зміст освітнього процесу) повинна бути орієнтована на формування і розвиток вищезазначених навичок і компетенцій, необхідних для майбутньої інноваційної діяльності.

Сучасна, інноваційна освіта характеризується переходом від репродуктивного до продуктивного (творчого) мислення. Наявні підходи до структурування змісту освіти роблять можливим отримання інформації у готовому вигляді, без проведення власного інтелектуального дослідження, отримання продуктивного знання. Тільки інноваційне системне структурування створює умови для пошуку зв'язків, для народження думки, тобто для творчого мислення [2].

Таким чином, протягом своєї освітньої та наукової діяльності, «інноваційна людина» активізує усі мисленнєві процеси задля детального аналізу існуючої інформації, розгляду нових тверджень та отримання в результаті максимально якісних знань. Саме феномен мисленнєвої діяльності завжди викликав надзвичайний інтерес у дослідників, про що свідчить велика кількість робіт у різних галузях науки.

Прикладами цього може бути робота В. А. Маслової, яка стверджує, що мисленнєва, а, отже, й інноваційна, діяльність людини – це процес сприйняття інформації, виведення висновків, їхнього пояснення за допомогою проведення аналогій, оцінки та когнітивної онтологізації. Когнітивні підходи до вивчення інформації полягають в спробі вивірити інформацію за допомогою наукових джерел, узгодити та визначити сутність її семантичного наповнення [3, 56-57]. Оскільки мисленнєва діяльність найактивніше проявляється під час

процесів пізнання, а саме наукового пізнання, вчена С. В. Шепітько, натомість, дослідила та розробила власну класифікацію лексики на позначення процесів мислення у всіх його проявах під час проведення наукового дослідження [4].

Таким чином, під поняттям мисленнєвої діяльності людини розуміються всі процеси пізнання, вивчення, аналізу об'єкту, явища, чи процесу, отримання, запам'ятовування, майбутньої передачі та демонстрації знань. Саме всі ці взаємопов'язані ланки інтелектуальної активності людини найбільше активізуються під час її навчальної та науково-дослідницької діяльності, що, в свою чергу стимулює перетворення людини на інноваційну особистість, свідомого громадянина та висококваліфікованого спеціаліста.

Література:

1. Инновационная политика: учебник для бакалавриата и магистратуры / Л. П. Гончаренко [и др.]; под ред. Л. П. Гончаренко. – М.: Издательство Юрайт, 2014. – 502 с.
2. Кремень В. Г. Інноваційна людина і сучасна освіта [Електронний ресурс] / Василь Григорович Кремень. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1265.
3. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика / Валентина Авраамовна Маслова. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
4. Шепітько С. В. Механізми утворення та закономірності вторинної номінації англійської загальнонаукової дієслівної лексики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / Світлана Віталіївна Шепітько. – Х., 2004. – 22 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Хворостяна Ю.В.

ЛА-71змп, ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сучасні процеси глобалізації та технічного розвитку штовхають людство до змін у всіх сферах життя. Особливої реорганізації потребує освітня сфера, оскільки саме вона виховує покоління молодих спеціалістів, від якого залежить майбутній розвиток нашої країни та планети в цілому. Серед важливих напрямів у вдосконаленні освіти слід виокремити демократизацію вищої школи, а саме створення сприятливих умов для вільного розвитку та формування сильної особистості.

Самостійна діяльність кожного студента є основною передумовою становлення його як суб'єкта демократичних стосунків. Суб'єкт діятиме як вільна особистість лише в обставинах, де зможе самостійно втілювати в життя свої установки та прагнення [1, 68]. Студент повинен бути не об'єктом для впливу педагога, пасивним слухачем, споживачем чужої праці, засобом досягнення якихось намірів, а господарем свого життя і суб'єктом власної діяльності. Тоді ефективність самостійної роботи визначатиметься самоорганізацією, саморозвитком, самоосвітою, і її результатом буде здатність справлятися із різними життєвими ситуаціями.

Створення сприятливих умов для навчання і виховання особистості в кожному навчальному закладі означає досягнення якісно нового рівня вивчення навчальних предметів, а значить, вдосконалення змісту, методів, форм і засобів навчання відповідно до демократичних принципів у освіті. Тому забезпечення можливості для вияву ініціативності та самостійності завжди є конкретним втіленням демократичних змін. Адже такі умови сприяють відокремленню, забезпеченню високих результатів у роботі. І найбільше значення самостійної діяльності – у появі почуття відповідальності за дану ділянку роботи.

Для створення сприятливих умов покращення якості засвоєння курсу необхідно створити умови для систематичного виконання дій та операцій самостійно.

Модульно-рейтингове навчання є важливим засобом сприяння реалізації самостійної навчальної діяльності, адже воно дозволяє забезпечити послідовне пізнання предмету, створити стимули для регулярної та якісної роботи [2]. Застосування рейтингової системи значно активізує навчальну роботу студентів і викладачів, а також посилює стимул і мотивацію прагнути до більшого. Тоді викладач виконує функцію не інформаційну, а управлінську і стає, по суті, консультантом у самостійному навчанні студентів: з'ясовує проблеми, що виникають при опрацюванні матеріалу, допомагає студентам ліквідувати прогалини в підготовці тощо.

Впровадження у систему навчання самостійного студентського самоврядування також значною мірою посприє прогресивному розвитку демократизації у освітній галузі. Помірно контрольоване студентське самоврядування в сучасних умовах суспільного розвитку дозволяє розглядати студентство як партнера в навчально-виховному середовищі ВНЗ. Студентські організації допоможуть виявляти потенційних лідерів та сприяти виробленню у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом [3, 217]. Позааудиторна діяльність створює сприятливі умови для виявлення та розвитку талантів молоді. Участь та організація конференцій, зборів, святкувань та інших поза аудиторних заходів дасть студентам змогу спробувати себе у різнобічній діяльності та знайти нові хобі і захоплення.

На шляху до змін, студентський актив часто стикається з різними проблемами. Серед них небажання викладацького колективу схвалювати нововведення та зміни, брак достатнього фінансування, небажання основної маси студентства брати участь у позааудиторних заходах. Але партнерська взаємодія студентського активу, студентського колективу та викладачів може здійснити різносторонній вплив на свідомість молоді особистості, де основним принципом є різноманітність форм взаємодії об'єктів та суб'єктів процесу виховання, метою яких є підготовка до самостійної діяльності з урахуванням потреб та вимог учасників процесу [3, 218]. Тому головним завданням педагогів є заохочення та мотивація студентства до змін, а також направлення процесу демократизації у корисне, правильне для молоді русло, щоб досягти гармонійної та плідної співпраці між студентством та адміністрацією та піднести навчальний процес на новий, прогресивний рівень.

Література:

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Омелян Вишневецький. – 2-е вид., доопрац. і доп. – Дрогобич: Коло, 2006. – 608 с.
2. Костенко В. Модульно-розвивальне навчання: від управління до методичного забезпечення / Володимир Костенко // Рідна школа. – 2000. – №7. – С. 17 – 23.
3. Питлюк-Смеречинська О. Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах як складова навчально-виховного процесу вищої школи / О. Питлюк-Смеречинська, А. Черкасенко. // Витоки педагогічної майстерності. – 2014. – №14. – С. 215–221.

РОЛЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Хмельницький Р.В.
ЛА-з71мп,
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сучасний світ потребує людей, які мають багато різних здібностей, таких як пізнання та застосування різних способів мислення, дослідження, вирішення проблем, навичок критичного мислення та творчості. Особливо важливе уміння критично мислити та правильно переосмислювати масив інформації, який аналізується в процесі навчання.

Критичне мислення є одним з аспектів мислення, яке було прийнято як спосіб за допомогою якого можна подолати труднощі та полегшити доступ до інформації в житті. Саме фахівці, які досягають цього вміння, можуть в подальшому займатися інноваційною діяльністю.

Згідно з Уотсоном та Глізером – критичне мислення – це комбінація знань, ставлення та продуктивності кожної людини. Вони також вважають, що існують деякі навички критичного мислення, такі як сприйняття, припущення, усвідомлення, дедукція, інтерпретація та оцінка логічних міркувань. Вони стверджують, що здатність критичного мислення, обробка та оцінка попередньої інформації новим даним є результатом індуктивного та дедуктивного обґрунтування вирішення завдань [2, 37].

Навички критичного мислення навчають різноманітних навичок, які можуть бути застосовані до будь-якої ситуації в житті, що вимагає рефлексії, аналізу та планування. Критичне мислення – це одна з вершин майстерності мислення. Здатність думати чітко та раціонально дуже важливе, що б ми не робили. Якщо ви працюєте в галузі освіти, досліджень, фінансів, менеджменту або в галузі правознавства, то критичне мислення, очевидно, є важливим. Але навички критичного мислення не обмежуються певною тематикою. Уміння добре продумати та систематично вирішувати проблеми – це перевага будь-якої кар'єри [4].

Організація взаємодії через діалог вимагає серйозної підготовки зі сторони викладача, відкритості, відходу від стереотипів, толерантності. При цьому потрібні методики, які обумовлюють процес спільного пошуку відповідей на поставлені питання в умовах недостатності первинної інформації [1].

Сьогодні одним з найважливіших критеріїв успіху у ВНЗ є здатність мислити самостійно, одночасно логічно. Часто студентам пропонується презентувати доповіді як з профільного предмету, так і з інших предметів. Знання про навички критичного мислення дає студентам можливість не лише окреслити свої доповіді узгоджено з логічною структурою, але також допомагає їм розумно викладати свої думки організованим та переконливим чином [4].

Людина з навиком критичного мислення знає, як відокремити факти від думок, як вивчити проблему з усіх сторін, як зробити раціональні висновки і як утримуватися від особистих суджень чи упереджень [4].

Замість того, щоб спиратися на вчителів та викладачів, їхні інструкції та керівництва, студенти, які мають навички критичного мислення, стають більш незалежними, самостійними учнями. Критичне мислення дозволяє студентам оцінити свій стиль навчання, сильні та слабкі сторони, і дозволяє їм взяти на себе відповідальність за їх освіту [4].

Даний навик корисний на гуманітарних спеціальностях. Критичне мислення покращує вміння володіти мовою та презентувати себе. Мислячи чітко та систематично можна покращити спосіб, яким ми висловлюємо наші ідеї. Навчаючись, студенти аналізують логічну структуру текстів, критичне мислення також покращує здібності сприйняття інформації [4].

Також критичне мислення сприяє творчості. Щоб прийти до творчого вирішення проблеми, потрібно не просто мати нові ідеї. Також має бути відчуття того, що нові ідеї, які генеруються, мають бути корисними та актуальними для вирішення поставленої задачі. Критичне мислення відіграє вирішальну роль в оцінці нових ідей, виборі найкращих і, якщо необхідно, їх модифікації [3].

Хороше критичне мислення є основою науки та ліберального демократичного суспільства. Наука вимагає критичного використання доведень в експерименті для підтвердження теорії. Належне функціонування ліберальної демократії вимагає від громадян, які можуть критично думати про соціальні проблеми, інформувати своїми судженнями про належне врядування та подолати упередження та забобони [4].

Також люди з критичним мисленням розглядають всі варіанти, перш ніж вони будуть діяти. Якщо час є важливим чинником, вони виберуть найшвидший спосіб досягнення мети.

Вони навіть можуть придумати «спосіб обійти проблему». Ті, хто мислить критично, втілюють фразу "слід працювати розумно, а не тяжко". Вони майстри ефективності [3].

Людина з навиком критичного мислення має самосвідомість, щоб побачити різницю між раціональною думкою, яка ґрунтується на ретельному розгляді та емоційній реакції на основі особистих упереджень. Емоція – ворог розуму. Розуміючи своє власне бачення ситуації, ви також можете розглянути бачення ситуації інших і приймати висновок на основі факту, а не почуттів [3].

Все більше і більше роботодавців дивляться не на працівників з високо спеціалізованими академічними навичками, а на тих, хто добре володіє навичками мислення та спілкування. Працівники, які швидко навчаються, можуть вирішити проблеми, мислити творчо, збирати та аналізувати належним чином інформацію.

Багато високооплачуваних робочих місць вимагає навичок критичного мислення, таких як створення ефективних ідей та прийняття важливих рішень. Рекрутери часто задають питання кандидатам, для перевірки здатності кандидатів критично мислити. Навички критичного мислення також можуть бути визначальним фактором, коли працівник шукає просування по службі.

Зрештою, навички критичного мислення допоможуть краще зрозуміти досвід та думки інших людей та підвищивши здатність працювати з різними людьми. Всі переваги даного навичку роблять його одним з ключових навичків не тільки молодого фахівця, але й будь-якої дорослої високоосвідченої людини.

Література:

1. Киселева Ю. В. К проблеме формирования критического мышления студента вуза [Електронний ресурс] / Ю. В. Киселева // Теоретический журнал CredoNew. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://credonew.ru/content/view/1091/67/>.
2. Aloqaili AS. The relationship between reading comprehension and critical thinking: A theoretical study. Journal of King Saud University - Languages and Translation. 2006; 24(1): 35–41.
3. Benefits of Critical Thinking [Електронний ресурс] // Foundation for Critical Thinking Press. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.doane.edu/facstaff/resources/cetl-home/31812>
4. Morgan K. What Are the Benefits of Critical Thinking Skills? [Електронний ресурс] / Kori Morgan – Режим доступу до ресурсу: <https://classroom.synonym.com/benefits-critical-thinking-skills-3895.html>.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шерстюк І. В.

ЛА-371мп

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Сучасні світові стандарти передбачають розвиток інноваційного мислення у висококваліфікованих спеціалістів, що інтегрує теоретичні знання з філології і практичні уміння працювати з текстами в цілісну систему за допомогою нових технологій.

Для підготовки майбутніх філологів потрібно використовувати технології, що активізують пізнавальну діяльність, творчість. Адже, творчість-це запорука успіху справжнього філолога. Здатність породжувати ідеї і є складовою інноваційного мислення, а враховуючи сучасні можливості, від спеціаліста лише потрібні яскраві ідеї.

Згідно Д.В. Чернилевського, конструювання інноваційного мислення розглядається з двох боків – навчання через інформацію і навчання через діяльність [4, 8]. А.О. Вербицький надає визначення контекстного навчання як концептуальної основи інтеграції різних видів діяльності спеціалістів, а саме – навчальної, наукової, практичної [1, 16]. Філологія – еволюційний продукт, отриманий через довгий шлях до найновіших ідей спостереження. Ключ до її інновації – розуміння культури, історії, менталітету, фольклору. Філолог, застосовуючи інноваційне мислення, знайде та зрозуміє зв'язок між всіма складовими. Але, водночас, філолог повинен мислити незалежно. Спостереження, вільні від упереджень, породжують цінні ідеї [5, 67].

Особливу роль у розвитку інноваційно мислення у філологів відіграють активні форми й методи навчання або технології активного навчання, які направлені не тільки на процеси сприймання, пам'яті, уваги, а найголовніше, на творче, продуктивне мислення, поведінку, спілкування [4, 10].

Інтерактивне навчання – це такий вид діяльності, що передбачає взаємодію майбутнього спеціаліста з навчальним середовищем, яке слугує джерелом засвоюваного ним досвіду [2, 45].

Технології називають інтерактивними, так як в них істотно змінюється і роль того, хто навчає філологів, викладачі стають не тільки інформаторами, а й менеджерами, а інформація не мета, а засіб для засвоєння дій і операцій професійної діяльності. Майбутні філологи повинні майстерно застосовувати наданий матеріал на практиці.

Розглядаючи інтерактивні технології навчання як інноваційні, треба пам'ятати, що будь-яка технологія буде мертвою, якщо не розглядати її як цілісну систему в єдності її компонентів і взаємозв'язків. Крім 8 класифікацій виділеними Е.Я. Голантом, одна з яких поділяє інтерактивні технології на активні та пасивні [2, 34].

До цієї класифікації О. І. Пометун і Л. В. Пироженко додають інтерактивне навчання як різновид активного, котрий, однак, має свої закономірності та особливості. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всієї групи. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де спеціаліст вдосконалює свої знання саме на практиці. Інноваційне мислення філолога – це активний спосіб сприйняття теорії, в поєднанні з практикою, що ґрунтується на особистісному розумінні та оцінюванні розвитку зовнішнього світу [3, 23].

Ці три прості твердження обґрунтовують необхідність використання активних методів навчання. Дещо змінивши слова великого китайського педагога, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання, що має такий ланцюг людських можливостей – те, що ми чуємо, ми забуваємо. Те, що ми бачимо й чуємо, ми трохи пам'ятаємо. Те, що ми чуємо, бачимо й обговорюємо, ми починаємо розуміти. Коли ми чуємо, бачимо, обговорюємо й робимо, ми набуваємо знань і навичок. Коли ми передаю знання іншим, кожен стає майстром [1, 98].

Досягненні в наш час інновації надають можливість поєднувати процеси отримання інформації, що є вкрай важливим для філолога розвивати та практикувати навички. Можливість поєднувати теорію та практику у філологів включає саме – візуальне сприймання інформації за допомогою презентацій, сприймання на слух носіїв мов для розвитку мовних навичок.

Отже, для формування інноваційного мислення філологам необхідні всі види сприйняття мови. Саме інтерактивні технології забезпечують ефект повного занурювання в мовленнєвий акт іншомовними засобом. Створивши інноваційне середовище та всі умови для подальшого розвитку філологічних дисциплін, майбутній філолог, по-перше, швидко набуватиме досвід на основі попереднього досвіду, до-друге, йому відкриється шлях до вдосконалення знань та нових досягнень, що є результатом інноваційної діяльності.

Література:

1. Вербицкий АА. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход/А.А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 207 с.
2. Голант Е.Я. Методы обучения/Е.Я.Голант – М.,1957. – С. 87.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. авт.- уклад.: – К.: А.П.Н.; 2002, - 136 с.
4. Чернілевський Д.В. Креативна педагогічна діяльність викладача вищої школи на основі духовних цінностей // Креативна педагогіка. Наук.-метод. журнал / Академія міжнародного співробітництва з педагогіки. – Вінниця, 2015. – Вип. 10. – С. 37.
5. Чернілевський Д.В. Методологія наукової діяльності: Навчальний посібник: Вид. 3-тє, допов./ Д.В. Чернілевський. – Вінниця: Вид-во АМСКП, 2012. – 364 с.

Новітні підходи до іншомовної освіти у вищій школі

ІНТЕГРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

*Бондаренко А.С.,
ПР.м-71, Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій,
Сумський державний університет*

Технології на сьогоднішній день являють собою основу майже всіх сфер людського життя. Інновації поступово інтегруються й у навчальний процес, про це свідчить той факт, що більшість аудиторій (особливо призначених для вивчення іноземних мов) оснащено медіа інструментами, до того ж самі студенти використовують гаджети, які приховують у собі багато можливостей. Проте інтеграцію інноваційних технологій у процес навчання розуміють не завжди правильно, оскільки використовувати їх потрібно не для «створення шоу» та розваг, а для оптимізації процесу навчання іноземній мові. Кожен студент, що прагне досконало оволодіти іноземною мовою розуміє, що лише аудиторної роботи для цього недостатньо. Велика кількість мобільних додатків, для тих, хто вивчає англійську мову, допомагає їм у цьому, причому це дозволяє кожному використовувати їх відповідно до власного темпу роботи. Інтерактивні, індивідуальні або ж такі, що вимагають командної роботи, націлені на покращення навичок спілкування, а також мультикультурні (дозволяють співпрацювати з іноземними студентами, чи іншими людьми, які зацікавлені у вивченні мови) програми поступово впроваджують у навчальний процес [1].

Різниця світоглядів студентів спричиняє неоднакове сприйняття тієї ж самої ситуації кожним з них, тому і реагують вони по-різному на стилі презентації матеріалу. Сприйняття студентами візуальних презентацій краще ніж усного матеріалу (або навпаки) – найкраще пояснення цьому, тому завдання викладача в даному випадку вміло поєднувати різні форми діяльності. Саме в цьому і допомагають інноваційні технології, які спрощують процес засвоєння нової інформації та поглиблюють знання. Завдання викладачів в даному випадку – допомогти студентам навчитися поєднувати різні методи вивчення іноземної мови задля досягнення головної мети – отримання досконалих мовних навичок іноземної мови та вмілого використання їх [3, 3].

Це дослідження – скоріше пропозиція використовувати різні електронні інструменти в якості джерела для покращення мовленнєвих навичок. Принагідно зауважимо, що електронні інструменти можуть сприяти підвищенню рівня володіння англійською мовою. Отже, для цього перейдемо до 5 принципів, що є досить ефективними у створенні сприятливого

середовища для вивчення іноземної мови [4, 97]. Наступні прийоми мають стати рушійною силою для зміни моделі викладання:

1. **створення власних Web-ресурсів** – досить дієвий інструмент для організації навчального процесу. Створення власних Web-ресурсів допомагає тим, хто вивчає мову організувати матеріали для вивчення. Електронні дошки, синтезують завдання, навчальні матеріали, цікаві ресурси, що знайшли учасники групи допомагають встановити зворотний зв'язок між викладачем та студентом. Їх додаткова приємна опція – можливість поділитися власними напрацюваннями, та можливо цікавими матеріалами з іншими, адже кооперація викладача та студентів – це ще один ключ до успішного вивчення іноземної мови;

2. **використання програмного забезпечення, призначеного для створення презентацій** – дієвий метод для забезпечення наочності під час заняття. Найяскравіший приклад, та найефективніший метод у даному випадку – робота з PowerPoint. Цей ресурс допоможе не лише найкращим чином показати матеріал у схемах, таблицях, а навіть виступає ресурсом для створення навчально-розвиваючих ігор. За допомогою PowerPoint можна проходити онлайн анкетування та тести, при чому на самому занятті, а це максимально залучає студентів до роботи під час заняття та підвищує рівень засвоєння матеріалу;

3. **використання ресурсів для створення вправ**, тобто програм які створюють різні завдання, які можна використовувати для розвитку навичок співпраці з групою. Наприклад, одним із завдань для студентів можна запропонувати складання вправ один для одного. Інтеграція викладача, який окрім загальноприйнятих методів викладання може запропонувати власні – інноваційні в цей процес, сприяє встановленню зворотного зв'язку між учасникам навчального процесу. За основу можна взяти наступні ресурси: www.quia.com/ua та <http://hotpot.uvic.ca/>;

4. **використання програмного забезпечення для створення відео кліпів** – цей інструмент можна назвати більш складною версією інструменту, що був наведений в одному з попередніх пунктів (PowerPoint). Оскільки тут вже є можливість поєднувати між собою відео, текст, музику для створення більш детальної картини у свідомості студентів. Такі відеоролики значно збільшують концентрацію уваги студентів, паралельно це розвиває їх знання та навички розуміння та говоріння іноземною мовою. Програмне забезпечення такого роду має свої аналоги як для користувачів MAC (iMovie), так і для користувачів Microsoft (Movie Maker);

5. **використання подкастів (podcasting)** - цей IT-інструмент, дозволяє знайти аудіо файли, завантажити їх, та відтворювати на медіаплеєрах чи комп'ютерах. До того ж, їх можна не лише завантажувати, а й прослуховувати онлайн. Слухати аудіо матеріали доцільно, якщо має бажання досконало вивчити іноземну мову, адже для цього потрібно тренувати свій слух – тобто слухати як говорять носії мови. Тому цей прийом якнайкраще допомагає зануритися у мовне середовище та сприймати інформацію на слух. До того ж, подкасти дають величезне поле для фантазії та створення різних вправ на закріплення матеріалу. Доцільно використовувати цікаві лекції, промови відомих людей, та багато іншого. Цей метод не лише розвиває навички сприймання інформації на слух, а й полегшує процес формування думок іноземною мовою, ну і, звичайно ж неабияк розвиває кругозір [4, 98].

Поєднання вищезазначених прийомів сприяє синтезу фактів, явищ, процесів із метою пропозиції нових ідей. Інтеграція діяльності викладача у формування творчої особистості студента допомагає розвивати здібності, розкривати багатогранність можливостей застосування набутих знань у різних галузях науки та сферах діяльності.

Отже, метою дослідження – є інтеграція технологій до навчального процесу та їх цільове використання. Взаємозв'язок між аудиторними заняттями та самостійним навчанням вдома покликаний розширювати контекст навчання. Завдяки інноваційним технологіям в стінах навчальних закладів можна виконувати завдання, для яких необхідні технологічні пристрої (комп'ютери, проекції). Найбільша ефективність засвоєння матеріалу відбувається

за рахунок розділення одного завдання (або декількох типових) на аудиторне та домашнє їх виконання. Цим самим інноваційні технології розширюють спектр різноманітності домашніх завдань. Наочність подання матеріалу мінімізує ризик виникнення проблем у студентів з розумінням, правильності виконання певного завдання, оскільки викладач демонструє в аудиторії зразок, а вдома студенти продовжують роботу за тим самим сценарієм [2, 83].

Основна мета – навчити студентів здійснювати пошук необхідної інформації, організувати самостійну навчальну діяльність за допомогою онлайн-ресурсів. Завдяки мультимедійним засобам можна одночасно використовувати декілька каналів сприйняття інформації, а це вже, у свою чергу, сприяє організації нових форм взаємодії у початковому процесі. Незважаючи на різницю світоглядів, інноваційні технології дозволяють організувати роботу студентів із різним рівнем підготовки та мотивації. У певній мірі інтеграція інноваційних технологій у навчання робить студента більш зацікавленим у навчальному процесі.

Отже, вивчення іноземних мов – це запорука успіху в сучасному світі, адже спілкування іноземними мовами та обробка інформації різних обсягів на щоденній основі, набуває актуальності. Навчання іноземній мові з інтеграцією інноваційних технологій має різні форми реалізації, саме тому вищезазначені фактори активізує вдосконалення різних видів мовленнєвої діяльності. Володіння іноземними мовами – показник всебічно розвинутої особистості, таким чином, вона має кращі здібності до вивчення нового, більш впевнена у спілкуванні з людьми, тому це чи не найкраща мотивація для того, щоб почати навчатися.

Література:

1. Красуля А.В. Інноваційні освітні технології у вищій школі: модель змішаного навчання / Трансформації в українській освіті і наукових дослідженнях: світовий контекст: матеріали міжнародної наукової конференції, 25-26 травня 2017 р., м. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – Ч. 1 – С. 211 – 215.
 2. Motteram G. Innovations in learning technologies for English language teaching. – London. –2013. – [Electronic resource]. – URL : <https://www.teachingenglish.org.uk/article/innovations-learning-technologies-english-language-teaching>. – (28.03.2018).
 3. Center for digital education. Educational technologies for English language learners. – Folsom. – 2010. – [Electronic resource]. – URL : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/tesj.280>. – (30.03.2018).
- Erben T., Ban R., Castaneda M. Teaching English language learners through technology. – New York. – 2009. – [Electronic resource]. – URL : <https://www.taylorfrancis.com/books/9781135906948>. – (27.03.2018).

THE ROLE OF THE INTERNET IN ENGLISH LANGUAGE STUDYING

***Bortnykova D.
EEE-17002
NULES of Ukraine***

Worldwide expansion of English has increased the necessity to acquire strong English language communication skills which is now imperative in every branch of higher education. The demand placed on international students to become proficient in the English language can negatively affect language learning and cause students to experience stress, nervousness, and anxiety [5].

Future specialists should have a large set of communicative skills: to have the skills of professional translation, to be able to business negotiation and correspondence, etc. Today the

grammatical and translational concept of teaching foreign languages is considered the main used approach, as well as a communicative and intercultural approach [2]. The latter is used through the Internet.

Due to their abilities, computer training programs are promising for use in teaching foreign languages, as they have a number of advantages over traditional methods of teaching foreign languages. They allow you to master different types of speech activity, help to understand language phenomena, create communicative situations, automate speech actions, and also provide the implementation of an individual approach and the intensification of independent work of students [3].

The Internet plays an increasingly important role in teaching foreign languages. Especially important for the purposes of learning the properties of the Internet are:

- information;
- a role in increasing the motivation for learning.

Among the pluses are: the ability to directly communicate through any distance with the native speakers, gaining access to interesting materials that differ from the outdated texts in the textbook. First of all, it concerns such topics as "Sport", "Music", "Youth Fashion". There are five types of training Internet resources:

- hotlist - a list of text materials on the topic;
- multimedia scrapbook - a selection of audio, video, photos, graphics, animated virtual tours;
- treasure hunt - a list of links to sites containing relevant information on the topic, which directs students to research activities;
- subject sampler - a list of links to text and multimedia materials that encourage students to discuss the topic;
- web quest - problem task with elements of role-playing game, performed with the help of Internet resources [4].

Information and communication technologies have taken an important place in the learning process of a foreign language. Practice shows that they have many advantages over traditional teaching methods. Among them, one can single out the individualization of education; take into account individual abilities and characteristics of each trainee, increase cognitive activity [1].

Література:

1. Агиевич О.В., «Применение ИКТ на уроках английского языка», Житковичи, Гимназия им. А.А.Лихоты,- С.1.
2. Крестинский И.С., Кафедра, 2, Тверь, Твер.гос.ун-т,- С.55-66(2006)
3. Смирнова М.И., Роль компьютерных технологий в самостоятельной работе курсантов и студентов/Международный научный журнал «Символ науки», Симферополь, 2015.- №9-С.192.
4. Сысоев П.В., М.Н. Евстигнеев, Использование современных учебных Интернет-ресурсов в обучении иностранному языку и культуре// Язык и культура, 2008.- №2, -С.100-110.
5. Tsymbal S. Overcoming language anxiety among the English language learners: psycho-pedagogical aspect / Svitlana Tsymbal. // Science and Education. – 2017. – №7. – С. 102.

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Голенко О. А.
1-3В-2
НУБіП України*

Іншомовна освіта є необхідною для кожного. У наш час знання іноземної мови – це нові можливості, ідеї та цілі. Для того, щоб чогось досягти знати одну мову замало. Шлях багатьох успішних людей починався з навчання та практики за кордоном. Вважається дуже престижним здобуття освіти в університетах США, Великої Британії та багатьох інших високорозвинених країн. Зрозуміло що, для досягнення схожих цілей просто необхідна іншомовна освіта [1].

Давайте пригадаємо: як саме кожен із нас вивчав або вивчає іноземну мову? Звичайно, найперше – це слова. Без знань перекладу слів складно буде надалі розвиватися у цьому напрямку. Ми заводимо спеціальний словник, в який записуємо усі невідомі нам слова та вивчаємо їх. Проте тільки таким способом ми навряд зможемо осягнути весь спектр іноземної мови. Тому далі йде вивчення граматики. Це питання є трохи складнішим, тому не завжди дається всім і одразу. Наступна сходинка – переклад не просто слів а цілих текстів. Що ж потім? Напевне, удосконалення знань – все більший і більший обсяг вивчення слів, самоперевірка граматики за допомогою різноманітних тестів та завдань, та переклад все більших та складніших текстів. Ось таку систему вивчення знаю я особисто. Але чи є ця система досконалою, цікавою та діючою для майбутніх знавців іноземної мови? На мою думку, для сучасних людей потрібно шукати новітні методи здобуття іншомовної освіти. Наприклад, окрім стандартних вправ, які ми періодично робимо, можна додати перегляд фільму з українськими субтитрами, або ж навпаки – з англійськими. Головне, щоб фільм був для вас цікавий, тоді ви зможете не відволікатися на зайві речі. Результат, можливо, не надто ефективний після одного перегляду, але якщо до цього серйозно відноситися та чітко ставити ціль – іноземна мова стане цікавішою, ніж зазвичай. Ще один варіант як можна додати свіжості у вивчення іноземної мови – це слухати зарубіжну музику. Звичайно, не просто слухати, а розбирати для себе слова і їх сенс у пісні. Так навіть можна дізнатися новий переклад слова, яке ви вже колись вчили. З кожною новою піснею, ви все більше починаєте розуміти тему і що хотів сказати автор. Іншим прикладом для новітнього вивчення іноземної мови може слугувати звичайна книга. Так, у наш час це не дуже розповсюджене явище, адже домінують смартфони. Але можна взяти, наприклад, всіма улюблену історію про Гаррі Поттера, написану Джоаною Роулінг. Люди, які справді люблять цю книгу і цілеспрямовано хочуть вивчити іноземну мову за просто можуть поєднати улюблене з корисним. Звісно, це вже потрібен високий рівень знань, але завжди можна почати з того, що вам найбільше цікаве. Великим плюсом є те, що в останні роки в Україні в деяких вищих навчальних закладах запроваджують так звані англомовні групи. Це означає те, що певні предмети, які призначені для того чи іншого факультету будуть викладатися на іноземній мові.

Важливим моментом у наш час є новітні технології. Самостійна робота студентів на основі інформаційних засобів навчання сприяє формуванню високої культури розумової праці; формуванню та розвитку прийомів і навичок самостійно навчатись, умінь розумно витратити та розподіляти свій час; виробляє розумові вміння аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення тощо; навчає самостійному мисленню. Застосування інформаційних технологій у процесі навчання іноземних мов призводить до якісних змін всіх елементів системи іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців, а саме:

1) Основою змісту системи іншомовної підготовки стають не логіка наукового пізнання, а професійні завдання. Відповідно, відкрита освіта дозволяє здійснити перехід від предметного принципу побудови змісту до створення інтегрованих навчальних курсів, що відбивають цілісну картину майбутньої професійної діяльності.

2) Змінюється характер самого знання. Головним при відборі змісту іншомовної професійної підготовки стає критерій « знання – під діяльність». Знання майбутніх фахівців починають виступати не тільки у функції онтології, алей у функції засобів для вирішення конкретних професійних завдань.

3) Змінюються вимоги до методів і форм організації навчання іноземних мов, а отже і до рівня підготовки викладачів та їхніх ролей у навчальному процесі. Провідними стають активні індивідуальні й групові (спільні, колективні) форми роботи з навчальним матеріалом [2].

Таким чином, стандартні заняття у ВНЗ або іншому навчальному закладі можуть бути яскравішими та різноманітними. Можливо, саме після таких спроб людині стане легше і цікавіше здобувати іншомовну освіту. Головне – мати ціль та робити все для її здійснення.

Література:

1. Савченко А. П. Гуманістична спрямованість іншомовної комунікативної спрямованості [Електронний ресурс] / Анатолій Петрович Савченко // Україна – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2013/Philologia/7_140105.doc.htm.

2. Нестеренко К. В. Сучасні засоби навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / К. В. Нестеренко, А. Ю. Кузнецова. – Бахмач: Матеріали друкуються в авторській редакції, 2013. – С. 6-7 – (Наукове).

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІВ СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА

*Грищенко І.А.
ЛА - 71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Стиль, який кожна людина використовує в процесі спілкування, визначається її психологічними особливостями, поглядами і переконаннями. В педагогічній науці, стиль спілкування означає риси, якими характеризується взаємодія між викладачем та учнями.

Стиль педагогічного спілкування - усталена система способів і прийомів, які використовує педагог під час взаємодії з учнями, їхніми батьками, колегами по роботі [1].

Аналізуючи стилі спілкування та їх мовно-стилістичні особливості, можна визначити можливості викладача в спілкуванні, його творчий потенціал, його ставлення до учнів та особливості відносин між ними.

Ставлення педагога до студентів може бути: активно-позитивним, пасивно-позитивним, ситуативно-негативним та стійким негативним [1].

Педагог, для якого характерне активно-позитивне ставлення, надає перевагу неформальному спілкуванню на заняттях, допомагає учням, його мова проста та зрозуміла, мовлення - емоційне-експресивне В той самий час, такий викладач може бути вимогливим до студентів, але його мовлення не переобтяжене наказами. При пасивно-позитивному ставленні, спілкування між викладачем та вихованцями є суто діловим, тобто мовлення є офіційним та небагатим на експресивні засоби. Основним завданням викладача з таким стилем спілкування є надання точної та ґрунтовної інформації учням з того чи іншого предмету, але часто даний тип не дозволяє розвивати творчий потенціал як педагога, так і студентів. Ситуативно-негативне ставлення означає, що викладач може по-різному ставитися до вихованців, залежно від ситуації та його психологічного стану. При ситуативно-негативному спілкуванні, викладач може допускати вживання грубої лексики, образливих слів, вульгаризмів. Чергуючи негативне ставлення з позитивним, педагог викликає в студентів недовіру та небажання вивчати його предмет. Стійке негативне ставлення в цілому

схоже на ситуативно-негативне, але останнє характеризується постійним порушення культури мовлення та педагогічної етики.

Тип ставлення до учнів або студентів є головним складником загальних стилів спілкування: авторитарного, ліберального та демократичного.

За авторитарного стилю спілкування, викладач вирішує всі проблеми самостійно, його ставлення до вихованців характеризується контролем. Стосовно мовностилістичних засобів, то для авторитарного стилю характерні часті наказові речення (*"Do this exercise."* - *"Зроби цю вправу."*), вживання модальних слів обов'язку та наказу замість модальних дієслів, що виражають прохання та можливість виконання певної дії (*"You must know all information properly"* - *"Ти повинен ідеально знати весь матеріал."*, *"You are to listen to me."* - *"Ти повинен мене слухати."*). Для авторитарного стилю характерне використання епітетів, метафор, порівнянь, гіперболи, літоти з метою підсилення емоційності та правдивості слів викладача. Мовно-стилістичні засоби часто мають негативну конотацію, за рахунок якої підсилюється вплив викладача на аудиторію, що пов'язано зі схильністю людської психіки краще сприймати негативну інформацію, а не позитивну. Мова педагога з авторитарним стилем спілкування може бути ускладненою термінами, іноземними словами, громіздкими схемами та таблицями з метою показати вихованцям, що викладач знає більше і його мають його слухати.

При ліберальному стилі спілкування, педагог намагається відгородитися від студентів, не брати на себе відповідальність за них. Ліберальне спілкування обмежується виконанням лише викладацьких функцій, тобто викладач ігнорує виховання студентів, що спричиняє погіршення дисципліни на заняттях та відсутність поваги в колективі. Мова викладача є досить вільною, він схильний до розмовної лексики, вживання сленгу, жаргонізмів. Викладач з ліберальним стилем спілкування використовує стилістичні засоби, які мають розмовний характер, що підкреслює неформальність спілкування. Крім того, викладач може ігнорувати культуру мовлення студентів, тобто дотримуватися тактики невтручання, що також негативно впливає на атмосферу в колективі та засвоєння знань.

Педагог, для якого характерний демократичний стиль спілкування, спрямовує свою діяльність не лише на навчання, а й виховання студентів. Мова викладача з демократичним стилем спілкування є багатою на стилістичні засоби, які підвищують його емоційність та впливають на аудиторію, зацікавлюють її та стимулюють до творчої діяльності. Викладач робить заняття інформативними, але не складними для розуміння, чому допомагають детальні пояснення, яскраві приклади та наочність. Розуміння матеріалу покращують вставні конструкції в реченнях, які надають додаткову інформацію, метафори та епітети, що викликають в свідомості асоціації з ти чи іншим явищем і допомагають краще запам'ятати його.

Отже, можна зробити висновок, що стиль спілкування викладача впливає на якість навчання в цілому та на відносини в колективі.

Література:

1. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. / Г.М. Мешко. – К.: Академвидав, 2010. – 200 с

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Давидова О.В.

ЛА-71мп ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Креативність студента-філолога є однією з найважливіших умов становлення майбутнього фахівця. Оскільки, підготовка студентів-філологів як і студентів інших спеціальностей відбувається у традиційній освітній системі, спрямованій на передачу та засвоєння наукової теорії, особливого значення набуває рівень сформованості творчих здібностей студента. Адже професія філолога вимагає від нього таких здібностей, які мають допомогти викликати у студента зацікавленість до предмета, а також у вихованні його як творчої особистості. Проблему розвитку креативного мислення у студентів розглядали багато дослідників таких як: В. Сластьоніна, Є. Шиянова та О. Морозов, який зазначає: формування креативності студентів, їх творчих здібностей зумовлено такими значеннями: «соціальним (у широкому визначенні – це формування нового типу особистості, здатної до створення інновацій або швидкого пристосування до них, у вузчому – підготовка сучасного педагога-новатора; науковим (є засобом пізнання творчих здібностей інтелектуальної та соціальної креативності); практичним (застосування нових технологій з метою розвитку креативності, творчих здібностей)»[2].

Зазвичай творчість проявляється під час виконання нестандартних завдань, щоб розкрити творчий потенціал студента-філолога, необхідно постійно стимулювати його до самостійної роботи. Адже найбільш незвичайні завдання призводять до найбільш несподіваних та креативних рішень.

Розглядаючи самостійну роботу студентів як один із видів розвитку креативності, за Б. Єсиповом можна виділити такі види:

– самостійна робота за зразком, яка виконується за допомогою поданої моделі чи інструкції;

– реконструктивна самостійна робота, що передбачає застосування власного досвіду та інтелектуальних дій для перетворення навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання;

– самостійна робота варіативного характеру – рівень пізнавальної діяльності студента досить високий, що проявляється через уміння самостійно проаналізувати проблемну ситуацію та виділити й узагальнити основні положення;

– творча самостійна робота, під час якої пізнавальна активність і самостійність студента досягає найвищого рівня, що дозволяє отримати абсолютно нові знання про цінності матеріальної й духовної культури суспільства та окремої особистості зокрема [1].

Ці види самостійної роботи показують наскільки студент володіє знаннями, а також вказують викладачу, як саме побудувати завдання, щоб досягти найкращих результатів у студента. Потрібно пам'ятати, що даючи самостійну роботу необхідно враховувати рівень знань студента та його навичок з дисципліни, яка вивчається. У разі не звертання уваги на ці фактори існує ризик зменшення ефективності самостійної роботи і як наслідок незацікавленість студента.

Самостійну роботу студента-філолога можна проводити як індивідуально так і в групі, але зважаючи на те, що ця професія вимагає більше особистих вмінь та знань, викладач має акцентувати увагу на створенні індивідуальних завдань для розвитку креативного мислення студента. Також, потрібно зазначити, що в кожній людині закладено творчий потенціал і у кожного він по-різному виражений, тому головною метою викладача є відшукати у студента такий потенціал і дати поштовх для подальшого розкриття особистості шляхом виконання певних креативних завдань. Для отримання бажаного результату, самостійна робота не має бути примусовою, студент має почувати себе вільно у вираженні своїх думок та ідей. Під час виконання самостійної роботи є сприятливою суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників.

Студенти також можуть приносити пропозиції щодо формування завдань або їх зміну, це має розвивати відповідальність, власні погляди, ініціативу. Відчуття поваги до себе та доброзичливості позитивно сприятиме на розвиток креативного мислення та інтелектуальних здібностей.

Ще однією корисною формою самостійної роботи є науково-дослідна робота. Вона надає студенту можливість зрозуміти суть його професійної діяльності, а також завдяки співпраці з викладачем допомагає відчувати себе у ролі майбутнього філолога.

Написання рефератів, дипломних робіт також є дуже дієвими у розвитку креативного мислення студентів-філологів. Студенти самі можуть обирати тему, складати зміст, аналізувати науковий матеріал і пропонувати власне вирішення завдання обраної теми. Педагогічна практика є одним важливих видів самостійної діяльності студента, яка дає можливість втілити всі творчі здібності та надає стимул для подальшого вдосконалення своєї креативності, що є дуже важливим для викладача.

Отже, висвітливши найголовніші положення щодо покращення розвитку креативного мислення студентів-філологів в процесі самостійної роботи, можна зробити такі висновки: викладач має постійно оновлювати методику викладання; завдання мають бути не завжди суто індивідуальними, а й такі, що вимагають дискусії між студентом та викладачем; поєднання різних видів самостійної роботи та нетрадиційні завдання до вирішення проблеми сприятиме креативному мисленню студентів-філологів; науково-дослідні роботи також корисні у формуванні самостійності, вироблення власної точки зору, виявлення власних ідей і пропозицій. Розвиток креативного мислення студентів є складним і тривалим процесом, потребує багато зусиль і уваги від викладача, але якщо розумно і вміло поєднати навчальний процес, можна отримати блискучий результат.

Література:

1. Есипов Б. П. Самостоятельная работа учащихся на уроке / Б. П. Есипов. – М.: Учпедгиз, 1961. – 239 с
2. Морозов А. В. Формирование креативности педагога в условиях непрерывного образования / А. В. Морозов. М. : Изд-во ИГУМО, 2003. 192 с.

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Кенідра О.О.
1 група МЕВ
ДВНЗ «УжНУ»*

В процесах європейської інтеграції, новітні підходи до іншомовної освіти у вищих школах відіграють важливу роль в Україні. На сьогоднішній день є актуальною темою є комплексна розробка методики викладання до стандартів європейського зразка, які полягають в орієнтації на гуманітарні цінності світової культури. Система вищої освіти нашої держави потребує висококваліфікованих фахівців із сучасним досвідом та новітніми тенденціями викладання, які готові до використання нових технологій та запровадження цікавих для студентів ідей.

Всім відомо, що в сучасному світі успішній людині обов'язковим є вільне володіння декількома іноземними мовами, адже це є засобом міжкультурного спілкування.

Основними проблемами підходів до іншомовної освіти в Україні можна віднести наступне:

- неналежне фінансування галузі освіти;
- застаріла методика викладання та неефективне заохочення студентів до навчання;
- нерозвинута співпраця з іноземними університетами;

- брак практичної діяльності для студентів.

У 2018 році практично кожний студент користується смартфоном у будь-який час, навіть, під час навчального процесу. Новітні технологічні інновації для смартфонів та іншого роду пристроїв ще більше підкреслюють застаріле існування методики практичних завдань навчання іноземних мов. Розуміючи це, багато університетів світу запроваджують виконання практичних завдань за допомогою спеціально розроблених для студентів мобільних додатків або ж дорогого програмного забезпечення. [1]

Отже, впровадження новітніх технологій в Україні може служити навчальним інтересам іноземних мов сучасного часу. Технології є постійною та діючою навчальною допомогою, що завжди розвиваються тим самим змінюють підходи до освіти.

Необхідним є створення сучасної моделі, яка забезпечує розвиток освіти в нашій державі та раціональне фінансування. Варто відзначити, що розробка інноваційних проектів та закупівля нових технологій підвищить рівень освіти в Україні.

На мою думку, важливим залишається також і питання підвищення кваліфікації та методики викладання самих фахівців, метою яких є якнайкраще навчання сучасних іноземних мов.

Література:

1. Moore, C. & Greenland, S. (2017). Employment-driven Online Student Attrition and the Assessment Policy Divide: An Australian Open-access Higher Education Perspective. *Journal of Open, Flexible and Distance Learning*, 21(1), 52-62.

СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ В НАВЧАННІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Ковальчук С. І.
ЕСВ-17001м, ННІ ЕіА
НУБіП України*

Якісна кваліфікація майбутніх спеціалістів відповідно до сучасного розвитку технологій – необхідна умова для соціального та економічного розвитку будь якої країни. Для вирішення цього завдання, навчальний процес повинен змінюватись згідно до загальноприйнятих вимог. Зокрема це стосується викладання іноземних мов.

Модернізація навчального процесу передбачає зміну цілей а також методів та інструментів для отримання нових знань. Сьогодні існує тенденція індивідуалізувати процес навчання, один із способів досягнення результату - використання нових інформаційних технологій у системі освіти.

Сучасні процеси в навчанні зосередженні на збереженні фундаментальної освіти. Однак, при вивченні іноземних мов, у цьому випадку можна простежити проблему практичного та активно-орієнтаційного характеру. Як результат традиційна система формування знань та навичок зазнає певних змін.

Це потребує якісно нового рівня побудови навчально-виховного процесу, забезпечення інтелектуальної, психологічної, моральної готовності майбутніх фахівців до праці в умовах інформаційного буму та швидкої зміни системи знань та технології [3].

Компетентно-активний підхід [2] в сучасній освіті передбачає зміни що опираються на особистому підході учня до навчання. Таким чином, студенти намагаються по-різному застосувати свої знання на практиці.

Характерними рисами цього підходу є:

- Можливість використовувати отриманні знання у повсякденному житті.
- Міждисциплінарність та універсальність.

- Формування фундаменту для подальшого розвитку свідомості спрямованої на саморозвиток.

Можна зробити висновок, що описаний вище підхід є цінним активом у навчальному процесі. У майбутньому студент матиме можливість розвивати навички та аналізувати нову інформацію самостійно.

Для розвитку компетенції студентів використовують різні методи. Вчителі повинні організувати навчальний процес з урахуванням різних вимог та активно впроваджувати підходи, використовуючи різні інструменти для вирішення ключових завдань.

Ключовим моментом у модернізації навчального процесу є впровадження сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. У наш час вони не тільки допомагають у підготовці, але також стають засобом спілкування для мільйонів людей у всьому світі. Будь-хто стикається з інноваційними технологіями в навчальних, професійних та особистих відносинах, тому, саме їм слід приділити особливу увагу в процесі навчання.

Комп'ютер дозволяє змоделювати ту чи іншу ситуацію, надає доступ до навчальних матеріалів, різноманітних вправ та мультимедійних даних. Завдяки цьому відбувається формування системного мислення [1]. Під час вивчення іноземної мови, студенти мають можливість використовувати різні освітні програми, виконувати вправи відповідного рівня підготовки та практикувати свої знання в реальних ситуаціях. Викладачі, у свою чергу, мають кращий контроль за навчанням.

На різних етапах навчання, студенти скористаються різними мультимедійними інструментами та Інтернетом. Це дозволить пізнати культуру мовлення та знайти свій власний метод навчання. Викладачі зможуть моделювати проблемні ситуації набагато швидше і простіше, студенти стануть більш зацікавлені в процесі навчання. За допомогою сучасних технологій набагато легше збирати інформацію, аналізувати та систематизувати її.

Багато закладів переходить на новий рівень використання мультимедійних можливостей для надсилання та отримання інформації. Використання комп'ютерних технологій гарантує успіх всього навчального процесу, адже велика кількість мультимедійних підручників та навчального матеріалу доступні в цифровому форматі. Інтернет відкриває можливості для спілкування з носіями мови практично в будь-якій точці світу, що було майже не можливо навіть 10-15 років тому. Більшість викладачів сьогодні активно розвивають ці технології, надають допомогу студентам, створюють нові, все досконаліші, навчальні матеріали, з кожним днем вивчення іноземних мов стає все доступнішим.

Література:

1. Akzhan M. Abdyhalykova: Innovative Methods of Foreign Languages Teaching. Indian Journal of Science and Technology, Vol 9(22), DOI: 10.17485/ijst/2016/v9i22/95561, June 2016
2. Sysoev PV, Evstigneev MN. Web 2.0: Social blogging service in foreign languages teaching. Foreign Languages at School: Scientific and Methodical Journal. 2009; 4(1):12–8.
3. Цимбал С.В. Використання синергетичного підходу до формування творчої особистості / Цимбал С.В., Мусійчук С.М.. // 57. – 2009. – С. 36–40.

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Альона Козуб
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

В даний час проблема підготовки висококваліфікованих фахівців і формування в них позитивної мотивації до майбутньої професії набуває все більшого значення. На сьогоднішній день у сучасній вищій школі стоїть завдання підвищити ефективність навчання кожного студента, що не можливо без стійкої мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, яка в подальшому буде впливати на результати професійної діяльності.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що незважаючи на наявність у сучасній науці значної кількості науково-педагогічних праць, присвячених проблемі формування навчальної мотивації у студентів, це питання все ще залишається актуальним у сфері педагогіки та педагогічної практики.

Питання мотивації навчальної діяльності є предметом педагогічних і психологічних наукових досліджень. Згідно з точкою зору С.У. Гончаренко [1, 48], термін «мотивація» інтерпретується як система мотивів або стимулів, що детермінують конкретну діяльність, поведінку особистості. У свою чергу, А.К.Маркова зазначає, що навчальна мотивація складається з ряду спонукань, які постійно змінюються і вступають у нові зв'язки один з одним. Тому становлення мотивації – не просте зростання позитивного або посилення негативного ставлення до навчання, а ускладнення структури мотиваційної сфери, спонукань, які входять до неї [3, 14].

Процес формування мотивації вимагає у визначенні домінуючого мотиву. Мотив – усвідомлена потреба, яка викликає активність людини й визначає спрямованість цієї активності. При чому, на думку А.Н. Леонтьєв стверджує, що в якості мотиву виступає не сама потреба, а предмет потреби, тобто за мотивом слід розуміти саме певну потребу. *Тобто при визначенні сутності мотиву увага акцентується на конкретному предметі.* Виходячи з такого розуміння, *мотив виступає проміжною ланкою між потребою та кінцевим результатом* [2, 14].

Слід зазначити, що серед дослідників існують розбіжності в поглядах щодо пріоритетності тих чи інших видів мотивів для успішності навчальної діяльності. На думку В.М. Тимошенко [4, 7], провідними в структурі навчальної мотивації є комунікативні, пізнавальні та соціальні мотиви, найдієвішим серед яких є мотив досягнення – прагнення до успіху в професійній діяльності. А.К.Маркова виділяє якісно своєрідний тип мотивів, специфічних для навчальної діяльності – навчально-пізнавальних, тобто спрямованість на оволодіння новими способами дій. Саме орієнтація на засвоєння способів навчально-пізнавальної діяльності забезпечує, на її думку, становлення суб'єкта навчальної діяльності [3, 81].

Мотиваційна складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви і сенси навчання. Під час занять у студентів має виникати потреба у самовдосконаленні, самореалізації та самовираженні. Значну роль у формуванні цієї потреби відіграє співробітництво між викладачем та студентами, а також між самими студентами, яке в навчальному процесі відбувається за допомогою діалогу [5, 388-389].

Отже, одним із основних завдань сучасних педагогів стає формування у студентів стійкої мотивації до навчання, що допоможе їм визначитися професійно та стати кваліфікованими спеціалістами. Проаналізувавши праці вчених, які займаються питанням формування мотивації до навчально-пізнавально процесу, ми дійшли висновку, що основними умовами, які впливають на формування позитивної мотивації студентів є: цікавий та корисний зміст навчального матеріалу, розвиток позитивних емоцій студента, усвідомлення найближчих та кінцевих цілей навчання, організація навчальної діяльності шляхом використання новітніх технологій, колективні форми навчальної діяльності, оцінка

навчальної діяльності та професіоналізм викладача. Формуючи позитивну мотивацію, викладач не тільки розвиває інтерес чи відповідальне ставлення студентів до навчання, але й сприяє формуванню бажання досягати високих результатів та почувати себе успішною особистістю. Це в свою чергу сприяє як підвищенню пізнавальної активності студента, так і формуванню відповідних якостей особистості у суспільстві.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник/уклад. С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
2. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции. – М.: Педагогика, 1971. – 186 с.
3. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения: Книга для учителя / А.К. Маркова, Т.А. Матис, А.Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
4. Тимошенко В. М. Психологічні особливості формування мотивації досягнення майбутніх учителів: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07/НПУ ім. М.П.Драгоманова. – К., 2001. – 21с.
5. Черняк Н.О. Формування мотивації студентів до навчання у ВНЗ / Н.О.Черняк // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2013. – № 38-39. – С. 388-389.

МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Кошкіна М. С.
ЛА-371 мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Знання іноземних мов в наш час стало одним із визначальних факторів повноцінного функціонування особистості у сучасному суспільстві. Світова глобалізація та Євроінтеграція є тими чинниками, які не можуть не впливати на життя та діяльність кожної людини, починаючи з дитячих років. Іноземні мови є обов'язковим предметом у програмі навчання у дошкільній освіті, молодшій, середній, вищій школі, післядипломній освіті. В наш час кожен вивчає іноземну мову, проте результат такого навчання нерідко не виправдовує затраченого часу та зусиль з боку того, хто навчається та того, хто навчає.

Для отримання та аналізу картини сучасного стану рівня викладання, направлено на забезпечення відповідного рівня володіння іноземною мовою студентами, у лютому 2018 р. мною було проведено міні-дослідження серед 50 випускників технічних спеціальностей ВНЗ України технічної спрямованості, яким на даний час від 22 до 35 років та які працюють на ПАТ «НВП Радій», «КІТ», «КІТ-Консалтинг» та приватних фірмах у Кропивницькому та Києві. За результатами проведеного дослідження, майже половина спеціалістів отримує рівень мовної компетентності у ВНЗ – нижче середнього. Середній та низький рівень має майже порівну чверть спеціалістів, а рівень вище середнього та високий – 8% та 2%, відповідно. Такі показники, за словами респондентів, обумовлені недосконалістю навчальної програми, яку реалізують викладачі, які, окрім того, не мотивують та не спонукають своїх студентів до вивчення мови. Більшість респондентів не має позитивних спогадів про свої заняття з іншомовної мови у період навчання у ВНЗ. З іншого боку, практично 100 % респондентів підтвердило своє бажання вчити іноземну мову, повідомивши про продовження вивчення мови поза межами ВНЗ (відвідування спеціальних курсів, індивідуальних занять тощо). Результати володіння іноземною мовою респондентами на даний час значно покращилися у порівнянні з тими досягненнями, які мали місце у період навчання. Так, майже половина респондентів має середній рівень знань, а відсоток знавців мови з низьким рівнем скоротився з 24 до 8%.

Тож актуальним та нагальним питанням, яке необхідно вирішувати вже зараз, є організація навчання іноземних мов так, щоб досягти здобуття вищих рівнів компетентності тих, хто навчається. Визначальним компонентом організації навчальної діяльності є

мотивація. Це підтверджується також проведеним опитуванням та його результатами. Мотивація може бути внутрішньою або зовнішньою щодо діяльності, однак завжди є внутрішньою характеристикою особистості як суб'єкта цієї діяльності. Передумовою успіху в ній є сформованість спонукальної сфери, розвиток якої потребує цілеспрямованого педагогічного впливу. Мотив (франц. *motif*, лат. *motus* - рух) - спонукання до діяльності, пов'язане із задоволенням потреб людини. Пов'язаний він із задоволенням наявних потреб суб'єкта діяльності, а тому відіграє спонукальну функцію, зумовлює предметну спрямованість активності людини. Розрізняючи мотиви, студент розуміє, чому потрібно вчитися, але це може і не спонукати його до навчальної діяльності. З іншого боку, мотивація - система спонукань, які зумовлюють активність організму і визначають її спрямованість. Навчальна мотивація ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність, готовність до засвоєння знань. Потреба не визначає характеру діяльності, її предмет окреслюється тоді, коли людина починає діяти. Спонукальна (мотиваційна) складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви і сенси навчання. Важливою умовою учіння є наявність пізнавальної потреби і мотиву самовдосконалення, самореалізації та самовираження. Емоційне переживання пізнавальної потреби постає як інтерес [2]. Емоції відіграють важливу функцію в мотивації діяльності, але не є мотивами. Емоції виконують роль внутрішніх сигналів. Особливість емоцій полягає у тому, що вони безпосередньо відображають відношення між мотивами та реалізацією діяльності, яка їм відповідає. У загальному вигляді функцію емоцій можна охарактеризувати як індикацію санкціонування виконаної діяльності, діяльності, що виконується або буде виконуватися [1, 162-165].

У рамках викладеного вище, доцільним та необхідним завданням є розробка та реалізація програми інтерактивного навчання з урахуванням мотиваційного аспекту у системі післядипломної освіти та освіти вищої школи, зокрема.

За рекомендаціями, розробленими Університетом Нового Південного Уельсу (Сідней, Австралія), одними з головних «правил» успішного навчального процесу є наступні:

1. Активна участь студентів у процесі навчання. Забезпечення ефективного діалогу між студентами та викладачами.
2. Впровадження цікавих завдань, які потребують водночас вирішення поставлених питань та отримання емоційного задоволення від самого процесу.
3. Базування тематичної складової занять на досвіді студентів та раніше отриманих ними знань. Визнання та цінування досвіду студентів.
4. Забезпечення зв'язку занять, що проводяться, з професійними, дисциплінарними та особистими потребами студентами.
5. Використання різноманітних методів та засобів навчання (візуальних, аудіовізуальних, кінестетичних, читання/письмо).
6. Чітке визначення та озвучення очікувань, цілей, результатів, вимог до курсу.
7. Використання інформаційних та комунікативних технологій.
8. Продуманий та своєчасний зворотній зв'язок з боку викладача [3].

З власного досвіду та з досвіду вітчизняних та зарубіжних спеціалістів, деякими шляхами підвищення мотивації на заняттях іноземної мови, які можна використовувати на практиці, є наступні:

- Створення атмосфери ентузіазму та оптимізму.
- Організація зустрічей та дискусій з носіями іноземної мови.
- Запровадження азартних технологій (наприклад, настільних ігор типу Word Up).
- Використання креативної методики «Шість капелюхів мислення» (“Six thinking hats”).
- Робота з газетними матеріалами.
- Застосування інформаційних технологій (включаючи PowerPoint презентації, електронні підручники, комп'ютерне тестування, завдання з використанням проектору, YouTube каналу).

- Використання музики та пісень на заняттях.
- Художній переклад поетичних творів.
- Ігри (рольові, ділові ігри) [4].
- Інтерактивний кіно-клуб.

Використовуючи вище зазначені аспекти та методики, існує велика ймовірність більшої зацікавленості студентів у процесі навчання, їх мотивування на досягнення поставлених цілей та підвищення рівня володіння іноземною мовою в рамках навчання у ВНЗ та за його межами.

Література:

1. Психология эмоций. Тексты / Под ред. В. К. Вилюнаса, Ю. Б. Гиппенрейтер. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. - 288 с.
2. Електронний ресурс з педагогічної психології:
http://pidruchniki.com/17450602/psihologiya/motivatsiya_navchalnoyi_diyalnosti
3. Best Practices for Teaching and Learning:
<https://www.missouristate.edu/fctl/89072.htm>
4. Способы повышения мотивации учебной деятельности / Електр. ресурс: <http://english-site.ru/Motiv>

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПОКРАЩЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Модрицька О.Ю.

6.030204,МІ

УжНУ

У зв'язку з переходом України у європейський простір, перед нами постала нова проблема- трансформація та перебудова освіти. Економічні, культурні, соціально-політичні зв'язки України з іншими країнами світу значно впливають на розвиток та процес навчання іноземними мовами у навчальних закладах. Основним завданням сучасної системи освіти є поширення й утвердження в сфері суспільного життя ідей, поглядів і переконань, пов'язаних з процесом навчання. Зарубіжний досвід допоможе покращити всебічне формування особистості .

Актуальність даної теми знайшла своє відображення у працях багатьох науковців ,які виділили низку протиріч, що існують у практиці навчання школярів та студентів іноземними мовами:

- потреба суспільства у фахівцях з вищою освітою, які добре володіють принаймні однією іноземною мовою;
- визнання у суспільстві необхідності підготовки майбутніх спеціалістів до міжнародної співпраці й відсутність відповідних соціально-педагогічних умов для формування й розвитку навичок міжкультурного спілкування;
- необхідність накопичення соціокультурних знань про країни, мова яких вивчається;
- відсутність системного зв'язку між професійною та іноземною підготовкою студентів у вищих закладах освіти.[1]

Іноземна освіта в Україні має свою багаторічну історію, тому сьогодні для покращення її ефективності у вищій школі передбачається використання іноземної мови у всіх видах діяльності ,а саме в :

- аудіюванні;
- читанні;
- письмі;
- говорінні.

Необхідно приділити належну увагу мовленнєвій діяльності, пов'язаній з усім вищеперерахованим. Ми виділили основні методики, які повинні покращити іншомовну освіту в Україні – монологічне мовлення (розповідь, опис, переконання міркування); діалогічне мовлення (сполучення двох реплік: запитання і відповіді); використання аудіотекстів (розповіді, повідомлення, описи, монологи, діалоги); читання (вголос, виконання вправ з опорою на текст, добір необхідної інформації); письмо (переписування, тренувальні диктанти). Варто зауважити, що дані методики тісно взаємопов'язані, тому їх сукупне використання сприятиме швидкому переходу до іншомовної освіти в Україні.

Література:

1. Гришкова Р. Іншомовна освіта в Україні у контексті євроінтеграції/Раїса Гришкова//Освіта України.– 2006.–С.147.

ІНШОМОВНА ОСВІТА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ

Нестерець М.В.

ОТ-261-1

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Область професійної діяльності випускників вузів включає різні сфери спілкування, серед яких можна виділити економічну, науково-технічну, інформаційну, політико-правову, культурну та ряд інших. Це обумовлює високі вимоги, що пред'являються до майбутніх спеціалістів. Одним з головних вимог, щодо грамотного, сучасного, мобільного фахівця є те, що він повинен бути не тільки професіоналом у своїй сфері, але і при цьому вміти взаємодіяти з діловими партнерами. І часто, ділові партнери є представником іншої лінгвокультури. Отже, нам необхідно взаємодіяти на мові ділового партнера, з огляду на при цьому національно-культурну специфіку носіїв цієї мови. Цілком очевидно, що міжкультурне спілкування актуалізує завдання розвитку соціокультурного компонента іншомовної комунікативної компетентності випускника сучасного інституту. В умовах глобальної інформатизації сучасного суспільства відбуваються збільшення обсягу інформації, оновлення всієї сукупності знань про навколишній світ, в тому числі і соціокультурних, серед яких знання суспільно-політичного та соціально-культурного характеру займають значне місце. Необхідність використання цих знань в освітніх, професійних і особистих цілях вимагає від студента вузу здатності працювати з інформацією на іноземній мові.

Традиційно в роботах з лінгвістики, психології, педагогіки і методики навчання мовам велика увага приділяється особливостям міжкультурної комунікації, досліджуваної в рамках різних підходів. В даний час особливого значення набули такі підходи як соціокультурний, лінгвокультурологічний, транскультурний. На практиці можна відзначити те, що випускники вищих навчальних закладів не в достатній мірі володіють необхідним рівнем розвитку іншомовної комунікативної компетенції. Перш за все викликає тривогу нерівномірність сформованості її окремих компонентів, що відповідають за успішність комунікації в міжкультурному аспекті. При цьому соціокультурний підхід найбільш наочно демонструє процес міжкультурної взаємодії, оскільки пов'язаний не тільки з поняттями загальної або національної культури, а й до звичаїв соціальної сфери, стереотипами повсякденному житті. Ігнорування соціокультурного аспекту комунікації в процесі навчання призводить до появи помилок, основні категорії яких виділяються на рівні соціокультурних фонових знань, мовної поведінки комунікантів і культури мовлення.

Поняття іншомовної соціокультурної компетенції як обізнаності про соціокультурному контексті використання мови порівняно недавно увійшло в понятійний апарат теорії навчання іноземних мов, проте питання навчання іншомовної культури в викладанні іноземних мов розглядаються вже досить давно. Однак, при цьому проблема визначення сукупності факторів ефективного формування іншомовної соціокультурної

компетенції майбутнього фахівця не отримали на сьогоднішній день належної уваги. У новому соціально-культурному контексті освіти в області іноземних мов набуває яскраво виражену і практично «відчутну» культурно-інтегруючу цінність, що дозволяє усвідомити, що полікультурне суспільний простір вимагає від діючих в ньому суб'єктів терпимості й розуміння в спілкуванні з представниками інших національно-культурних соціумів. Знання іноземної мови і чужої культури в сучасних умовах є природною частиною повсякденного життя сучасної людини і важливим компонентом його професійної діяльності. Іншомовну освіту в новому соціокультурному і політичному контексті стає певним фактором людського капіталу, бо перетворює сучасної людини не тільки в розвинену особистість, а й особистість, соціально і економічно вільну. Реальність показує, що загальні вказівки на необхідність розвитку країнознавчої або соціокультурної компетенції в більшості випадків розглядаються в теоретичному аспекті, але при цьому знаходять слабке віддзеркалення в практичній наповнюваності курсів іноземної мови. Величезний потенціал іноземної мови в підготовці і подальшій професійній діяльності майбутнього фахівця, є реальною можливістю для подальшого розвитку іншомовної освіти в контексті соціокультурного підходу.

Література:

1. Гальскова, Н.Д., Гез, Н. И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. — М.: Академия, 2004. — 164 с.
2. Гейхман Л. К. Интерактивное обучение общению как модель межкультурной коммуникации//Вестн. МГУ. – 2003. – Сер. 19. – № 3. – С. 26.
3. Мильруд Р. П. Спілкування на уроці іншомовної мови//Іншомовні мови в школі. – 1991. – № 6. – С. 19.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Олейникова А.М.

ЗЛАмп-71,ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

У сучасному світі процес інформатизації охопив всі сторони життя суспільства. Цей процес має кілька пріоритетних напрямків, серед яких, безумовно, інформатизація освіти набирає важливого значення.

Проблематика якості занять й освіти загалом постійно перебуває у полі уваги не тільки вчителів, а й студентів, її обговорюють батьки, опікується державою. Перш за все вчитель має усвідомити: щоб освіта була якісною, педагогічну діяльність слід спрямовувати не тільки на засвоєння учнями знань, предметних умінь і навичок, а й на засвоєння ними способів, методів і прийомів, на розвиток здібностей у пізнанні нового, незнайомого, на створення умов для розвитку самостійності та набуття ще в шкільному віці досвіду вирішення проблеми, реалізації своїх намагань як в освітній діяльності, так і загалом у суспільстві, адже саме ці навички гостро необхідні у сучасному інформаційному середовищі.

Інформаційні технології не тільки полегшують доступ до інформації і відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, але і дозволяють по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання, побудувати освітню систему, в якій студент був би активним і рівноправним учасником освітньої діяльності.

Сучасні психологи вважають, що ігрова обстановка є найкращою для навчання практично будь-якому виду діяльності. Пізнавальний потенціал навчальних ігор безмежний. Ігри, що виникають як модель ситуації, взятої з реального життя, допомагають вивчити цю ситуацію й одержати необхідні навички. Комп'ютерні ігри дозволяють найбільш безболісним способом перебороти психологічний бар'єр. Система "мультимедіа" стає одним з провідних напрямів розвитку інформаційних технологій. Зараз мультимедіа це – повноцінне об'єднання комп'ютерних та інших інформаційних технологій: відео-, аудіо-,

фото-, кіно-, телекомунікацій (телефон, телебачення, радіозв'язок), не говорячи про текст і графіку як статичну, так і динамічну (анімаційну) [2].

Використання компютера в навчальному процесі є наразі темою для дискусій багатьох, адже це повинно допомагати в навчанні перш за все, а не бути самоціллю. Тому деякі вважають, що використання компютера скоріш за все заважає, ніж допомагає.

Але у процесі використання комп'ютера в навчальному процесі виникають наступні психолого-педагогічні проблеми, що доводять необхідність застосування сучасних технологій у навчальному процесі:

- комп'ютер підвищує активність роботи студента, збуджує інтерес до навчання;
- індивідуальна робота з комп'ютером сприяє розвитку самостійності;
- спілкування з комп'ютером привчає до точності, акуратності, послідовності дій;
- робота з комп'ютером сприяє розвитку здатності до аналізу й узагальнення;
- комп'ютер полегшує засвоєння абстракцій, дозволяючи представити їх конкретними.

Глобальне розширення інформаційного потенціалу призвело до реорганізації освіти й забезпечення нового рівня якості підготовки спеціалістів та формування гнучкої системи підготовки робочих кадрів із швидкою орієнтацією до змінних умов професійної діяльності. Сучасна наука зосереджує увагу на теоретичній розробці концепції й структурно-організаційних моделей комп'ютеризації освіти, тому що на даний момент, через відсутність стабільних позицій у цьому питанні, реальна комп'ютеризація навчального процесу на місцях фактично відсутня.

Проте слід відмітити загальну тенденцію інформатизації освіти. У навчальних закладах вже широко використовуються такі інноваційні технології:

- використання хмарних сервісів;
- електронні журнали і щоденники;
- он-лайн сервіси для навчального процесу, спілкування, тестування;
- системи дистанційного навчання, бібліотека, медіатека;
- сховища файлів, спільний доступ;
- відеоконференції;
- електронна пошта з доменом навчального закладу;
- хмарні сховища даних;
- системи Moodle;
- віртуальний комп'ютер;
- віртуальні лабораторії [1].

Отже, використання сучасних інформаційних технологій на уроках – надзвичайно актуальне і водночас проблематичне питання для вчителя іноземної мови. Сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом, який полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним.

Література:

1. Петров А. О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ [Електронний ресурс] / А. О. Петров. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=2056.
2. Сучасні інформаційні засоби навчанням Навчальний посібник/ПК. Р.С. Гуревич, Л.Л. Коношевський, О.В. Шестопалюк. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2004. – 535 с.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Онищенко Е.В.
МІ-6.030204, ФМЕВ
УжНУ*

Інноваційна освіта орієнтована не стільки на передачу знань, які постійно оновлюються, скільки на оволодіння базовими компетенціями, що дозволяють у міру необхідності здобувати знання самостійно. Суть такої освіти можна виразити фразою: «не наздоганяти минуле, а створювати майбутнє».

Запровадження у навчальний процес нових інформаційних технологій сприяє успішному вирішенню таких педагогічних завдань, як:

- реалізація принципу індивідуалізації навчального процесу;
- підвищення ефективності пізнавальної діяльності студентів;
- широке запровадження принципу інтерактивності [1].

На відміну від традиційного, інтерактивне навчання на основі мультимедійних програм дозволяє найбільш досконало реалізовувати цілий комплекс методичних, дидактичних, педагогічних та психологічних принципів, робить процес пізнання більш цікавим і творчим. Таким чином, можливості враховувати рівень мовної підготовки студентів і розробляти завдання різного ступеню складності у рамках однієї програми служать гарною основою для реалізації принципу індивідуалізації та диференційованого підходу у навчанні іноземної мови. При цьому забезпечується дотримання принципу посиленої складності та доступності завдань, враховується індивідуальний темп роботи кожного студента [2].

Працюючи з підручником, студент обмежується одним, або кількома текстами, що не сприяє отриманню повної та нової інформації. Використовуючи різні комп'ютерні технології, в тому числі й Інтернет, викладач має можливість, по-перше, постійно актуалізувати та оновлювати навчальний матеріал, по-друге, формувати обсяг та складність інформації, яку потрібно подати відповідно до поставленої перед заняттям мети та рівня підготовки студентів, по-третє, ознайомлювати слухачів з великою кількістю інформації, що носить лінгвокраїнознавчий характер.

Слід також зазначити, що візуалізація навчального матеріалу – створення навчального середовища з наочним представленням інформації, використанням кольору та звуку, впливаючи на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш поглибленому засвоєнню мовного матеріалу.

Отже, велика перевага автоматизованих навчальних систем полягає у їхній здатності реєструвати, зберігати та аналізувати відповіді студентів, надавати їм, у випадку необхідності, допомогу, здійснювати поетапне і наскрізне оцінювання знань, визначати успіхи в їхній роботі, тобто реалізовувати більш гнучку систему контролю засвоєння та оцінювання знань. Поряд з цим, наявність різноманітних ключів до програм надає можливість студентам здійснювати також і самоконтроль.

Література:

1. Гуревич Р. С. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі. – К., 2002.
2. Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам. Теория и практика. – М.: «Филоматис». 2006. – С. 236- 246. 2. Brown H.D. Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy. Prentice Hall Regents, Simon and Chuster Company – Viacom company. – 1994. – 496 p. 3. Eric L., Eversdijk. The Impact of Technology on learning English. – Global English Benelux. – 2006. – P.22-28.

MEDIA TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING

*Pasiaka R.
AKIT-17001M
NULES of Ukraine*

Media pedagogy includes all issues concerning the pedagogical importance of media in education, leisure and work. According to the definition of UNESCO media education ‘deals with all communication media and includes the word and graphics, the sound, the still as well as the moving image, delivered on any kind of technology’. Media education is the process through which individuals become media literate. One of the goals of media education is not only to provide the future specialists with a desired capacity of knowledge but also teach them think, analyze, evaluate and produce media. We consider the usage of innovation technologies at education as a part of media education. But the effectiveness of the technology depends on how it is used [3].

There are two ways to use media technologies in language teaching: integrating the new technologies into a lesson or explaining how students can use them for selfstudy. Computers and other techniques must complement each other.

Without any doubt, new technologies including CD-ROMs, CDs, hypertext cards, laser disks and the Internet have changed the way that people learn foreign languages. They help students synthesize information from a variety of sources, analyze issues, reduce time of their preparation to lessons. Thanks to the Internet students have an access to bilingual electronic dictionaries, translation software, language learning games or instructional programs, vocabulary trainers, pronunciation assistance with speech recognition technology. New technologies and the Internet provide better communication between students and teachers, and further students communicate with other foreign students orally through the World Wide Web [2].

The most popular kinds of activities media technologies offer to students are: e-mail, discussion, chat; web page creation; on-line conference; video conference; games; current events: news, sports, leisure activities. The new technologies are not only a technical helping tool but an educationally rich source for the teachers and their students [1].

Along with positive aspects, there are some negative trends affecting the mass creation and implementation of multimedia technology in the learning process. These include:

- Lack of ability of existing education systems to make active use of multimedia technology, and to integrate it into the educational process and its organization;
- Lack of qualified developers;
- Lack of a developed methodology of multimedia technology;
- Lack of financial resources for the creation and widespread adoption of multimedia technology;
- The device is not designed evaluation.

Teachers should play a major role in reducing anxiety in their students by creating an attractive, warm atmosphere inside the classrooms and increasing students’ motivation in learning English. They should help their students to cope with negative attitudes and unpleasant feeling towards learning English. Furthermore, they should build students’ self-confidence by using positive reinforcement, more encouragements [4].

References:

1. Dukhanina N.M. How Media Technologies Motivate Students to Study / N.M. Dukhanina // *Vyshcha osvita Ukrainy*. – №1 2. – 2008. – P.189–193. (in Ukrainian).
2. SMRT English. – Home Page [online]. – Available from: <http://www.smrtenglish.com/>

3. UNESCO. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization In Education for the Media and the Digital Age. – Vienna: UNESCO, 1999. – P. 273–274.

4. Svitlana Tsymbal. Overcoming language anxiety among the English language learners: psycho-pedagogical aspect / Svitlana Tsymbal. // Science and Education. – 2017. – №7. – С. 105.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ (НА ОСНОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

*Петрова Олександра Борисівна
ЛФм-71, ФЛ*

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Однією з основних цілей навчання майбутніх перекладачів є розвиток процесу сприйняття, осмислення та розуміння тексту, тобто отримання лексичних навичок.

Для забезпечення функціонування лексики у процесі спілкування потрібно сформувати відповідні лексичні навички: рецептивні і репродуктивні. Їх формування становить провідну практичну мету навчання лексичного матеріалу, як зазначають учені-методисти В.А. Бухбіндер, С.Ю. Ніколаєва та інші [3, с. 25].

Актуальність теми дослідження обумовлена спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на вивченні особливостей медичних абревіатур та необхідністю виявлення специфіки формування лексичної навички читання у студентів медичної галузі. Ще одним аспектом **актуальності** даної проблеми є те, що медицина не стоїть на місці, постійно розвивається, внаслідок чого виникають нові абревіатури і скорочення.

Лексичні навички читання мають окремий статус. Під лексичною навичкою читання можна розуміти здатність здійснювати синтезовану дію по сприйняттю, розпізнанню і розумінню лексичних одиниць в процесі читання як виду мовленнєвої діяльності. До ЛО відносять: окремі слова (кореневі, тобто безафіксні, складні та похідні), прості сталі словосполучення, клішовані звороти, значну частину яких становлять розмовні вирази і формули мовленнєвого етикету, абревіатурні скорочення. У процесі засвоєння лексичного матеріалу можна виділити наступні етапи. Етап ознайомлення з новими ЛО – семантизація ЛО. Етап автоматизації дій учнів з новими ЛО, де розрізняють: автоматизацію на рівні словоформи, вільного словосполучення та фрази/речення; автоматизацію на понадфразовому рівні – діалогічної або монологічної єдності.

Лексичні навички виступають як продуктивний спосіб перекладу лексичних одиниць. Проаналізуємо специфіку застосування лексичних навичок при перекладі абревіатур медичного спрямування. Під абревіатурою у загальному вигляді варто розуміти будь-який скорочений варіант написання та вимови слова (терміна) чи словосполучення, який може складатися із початкових літер, окремих складів у різних комбінаціях, повного першого слова та скороченого другого, тобто незалежно від структури і характеру отриманої одиниці. Наприклад, абревіатури на позначення величин і одиниць виміру [2, с. 12]:

mg □ *milligramme (nm)*

g □ *gramme (nm)*

kg □ *kilogramme (nm)*

min □ *minute (nf)* (DAA).

На думку фахівців, скорочення повинно на загальних підставах підкорятися правилам перекладу лексики, в основі яких лежать семантичні відповідності між одиницями даної пари мов. Близькість до термінів, тобто відсутність конотацій, ще більше висуває на передній план необхідність передачі смислової сторони абревіатур. Іноземне слово або перекладається

- зміст його передається відповідними засобами мови (МП) (еквіваленти, аналоги), або передається, зберігаючи частково або повністю форму (запозичення, транскрипція, транслітерація) [4, с. 25].

Наведемо приклад: акроніму:

Les rougeurs consécutives aux lasers Почервоніння після лазерних процедур (BR).

Laser (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation – оптичний квантовий генератор). Ці скорочення (акроніми) відтворюються у мові як нові терміни за допомогою транслітерації. Такі одиниці легко входять в термінологію і швидко асимілюються. При перекладі враховується контекст, до акроніму додається термін процедура пояснюючий нове явище.

До акронімів варто навести наступний приклад

Lipikar Baume AP+ = Lipikar бальзам AP+ (BR).

Термін *Lipikar* означає зовнішній засіб для відновлення ліпідного дефіциту шкіри, утворений методом складання, тобто усічення двох слів і об'єднання їх в одне. Таким чином виник новий складний термін з двох слів шляхом з'єднання початкової частини одного слова з останньою частиною другого слова: термін біохімічної тематики *Lipi*, від грецького *lipos* (ліпіди-жири) + *kar*, від *karret* (кровоносна судина). Застосовують запозичення.

Абревіатура разом з графічним знаком AP+ утворилась від *Aqua Posae Filiformis*, графічним знаком підкреслюється цей новий і ексклюзивний інгредієнт, який має 2 ключові чинники дії на atopічну шкіру. Термін *Filiformis* (від латинської мови *Cassytha filiformis* опускається вже у тексті оригіналі). *Posae* є латинського походження, означає квітку шипшину коричневу і *Aqua* позначає термальну воду. У перекладі зберігається як запозичення, без перекладу чи певних лексичних трансформацій. Тобто утворюється внаслідок скорочення фразових термінів до їхніх початкових літер.

Крім того доволі поширеними є наступні групи абревіатур:

1. Ініціальні скорочення (звуко-буквені абревіатури):

PA: Pancréatite aiguë - ГП: Гострий панкреатит (BR). Медичний відповідник у МП.

OGE : Organes génitaux externes - ЗСО: Зовнішні статеві органи (BR). Медичний відповідник у МП.

TEP: Tomographie par émission de positons – ПЕТ: Позитронно-емісійна томографія (BR). Медичний відповідник у МП.

AG: anesthésie générale - Загальна анестезія (BR) (розшифрування абревіатури в медичному терміні), наявний синонім загальне знеболювання (пояснення).

DMP: Dossier Médical Personnel - медична карта пацієнта (DMP), історія хвороби (BR). При розшифруванні застосовується пояснення, а абревіатура запозичується.

Dossier: справа, дос'є, запис, папка, картонна папка, проект. Обирається непрямий відповідник *карта, Personnel* перекладається відповідно – *пацієнт* (BR).

Також є синонім в МП -*медична карта амбулаторного хворого* (BR) (розширення значення через додавання), додається прикметник *амбулаторного* враховуючи особливості реалій іншої країни, така назва офіційно використовується в державних установах)

2. Усічення зустрічаються зазвичай на рівні професійних жаргонізмів. Виділяють наступні види:

Апокопні скорочення (усічення кінця слів) можуть вживатись у чистому вигляді (неускладнені усічення):

Pt. Patient – пацієнт (прямий еквівалент, розшифрування), у МП структурна форма збігається з іншими абревіатурами: *Протионамід Pt (протитуберкульозні препарати), фізична реабілітація Pt (Physical therapy)* (BR).

Psy. Psychiatrie - PSY психіатрія (запозичення при якому змінюється орфографічні компоненти: маленькі дві літери *sy* стають у МП великими *PS*)

Physio. Physiothérapie ou physiothérapeute – фізіотерапія (BR) (розшифрування).

Ortho. Orthopédie – ортопедія (розшифрування).

Ergo. Ergothérapie – трудотерапія чи професійний термін ерготерапія (BR) (розшифрування).

Скорочення одиниць міри, зустрічаються з лексикою на позначення рекомендацій, призначень вживання ліків, вони вживаються як в запозиченій формі так і в розшифрованій формі :

max. – max (запозичення), *максимум* (AF) (розшифрування).

min. - min. (запозичення), *мінімум* (AF) (розшифрування)

c.à.s.: Cuillère à soupe - ст. л (прямий відповідник), *столова ложка* (розшифрування), *ст. ложка* (зберігається скорочення першого компонента).

15ml має абсолютний синонім *1 c. à soupe - 15 мл* (AF) (прямий відповідник), *1 ст. л, ст. ложка* (компонентний переклад).

3. Складноскорочені слова:

ALCL (lymphomes anaplasiques à grandes cellules) - Анапластична великоклітинна лімфома (ALCL) (AF), рідкісна і агресивна периферична Т-клітинна лімфома. У французькій аббревіатурі наявні літери скорочених слів: *anaplasiques + cellules – AL+CL*, при цьому опускаються інші терміноелементи. При перекладі відбувається повне запозичення без лексичних трансформацій, залишається французька аббревіатура *ALCL*, при розшифруванні відбувається транспозиція словосполучення, складний термін (іменник + прикметник) - *grandes cellules* замінюється на складений прикметник *великоклітинна*.

Отже, лексичні навички читання мають окремий статус. Під лексичною навичкою читання можна розуміти здатність здійснювати синтезовану дію по сприйняттю, розпізнанню, розумінню лексичних одиниць в процесі читання як виду мовленнєвої діяльності. При перекладі аббревіатурних скорочень латинського походження зберігається іноземна назва, вона не пояснюється, не замінюється синонімами, не використовуються перекладацькі трансформації. Застосовується пряме запозичення. Аббревіатура грецького походження утворена внаслідок скорочення фразових термінів до їхніх початкових літер відтворюється запозиченням.

Акроніми грецького походження відтворюються у мові як нові терміни за допомогою транслітерації. При перекладі враховується контекст, до акроніму додається термін пояснюючий нове явище. Ініціальні скорочення французького походження відтворюються медичним відповідником у МП, розшифруванням, поясненням. Одна аббревіатура перекладається одночасно різними варіантами пояснень: запозиченням, розширенням. Апокопні скорочення перекладаються прямим еквівалентом, розшифруванням, запозиченням при якому змінюються орфографічні елементи, компонентним перекладом, одночасно розшифруванням і запозиченням. Складноскорочені слова передаються через запозичення.

Література:

1.Зубова Л. Ю. Английские медицинские аббревиатуры как часть профессиональной языковой картины мира : на фоне их русских и французских аналогов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 "Романские языки" / Зубова Людмила Юрьевна – Воронеж, 2010.

2. Семенчук И. В. Особенности образования и перевода медицинских сокращений и аббревиатур, используемых в клинике и диагностике заболеваний желудочно-кишечного тракта / И. В. Семенчук, Н. В. Мечковская. // Журнал Гродненского государственного медицинского университета. – 2012. – №3. – С. 3.

3. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції / С.В. Смоліна // Іноземні мови. - 2010. - №4. - С.4-13

4. Rouleau M. La traduction médicale, une approche méthodique / Maurice Rouleau. – Montréal, Linguatex, 1994. – 53 p.

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ВИЩИХ ШКОЛАХ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Поліщук А.В.

ЛА-62,ФЛ

Стеблецький І.М.

ЛН-51,ІХФ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Значна кількість перетворень, що відбуваються в Україні на сьогодні, а саме економічні, політичні та соціальні, значною мірою впливають на розвиток всіх галузей освіти та викладання іноземних мов зокрема. Головним засобом людського спілкування є мова, а в багатомовному просторі — декілька мов. Отже, вивчення іноземних мов набуває особливого статусу в нашій країні [2].

Проблема викладання іноземних мов у вищих школах є досить важливою, саме тому потребує негайного втручання. Існує ряд факторів, що впливають на розвиток та покращення викладання матеріалу викладачами та засвоєння його студентами:

- застарілі методи викладання,
- недостатня мотивація студентів,
- потреба в індивідуальному підході до кожного здобувача знань,
- брак практичного використання мови,
- різниця рівня володіння мовою між студентами, що навчаються в одній групі,
- недостатня кількість викладання та опрацювання іноземної професійної лексики в немовних факультетах.

Професійна іноземна мова має більш складну та спеціалізовану лексику, саме тому надзвичайно важливо, аби викладач володів глибокими знаннями іноземних мов, вмів чітко та зрозуміло донести необхідний матеріал та був здатний надати індивідуальний підхід усім здобувачам знань.

Покращення рівня знань студентів може бути досягнуте за допомогою новітніх методів викладання. Одним з найефективніших методів є використання інтерактивних технологій. Сутність інтерактивного навчання іноземних мов полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх суб'єктів навчання (викладачів та здобувачів знань). Це взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання [1].

В основному, функція викладача полягає у стимулюванні учнів до самостійної діяльності. Активність студентів на заняттях є пріоритетною, а завдання викладача полягає у створенні ефективних дидактичних і методичних умов для виявлення їхньої ініціативи.

Даний метод є дієвим, оскільки при його використанні студенти покращують свій рівень комунікативної та професійної підготовки як майбутні фахівці та розширюють свій мовленнєвий досвід. Тому, ми вважаємо, що використання інтерактивних технологій є доцільним для вирішення проблеми викладання іноземних мов, що описані вище.

Література:

1. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Коваль Т. І. // Електронне наукове фахове видання / Інформ. технологій і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред.: В. Ю. Биков – д. техн. н., проф. член-кор. АПН України. – 2011. – №06 Том 26. – 291 с.

2. Рудницька Т. Г. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної спрямованості навчального процесу [Електронний ресурс] / Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2008 – № 4 – Режим доступу: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/629/628>

INNOVATIVE METHODS OF FOREIGN LANGUAGES TEACHING

*Rohoza R.O.
AKIT-1701
NULES of Ukraine*

In modern society foreign languages is becoming an essential component of professional training. Experts in different fields interested in a high level of language proficiency, because it affects the successful solution of issues and professional growth. In many areas there is a need to establish contacts with foreign partners.

School would provide a basic set of knowledge that will help to study foreign language in higher educational institutions, training courses or independently. Today, there is a large set of training materials for people with different levels of language knowledge.

The success and the achievement of this goal depends on the applied methods and teacher qualifications. The ability to use information technology and modern teaching methods contributes to the rapid understanding of new material. By combining different techniques, teacher will be able to solve specific educational programs. With this in mind, teachers and students should be familiar with modern methods of foreign languages teaching. They further can choose the most effective techniques to achieve their goal.

For several decades in education system dominated mainly training with an authoritarian approach. As a result, students played the role of passive objects, which rarely take the initiative. Currently at the forefront there is personality-oriented education designed to change the situation and to involve students in the process.

Problematic method allows to develop in a person the necessary qualities for being an independent person. Through this the process of learning a foreign language goes more effectively.

Leading didacticians identify several basic ways of organizing the learning process using the problem method. They are based on certain activities emerging in the forefront:

- Monologic.
- Dialogic.
- Research.
- Reasoning.
- Heuristic.
- Programmed.

The key moment in the modernization of the educational process is the introduction of modern information and communication technologies. In our time, they not only help in training, but also become a means of communication for millions of people around the world. Anyone faced with innovative technologies in the educational, professional and personal relationships, so in the process of training particular attention should be paid to this.

The computer makes it easy to simulate a situation, access a variety of educational materials, exercises and multimedia data. Because of this there is a formation of systemic thinking [1].

In studies of foreign language students are able to use educational programs and to perform various exercises. Teachers, in turn, have better control of learning.

At various stages of study the students will take advantage of the Internet and various multimedia tools. This makes it easier to use humane methods and cultural studies. Teachers will be able to model problem situations much faster and easier, and students become more involved in the learning process. With the help of modern technologies it is much easier to gather information, analyze and organize it [2].

Many institutions goes to a new level the use of multimediacapabilities for sending and receiving information. The use of computers and other devices determines the success of the whole educational process. Multimedia textbooks and teaching materials are available in digital format. The Internet opens up opportunities to communicate with native speakers virtually anywhere in the world. This was almost impossible even 10-15 years ago. Most teachers today are actively

developing these technologies, because it concerns the issue of professionalism and career development approaches and use a variety of tools to solve key tasks [3].

We can conclude that, It has been proven that traditional studies directed only to the transfer and maintenance of knowledge, skills and abilities, and do not demonstrate adequate performance. Modern language education aimed at the formation of a multicultural identity, with the skills of self-analysis and systematization of new knowledge. For this purpose, used and omputer technology can improve efficiency and create the conditions for self-study [4].

Innovative methods is an integral part of the modernization of the whole system. Teachers should familiarize themselves with the most progressive approaches and later combine them and use in work.

References:

1. Druzhinin VI, Krivolapova NA. Organization of innovativ activity in educational institution. Kurgan: IPKiPRO of Kurgan region; 2008.
2. Filatov VM. Methods of teaching foreign languages in primary and basic secondary school. Rostov-on-Don: Feniks; 2004.
3. Passov EI. Communicative method of teaching a foreign speaking. Moscow: Prosveshchenie; 1985.
4. Kolkova MK. Tradition and innovation in the methods of teaching foreign languages. St Petersburg: KARO; 2007.

ВІДЕОБЛОГІНГ ЯК ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

*Рудич В.О.
ПР.м-71, ФІФСК
Сумський державний університет*

Початок ХХІ століття позначився стрімким розвитком комп'ютерних технологій та їхнього застосування в усіх сферах життя людини, зокрема у системі вищої освіти. Завдяки сучасним технологіям викладачі та студенти «мають змогу краще оцінити своє розуміння навчального матеріалу через використання «комп'ютерних модулів якісної та кількісної оцінки» отриманих знань та сформованих навичок» [1]. На заняттях з іноземної мови студенти активно застосовують різноманітні гаджети, мультимедійні засоби, інтерактивні дошки, комп'ютерні програми, що дає можливість урізноманітнити та модернізувати навчальний процес, зробити його цікавим і нетривіальним, а також дозволяє студентам ефективно взаємодіяти з викладачем, розвивати цифрові та мовленнєві навички.

Однією з інноваційних тенденцій у модернізованому освітньому процесі є застосування блогінгу, як нової методики навчання мовленнєвих навичок. Блоги – це онлайн-щоденники відкритого доступу, на веб-сторінках яких люди висловлюють своє бачення вирішення певних проблем, виражають власні думки на різні теми або діляться враженнями щодо подій особистого життя. Застосування блогінгу в навчальному процесі спрямоване на розвиток навичок обміну знаннями у сфері ІКТ, самостійного пошуку інформації тощо. Автономне мережеве навчання дозволяє студенту залишатися самостійним та мати можливість продемонструвати свої знання, не зважаючи на часові обмеження у навчальному закладі. Використання електронних щоденників при вивченні іноземних мов створює чудові можливості для того, щоб збагатити знання про мови та культури інших країн, що не завжди є можливим на традиційних заняттях через брак часу. Обізнаність у цих питаннях матиме мотиваційний вплив на студентів. Ефективність цього методу полягає у тому, що блог: 1) допомагає удосконалити навички письма і читання; 2) мотивує писати іноземною мовою, збагачуючи свій словниковий запас та вдосконалюючи граматичні навички для подальшої

успішної професійної діяльності та міжкультурного спілкування; 3) допомагає підвищити почуття колективізму, керуючись підтримкою інших студентів; 4) спонукає до відповідальності щодо контенту, оскільки читачем блогу може бути будь-хто; 5) розвиває критичне мислення, яке виховує вміння оцінювати те, що пишуть студенти [4, с. 4-5].

Завдяки удосконаленню цифрових технологій та переорієнтації суспільства з текстового формату інформації на мультимедійний через зручність та економію часу на читання веб-контенту дедалі більшої популярності отримують відеоблоги або влоги – короткотривалі відео, прагматичні риси яких нічим не відрізняються від звичайних блогів. Основна відмінність блогів та відеоблогів полягає у форматі подання інформації. Наприклад, традиційні текстові блоги просто надають студентам можливість читати та практикувати письмо, у той час як у відеоблогах можна відтворювати аудіолінгвальні матеріали, передаючи культурні та мовні аспекти, країни, мову якої вони вивчають.

Влогінг може поєднувати самостійну зайнятість, соціальну рівноправну взаємодію (на рівнях студент-студент та викладач-студент) для того, щоб залучати студентів до академічних досліджень та розвивати свої дослідницькі можливості у колективно-груповому навчанні [2]. Для створення одного відеоролика важливо залучати одразу кількох студентів, які мають співпрацювати разом, приймаючи рішення і розподіляючи між собою ролі та обов'язки таким чином, щоб виконана робота дозволяла не лише отримати нові знання, а й мала позитивний внесок зі сторони соціальних комунікацій. Таке завдання додатково дозволило б розвинути навички спілкування, прийняття рішень, конфліктного менеджменту, тим-білдингу, нетворкінгу посилило б довіру та налагодило співпрацю між учасниками команди. Оволодіння такими навичками дозволяють швидко адаптуватися до нових умов діяльності, легко змінювати сферу зайнятості та вирішувати нестандартні завдання, що наразі є невід'ємною складовою будь-якої роботи.

Принагідно зазначимо, що використання методики відеоблогінгу корисне для студентів-філологів тим, що: 1) допомагає їм виявляти проблеми їхньої вимови та використання лексики; 2) пропонує додаткові можливості для усного мовлення після практичних занять; 3) зменшує внутрішню тривогу в умовах односторонньої комунікації [3].

Таким чином, при створенні відеоблогу велика увага приділяється презентаційним умінням блогера. Для того, щоб повідомлення відеоблогера було почуто – важливо, щоб мова була лексично-правильна, чітка, невимушена і мелодійна. Особливої уваги заслуговує невербальна поведінка та постановка голосу, тому перед записом відео важливе не лише текстове наповнення, а й вміння позувати перед камерою. Технічні умови також відіграють чималу роль – чим якіснішим буде зображення, тим приємнішим буде перегляд. Сюди також входять комп'ютерні спецефекти, монтаж, чіткість зображення, задній план та освітлення.

На сайтах з блогами студенти мають можливість залишати відгуки/коментарі, що також є корисним для вивчення іноземних мов, оскільки це дає змогу вільно висловлювати свої думки, оцінювати іншого студента, переймати досвід один одного та бути вмотивованим для створення кращих дописів чи коментарів. Окрім того, така опція дозволяє бути необмеженим у часі і не хвилюватися через реакцію викладача, як це буває на звичайних заняттях в університеті. Роль менторства викладача-відеоблогера полягає у заохоченні студентів розвивати свої мовленнєві навички. Окрім того, викладачі повинні бути модераторами та організаторами навчального процесу, які можуть надати студентам можливість індивідуалізувати свою роботу, враховуючи їхні інтереси та потреби.

Дослідження, проведені впродовж 2015-2016 рр. у Тунхайському університеті тайванською вченою Мей Лю [3] визначили такі недоліки у застосуванні відеоблогів студентами ВНЗ: 1) проблема завантаження відеофайлів; 2) стресові відчуття під час запису відео; 3) відсутність спілкування в реальному часі серед однолітків; 4) необхідність виділяти час для відеоблогінгу. Доречно зауважити, що ефективність технології відеоблогінгу зростає, якщо робота з блогом стане для студента звичкою, а відеоролики постійно оцінюватимуть у коментарях інші користувачі, що допоможе зрозуміти, над чим іще потрібно попрацювати.

Отже, відеоблогінг має величезний потенціал для формування мовленнєвої та комунікативної компетенції у студентів-філологів, оскільки він пропонує більше можливостей онлайн-навчання для студентів, для того щоб вони могли розвивати навички колективно-групової співпраці з однолітками та практикувати навички усної презентації. Використання відеоблогінгу на заняттях з іноземної мови, по-перше, має декілька основних переваг: поглиблення знань з іноземної мови та культурного розуміння, орієнтація на зміст, швидке оцінювання, можливість вдосконалити свої навички презентації; а, по-друге, навчає працювати в команді та розвивати критичне мислення, що є необхідним для самоствердження у сучасному суспільстві.

Література:

1. Красуля А.В. Інноваційні освітні технології у вищій школі: модель змішаного навчання / Трансформації в українській освіті і наукових дослідженнях: світовий контекст: матеріали міжнародної наукової конференції, 25-26 травня 2017 р., м. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. – Ч. 1 – С. 211 – 215.
2. Chong K.M. Using blogging to enhance the initiation of students into academic research [Electronic resource] / Eddy K.M. Chong // Computers & Education. – Vol. 55, 2010. – Access mode : <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131510000989> – (27.03.2018).
3. Liu M. Blending a class video blog to optimize student learning outcomes in higher education [Electronic resource] / Mei-hui Liu // The Internet and Higher Education, 2016. – Access mode : <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S109675161630015X> – (29.03.2018).
4. Moon D., Lim D.K. Using Weblogs in Foreign Language Classrooms: Possibilities and Challenges [Electronic resource] / M. Dosik, D.K. Lim// International Journal of Software Engineering and Its Applications. – Vol.7, No.5, 2013. – Access mode : http://www.sersc.org/journals/IJSEIA/vol7_no5_2013/12.pdf – (30.03.2018).

КУЛЬТУРА МОВИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

*Рябуха К.О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сутність педагогічної майстерності взаємопов'язана з педагогічною технологією. При цьому педагогічна майстерність представляється як вищий рівень володіння педагогічною технологією, однак при цьому воно не обмежується тільки операційним Компонентом, а являє собою синтез особистісно-ділових якостей і властивостей, що визначають високу ефективність педагогічного процесу. Педагогічна майстерність визначає високий рівень розвитку педагогічної діяльності, володіння педагогічною технологією, в той же час відображає і особистість педагога в цілому, його досвід, громадянську і професійну позицію.

Педагогічна майстерність складається зі спеціальних знань, а також умінь, навичок і звичок, в яких реалізується досконале володіння основними прийомами того чи іншого виду діяльності. Як б приватні завдання не вирішував викладач, він завжди є організатором, наставником і майстром педагогічного впливу. Виходячи з цього, в майстерності викладача можна виділити чотири відносно самостійні частини [3]:

- 1) Майстерність організатора колективного та індивідуальної діяльності студентів;
- 2) майстерність переконання;
- 3) майстерність передачі знань і формування досвіду діяльності;
- 4) майстерність володіння педагогічною технікою.

Особливе місце в структурі майстерності викладача займає педагогічна техніка. Це сукупність умінь і навичок, які необхідні для ефективного застосування системи методів педагогічного впливу на окремих студентів та колектив в цілому: вміння вибрати правильний стиль і тон у поводженні з вихованцями, управляти їх увагою, почуття темпу, навички управління і демонстрації свого ставлення до вчинків студентів.

Педагогічна майстерність та культура мови є стрижневим компонентом педагогічної культури, і визначаються як синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок, умінь і емоційно-вольових засобів виразності, які у взаємозв'язку з якостями особистості викладача дозволяють йому успішно вирішувати різноманітні навчально-виховні завдання.

Педагогічний такт викладача - це доцільність його дій і вчинків у взаєминах зі студентами. Виявляється він в правильному підході до аудиторії, до окремим студентам, вмілому обліку стану, дотриманні заходів вимогливості [2]. Такт несумісний з погордою, панством, зарозумілістю, черствістю, формалізмом, недоброзичливістю. Для педагогічного такту потрібні гуманізм, повага іншого, чуйність, справедливість, оптимізм, природність, щирість, уважне ставлення до студентів. У структуру педагогічної майстерності включені: вміння побачити педагогічну проблему, відібрати, адаптувати і донести до студентів дидактичний матеріал, на основі паритетного діалогу організувати творче навчальне співробітництво. До числа найважливіших педагогічних умінь відносять уміння зрозуміти внутрішню позицію і стан студента і на цій основі індивідуалізувати освітній процес.

Мова викладача повинна відрізнятися чіткістю, виразністю, ясністю і доступністю викладу. Занадто гучна, криклива мова не сприяє мобілізації уваги студентів, студенти починають вести сторонні розмови, взагалі увагу їх більше відволікається.

Культура мови викладача в свою чергу означає уміння чітко і ясно висловити свої думки, говорити правильно та красномовно, вміння привернути увагу слухачів, переконати їх у чомусь. Мова викладача ВНЗ – це найбільш точна та естетично виправдана конкретна організація літературної мови, що допускає нелітературні елементи лише в суворо обмежених ситуаціях і стилістичній обумовленості [1].

Тому, загальновідомо, що викладач вищої школи сьогодні не просто носій складної інформації, знавець методичних тонкощів і вихователь нового покоління. Він несе службу особливого роду: громадський організатор, оратор, ватажок, диригент, здатний залучити до процесу навчання навіть пасивних студентів. Він той, хто пояснить, захопить, знімить обурення обивателів чарівними аргументами, переконає в необхідності нових знань. Ці привабливі можливості забезпечують викладачеві вищої школи його талант красномовства, володіння виразними засобами мови і таємницями публічних промов, що становить невід'ємну властивість його професійного розвитку. А це, в свою чергу, висуває особливі вимоги до формування фахівців, які присвятили себе викладанню. Викладачеві вузу на роду написано обслуговувати всі сфери життя, знати закономірності економіки, культури і побуту, управління і дозвілля, говорити про них просто і захоплююче, не даючи приводу засумніватися в доброму запасі знань і уявлень, що відображаються в лексичній багатоманітності. Він буквально годується мовою. Багатство мови становить для нього не загальнокультурне побажання, а незамінний професійний імператив.

Отже, майстер викладацької справи – це перш за все висококомпетентний в психолого-педагогічній та в власне предметній області фахівець, що вміє репродукувати на високому рівні професійні знання, вміння і навички. На ефективність його педагогічної діяльності впливають такі фактори, як:

- 1) Добре знання свого предмета, що дає викладачеві розкутість і впевненість під час заняття;
- 2) здатність до постійного самонавчання (засвоєння нового в предметній, педагогічній, психологічній областях);
- 3) наявність потреби в досягненнях (прагнення перевершити вже досягнутий рівень)

4) висока педагогічна майстерність та бездоганна культура мови.

Таким чином, педагогічна майстерність заснована на системі знань, навичок, умінь, тісно пов'язаних з професійно важливими якостями викладача, що дозволяють йому здійснювати свою діяльність на високому рівні виконання і ефективно досягати цілей виховання і навчання студентів.

Література:

1. Головін Б.Н. Основи культури мови/Б.Н. Головін. М.: Вища школа, 1988. –31 с.
2. Дьяченко, М. І. Психологія вищої школи/М. І. Дьяченко, Л. А. Кандибовіч. - Мінськ: Вид-во БГУ ім. В. І. Леніна, 1978. - 320 с.
3. Хворостовська Н.В. Курс "Основи педагогічної майстерності" як умова розвитку комунікативних здібностей майбутнього педагога/Н.В.Хворостовська, М.Є.Скиба//Соціально-гуманітарні та психолого-педагогічні науки: Зб. наук. пр. викладачів гуманітарного інституту (підготовлено за результатами науково-дослідної роботи 2005 року).– Хмельницький: ХНУ, 2005. – 20 с.
- 4.

ВИВЧЕННЯ МОВИ В ТАНДЕМІ ЯК ОДИН ІЗ НАЙЕФЕКТИВНІШИХ МЕТОДІВ ОПАНУВАННЯ НОВОЇ МОВИ

*Сіволодська А. А.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Тандем-метод – це спосіб опанування мов, який відбувається тоді, коли двоє учнів, які є носіями двох різних рідних мов, працюють разом та навчають один одного власній мові. У методичній та педагогічній літературі його відносять до інтенсивних методів вивчення іноземної мови, оскільки він має на меті безпосереднє занурення в мову в процесі спілкування з її носієм [3, с. 45].

Вивчення нової мови традиційно сприймається як таке, що відбувається в одному з двох різних середовищ: формальному та неформальному. Формальне оточення зазвичай включає в себе клас, де вчитель(ка) або викладач(ка) (який/яка може бути або ж не бути носієм цільової мови) навчає учнів або студентів та надає їм можливість практикуватися, використовуючи вправи, націлені на лексику, граматику, розмовні навички або ж комбінацію трьох. В свою чергу неформальні (або "природні") середовища надають можливість індивіду опанувати мову такою, якою вона є насправді – у середовищі аутентичного спілкування поза межами навчального кабінету, наприклад, коли особа переїжджає до країни, де основною мовою є цільова, або ж живе із власне носієм цієї мови.

Тандем-метод є комбінацією формального і неформального середовища і розділяє риси як природних умов, так і формальне навчання, а тому має потенціал поєднання кращих аспектів обох цих видів. Подібно до неформальних середовищ він забезпечує ефективне занурення у цільову мову завдяки спілкуванню з її безпосереднім носієм (а не з іншими студентами) в аутентичній комунікативній обстановці з великою кількістю можливостей продуктивного використання цільової мови. З точки зору формального середовища тандем-метод також зосереджує увагу на використанні вивченої лексики та граматики, зворотному зв'язку та постійному виправленні помилок зі сторони носія мови. Крім того вивчення мови в тандемі розвиває міжкультурне розуміння, автономні навички навчання та технічні можливості [1, с. 1-2].

Вперше термін «тандем» був використаний для позначення зустрічей студентів, які вивчали іноземні мови на основі заздалегідь підготовлених робочих матеріалів, в рамках «Робочої групи з прикладної лінгвістики французької мови» в 1970 році в Німеччині. Надалі, в 1980-х роках, в університетах Європи почали з'являтися перші тандем-курси. У 1992-1994 роках почалася робота зі створення міжнародної тандем-мережі в Інтернеті [4, с. 9-11].

На даний момент існує безліч тандем-центрів в різних ВНЗ та школах (автономний тандем), а також сайтів в мережі Інтернет (незалежний тандем), де організуються всі необхідні умови для створення тандем-пар для вивчення іноземних мов. Учасники тандем-пар підбираються на основі анкет, розроблених спеціально для цієї мети, де враховуються індивідуальні запити і особливості кожного, хто бажає знайти партнера для вивчення іноземної мови, наприклад: стать, вік, інтереси і захоплення, місце роботи або навчання, рівень володіння мовою, що вивчається, особиста мотивація і т. п. [3, с. 45].

Як тільки партнери були розподілені за характеристиками та інтересами, починається власне процес навчання. Він може бути різним, залежно від форми організації програми або побажань самих тандем-партнерів. Індивідуальна форма навчання може бути як особистою (зустрічі тет-а-тет в реальному житті), так і віртуальною – за допомогою засобів віддаленої комунікації (розмови по телефону або Skype) [1, с. 2].

На початковому етапі вивчення мови тандем-метод може зіграти провідну роль у формуванні фонетичних навичок учнів та студентів, в постановці вимови та слуховому сприйнятті іноземної мови, у формуванні лінгвістичної компетенції – систематичних знань граматичних правил, лексики і фонології. На більш просунутому етапі вивчення мови тандем-метод допомагає скорегувати можливі помилки, сформувати дискурсивну компетенцію – здатність до побудови цілісних, зв'язних і логічних висловлювань на рівні різних функціональних стилів як в усному, так і в письмовому мовленні.

Незалежно від етапу опанування мови тандем-метод позитивно впливає на формування соціокультурної компетенції – усвідомлення соціальних та культурних особливостей носія мови, звичаїв і традицій представників його або її національності, норм поведінки й етикету, а також вміння розуміти і використовувати їх в процесі комунікації. До того ж вивчення мови в тандемі формує соціолінгвістичну компетенцію – здатності вибирати і використовувати відповідні мовні засоби залежно від комунікативної ситуації та мети спілкування [2, с. 5-6].

Література:

1. Cziko G. A. Electronic Tandem Language Learning (eTandem): A Third Approach to Second Language Learning for the 21 st Century / G. A. Cziko // CALICO Journal. – 2004. – Vol. 22, No. 1. – pp. 25-39.
2. Измайлова, Ю. М. Формирование коммуникативной языковой компетенции и ее компоненты [Электронный ресурс] / Ю. М. Измайлова, Е. М. Пискарева. – Саратов: Институт развития бизнеса и стратегий СГТУ, 2010. – 7 с. – Режим доступа: http://mgutupenza.ru/mni/content/files/10_1_Izmajlova,Piskareva.pdf
3. Кравчина Т. В. Тандем-метод як один із способів інтенсивного вивчення іноземної мови та формування іншомовної комунікативної компетенції / Т. В. Кравчина // Фізико-математична освіта: науковий журнал. –2016. – Випуск 4 (10). – С. 45-48.
4. Кудрявцева, Е. Л. Использование тандема для изучения русского языка как иностранного и сохранения русского языка как родного у естественных билингвов: методические основания / Е. Л. Кудрявцева // Институт иностранных языков и медиа-технологий Университета Грайфсвальда, 2012. – 130 с.

ФОРМУВАННЯ ІКК ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРИЙОМІВ НЛП

*Совпенко М.О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Одним з першочергових завдань сучасної методики навчання іноземної мови (ІМ) є формування в учнів іншомовної комунікативної компетенції (ІКК). За визначенням А.М. Щукіна, ІКК – це здатність вирішувати засобами ІМ актуальні для учнів завдання

спілкування у побутовій, навчальній, виробничій, культурній сферах життя; вміння учня користуватися фактами мови і мовлення для реалізації цілей спілкування. Учень володіє ІКК, якщо він в умовах прямого чи опосередкованого контакту успішно вирішує задачі взаєморозуміння та взаємодії з носіями мови у відповідності до норм і традицій країни, мова якої вивчається [1, с. 98]. У сучасній методиці ІКК розглядається як єдність, що складається з декількох складників, тобто компетенцій. Найчастіше вчені включають до складу ІКК такі компоненти-компетенції: мовленнєву, лінгвосоціокультурну (ЛСК), мовну (лінгвістичну) та навчально-стратегічну [2, с. 84].

Наразі серед інноваційних підходів до вивчення ІМ набуває популярності застосування нейролінгвістичного програмування (НЛП). За визначенням Дж. О' Коннора та Дж. Сеймура, нейролінгвістичне програмування – це «сукупність знань, які стосуються способу діяльності, використання і розвитку нашого розуму у взаємодії з тілом, котре є рецептором (зір, слух, смаку, нюх, відчуття) сприйняття дійсності», «НЛП є одночасно системою теоретичних моделей які допомагають зрозуміти структуру досвіду і діяльності людини, як також групу практичних методів, які призводять до конструктивних змін та розвитку» [3, с. 14].

У розвитку ІКК можуть застосовуватися такі прийоми НЛП:

- 1) визначення домінантної системи уявлення (візуальної, аудіальної, кінестетичної);
- 2) стратегія запам'ятовування ;
- 3) стратегія грамотного написання
- 4) стратегія мистецтва;
- 5) акцентування;
- 6) нав'язування ролей або «стратегія місії».

Отже, НЛП допомагає сформувати мовленнєву, мовну (лінгвістичну) та навчально-стратегічну компетенцію ІКК, чим значно полегшує процес засвоєння, а також викладання ІМ.

Література:

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М.: Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. О'Коннор Дж. Введение в нейролингвистическое программирование : как понимать людей и как оказывать влияние на людей / Дж. О'Коннор, Д. Сеймор ; пер. с англ. А. Б. Бродский ; авт. предисл.: Р. Дилтс, Д. Гриндер, Джозеф О'Коннор. – 2-е изд., испр. – Челябинск : Библиотека А. Миллера, 1998. – 272 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

*Тертична О. В.
ЛФ-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Використання сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі – надзвичайно актуальне і водночас проблемне питання. В методиці викладання іноземних мов ця проблема розробляється з початку 90-х років ХХ століття.

На сьогодні, використання інформаційних технологій – одна з головних умов успішного вивчення іноземної мови й оволодіння усіма типами іншомовних компетенцій, та компетенції у діалогічному мовленні зокрема.

Одним з найважливіших аспектів вивчення іноземної мови є оволодіння навичками усного мовлення. Обов'язковим і необхідним компонентом навчання говорінню є розвиток навичок та вмінь саме діалогічного мовлення. Двосторонній характер діалогу передбачає використання як говоріння, так і аудіювання, а також відпрацювання миттєвої реакції на репліки та знання прийомів і засобів використання мови [2, с. 6].

Використання інформаційно-комунікативних технологій та навчання студентів ВНЗ іншомовного діалогічного мовлення досліджувалось такими науковцями як Л. А. Карєва, Н. П. Кочубей, Л. В. Гайдукова, Т. І. Коробейнікова, Г. В. Кравчук, Л. О. Максименко та іншими. Проте, здійснені методичні дослідження не вичерпують усіх питань, пов'язаних із навчанням діалогічного мовлення.

Навчання діалогічного мовлення має включати навчання реплікуванню з виконанням різних типів вправ; оволодіння діалогічними єдностями; оволодіння мікродіалогом, об'єднуючи засвоєні діалогічні єдності та підтримуючи бесіду; та саме навички вести діалоги різних функціональних типів [4, с. 157].

Варто зазначити, що компетентність у діалогічному мовленні, ґрунтується на лінгвістичній і соціокультурній компетенції і передбачає набуття студентами мовних і соціокультурних знань й оволодіння мовленнєвими навичками діалогічного мовлення й уміннями їх використання в процесі міжособистісного та міжкультурного спілкування. Студент ВНЗ має вміти експресивно висловлюватись, відповідно комунікативній ситуації, помічати фонетичні, лексичні, граматичні помилки співрозмовника, аналізувати й підсумовувати почуте, чітко ставити запитання та надавати відповідь, утримувати увагу, організовувати розмову, тощо [3, с. 4].

Для ефективнішого досягнення цих цілей використовуються інформаційно-комунікативні технології. Навчання діалогічного мовлення передбачає використання аудіо- та відеоматеріалів (діалогів, запозичених із автентичних художніх фільмів, відеокурсів, а також навчальних курсів французького видавництва, медіа-джерела, інтерв'ю, персональні та навчальні веб-блоги тощо) [1], які, у необмеженій кількості, надає нам мережа Інтернет.

Важливою складовою змісту навчання студентів є включення саме автентичних аудіодіалогів, стандартних для франкомовного суспільства. А також відеодіалогів, враховуючи те, що навчання усного спілкування передбачає не лише опанування вербальної сторони комунікації, а й невербальної, притаманної носіям мови в певних реальних ситуаціях [1].

Використання аудіо- та відеодіалогів є головною вимогою комунікативної методики, тобто представлення процесу оволодіння іноземною мовою як осягнення реальної живої культури [3, с. 18]. Важливо зазначити також використання сучасних веб-сайтів та веб-блогів, на сторінках яких студент може почерпнути тенденції мовлення сучасного франкомовного суспільства у всіх сферах (від повсякденної комунікації до наукового дискурсу).

Таким чином, для ефективного формування франкомовної компетентності в діалогічному мовленні, до змісту навчання доцільно включити автентичні аудіо- та відеодіалоги, що мають відповідати сучасним нормам і стандартам французької мови та критерію нормативності й еталонності мовлення.

Тож, ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у ВНЗ та навчання діалогічного мовлення залежать від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом застосування інноваційних методів інформаційно-комунікативних технологій, аудіо- та відеоблогів, що сприятиме розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу.

Література:

1. Ванчицький А. В. Блоги та мережеві щоденники, їх використання в педагогічній практиці [Електронний ресурс] / А. В. Ванчицький. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://tolik.rovno.ua/?p=184>.
2. Коробейнікова Т. І. Формування англомовної комунікативної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 13.00.02 "теорія і методика навчання:германські мови" / Коробейнікова Тетяна Ігорівна – Київ, 2013. – 23 с.
3. Кочубей Н. П. Методика інтерактивного навчання діалогічного мовлення молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 13.00.02 "теорія і методика навчання:германські мови" / Кочубей Наталія Павлівна – Київ, 2014. – 24 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Софія Юрійвна Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЕРЕГЛЯДІВ АНГЛІЙСЬКИХ КІНОСТРІЧОК

*Трохимець О.В.
ЕЕЕ-17001Б
НУБіП України*

Однією з визнаних умов успішного оволодіння іноземною мовою є її активне використання. Дуже точно цю думку сформулювала Елліс Род (EllisRod): «Вичення мови – це її використання». Значення цього короткого формулювання полягає в тому, що воно орієнтоване на природне використання мови, що воно розглядає мову як засіб позамовної мети і вона знаходиться на «службі» у зацікавленої особи. Прагматичне утворення мовного посередництва (яким не рідко зловживали на практиці), щоб будь-якою ціною надати пріоритету мовленню на заняттях, щоб діяти без зусиль, щоб обдумувати розумні причини для проведення розмови з обраним доповідачем, знаходить в цьому короткому формулюванні відповідне вираження. Використовувати мову, означає зробити її для себе корисною. Корисність аудіювання, читання та писання є природнім для мовлення і не може його ні переважати ні йому поступатися. Важливим є те, щоб кожне використання мови приносило користь. Бажаний результат може стати матеріальним. Безпосереднє використання «іноземної мови» під час заняття буде ідеальним і спрямованим на самопізнання та на пізнання світу, а також на отримання задоволення [2].

10 наступних пунктів описують користь навчальних фільмів:

1. Відео може принести глибокі результати успіху вже на початкових заняттях, причому реалістичні комунікативні ситуації розуміються краще, коли вони підкріплені візуальним описом ситуативного контексту (міміка, жестикуляція, реквізити, навколишнє середовище), ніж лише аудіо презентацією.

2. Відео отримує перевагу під аспектом мотивації та підтримки особистості не тільки у вільний час. Позитивні асоціації з перевіченим засобом може перекрити негативну асоціацію з новими навчальними вимогами.

3. Як серіал, відео зароджує, стимулює цікавість, бажання до продовження. Через свою серійність він може впливати на регулярність участі у заняттях.

4. Через дуже інтенсивний колективний досвід сприйняття може підвищитися зв'язок групи. Це, в свою чергу, як відомо, підвищує участь у навчанні при екстенсивних курсах.

5. Завдяки своїй мові зображення, відео може протистояти таким глядачам, які є менш спроможними опрацьовувати та продукувати різноманітні мовні вирази. Таких людей, як відомо, більшість, і що є показовим, менша їх частина – дорослі учні.

6. Вишукана комбінація зі слова та зображення дає змогу ставити когнітивні маркування, які сприяють довготривалому збереженню, ніж лише акустичні сигнали.

7. Відео – згідно теорії резервування – може мати підсилюючий вплив, якщо його включати в систематику навчального процесу.

8. Відео, як єдиний засіб, сприяє поєднанню усного мовлення та життєвої дійсності закордоном, вселяючи достовірність.

9. Сугестивний потенціал фільму можна застосовувати для емоційного тренування.

10. Як цільний, активуючий різні функції мозку засіб, фільм може сприяти через специфічну форму передачі зображення не лише горизонтальному міжкультурному діалогові, а також і вертикальному. (Під вертикальним, розуміється діалог між різними соціальними областями в межах одного (культурного регіону), одного «соціального простору». Міжкультурним називається цей діалог, тому що навіть межах одного мовного суспільства може йти мова про різноманітні культури) [1]

Література:

1. Ankerstein H. S. Das visuelle Element im Fremdsprachenunterricht / Ankerstein H. S. // Stuttgart, 1972. – 104 s.

2. Ellis R. Understanding second language acquisition / Ellis R. // Oxford University Press, 1985. – 327 p.

НОВІТНІ ПІДХОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

*Хом'як М.А.
ЕСВ-17001м
НУБіП України*

Вивчення іноземних мов на не філологічних спеціальностях є важливим аспектом формування професійного та світоглядного рівня студентів вищих навчальних закладів і наступною ланкою вивчення іноземної мови на базі середньої школи та процесі безперервного навчання іноземній мові. [3]

Міжнародні відносини сприяли переосмисленню мети вивчення іноземних мов. Хоч до цього періоду вивчення іноземних мов було одним із обов'язкових атрибутів вищої школи, але майже ніколи не поставало питання, щодо її застосування в професійній практиці.

Зміна мотивації вивчення іноземних мов та розроблення методик з її вивчення зробили можливими проведення багатопланових досліджень в цьому напрямі не лише як одного із аспектів виконання університетської програми навчання, але і як одного із шляхів розширення меж професійної підготовки, базуючись на іноземному досвіді, де знання мови є обов'язковим елементом читання, перекладу та спілкування на мові оригіналу.

Впровадження інноваційних європейських методик навчання англійської мови, є вагомими і заслуговують на більш детальний розгляд. Отже, одним із основних здобутків нового підходу є відповідність сучасним європейським стандартам освіти. Досягнута уніфікація рівнів навчання забезпечує єдність мети, змісту і засобів навчання англійської мови в Україні та світі. Нарешті має відійти в минуле практика розроблення внутрішніх, суто українських, стандартів засвоєння англійської мови, написання посібників і підручників фахівцями, які не є носіями мови і не мають досвіду проживання й діяльності в англійськомовних країнах, недостатньо знають світові тенденції методики навчання англійської мови.

Завдяки чітко прописаним дескрипторам у Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти рівні володіння англійською мовою стали визначатися за чіткими критеріями, відповідно до яких можна об'єктивно оцінювати результати навчання; при цьому встановлюється поетапне опанування кожного рівня від А1 до С2. [2]

Європейський досвід показує, що **найбільш ефективним у навчанні іноземних мов є компетентісний підхід**, спрямований на розвиток практичних умінь, формування навичок і набуття досвіду користування повним набором теоретичних знань на практиці. За такого

підходу англійська мова є засобом та знаряддям для вирішення практичних завдань у співпраці з іноземними партнерами, а не самоціллю, мовою заради мови, яка так і залишиться на рівні підручника й навчальної аудиторії і не використовуватиметься в реальному житті.

Європейські методики передбачають, що **комунікація розглядається як основна мета використання мови**. Саме комунікативний підхід покладено в основу навчально-методичних комплексів, розроблених групами фахівців-методистів, носіїв англійської мови, з урахуванням новітніх досліджень методики навчання, педагогіки, психології та інших суміжних наук.

Ще однією перевагою сучасних європейських комплексів є **діяльнісно-орієнтований підхід**, що передбачає засвоєння матеріалу, максимально наближеного до реальних життєвих ситуацій та потреб користувачів мовою, завдання для розвитку критичного мислення, прагматичності, такі, що передбачають ознайомлення із реальними подіями, людьми й ситуаціями тощо. Під час вивчення англійської мови студенти розширюють знання в галузі інших наук, розвивають загальні та професійні компетентності, необхідні для продуктивної діяльності у XXI столітті. [1]

Нова парадигма іншомовної освіти базується також на максимальному використанні мультимедійних засобів, аудіо- та відеоматеріалів із подальшим виконанням завдань та обговоренням на кожному занятті; застосуванні мережі Інтернет для створення мовленнєвого середовища для студентів (сайти для самостійного вивчення англійської мови, безкоштовні дистанційні курси, створення навчальних спільнот у віртуальному середовищі, спілкування англійською в соціальних мережах); залученні сучасних пристроїв для пошуку та оброблення інформації (смартфонів, планшетів, ноутбуків); залученні студентів до культурно-освітніх заходів, що проводяться іноземними мовами в позааудиторний час (англомовний дискусійний клуб тощо; участі студентів у програмах обмінів, стажуваннях і практиках за кордоном, передовсім в англомовних країнах.

Реалізацію європейських підходів до навчання іноземних мов в українських ВНЗ вже розпочато, проте існує низка проблем, які виникають у професійній діяльності викладачів англійської мови, а саме: низький рівень володіння англійською мовою випускників шкіл; недостатня внутрішня мотивація до вивчення іноземних мов, зневіра у власних силах. Подолання цих проблем значною мірою залежить від викладача. Міністерство освіти та науки України значну увагу приділяє підвищенню кваліфікації викладачів і їх мотивуванню до вивчення міжнародного досвіду, участі в міжнародних програмах і проектах, навчання на тренінгах із провідними методистами країн Євросоюзу та США, отримання міжнародних сертифікатів, що підтверджують рівень володіння англійською мовою (CAE, CPE, IELTS, TOEFL та ін.), та володіння європейськими методиками викладання мов (TKT, CELTA, DELTA та ін.). Із цією метою створено умови для активної співпраці з міжнародними організаціями (Британською Радою, Корпусом Миру США в Україні, освітніми асоціаціями викладачів англійської мови зі США (TESOL) та Великої Британії (IATEFL) тощо. Крім того, викладачі мають можливість підвищувати професійний рівень, знайомлячись із новітніми методичними розробками на міжнародних освітніх порталах, беручи участь в онлайн-конференціях та вебінарах із методики навчання іноземних мов, спілкуючись із колегами-однодумцями.

Педагогіка партнерства, демократична співпраця викладача зі студентами, що є концептуальною основою європейської освітньої системи, створює сприятливий психологічний клімат на заняттях, сприяє оптимальній організації навчальної діяльності та забезпеченню навчальної автономії кожного, результатом чого стає підвищення відповідальності студента за результати його навчання й мотивує до всебічного особистісного розвитку, а також дає можливість повноцінного розкриття свого потенціалу.

Література:

1. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4870
2. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment [Електронний ресурс]. – Language Policy Unit, Strasbourg. – Режим доступу : https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf
3. <http://social-science.com.ua/article/1021>

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Чопей В.В.

*Ужгородський Національний університет
Факультет «Міжнародні економічні відносини»
Спеціальність «Міжнародний бізнес»*

Результати багатьох досліджень засвідчують, що ефективність професійної і іншомовної підготовки студентів визначається прийнятими в суспільстві на певному етапі його розвитку освітніми концепціями і побудованою на їхній основі моделлю підготовки майбутнього фахівця. На сучасному етапі в якості таких провідних концепцій розглядається компетентністний підхід, що припускає створення нової освітньої моделі формування фахівця, який в процесі навчання оволодіває професійною компетентністю, а з точки зору мовної підготовки, іншомовною комунікативною компетентністю, під якою розуміють готовність студентів використовувати отримані на практичних заняттях з іноземної мови знання, уміння та навички для вирішення життєвих задач, особистісно-орієнтоване навчання та проблемне навчання. Однак не слід забувати, що всі студенти дуже різні. А тому і одну і ту ж інформацію, дану викладачем різні студенти засвоюють абсолютно по-різному, одні студенти набагато краще засвоюють нову інформацію на слух, інші – при читанні, а треті – при її записуванні. Абсолютно всі ці типи засвоєння інформації абсолютно нормальні й природні – все залежить від того, який тип пам'яті у студента розвинений найбільш сильно. При особистісно-орієнтованому навчання викладач повинен вибирати ті методи навчання, які оптимально підходять кожному конкретному студенту. Це зробити досить складно, враховуючи той факт, що в групі навчається не один студент. Тому вкрай важливо правильно і ефективно організувати навчальний процес таким чином, щоб всі студенти отримали індивідуальний підхід та увагу. Саме тому від викладача і вимагається високий рівень професіоналізму і спеціальна підготовка, без якої особистісно – орієнтоване навчання просто неможливо.

Ефективна співпраця та комунікація виступають базовими компонентами такого навчання, яке ставить перед собою мету спільного розв'язання проблем, набуття навичок монологічного мовлення, відповідальність, критичного мислення та досягнення вагомих результатів. Ось чому процес навчання повинен бути активований застосуванням інтерактивних технологій залежно від мети та цілі поставленими перед ним. Шляхи інтеграції інтерактивних методів у навчальний процес практично необмежені.

Отже, поєднання традиційних методів і підходів з деякими, в нашому випадку – новітніми тенденціями, значно підвищують і оптимізують активність й продуктивність учнів у процесі вивчення іноземної мови. Тому актуальним є подальший пошук нових тенденцій і застосування у процесі навчання іноземній мові.

Література:

1. http://www.psyh.kiev.ua/Решетнік_Т.С._Інноваційні_тенденції_у_методиці_навчання_іноземних_мов

2. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nznuoaf_2013_39_79.pdf

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НОВОТВОРІВ У РЕКЛАМНІЙ СФЕРІ

*Альона Штанюк
ФЛ, з71-мп
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сьогоднішній день навчання перекладу є невід'ємною частиною для формування знань та світоглядного рівня студентів вищих навчальних закладів. Особливо, слід звертати увагу на навчання перекладу новотворів, адже неологія – це цікава та не повністю досліджена наука. З кожним новим днем з'являються нові слова та терміни, що потребують вивчення їх походження і дослідження їх перекладу, особливо в такій великій сфері, де використовуються новотвори, як рекламна. Сьогодні одним із досить гострих питань у лінгвістиці є правильний переклад неологізмів і новотворів. Головна мета перекладу – досягнення адекватності. Саме тому, навчання перекладу новотворів досить важливе для студентів [1].

Існує декілька підходів до навчання перекладу новотворів у рекламній сфері:

1. Поділ складних випадків на граматичні та лексичні явища.
2. Врахування, окрім граматичних та лексичних явищ, стилістичних особливостей тексту.
3. Аналізування структурних типів мов: аналітичних та синтаксичних.

Всі вище перелічені підходи, можна донести студентам за допомогою врахування системи вправ, для формування компетенцій та засвоєння матеріалу. Вміння та навички перекладу формуються на основі використання спеціально підібраних учбових матеріалів. Окрім учбових текстів до них належать перекладацькі вправи, тобто «такі структурні одиниці методичної організації матеріалу вторинного порядку, які забезпечують предметні дії з цим матеріалом та формування на їх основі розумових дій» [2].

Кожна вправа незалежно від її характеру має три- або чотирифазову структуру:

1. завдання;
2. зразок виконання;
3. виконання завдання;
4. контроль виконаного завдання.

Різноманітні види вправ, зведені в єдину систему на основі певних типових ознак, утворюють типологію. Визначення типів і видів вправ за певними критеріями, надання їх характеристики та виявлення їх відповідності для формування тих чи інших навичок або вмінь перекладу є обов'язковим для того, щоб підібрати вправи для різноманітних компонентів системи [2]. Зразок виконання не завжди використовується в правах, адже в деяких випадках він просто не має сенсу. Для того, щоб виробити студентам необхідні вміння для перекладу новотворів у рекламних текстах, треба підбирати такі вправи, в яких перекладацькі трансформації, що використовуються для перекладу новотворів у рекламній сфері, а саме описовий переклад, калькування, напівкалька та транслітерація [1]. Згідно з В. Н. Комісаровим, за характером мовленнєвих дій, що виконуються для засвоєння перекладу новотворів у рекламній сфері, вправи поділяються:

1. Доперекладацькі
2. Перекладацькі

Метою доперекладацьких вправ є створення умов для успішного здійснення процесу перекладу. Основними вправами даного типу є зіставлення паралельних новотворів на мові оригіналу та на мові перекладу з метою виявлення розходжень, відповіді на запитання до

новотворів, що перевіряють глибину розуміння, наявність необхідних фонових знань тощо [2].

Перекладацькі вправи дослідник поділяє на:

1) мовні, що розвивають вміння вирішувати перекладацькі завдання, пов'язані з особливостями семантики одиниць та структур мови оригіналу та мови перекладу;

2) операційні, що допомагають відпрацьовувати вміння використовувати різноматнітні трансформації;

3) комунікативні, що формують вміння успішно виконувати необхідні дії на різних етапах процесу перекладу [1].

Звичайно, що вище перелічені мною підходи можна донести студентам за допомогою не тільки вправ, а й за допомогою інтерактивних ігор, пояснень, практикумів, але ці всі види подачі матеріалів, можна віднести до факультативних, адже новітньо розроблені вправи найкраще розвивають вміння та навички.

Література:

1. Андрущенко В.П. Філософія освіти в постболонському просторі/В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2006. – №1. – 145 с.
2. Комиссаров В.Н. Теоретические основы методики обучения переводу – 1997. – 112с.

THE ROLE OF ANIMAL DOCUMENTARIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Щербакова О.С.

ЛА-71мп

КПІ ім. Ігоря Сікорського

While it seems indisputable that the role of audiovisual material has gained increasing popularity with foreign language teachers due to its powerful potential of activating memory and attention of the students through the usage of two channels (visual and auditory), wildlife documentaries have been barely given enough attention despite their highly engaging content and vocabulary richness. The topicality of this research lies in determining the perks of integrating the animal and wildlife documentaries in foreign language teaching.

The lion's share of researches was devoted to investigation of feature films role in language teaching. Motivation of students to watch popular movies in a foreign language and the facilitating function of the visual elements in comprehension of unknown words and word groups seem to be the moving causes of implementing feature films in foreign language teaching [3, 145]. Scientists highlight opportunities of enlarging vocabulary through the use of films: creating a vocabulary list beforehand, offering students to participate in discussion or summarize the plot using new words [2, 29].

Before dwelling on the use of animal documentaries in teaching, it is salient to stress that any documentary text can be characterized as creolized text. Nowadays, such texts in international communication are of paramount importance as their verbal and non-verbal means represent the worldview, scale of values and aesthetic ideals of the particular nation [1, 163-164].

While wildlife documentaries are advantageous for students to watch for the abovementioned reasons applicable to any type of audiovisual material, the features of this documentary type make it an unsurpassable tool for keeping the students' attention and improving their language skills.

One of the benefits of animal documentaries offer is that along with other documentaries types they contain colloquial language that makes it easy for students to understand various facts about behavioral patterns of various species. Such films are aimed at the audience of non-specialists

watching the documentaries with educational and entertaining purposes in mind. Hence, screenwriters pay special care to make the messages easy and comprehensible and create especially engaging content.

However, it would be erroneous to assume that wildlife documentaries pose no challenges to language learners. Students will inevitably come across terms that may serve to enrich their knowledge of specific terminology. Translation students may consider this as one of the opportunities to specialize in a particular field of study what would improve their employment prospects.

As far as specific vocabulary is concerned, animal documentaries are especially beneficial to learn new words related to ecological problems (e.g. global warming, climate change, biodiversity threats). Though animal documentaries used to shy away from contradictory ecological problems, there is an upward trend in elucidating ecological policies and environment protection challenges. Moreover, modern wildlife documentaries undertake the responsibility of increasing awareness of the various problems our planet is facing [4].

The films are widely used in intercultural training as they are considered to be an excellent resource for advanced level students who can appreciate and benefit from the complex themes and discussions [5, 8]

Animal documentaries contain valuable information about traditions, values, and worldview of people in a certain country, giving an insight into the cultural differences between the representatives of various societies what significantly enhances communicative competence of the students and broadens their background and knowledge.

To sum up, foreign language teachers should take avail of wildlife documentaries combining easily understandable and engaging audiovisual content with interesting factual information and varied layers of vocabulary (colloquialisms and terms). Animal documentaries give students access to subtleties of intercultural communication and extralingual information.

Literature:

1. Завадська О. В. Феномен креолізованого тексту: актуальна проблема сучасних лінгвістичних досліджень / О. В. Завадська // Лінгвістичні дослідження. – 2016. – №. 43. – С. 163-169.
2. İşcan A. Using Films in Vocabulary Teaching of Turkish as a Foreign Language //Journal of Education and Training Studies. – 2017. – V. 5. – №. 5. – P. 27-35.
3. Knee A. Feature films in language teaching // Pedagogy of language learning in higher education: An introduction. – 2001. – P. 143-154.
4. Richards M. Greening wildlife documentary [Electronic Resource] / M. Richards. – 2013. – Access Mode :<http://www.abc.net.au/cm/lb/5617726/data/greening-wildlife-documentaries-data.pdf>
5. Roell C. Intercultural Training with Films//English Teaching Forum.–US Department of State. Bureau of Educational and Cultural Affairs, Office of English Language Programs, SA-5, 2200 C Street NW 4th Floor, Washington, DC 20037, 2010. – V. 48. – №. 2. – P. 2-15.

MODERN APPROACHES TO EXTERNAL EDUCATION

Yaroshchuk R. V.
AKIT-17001
NULES of Ukraine

Results of analysis of scientific sources allow us to state that today, when the intensive deepening of international pacts of Ukraine, the activation of European and world processes integration, knowledge of foreign languages, possession the skills of foreign language communication acquires special importance, is considered an important component of professional competence. In the process of mastering skills of foreign language communication are these directed education of the personality of the future expert in general, the expansion of his outlook, deepening of knowledge about the surrounding world, people who speak the given language, their customs, culture, men talent, as well as the formation of individual professional - personal qualities needed for a professional becoming a specialist in any sphere. IN the works of domestic and foreign scientists (I. Belyaev, O.Kolominova, E.Melnyk, V.Tsarkova, etc.) different aspects of the problem of preparing different profiles for foreign language communication, in particular, the existing approaches to other education. In our opinion, sufficiently thoroughly investigated communicative-activity approach [1, 2], which, certainly, has not lost its relevance and is enough effective in mastering the skills of a foreign language communication. At the same time, in today's cultural significance acquire cultural significance, which emphasize the need for simultaneous study language and culture, justify the dependence of the goal on teaching from a social order of a society, etc. They have not yet been studied enough to give us the grounds for focusing on these issues.

Among the cultures-educational approaches to the most well-known are: lingvo-carries-teacher (E. Vereshchagin, V. Kostomarov, etc.), communicative and ethnographic (M. Bairam, K. Krems, etc.), socio-cultural (G.Noyner, V.Safonova, etc.) [3]. The linguistic study approach involves studying foreign languages in parallel with the study of countries culture, paying particular attention to the national cultural specifics of phenomena and facts that are most clearly, as a rule, are manifested in a foreign language.

Linguistics is based on certain methodological principles:

- the social nature of the language provides objective the possibility of bringing the individual to a new one for him reality (in another country);
- the process of learning and teaching the language of consideration it is given as a process of acculturation, that is, assimilation a person who was formed in one national one culture, essential values and norms of another culture;
- one of the important tasks of linguistic studies what is the approach to teaching a foreign language is speaking positive attitude towards the country and the people - carriers of the language being studied;

Communicative-ethnographic approach involves widespread use of information from others disciplines, especially sociology, history, ethnography, ethnopsychology, cultural studies. Consequently, future specialists these learn a foreign language not just to master it reading skills, communication, they realize themselves the researchers of the culture and life of the country, the language of which is being studied.

The contents of cultural education are:

- cultural phenomena that are considered in development, and not only in their present state;
- products of culture (literature, art);
- stereotypes of everyday life;
- presentation (interpretation) of phenomena in terms of preinterests of different subcultures.

In addition, differences should also be taken into account between real phenomena of culture and their reflection in the public consciousness, representations about oneself and others.

Socio-cultural approach to the study of foreign language implies the presence of interdisciplinary integrated language learning, as well as taking into account the cultural context of language learning.

Among the main provisions of the socio-cultural approach can be distinguished the most important:

1. Construction of an adequate model of study abroad it presupposes a preliminary study of the socio-cultural context of language learning in a particular country and specific national environment based on socio-cultural features of languages and bullets tour;

2. Significant complication of socio-cultural functions teachers of foreign languages in the conditions of constant extension and deepening of the spheres of intercultural communication in the modern world in general and in Ukraine.

3. Multidisciplinary socio-cultural education (general non-cultural, regional studies, linguistic studies, socio-linguistic, communicative-pragmatic) on today is a compulsory component of the language training of modern specialists of any profile.

Literature:

1. Passov E.I. Communicative method of teaching in a foreign language / E. I. Passov. - M.: Enlightenment, 1991.- 223с.

2. Kozak SV Formation of the foreign language communicative competence of future specialists of the Navy: candidate of pedagogical sciences: 13.00.04 / Kozak Svetlana Vasilievna. - Odessa, 2001.- 224p.

3. European Recommendations on Language Education: Study, Teaching, Evaluation / Scientific Editor of Ukrainian Edition of Prof. S. U. Nikolaeva. - K.: Lenvit, 2003. - 273p.

Мова і культура. Міжкультурна комунікація

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Аліфанова О.В.

52Мз, ІФ

ХНПУ ім. Г.С.Сковороди

Аналіз наукових праць останніх років свідчить про зростання інтересу до гендерних досліджень і їх інтенсивної інституціоналізації. На даному етапі мовознавці вважають, що в лінгвістичній науці відбуваються докорінні зміни, які полягають в переході від розгляду мови як незалежної від людини самостійної системи до опису її як "антропологічного феномена" [2]. Відбувається переорієнтація лінгвістичних досліджень на нову парадигму - антропоцентричну. Антропоцентрична спрямованість сучасної лінгвістики викликає багато питань щодо гендерних аспектів комунікативних актів, адже гендер являє собою невід'ємну частину сучасних антропоцентричних досліджень. Дослідження ж категорії заперечення в англійській мові буде актуальним, оскільки чітке розуміння функцій і правильне вживання форм заперечення важливі для ефективно мовної комунікації. Категорія заперечення є однією з найскладніших в процесі мовного взаємодії для тих, хто вивчає англійську мову. Так, розподіл за гендерною ознакою підтверджує і Марія Путрова, спираючись на теорію К. Джіллган і обґрунтовуючи її власним дослідженням за допомогою методу Осгуда: можна говорити про те, що чоловіки прагнуть інтерпретувати світ з точки зору справедливості та несправедливості, жінки ж "з точки зору турботи, задоволення запитів усіх сторін. Відповідно, дані типи інтерпретації значно впливають на поведінку людей в процесі комунікативного акту, а значить можна говорити про гендерні особливості комунікації [4]. І.В. Сидорська також вважає, що можна говорити про жіночу й чоловічу стратегії комунікативної поведінки. Якщо жіноча стратегія "передбачає бесіду, побудовану на взаєморозумінні" навіть при формальному спілкуванні, то чоловіча – має на увазі бізнес

інформацію, яка поширюється навіть на інтимну сферу комунікації. Головна відмінність між характеристиками цих стратегій в ставленні до зворотного зв'язку: вважається, що жінки навіть за ділової тематики розмови багато уваги приділяють зворотньому зв'язку, яке розуміється "не просто як реакція на повідомлення, а саме як досягнення стану розуміння". Чоловіки ж розглядають її як реакцію на повідомлення, "яка, безсумнівно, може бути помилковою і, безумовно, не збігається зі станом поняття" [5]. Дебора Таннен, авторка праць "Це не те, що я хотіла сказати!" (1986) та "Ти просто не розумієш: жінки та чоловіки у спілкуванні" (1990), зазначає, що чоловіки й жінки належать до різних мовленнєвих спільнот. На її думку, в них не лише різні стилі спілкування, а й різні комунікативні цілі: жінки спілкуються, щоб зблизитися, поліпшити особистісні стосунки, а чоловіки – заради самоствердження та закріплення свого авторитету.

Інші дослідження мовлення жінок і чоловіків спростовують твердження про існування якоїсь особливої "жіночої" або "чоловічої" мови. Зокрема, було виявлено, що на особливості їхнього мовлення впливають передусім різноманітні соціальні чинники, такі як сфера спілкування, соціальний статус мовців, їхній рівень освіти. Також вважають, що контекст спілкування (хто говорить? кому говорить? з якою метою?) значно більше впливає на особливості мовлення учасників спілкування, ніж їхня стать. Проте ці дослідження підтвердили попередні спостереження, що мовлення жінок правильніше за чоловіче та більше наближене до мовних стандартів.

Наступні дослідження комунікації між статями виявили (Н. Хенлі та інші, 1985), що чоловіки розмовляють більше за жінок, бо мають більше можливостей висловити власну думку, зокрема, під час ділових зустрічей, переговорів. Чоловіки перебивають жінок частіше, а також їм краще за жінок вдається спрямовувати розмову в бажаному напрямку. Крім того, було помічено (С. Мак'Конел-Гінет, 1989), що коли говорить чоловік, його слухають уважніше як чоловіки, так і жінки, ніж мовця-жінку [1].

З іншого боку, дослідники М. Сміт та Дж. Маєр (1994) виявили, що особливості спілкування як жінок, так і чоловіків суттєво залежать від ситуації спілкування, зокрема від статі співрозмовників, а також від теми розмови [2].

Враховуючи результати наведених та інших досліджень, можна дійти висновку, що дослідники не дійшли одностайної думки: одні вважають, що жінкам та чоловікам властиве використання двох протилежно різних стилів мовлення: чоловіче мовлення прямолінійне, жорстке, у певній мірі грубе, у жінок же воно правильне, м'яке та спокійне. У той же час інші стверджують, що мови жінок як константного значення не існує. "Константні гендерні відмінності не були знайдені в обсязі словника, ані у виборі прикметників і прислівників" [3]. "Мова може йти лише про типові риси чоловічого та жіночого мовлення, виявлених тенденцій вживання мови чоловіками та жінками" [3]. В межах нашого дослідження вважаємо доцільним притримуватися думки, що розбіжності в мові людей різної статі таки існують, адже більшість дослідників стверджують по це.

Література:

1. Mills S. Do Men and Women Talk Differently? // Language and Communication. - 1988. -Vol. 2, №2. -P.155-158.
2. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа) / Е. С. Кубрякова // Язык и наука конца XX века. - М.: Ин-т языкознания РАН, 1995.
3. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: "К.І.С.", 2004. – 536 с.
4. Путрова М. Интерпретация значения слова: гендерный контекст / М. Путрова //Материалы II Международной междисциплинарной научно-практической конференции "Женщина. Образование. Демократия" 1999 г. : [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://envila.iatp.by>.

5. Сидорская И. В. " "Женская " и "мужская " стратегии анализа проблем коммуникации " / И.В. Сидорская // Материалы II международной междисциплинарной научнопрактической конференции "Женщина. Образование. Демократия " 1999г. : [электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://envila.iatp.by>

ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ЛЕКСИКИ І ФРАЗЕОЛОГІЇ) ПРЕДСТАВНИКІВ БРИТАНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

*Сергій Березовіченко
ЛА-71мп, Факультет Лінгвістики
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Вербальна комунікація є основним способом спілкування між людьми. Усі сфери нашої діяльності пронизані вербальним спілкуванням, оскільки саме речення, фрази та слова є головними носіями значення в процесі комунікації. Саме мова, маючи змогу допомогти у вираженні національно-специфічної інформації, є джерелом пізнання культур різних, можливо навіть невідомих для нас народів.

В.М. Манакін визначає вербальну комунікацію як комунікацію за допомогою засобів природної людської мови [1, 127]. Проте, засоби мовного спілкування виконують не тільки саме комунікативну функцію, відображуючи реальну дійсність, а й надають інформацію про мовну компетенцію та ментальний образ нації носія мови.

Уявлення про світ та культурні особливості народу виражаються більш за все саме в його мові, особливо на рівні лексики та фразеології. Це відбувається саме тому, що саме на лексичному рівні виражаються поняття і концепти, які закріплюються та передаються з досвідом поколінь. С. Г. Тер-Мінасова вважає, наприклад, що мова грає значну, якщо не сказати, вирішальну роль у формуванні особистості, національного характеру, етнічної спільності, народу, нації [2, 86]. Особливо національна специфіка мови проявляється на ідіоматичному рівні, конкретніше, у фразеологізмах та пареміях – народних приказках та прислів'ях.

Якщо розглянути це явище на конкретному прикладі, то Тер-Мінасова наводить зв'язок між довгим досвідом монархічного устрою Великобританії та лексичним рівнем англійської мови:

The King can do no wrong – фундаментальний принцип британської Конституції, – Монарх не може помилятися.

God save the King/Queen – перші рядки національного гімну – Боже, бережи короля/королеву.

The faith's Defender – захисник віри, титул подарований англійському монархові Папою Римським.

Kingdoms divided soon fall – Розділені королівства скоро впадуть.

В англійській мові монарх наділяється найвищими якостями: він найвеличніший, наймогутніший, благородний, сильний і неперевершений.

Так само і лексема king в англійській передає значення «найкращий», «найвеличніший», «найбільший».

King of beasts (the lion) – цар звірів, лев.

King of birds (the eagle) – володар птахів, орел.

King cobra (the world's largest venomous snake) – королівська кобра, найбільша в світі отрутна змія.

King prawns/crab – королівська креветка/ королівський краб.

King size – королівський розмір.

Так само, лексема royal – «королівський» означає «гідний короля», «розкішний».

Royal feast – королівський прийом, королівське частування.

Royal pardon – амністія, буквально, «пробачення монарха».

Royal fern – королівська папороть.

Іншим важливим аспектом національних особливостей мови є лексична конотація. Лексична конотація є критерієм гарного володіння мовою, а також є джерелом пізнання лінгвокультурної специфіки.

Тож, за В.М. Манакіним, лексична конотація – це співзначення слова, яке супроводжує його основне значення [1, 157]. Так, слова lion, bee, weasel в англійській позначають не лише представників тваринного світу, а й риси характеру, притаманні людям: сміливець, трудяга, хитрун, тощо.

Конотація безпосередньо пов'язана з національною культурою, оскільки формується в певному національно-мовному середовищі.

Цікавим є і той факт, що культура для мови є важливішою ніж її носії. Після падіння Римської імперії, зупинився і розвиток римської культури, і згодом латинська мова стала «мертвою», хоча нащадки римлян і продовжують жити на території своїх предків. Так само і давньоанглійська мова, якою колись користувалися англосакси, зазнала суттєвих змін через зміну культури її носіїв і перетворилася на сучасну англійську, ту якою ми її знаємо тепер.

Література:

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – Київ: Видавничий центр "Академія", 2012. – 288 с. – (Серія "Альма-матер").
2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М.: Слово, 2000. – 146 с.

КОМУНІКАТИВНИЙ СТИЛЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ІНДІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ В ДІЛОВІЙ СФЕРІ

*Ольга Бізун
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Індійських партнерів часто запрошують до ведення бізнесу в Україні, особливо, якщо це стосується фармацевтичної галузі, клінічних досліджень, сфери інформаційних технологій та банківської діяльності. Також, представників цієї країни нерідко залучають до сфери послуг (контактні центри, служби підтримки клієнтів, сервісні центри), тому учасники міжнародних процесів іноді з ними контактують. Український уряд планує розвивати співпрацю з Індією, зокрема у сфері медицини, сільського господарства та туризму, тому знання особливостей комунікативного стилю представників цієї країни стануть у нагоді кожному.

Комунікативний стиль – це домінуюча манера спілкування, що проявляється у більшості комунікативних ситуацій [2, 166]. Іншими словами, комунікативний стиль відображає існуючі в культурі тенденції щодо вибору вербальних та невербальних засобів під час організації міжособистісної взаємодії. Для досягнення цілей комунікативного акту, його учасники повинні розуміти, як для себе інтерпретувати комунікативний стиль співрозмовника, аби розуміти його правильно, усвідомлювати відмінні та схожі риси, а також уникати різноманітних конфліктів [5]. Л. В. Кулікова для пояснення цього поняття звертається до оригінального трактування терміну ученою Д. Таннен, яка стверджувала, що стиль спілкування представляє собою тісто, з якого учасники виліплюють «комунікативний пиріг» [1, 35].

Індійський стиль ведення переговорів базується на їх філософії та релігії. Через ідейний плюралізм у зазначених сферах, представникам цього народу характерні такі риси: гнучкість, здатність до компромісу, терпимість та готовність до діалогу. Вони розраховують

на схоже сприйняття себе їх партнерами, тому бізнес-культура орієнтується на знаходження спільної мови та відкритість у спілкуванні. Краще спершу встановити дружні відносини, а вже потім підписувати угоди.

Оскільки суспільний лад Індії має чітку структуру та усталені релігійні традиції, вітатися необхідно спершу з найважливішої людиною під час ділових зустрічей. Також краще попередньо узгодити деталі зустрічі та регламент переговорів у письмовому вигляді. Національні свята Індії мають важливу роль для представників цієї культури, тому необхідно зважити на це під час організації зустрічі. Сімейні цінності стають вище ділових обов'язків, тому не варто засмучуватися через перенесену зустріч. Зовнішній вигляд має важливе значення для індійців на робочому місці, тому за даними дослідження компанії Ipsos 2010 року, 58% індійців дотримуються офіційного стилю одягу, тоді як лише 24% допускають можливість прийти на роботу в шортах [3].

Індійська культура належить до висококонтекстних культур, де непрямий та культурний підтекст грають також важливу роль. Інтуїція, почуття довіри, впевненість іноді можуть мати більше значення, ніж матеріальні розрахунки, статистика та цифри. Рішення завжди приймаються на вищому рівні, тому якщо у вас не призначена зустріч із керівництвом якоїсь компанії, то готуйтеся до того, що це лише початок переговорного процесу. Критику та незгоду індійці висловлюють м'яко, тактовно та делікатно, адже пряме «ні» може образити співрозмовника.

Індійці досить суспільно-орієнтований народ, коли йдеться про взаємодію у місцевих групах, однак, якщо мова йде про інший народ, то вони проявляють особистісний характер. За шкалою Г. Х. Хофштеде, ці показники майже урівноважені, а загалом, цей рівень співпадає з рівнем Індивідуалізму/ Колективізму в США, наприклад [4, с. 793].

Хоча індійський комунікативний стиль стає все більше схожим на західних партнерів, деякі його особливості не змінюються протягом століть. Ці перетворення та характерні особливості все ще підлягають ретельнішому вивченню для того, щоб співпраця на рівні Україна-Індія мали продуктивніший характер.

Література:

1. Куликова Л. В. К понятію комунікативного стиля / Людмила Викторовна Куликова. // Вестник ВГУ. – 2004. – С. 34–39.
2. Стернин И. А. Очерк английского коммуникативного поведения / И. А. Стернин, Т. В. Ларина, М. А. Стернина. – Воронеж: Истоки, 2003. – 185 с.
3. Юрченко Л. Європейці ігнорують робочий дрес-код [Електронний ресурс] / Л. Юрченко, Д. Каневський // Медіа ресурс DW. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://p.dw.com/p/ObsL>.
4. Nishimura S. Communication Style and Cultural Features in High/Low Context Communication Cultures: A Case Study of Finland, Japan and India / S. Nishimura, A. Nevgi, S. Tella. // University of Helsinki. – 2012. – С. 783–796.
5. Yechoor A. Blog Post: India: Why are communication styles important? [Electronic source] / Alekhya Yechoor // The University of North Carolina at Chapel Hill. – 2012. – Retrieved from: <http://navigators.web.unc.edu/2012/04/05/blog-post-communication-styles/>.

МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННОЇ СФЕРИ

Бугай Ю.О.

СФдср-14-1

*Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Нині Україна проходить тернистий шлях реформ у освітній, судовій, медичній, пенсійній сферах, у системах МВС, Міністерства юстиції України.

Головною метою реформ в Україні є підведення державної системи у відповідність до міжнародних норм та вимог цивілізованого світу. Однією з проблем на шляху до реалізації реформ у цих галузях є відмінність українського законодавства та відсутність якісного перекладу іншомовних вузькопрофільних матеріалів (рекомендацій, інструкцій, тощо) [3].

Дослідники (М. Зарицький, С. Влахов, С. Флорін, та ін.) визначали, що переклад можливий з будь-якої вербальної та невербальної мови на будь-яку іншу. В основу цього принципу було покладено єдність законів мислення, психологічних структур, що властиві будь-якій народності, незалежно від мови, якою така народність послуговується.

Міжмовна комунікація – це мовленнєве спілкування комунікантів, які у міжособистісній інтеракції використовують різні мови, це засіб спілкування людей різних націй і народів. Щоб така комунікація відбулася, носії різних народів повинні володіти хоча б однією спільною мовою, яка має статус «міжнародної» (англійська, французька, іспанська, німецька) [1].

Міжмовна комунікація формується з уміння спілкуватися мовою, яка вважається міжкультурною. Поняття «міжмовна комунікація» є синонімом «міжкультурної комунікації», так як мова – це частина культури, укладу життя, побуту і традицій. Отже, міжмовну комунікацію інтерпретують двома способами:

1. Спілкування представників різних націй однією і тією ж мовою (у процесі мова змінює свої фонетичні та семантичні характеристики під впливом культури і традицій носія мови).

2. Спілкування людей, що відносяться до різних націй, через посередника, який має певний набір знань про мову і культуру людей, що спілкуються. Для таких випадків призначені професійні перекладачі. Вони інтерпретують інформацію іноземною мовою на свою рідну мову і видають уже кінцевий результат слухачеві.

Переклад як комунікаційний акт базується на паралельному та послідовному спілкуванні між автором оригінального повідомлення, перекладачем і редактором перекладу (компетентної особи, яка здатна професійно здійснити інтерпретацію іншомовного матеріалу), який має бути фахівцем мови оригіналу та мови перекладу, мати мультикультурну освіту. Редактор перекладу стає основною ланкою у процесі обміну думками між різномовними та різнокультурними комунікантами.

Таким чином, на перший план виходить роль перекладу як основи міжмовної комунікації в сучасному світі: жоден переклад неможливий без участі редактора перекладу, який здійснює функції дослідника та критика, (за потреби - письменника та культуролога), який подає об'єктивну оцінку створеного продукту міжмовного комунікаційного процесу та дає настанови для подальшого його вдосконалення з метою поліпшення сприйняття інформації реципієнтом. Разом із тим мультикультурна освіта на сьогодні є запорукою розвитку фахівця в будь-якій сфері, який прагне адекватно оцінювати стан науки у світі та розвиватись як особистість.

Сучасному суспільству дуже потрібні фахівці, які володіють високою культурою в галузі усної та письмової комунікації, навичками ділового спілкування, вміють оптимально використовувати засоби рідної та іноземної мов в життєво актуальних сферах діяльності. Особистісний та професійний розвиток майбутніх правоохоронців залежить від процесу професійної діяльності та вирішення конкретних фахових завдань, що актуалізуються в процесах професійного становлення та розвитку як суб'єкта професійного буття [2,43-47].

Розвиток та вдосконалення правоохоронної системи України тривалий час перебували у застійній формі; не було жодних можливостей для реформ та змін, що й було головним бар'єром на шляху до залучення іноземних теоретичних і практичних знань у цій сфері. Тому гостро постає проблема якісного професійного перекладу іншомовних нормативних та інструктивних документів. Правоохоронної системи України нині потребує підготовки

висококваліфікованих працівників із знаннями іноземної мови на високому професійному рівні, які будуть здатні ефективно використовувати іноземний досвід.

Іншомовна підготовка майбутніх фахівців-правників здійснюється у Сумській філії ХНУВС протягом 4 років для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра та 1,5 років - для здобувачів ступеня вищої освіти магістра відповідно. Збільшення обсягу годин для вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» покращило підготовку майбутніх фахівців із знаннями професійної лексики та літератури.

Для удосконалення професійних знань та навичок науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти та керівництво філії регулярно беруть участь й організують науково-практичні, науково-теоретичні конференції, науково-методичні семінари, круглі столи з метою дослідження актуальних проблем сучасної науки і права, здійснюються відрядження за кордон з метою набуття практичного досвіду. Освітній заклад регулярно відвідують представники інших країн із метою обміну досвідом та проведення освітніх тренінгів для науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти філії.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Флорій Сергійович Бацевич. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnuk>.
2. Василенко В.А. Особливості мовної свідомості юристів / В.А.Василенко, А.В.Деменко // Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. / Гол. ред. С.П.Кучин. – Вип.17. – Х. : Наукове товариство «Наука та знання», 2017. – С. 43-47. - ISSN – 2305-9868
3. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: Постанова Кабінету міністрів України від 18.05.2016 р. №343URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-%D0%BF>.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Величко В.В
ННІ «ЕАіЕ», ЕАСГ-17001м
НУБіП України

Мова - це довільний і умовний символічний ресурс, розташований всередині культурної системи. Хоча воно відмічає різні допущення та світогляди динаміків, воно також створює значну напруженість у спілкуванні. Вона формує особистість людини, носія мови, через нав'язані йому мовою і закладені в мові бачення світу, менталітет, відношення до людей тощо. Іншими словами, мова не існує поза культурою, як соціально успадкованої сукупності практичних навичок і ідей, що характеризують наш спосіб життя. Провідне місце серед національно – специфічних компонентів культури займає мова. Мова в першу чергу сприяє тому, що культура може бути як засобом спілкування, так і засобом роз'єднання людей.[1] Налагодження ділових і дружніх контактів із представниками інших держав передбачає володіння іноземними мовами. Однак цього мало, оскільки серйозною перешкодою у спілкуванні з іноземцями є незнання їхніх етнічних і культурних особливостей. У широкому розумінні культура є сукупністю матеріальних і духовних цінностей, у вузькому – рівнем духовного життя людей.[3]

Культурні моделі поведінки людині прищеплюють штучно, у процесі виховання в певному соціальному середовищі. Комунікація є найважливішою частиною, яка настільки глибоко проникає у повсякденне життя, що людина не помічає, як сама дотримується норм і правил спілкування [1].

Способи уникнення непорозумінь на культурному ґрунті у спілкуванні з іноземцями досліджує міжкультурна комунікація. Це є наука, яка вивчає особливості вербального та

невербального спілкування людей, що належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот. Важливим питанням для університетів є підготовка якісних спеціалістів для системи освіти в Україні. Але для підвищення кваліфікації спеціалістів, важливим фактором є вже вище сказана міжкультурна комунікація. Багато університетів України зараз тісно співпрацюють з різними університетами Світу. Це дає змогу студентам їздити закордон на практику чи навчання, та здобувати навички і комінкувати з студентами, ділитися та здобувати цінний досвід для себе. Зокрема факультет на якому я навчаюсь, тісно співпрацює з Варшавським аграрним університетом, Інститутом сільськогосподарських машин (Прага), Дрезденським технічним університетом та ін. Практику студенти, проходять на одному із найпотужніших виробництв у Європі компанії LG Electronics. Проходження практики закордонно дає змогу не тільки підвищити свої навички, які студенти здобули протягом навчання, а і вивчити мови, які раніше були не доступними, а хто вже вмів трохи спілкуватися будь-якою іноземною мовою, то і покращити свої навички у процесі проходження практики чи навчання. А при вмінні спілкуватися іноземною мовою, наприклад англійською, яка є найважливішою мовою всього Світу, відкриваються нові можливості для студентів та спеціалістів. Зі стрімким розвитком співпраці університетів України з іншими інститутами Світу та входження її до європейського простору, несподівано для себе викладачі іноземних мов опинились в центрі суспільної уваги: тисячі спеціалістів та студентів в різних галузях науки, культури, бізнесу, політики, техніки і всіх інших сфер людської діяльності почали вимагати негайного навчання іноземних мов як засобу виробництва.

Картина світу, який оточує носія мови, не просто відображається в мові, вона формує мову і його носія, визначає особливості використання мови. Ось чому без знання світу мови, яка вивчається, неможливо вивчати мову як засіб спілкування. Її можна вивчати як скарбничку, засіб зберігання і передачі культури, тобто мертву мову. Жива мова існує в світі його носіїв, і вивчення її без знання цього світу перетворює живу мову в мертву, тобто не дає людям, які вивчають мову, можливості користуватись цією мовою як засобом спілкування.[2]

Література:

1. Манакін В.В « Мова та міжкультурна комунікація» 2012р. С. 7-10
2. Почепцов Г.Г. Элементы теории коммуникации. — Ровно: Ровенский ин-т славяноведения, 1999. – 143с.
3. Щерба О. В., Желіско В. Ю., « Мова та міжкультурна комунікація» 2008р. С.207

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ–КОМУНІКАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ

*Волкова Анна
Факультет лінгвістики, ЛН-61
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

З розвитком технологій розвивається і комунікація. Сьогодні майже всі використовують телефони, соціальні мережі, електронну пошту. Новітні технології та інтернет дуже впливають на суспільство, розширяють словарний запас мов великою кількістю слів та виразів.

Лексика німецької мови інтернет-спілкування характеризується різноманітністю тем, змішанням слів, що відносяться до різних лексичних верств, поєднанням наукових термінів і розмовних слів, піднесеної і грубої лексики, що, безсумнівно, надає специфіку комп'ютерній

комунікації. Під час комунікації в чаті відбуваються сильні відхилення від норм стандартної німецької мови, що дозволяє розглянути мову чатів як один з варіантів цієї мови. Тому зміни, що відбуваються зачіпають всі мовні рівні та впливають на фонетику, морфологію, граматику, пунктуацію, орфографію, синтаксис та лексику.

В інтернет-комунікації, зазвичай, не акцентують увагу на граматичну правильність речення, це дозволяє забезпечити неформальний стиль спілкування, який прийнятий в чатах.

Також часто в чаті використовуються смайли для того, щоб передати настрій, емоції. Слід додати, що емоції у чатах виражаються за рахунок використання сленгової лексики і за рахунок використання знаків оклику та емотиконів. Смайл є сигналом гумористичного наміру автора повідомлення і свідчить також про наміри комунікантів зробити спілкування більш невимушеним [2].

Для інтернет-спілкування характерне використання великої кількості скорочень, типових для письмової форми мови, наприклад, u.a., Std., wg., Nr., usw. Специфічними для інтернет-комунікації є скорочення, які можна розділити на кілька типів:

1. Аббревіатури з використанням прописних літер (акроніми):

BSE – Bin so einsam - Мені так самотньо

JON – Jetzt oder nie - Зараз або ніколи

2. Аббревіатури з використанням великих і малих літер:

DuBiMeiLe - Du bist mein Leben - Ти - моє життя

GuK – Gruss und Kuss - Цілую і обіймаю

3. Аббревіатури з використанням малих літер:

akla – Alles klar? - Все зрозуміло (ясно)?

bb – bis bald - До зустрічі!

4. Аббревіатури з використанням літер і цифр:

gn8 – Gute Nacht - На добраніч!

Q6 – Komme um sechs Uhr - Прийду о 6 годині [1]

Отже, такий вид комунікації стає найбільш актуальним сьогодні, він допомагає швидше зв'язатися зі співрозмовником. При цьому вважають, що при такому спілкуванні може страждати мова, через використання скорочень та недотримання правил письма.

Література:

1. Борисова Анастасія. Особенности немецкого языка Интернет-общения. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nsportal.ru/ap/library/drugoe/2014/03/31/osobennosti-nemetskogo-yazyka-internet-obshcheniya>

2. Специфіка інтернет-дискурсу молоді Німеччини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=10502&chapter=1>

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У РОЗРІЗІ МУЛЬТИНАЦІОНАЛЬНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Гнаткович Олександра

4 курс 2 група факультету міжнародних економічних відносин

УжНУ

Міжкультурна комунікація – це спілкування, що відбувається в умовах, які відрізняються від культурно обумовлених традицій у комунікативній компетенції її учасників. Ці відмінності суттєво впливають на успіх чи невдачу комунікативної події. Міжкультурна комунікація характеризується тим, що її учасники під час прямого контакту використовують спеціальні мовні варіанти та дискурсивні стратегії, що відрізняються від тих, якими вони користуються для спілкування всередині своєї власної культури. Інколи міжкультурну комунікацію називають ще крос-культурною, оскільки вона описує явища перехресного, взаємного спілкування представників різних культур [1].

Отже, саме мова є головним інструментом в «діалозі культур». Знання мови іншого народу являється невід'ємним елементом при налагодженні успішного спілкування між представниками різних культур. Швидкий процес глобалізації безпосередньо впливає на інтеркультурну комунікацію. Вдалим прикладом для глибшого розуміння міжкультурної комунікації можуть послугувати мультинаціональні регіони. Деякі українські області, включаючи Закарпатську, Чернівецьку, Львівську, Волинську та деякі інші, є одними із таких, оскільки мають кордони з багатьма іноземними країнами. Проте, саме у Закарпатській області найчіткіше проявляються процеси даного феномену.

Оскільки на території Закарпаття проживають численні національні громади: словаки, угорці, румуни, болгары, євреї та інші, досить поширеним є явище білінгвізму та мультилінгвізму. Тобто, у випадку білінгвізму, для багатьох мешканців є рідними як українська, так і угорська мови або українська та румунська, українська та словацька. Якщо йдеться про мультилінгвізм, то одна особа може володіти від малечку трьома чи більше мовами (українська-російська-угорська, до прикладу). Білінгвізм дає велику кількість можливостей в спілкуванні, що поглиблює розуміння іноземних культур та звичаїв. До основних переваг можна віднести:

- збагачення духовності;
- збільшення можливостей в сфері освіти;
- спілкування без потреби у перекладачі;
- уникнення мовних кордонів під час подорожей;
- розвиток інтелекту;

Крім вищеназваних переваг, які стосуються духовного та інтелектуального розвитку, існує і матеріальна сторона даного явища, що на сучасній арені світу відіграє важливу роль. Великим попитом користуються білінгви або особи, які вивчили дві чи більше іноземні мови. Це пов'язано із поширенням ТНК та іноземних компаній на теренах України та в її державах-сусідах. Таким чином, особа, яка володіє хоча б однією іноземною мовою, швидше знайде місце роботи, аніж та, яка володіє лише українською.

Можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація є невід'ємною частиною в житті кожної людини, і саме знання іноземних мов допомагає краще асимілюватись в іншому середовищі. Проте, людина завжди повинна пам'ятати свою рідну мову, використовувати її при спілкуванні, покращувати та розширювати свій словниковий запас. Лише тоді наша нація буде жити та не загубиться між сотнями інших мов та культур!

Література:

1. Hinner M. B. (1998). The importance of intercultural communication in globalized world. Retrieved from <http://www.bwl.tu-Freiburg.de/english/forschung/Global/pdf>.

ЦІННІСНІ КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ПРЕДСТАВНИКІВ НІМЕЦЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ (ЗА Г.ХОФШТЕДЕ)

*Гресо́ва А.Ю.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сучасна Федеративна Республіка Німеччина є однією з країн-лідерів Європейського Союзу, економічно і соціально розвиненою державою, впливаючи на економіку, політику і соціальну сферу не лише Європи, але й всього світу. Німеччина є дійсним членом ЄС, НАТО і входить до числа країн "Великої Вісімки". Сьогодні Федеративна Республіка Німеччина – провідна демократична держава, що продовжує інтенсивно розвиватись. Однак особливої уваги заслуговує аналіз цінностей населення держави, адже саме це дозволяє якнайглибше дослідити соціальний та культурний аспект будь-якої країни. А оскільки аналіз будь-якої

культури необхідно здійснювати за певними критеріями, які позначатимуть вагомість тих чи інших поведінкових аспектів у цій культурі, на нашу думку доречним виявляється аналіз ціннісних культурних вимірів представників німецької лінгвокультури за критеріями Г. Хофштеде.

Голландський дослідник Г. Хофштеде зробив значний внесок у вивчення відмінностей національних культур. Досліджуючи цінності та особливості поведінки представників різних національностей, учений запропонував порівнювати різні країни за такими критеріями, як: індивідуалізм/колективізм; дистанція влади; маскуліність/фемінність; ризикованість (уникнення невизначеності); довгострокова/короткострокова орієнтація. Вчений визначив ці характеристики як кількісні коефіцієнти [1. с. 47].

За **критерієм індивідуалізму/колективізму**, Німеччина належить до **індивідуалістських культур**, в яких особисті цілі та сімейні цінності важливіші групових та колективних. В.М.Манакін [2. с. 229] дає таке визначення індивідуалістської культури: “Індивідуалістська культура — тип культури, який базується на світоглядній позиції переважання індивідуальних інтересів, свобод і незалежності, першочергового значення особистості у досягненні поставленої мети”. Сім'я для німців завжди стояла на першому місці і, незважаючи на зменшення цінності сім'ї в сучасному суспільстві, в Німеччині так само шанують сімейні традиції, бережуть сімейні зв'язки та цінують усе те, що називається сім'єю. Тим не менш, оскільки Німеччина є індивідуалістською культурою, сім'я в Німеччині складається лише з батьків і їх дітей. Якщо діти виростають в малих сім'ях, то вони швидко вчаться сприймати своє власне “я” окремо від інших людей. Це “я” визначає особисту ідентичність людини. Мета виховання полягає в тому, щоб виховати дитину самостійною, тобто навчити її незалежності, в тому числі і від батьків. Більш того, очікується, що як тільки мету виховання буде досягнуто, дитина залишить рідний дім. Окрім цього, в Німеччині зазвичай не прийнято, щоб онуки залишались з бабусями чи дідусями, адже старше покоління в Німеччині надзвичайно цінує свободу і вільне життя.

За **рівнем дистанціювання влади** Німеччина є **країною з низьким рівнем дистанціювання влади**. Це означає, що в країні наявна незначна кількість ієрархічних рівнів, управлінці і керівники мають відносно низьку питому вагу, а також спостерігається тенденція до децентралізації, і врівноваження статусів керівників і підлеглих. Особливістю німецької культури є те, що начальник не є абсолютним авторитетом, тому правила і директиви не змінюються відповідно до його примх і змін настрою. Керівники навпаки цінують в підлеглих ініціативу та особисту відповідальність. Окрім цього, вирішальну роль в німецькій культурі грає професіоналізм, тому керівники в німецьких компаніях заробляють свій авторитет завдяки своїм професійним навичкам, а не ієрархічним положенням.

За **критерієм уникнення невизначеності** Німеччина є **країною з високим рівнем страху невизначеності**. Німці зазвичай намагаються уникати незрозумілих ситуацій, люблять дотримуватись формальних правил, негативно ставляться до відхилень від норми в поведінці. Люди, що належать до таких культур, віддають перевагу чітким цілям, детальним завданням, жорстким графікам і розкладам [2. с. 233]. Для німецького менталітету дуже характерні пунктуальність і чіткість. Про зустрічі прийнято домовлятися заздалегідь, про неможливість прийти або можливе запізнення необхідно попереджати також заздалегідь, і при цьому обов'язково попросити пробачення. Ділові зустрічі проходять в офіційній обстановці. Німецькі бізнесмени звикли працювати за розкладом і відповідно до детально розробленої програми, і цієї програми, як правило, вони дотримуються неухильно.

За **гендерною ознакою** Німеччина є **маскуліною культурою**. У маскуліних культурах центральне місце займають робота, сила, незалежність, матеріальний успіх і існує чітке розмежування чоловічих і жіночих ролей. В таких культурах у дітей заохочується честолюбство, дух змагання, самопрезентація. В роботі тут більше цінується результат, і нагородження відбувається за принципом реального внеску в роботу. Люди переважно орієнтуються на ціль та результат діяльності, спрямовуючи усі сили на пошук оптимального

шляху досягнення цієї цілі. У маскулінній культурі домінують такі цінності як наполегливість, жорсткість у досягненні цілі, гроші, матеріальні статки.

За останнім критерієм – **довгостроковість/короткостроковість орієнтації** – Німеччина належить до **культур з короткостроковою орієнтацією**. В Німеччині достатньо високо цінується минуле і акцентується увага на сьогоденні. Велике значення мають такі цінності, як повага до традицій, виконання громадського обов'язку, дотримання прийнятих соціальних норм [1, с. 49]. В такій культурі цінують традиційні методи, приділяють багато часу розвитку стосунків і час вважають замкненим колом. Це означає, що майбутнє і минуле для них нерозривно пов'язано між собою.

Отже, можна зробити висновок, що Німеччина є індивідуалістською, маскулінною культурою з низьким рівнем дистанціювання влади, високим рівнем страху невизначеності і короткостроковою орієнтацією.

Література:

1. Теорія міжкультурної комунікації: Конспект лекцій [для студентів ОКР «Магістр» спеціальність 8.02030304 «Переклад»] / Уклад. Демиденко О.П., – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 90 с.

2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. — К. : ВЦ «Академія», 2012. — 288 с.

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

*Грищенко І.А.
ЛА - 71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сучасному розвитку суспільства, комунікація часто відбувається між представниками різних культур, для яких характерний різний мовний код, особливості поведінки, цінності, звичаї та традиції. Тому важливе значення має національна специфіка спілкування того чи іншого народу.

Й. Стернін зазначає, що комунікативна поведінка, властива кожному народові, проявляється в стандартних комунікативних ситуаціях звертання, запрошення, привітання, подяки та прощання, діловому спілкуванні, спілкуванні на рівні побуту, комунікації між чоловіками та жінками, зустрічі з незнайомими людьми [1, 144].

Дослідженню британської комунікативної вербальної приділяється багато уваги, адже на сьогодні англійська мова активно вивчається представниками різних народів. Під час проведених експериментів, було встановлено що для британської комунікативної вербальної поведінки характерні такі риси:

1) Поняття «ввічливість» у британців означає прагнення людини висловити повагу до інших, а не лише дотримуватися встановлених норм поведінки.

2) Комунікативна неімпозитивність, що на вербальному рівні проявляється головним чином в тому, що англійські комуніканти уникають імперативних форм в різних ситуаціях спілкування. З метою знизити ступінь впливу, надається перевага питальним висловлювань з модальними дієсловами: *“Would you mind repeating that, please?”*

3) Комунікативна неімпозитивність є відображенням на комунікативному рівні такої культурної цінності, як автономія особистості - 'privacy'. Це одне з найголовніших завдань поставлених перед комунікантами, тому в спілкуванні не прийнято цікавитися особистими проблемами людини, якщо ви не є близькими.

3) Англійські комуніканти проявляють великий інтерес до зацікавленості адресата у виконанні дії: *“Are you interested in coming?”*

4) Особи, що володіють більшою владою, не прагнуть демонструвати її, а навпаки, намагаються її завуальювати, дотримуючись принципу соціальної рівності: *“Would you like to read, Mary?”* (Вчитель на уроці)

5) Гіперболізована оцінність, яка проявляється в частому використанні суперлативних одиниць мови часом в повсякденних, буденних ситуаціях: *“Your rice is terrific.”*, *“It looks incredible.”*, *“I had the most gorgeous bath.”* Прагматичною функцією подібних висловлювання є не тільки вираження ставлення до того чи іншого предмета, а й надання комунікативної підтримки співрозмовнику. Регулярне надання співрозмовнику комунікативної підтримки є відмінною рисою англійської комунікативної поведінки.

6) Комунікативна неформальність (демократичність), що сприяє зближенню комунікантів та проявляється в розширенні сфери вживання звернення за першим іменем та неформальних привітань. Неформальність у спілкуванні може проявлятися в різних сферах життя людини: в школі, університеті, на роботі.

7) Демонстративна приязність, що орієнтована на демонстрацію доброзичливості, симпатії і солідарності. Дана особливість англійської комунікації відрізняє її не тільки від української, а й від багатьох інших комунікативних культур і часто розцінюється представниками інших народів як нещирість у спілкуванні. Іноземцям може здаватися, що англійці вживають занадто багато формул мовного етикету: багато дякують, вибачаються, цікавляться справами партнера і при цьому не завжди уважно слухають відповідь. Це пов'язано з тим, що всі ці формули в англійському спілкуванні є семантично спустошеними. Їх основне призначення - продемонструвати співрозмовнику свою увагу, симпатію.

Підсумовуючи, можна зазначити, що для англійської комунікативної вербальної поведінки характерні: опосередкованість, завуальованість, неоднозначність, некатегоричність, неформальність та емотивність. Специфіка англійської комунікативної поведінки є складним явищем, тому потребує детального дослідження, спостереження та аналізу.

Література:

1. Стернин И. А. Очерк английского коммуникативного поведения / Стернин И.А., Ларина Т.В., Стернина М.А. – Воронеж: Истоки, 2003. – 185 с.

ЗНАЧЕННЯ СТЕРЕОТИПІВ ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

**Гуревич Д.Д.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського**

При всій своїй схематичності та загальності стереотипні уявлення про інші народи і культури готують людей до взаємодії з чужою культурою, знижують силу вияву культурного шоку. Адже в процесі міжкультурної комунікації один партнер сприяє іншому разом з його діями і через дії. Від адекватності розуміння дій і їх причин багато в чому залежить побудова взаємовідносин з іншою людиною. Тому стереотипи дозволяють будувати припущення про причини і можливі наслідки своїх і чужих вчинків. Таким чином, і в комунікації взагалі, і в процесі міжкультурних контактів стереотипи грають дуже важливу роль.

Аналіз питання ролі стереотипів в міжкультурному спілкуванні дозволяє виявити їх значення у взаємодії і порозумінні культур. Внаслідок дослідження склалися два підходи. Перший з них можна назвати «академічним». Він представлений в роботах англійського психолога Р. Стагнера, який вважає, що стереотипи в міжкультурній взаємодії полегшують сприйняття незнайомих явищ чужої культури. Інший підхід полягає в аналізі ролі

стереотипів в контексті соціальної взаємодії. Тут стереотипи з'являються як вияв прихованого расизму, етноцентризму і дискримінації.

Незважаючи на відмінності в підходах, в них виразно просматривається думка, що в міжкультурній комунікації стереотипи є результатом етноцентричної реакції - спроби судити про інших людей і культури з позиції виключно своєї культури.

Очевидно, немає людей абсолютно вільних від стереотипів, можна говорити тільки про різну міру стереотипизації.

В залежності від способів і форм використання стереотипи можуть бути корисні або шкідливі для комунікації. Стереотипизація допомагає людям розуміти ситуацію і діяти у відповідності до нових обставин в наступних випадках:

- якщо його свідомо дотримуються: індивід повинен розуміти, що стереотип відображає групові норми і цінності, групові риси і ознаки, а не специфічні якості, властиві окремому індивіду з даної групи;

- якщо стереотип є описовим, а не оцінним: це передбачає відображення в стереотипах реальних і об'єктивних якостей і властивостей людей даної групи, але не їх оцінку як хороших або поганих;

- якщо стереотип точений: це означає, що стереотип повинен адекватно виражати ознаки і риси групи, до якої належить людина;

- якщо стереотип є лише здогадкою про групу, але не інформацією про неї: це означає, що перше враження про групу не завжди дає достовірне знання про всі індивіди даної групи;

- якщо стереотип модифікований, тобто заснований на подальших спостереженнях і досвіді спілкування з реальними людьми або реальної ситуації.

У ситуації міжкультурних контактів стереотипи бувають ефективні тільки тоді, коли вони використовуються як перша і позитивна здогадка про людину або ситуацію, а не розглядаються як єдино вірна інформація про них.

Стереотипи стають неефективними та ускладнюють комунікацію, коли, орієнтуючись на них, помилково відносять людей не до тих груп, некоректно описують групові норми і коли не вдається модифікувати стереотипи, засновані на реальних спостереженнях і досвіді.

У таких випадках стереотипи можуть стати перешкодою при міжкультурних контактах.

Загалом виділяють наступні причини які можуть перешкоджати міжкультурній комунікації:

- якщо за стереотипами не вдається виявити індивідуальні особливості людей: стереотипизація передбачає, що всі члени групи володіють однаковими рисами. Такий підхід застосовується до всієї групи і до окремого;

- якщо стереотипи повторюють і посилюють певні хибні переконання і вірування доти, поки люди не починають їх приймати за істинні;

- якщо стереотипи засновуються на спотвореннях. Стереотипи спотворюють реальність і дають неточні уявлення про людей, з якими здійснюються міжкультурні контакти.

Люди зберігають свої стереотипи, навіть якщо реальна дійсність і їх життєвий досвід ним суперечать. Тому в ситуації міжкультурних контактів важливо уміти ефективно використовувати стереотипи, а також уміти від них відмовлятися при їх невідповідності.

Література:

1. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации. — М.: Высш. шк., 2005. — 310 с.
2. Зинченко В. Г. Зусман В. Г. Кирнозе З. И. Межкультурная комунікація « Від системного підходу до синергетической парадигми » — 2008.

3. Филиппова М. М. Парадокси і стереотипи міжкультурного спілкування представників російської і британської культур. — Вісник МГУ. Сер.9. Філологія. 2002, №3, — с. 64-82.

РОЛЬ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФОНОВИХ ЗНАНЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Давидова О.В.

ЛА-71мп ФЛ

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Оскільки наш час характеризується глобалізацією, що передбачає постійний контакт представників різних культур між собою, виникає гостра необхідність полегшення комунікації між різними культурними системами та подолання культурних бар'єрів представників однієї країни, які перебувають в іншій.

З 80-х років ХХ століття багато дослідників почали виявляти інтерес до такого явища як міжкультурна комунікація. Досліджувалися різні аспекти існування цього явища, а також способи, які могли б полегшити комунікацію між різними культурами. Існує безліч визначень міжкультурної комунікації, але всі вони об'єднані спільною думкою. Ідея така, що в процесі міжкультурної комунікації, люди обмінюються досвідом, духовними цінностями, традиціями. Дослідники С.Л. Мишланова і Т.М. Пермякова поєднавши всі визначення отримали такий висновок: «міжкультурна комунікація – це:

- сфера, що вивчає взаємодію індивідів з різними зразками історично похідної поведінки;
- взаємодія сторін з різним досвідом;
- такий вид комунікації, при якому той, хто відправляє й той, хто отримує, належать до різних культур;
- процес спілкування (вербального й невербального) між комунікантами, які є носіями різних культур та мов, або сукупність специфічних процесів взаємодії людей, що належать до різних культур та мов»[2].

Як вже було зазначено, безліч чинників відіграють важливу роль при міжкультурній комунікації, але Є. Сепір стверджує, що мова є початком для вивчення будь-якої культури народу[3]. Саме мова є віддзеркаленням морально-етичних норм, традицій, звичаїв та менталітету певного етносу. Спілкуючись з представниками інших культур у нас часто виникають труднощі, які пов'язані із вживанням національно-культурної лексики, тобто таких слів, які відсутні в нашій мові або не мають прямих відповідників. До таких слів відносять безеквівалентну лексику, яка містить фонові знання притаманні певній культурі. Першим, хто увів поняття безеквівалентної лексики був Г.В. Шатков, за його визначенням це: «такі лексичні одиниці будь-якої мови, які на певному історичному відрізку часу зовсім не мають готових еквівалентів у лексиці іншої мови»[5].

Існування безеквівалентної лексики можна пояснити тим, що між двома іноземними мовами не має єдиної відповідності. Наприклад вираження на «чорний день» має більше прямий еквівалент “for a rainy day”, а такий вираз як «чорні думки» перекладається постійно по-різному: “gloomy thoughts”, “dark thoughts”, “evil designs”, “evil scheming”, “sinister plans”[4]. Навіть часовий відрізок може мати відмінності у позначенні. Так в англійській мові не існує відповідника на слово «доба», коли ми кажемо: «я прийду через добу», англійці зазначають: “I shall come back in twenty-four hours”[1]. Така невідповідність може пояснюватись відсутністю самих понять в одній з мов.

Така лексика відіграє дуже важливу роль при спілкуванні, знаючи такі слова можна зрозуміти поведінку представника іншої культури та його ставлення до речей. Безеквівалентна лексика позначає предмети матеріальної та духовної культури. Вона дає можливість заглибитись в історію країни, зрозуміти звичаї і розкриває особливості побуту

народу. Фонові знання, які є закарбованими в національно-культурній лексиці, відіграють важливу роль у міжкультурній комунікації, тому є головним чинником на який потрібно звертати увагу при спілкуванні та вивченні іноземної мови.

При спілкуванні з представником іншомовної культури ми завжди схильні порівнювати значення слів іншої мови з рідною, що часто призводить до непорозуміння. Але зіставлення лексичного складу надає можливість для поліпшення мовних знань та змушує до більш прискіпливого вивчення безеквівалентної лексики і інших культурних аспектів. Питанням безеквівалентної лексики займалися багато вчених, на сьогодні існує безліч проблем пов'язаних за цим поняттям, але найсуттєвішою рисою є те, що безеквівалентна лексика – найважливіший чинник для розуміння іноземної культури, її вивчення є необхідним майже у всіх професійних діяльностях.

Отже, міжкультурна комунікація є явищем, яке постійно розширюється та становить повсякденну складову життя більшості людей. Виникає необхідність вивчення світу іншої культури, для розуміння і полегшення спілкування із співрозмовником. Оскільки головним механізмом спілкування виступає мова, то важливо усвідомити провідну роль лексичного складу, особливо безеквівалентної лексики та фонових знань, які в ній закодовані. Взаємне знання предмета комунікації та усіх його особливостей значно полегшить міжкультурне спілкування. Досягнути повне розуміння можна лише способом ретельного вивчення безеквівалентної лексики.

Література:

1. Коломейцева Е. М. Лексические проблемы перевода с английского языка на русский: Учеб. пособие. / Е. М. Коломейцева, М. Н. Макеева. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2004. – 92 с.
2. Мишланова С.Л., Пермякова Т.М. Межкультурная парадигма и перспективы межкультурной коммуникации // Стереотипность и творчество в тексте. Межвуз. сб. науч. тр. – Пермь, 2005 – С. 340-350.
3. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э. Сепир. – М.: Прогресс, 1993. - 655 с.
4. Терехова, Г. В. Теория и практика перевода [Текст] : учеб. пособие / Г. В. Терехова; М-во образования и науки Рос. Федерации, Федер. агентство по образованию, Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования "Оренбург. гос. ун-т". - Оренбург : ГОУ ОГУ, 2004. – 103.
5. Шатков Г.В. Перевод русской безэквивалентной лексики на норвежский язык Автореф. дис. канд. филол. наук. – М., 1952. – 20 с.

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

*Дебела Анастасія
група ЛН-61
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Публічний виступ — один з важливих засобів комунікації та майже невід'ємна частина нашого життя. Будь-який публічний виступ має за мету викликати інтерес аудиторії, певним чином вплинути на неї. І під час виступу з вербальними засобами комунікації тісно взаємодіють невербальні.

Велике значення для успішного виступу має перше враження, оскільки воно є яскравим та стійким, таким, що добре запам'ятовується. Багато інформації людина сприймає візуально, тому саме зоровий образ формує перше враження про оратора в аудиторії [2].

Хо́да є важливим невербальним засобом для вираження емоцій та виділення тих чи інших елементів мови. Тому, заходячи до аудиторії звичайною, спокійною та повільною ходою, можна переконати присутніх, що мовець не хвилюється та нікуди не поспішає [1].

Необхідний елемент успішного виступу — постава та поза. Поза може створити враження впевненості чи розгубленості. Крім того, поза та постава впливають і на власний стан оратора. Якщо він тримається скуто, сутулиться, то це позначається і на його внутрішньому стані, настрої, почутті [1].

Жести та міміка під час виступу підсилюють емоційне звучання промови. Аудиторія позитивно сприймає впевненого у собі оратора, який, за допомогою жестів відкритості, спілкується з слухачами. Тому оратору слід уникати жестів замкнутості (схрещені руки, стиснуті кулаки тощо), які можуть сприйматися як небажання спілкування [2].

Важливим є візуальний контакт з аудиторією. Він допомагає стежити за реакцією слухачів, привертати та зосереджувати їхню увагу на промові. Тому якщо оратор користується нотатками, то варто це робити швидко, щоб не втратити увагу слухачів.

Ще один важливий елемент під час виступу — володіння простором. Виділяють чотири зони дистанцій у спілкуванні: інтимна, особиста, соціальна та публічна. Публічна дистанція (більше, ніж 3 м) — це зона виступу оратора перед аудиторією [2]. Але іноді мовець може наближатися до слухачів, для того, щоб повідомити важливу думку та звернути на неї особливу увагу.

У публічних промовах особливе значення мають параметри мовлення. Правильно використовуючи їх, можна зробити промову більш зрозумілою. Спокійна, повільна манера мовлення, сильна та чітка вимова свідчать про впевненість та розсудливість мовця. Варто звернути увагу на інтонацію. Протягом усієї промови треба змінювати інтонацію, тембр та силу голосу. В аудиторії слід говорити гучніше, ніж зазвичай. Важливим ораторським прийомом також є пауза, за допомогою якої можна виокремити важливу думку виступу [2].

Отже, невербальні засоби комунікації є важливим елементом публічного виступу. Вони можуть виконувати різні функції: зосереджувати увагу на мовці та його промові, підсилювати її звучання, а також здійснювати зворотній зв'язок з аудиторією. Але слід пам'ятати, що не завжди жести чи міміку можна трактувати однозначно, адже вони можуть не містити в собі ніякого контексту.

Література:

1. Невербальні засоби комунікації в публічній промові. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://stud.com.ua/64173/menedzhment/neverbalni_zasobi_komunikatsiyi_publichniy_promovi
2. Невербальні засоби оратора. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/10810806/ritorika/neverbalni_zasobi_oratora

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЛОВОЇ КРОСС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Добродій В.Р.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Протягом декількох останніх десятиліть загострюється особлива увага на вивченні іноземних мов сучасними фахівцями. Вважається, що знання іноземної мови, а також особливостей культури країни та правил міжнародного етикету є показником професійної компетентності працівника (Н.М.Бідюк, Л.І.Морська, Н.М.Микитенко). Часто саме неефективне спілкування є перешкодою до порозуміння в діловій сфері.

Крос-культурна (англ. cross – перетинати, переходити) комунікація – це вербальна і невербальна взаємодія представників різних моральних систем, світоглядів, релігій тощо. Побудова ефективних крос-культурних комунікацій може служити каталізатором для успішних бізнес-процесів в компанії, так і навпаки, помилки допущені в справі організації крос-культурних комунікації можуть коштувати міжнародним компаніям дуже багато [1].

За думкою Річарда Л'юїса, кілька тисяч національних і регіональних культур у світі можна умовно розділити на три групи за типовою поведінкою представників цих культур: моноактивні, поліактивні і реактивні [2]. Представники моноактивних (лінійних) культур цінують факти та цифри, мислять лінійно, пунктуальні, віддають перевагу прямому стилю спілкування, відразу поринають у справу, орієнтовані на виконання завдань з чітким плануванням своєї діяльності, цінують раціоналізм та науку вище за релігію. Типовими представниками моноактивних культур є біле населення США, мешканці Західної та Північної Європи, Південної Африки, Австралії, Нової Зеландії.

Поліактивні культури орієнтовані на людей, цінують емоції, товариські відносини та співчуття. Представники цього типу культур діють більш імпульсивно, ніж представники моноактивних чи реактивних культур. Типовими прикладами таких культур є південні та східні європейці, індійці, афроамериканці, африканці, араби, євреї та латиноамериканці.

Представники реактивних культур — інтроверти, уважні слухачі, перш ніж відповідати, уважно слухають партнера, реагують обережно. Цінують тактовне, багатозначне, тонке та непряме спілкування, чудово читають невербальні сигнали. Типовими представниками реактивних культур є японці, азійці, фіни, мешканці островів Тихого океану, американські індіанці. У Великій Британії також можна спостерігати реактивні тенденції разом з притаманною цій культурі моноактивністю. [4].

У системі крос-культурного спілкування існує також індивідуалістична і колективістська культури. Перша з них ґрунтується на засадах автономії особистості, поваги до її прав і свобод, друга – спрямована на збереження, постійне відтворення національних звичаїв, традицій, норм.

Необхідно також виділити ряд аспектів крос-культурних комунікацій [1]:

- Мовний бар'єр
- Ставлення до часу
- Фізичний контакт
- Емоційність

Так, італійці, які вірять в повну відвертість, на переговорах стануть ще більш відвертими і більш красномовними, ніж раніше. Фіни, навпаки, будуть намагатися переформулювати угоду про наміри навіть в меншій кількості слів, оскільки в їх культурі це спосіб досягнення стислості і ясності. Також, в західній культурі дистанція спілкування набагато більша, ніж в українській, тому американці і британці менш схильні до фізичних контактів зі співрозмовником. В бізнес питаннях американці проявляють холоднокрівність і спокій, навіть тоді, коли вирішується дуже важливе і гостре питання. На нарадах часто бувають ситуації, коли українські співробітники підвищують голос, проявляють нестриманість і зайву емоційність, тоді як для американців прояв спокою в роботі - це показник їх професіоналізму і принципу поділу особистих відносин і робітників [1].

Звичайно, через різноманітність ділової практики виникло безліч відмінностей між нормативними базами. Проте, як підкреслює І. Сайтарлі [3], існує загальний кодекс професійної етики, яким всі користуються. Знання культури країни, мови і особливостей ділового спілкування зіграє важливу роль під час ділового спілкування та допоможе представникам обох країн досягти ефективного спілкування.

Література:

1. Левяков О. Кросс-культурная коммуникация / О. Левяков [Електронний ресурс]. – Режим доступу до: <http://www.src-master.ru/article26620.html>.

2. Льюис Р.Д. Деловые культуры в международном бизнесе. От столкновения к взаимопониманию / Р.Д. Льюис ; пер. с англ. – 2-е изд. – М. : Дело, 2001. – 448 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.far-east-chinese.narod.ru/ethnicpsychology/Ljuis/Ljuis.htm>.
3. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків : Навч. посібн. / І.А. Сайтарли. – К : Академвидав. – 240 с
4. Тодорова Н. Крос-культурний менеджмент / Н. Тодорова. – Донецьк : ДонНТУ, 2008. – 330 с.

ДОМІНАНТНІ РИСИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

*Жарчінська О. О.
Група ЛА-з71мл, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Загальнокультурні норми комунікативної поведінки в значній мірі відображають прийняті правила етикету, ввічливого спілкування. Вони пов'язані з ситуаціями загального плану, що виникають між людьми незалежно від сфери спілкування, віку, статусу, сфери діяльності і т.д. Це такі ситуації, як залучення уваги, звернення, знайомство, привітання, прощання, вибачення, комплімент, розмова по телефону, подяка, побажання, розрада, співчуття.

Реакція на слова співрозмовника

У спілкуванні з будь-яким співрозмовником, на будь-яку тему прийнято демонструвати життєрадісність і випромінювати оптимізм. На питання «How are you doing?» Прийнято відповідати «Just fine!», всім своїм виглядом показуючи, що все в порядку. У американців не прийнято ходити з похмурим виглядом, не прийнято скаржитися, хникати, виглядати пригніченим.

Американці реагують на слова співрозмовника досить емоційно. Радість чи збудження демонструються з готовністю. Американці віддають перевагу вербально реагувати на те, що вони чують. Культура США вважається вербальною. Якщо американці не отримують вербальної реакції, вони можуть подумати, що їх не слухають, співрозмовник нудьгує, роздратований або не згоден з ними. Зворотній зв'язок в усному спілкуванні часто виражається репліками: «Really? Great!» Коли американці хочуть домогтися зворотного зв'язку, вони зазвичай задають такі питання: «Ви розумієте, що я маю на увазі?»; «Я зрозуміло говорю?»; «Ви знаєте»; «Чи є які-небудь питання?». Використовуються стимулюючі репліки: «It sounds interesting! So?» [1, ст. 68].

Тематика спілкування

В останні десятиліття поширеними темами обговорення в американському спілкуванні стали питання здоров'я, особливо збереження зубів, і калорійність їжі.

Найбільш часто експлуатовані теми в чоловічому спілкуванні: спорт, машини, в жіночому – діти, домашнє господарство, догляд за собою (зачіски та ін.). Загальноприйнятими є фрази: «How are you?», «I'm fine, thanks», «Nice to meet you», «Hope to see you again». Ці фрази вживаються незалежно від реального настрою і почуттів учасників спілкування.

Канонічне питання: «Do you like America?» Передбачає відповідь: «It's fine, great» і наявність ентузіазму. Будь-яка інша відповідь розцінюється як грубість [1, ст. 70].

Для американської свідомості є надзвичайно важливим концепт «прайвесі» (privacy). Це – незалежність, недоторканність внутрішнього світу, певна дистанційованість від іншої особи як бажаний стан особистості. Наприклад, замість питання: «Що ти робиш зі своїм волоссям, щоб воно блищало?» Вони можуть стимулювати співрозмовника побічно – компліментом: «Мені подобається твоє волосся – таке блискуче...». Якщо захоче –

розповідь сам про способи догляду, але у партнера по комунікації залишається право не відповідати [1, ст. 29].

Комунікативні табу

Важливою рисою американського спілкування є фактичне табування обговорення політичних та релігійних проблем в особистому спілкуванні (наприклад, на вечірці, за столом і т. д.), оскільки це «суперечливі» теми, що можуть привести до суперечки.

Табуоване питання про особисті доходи, про розмір заробітної плати, про нинішній фінансовий стан людини. Не прийнято коментувати зовнішній вигляд один одного, американці не роблять один одному зауважень з цього приводу. Непристойно відмовитися від їжі в чиему-небудь будинку, необхідно хоча б трохи спробувати. Не прийнято питати, з якими оцінками співрозмовник закінчив школу або університет. Корекція поведінки дитини в громадських місцях може здійснюватися тільки батьками. Сторонні люди не роблять зауважень, навіть якщо поведінка дітей їм сильно заважає. Жінки не можуть лягати в присутності чоловіків, хоча чоловікам це дозволяється. Не прийнято просити незнайомих допомогти вам з важким багажем. Табуоване усне повідомлення про розлучення або смерті, це прийнято робити письмово [1, ст. 72].

Таким чином, можна відзначити, що найбільш табуованими в американському суспільстві темами спілкування є гроші, погані звички, політика, успішність в школі.

Комунікативні імперативи

Привітання обов'язкове на адресу друзів, знайомих, особливо з більш високим соціальним статусом. Вважається ввічливим вітати продавців, які обслуговують вас в магазині, попутників у поїзді. При випадковому зіткненні з незнайомою людиною на вулиці або в громадському транспорті прийнято використовувати фразу «Excuse me».

Якщо доводиться вибачитися за запізнення на заняття або на роботу, необхідно пояснити причину запізнення, особливо це стосується жінок. Чоловік може не пояснювати причину запізнення, оскільки в образі американського чоловіка традиційно присутній елемент зайнятості, завантаженості важливими справами. Поздоровлення прийняті в наступних випадках: весілля, заручини, отримання нової роботи або просування по службі, народження дитини. Усні поздоровлення допустимі тільки в дружньому спілкуванні. Як правило, привітання посилають письмово, в листівці [1, ст. 79].

Господарі обов'язково повинні запропонувати гостям пити. Фраза «Would you like something to drink?» є найбільш типовою для початку спілкування з гостями. При спілкуванні в гостях прийнято хвалити частування навіть в тому випадку, коли їжа не відповідає смакам гостя. Прийнята також письмова подяка, що посилається господарям на наступний після візиту день. Переночувавши в гостях, треба теж написати bread-and-butter letter, докласти невеликий подарунок – букет, коробку цукерок.

Якщо співрозмовник – нова людина, прийнято ставити тільки найзагальніші питання типу «Where do you work?», «Do you like sports?», «Where do you come from?», «What school do you go to?». Ці питання не вважаються особистими.

Багато контрольних робіт студенти виконують в умовах, коли викладач відсутній (це може бути комп'ютерний клас, бібліотека або просто аудиторія). І якщо хтось помітив, що студент списує, то справа честі – доповісти про це викладачеві. Неінформування засуджується як заохочення несумлінності. Аналогічно і у викладацькому середовищі – про недоліки в роботі колег прийнято (і не соромно) доповісти начальству.

Евфемізація

Кожна комунікативна культура евфемізує певні поняття, забороняючи вживання в спілкуванні певних слів і виразів.

В американській комунікативній культурі евфемізується назва туалету: ця установа може бути названо rest room, bathroom, little girls' room, little boys' room, powder room (жіночий туалет).

По відношенню до людей похилого віку або людям з фізичними вадами використовуються «обережні», «політично коректні» номінації: *elderly people or senior citizens* (замість *old*), *visually impaired* (замість *blind*), *with a hearing disability* (замість *deaf*), *handicapped / physically challenged / differently-abled* (замість *crippled*), *with emotional problems* (замість *mentally ill*) [1, ст. 83].

На противагу комунікативному оптимізму американців, в українців присутній комунікативний песимізм. На питання «Як справи?» ми найчастіше почуємо відповідь «Так собі» або «Не дуже».

В українській вербальній комунікативній поведінці більший ступінь свободи вступу, підключення та переривання комунікативного контакту, допустимість перебивання співрозмовника.

Українці можуть розповідати особисту інформацію малознайомим людям: на відпочинку, у транспорті (*self-disclosure*). В американській культурі цінується особиста незалежність. Це відображається і в недопустимості прямого впливу на адресата в мові. Запрошуючи кудись в Америці, орієнтуються на слухача: *Would you like to come to my party?* (Чи хотіли б ви прийти на вечірку?). В той час як в Україні скажуть: «Я тебе запрошую на вечірку», тобто фраза орієнтується на мовця, що сприймається американцями як надмірний вплив на слухача [2, ст. 159].

Заперечних імперативів української мови (Не переживай. Не поспішай. Не забудь ключі) в англійській уникають (*Take it easy. Take your time. Remember to take the key*).

Американці спілкуються голосніше українців і демонструють свої емоції яскравіше. Вони тримаються більш розкуто та неформально, звертаючись навіть до своїх керівників і вчителів по імені, що виглядає дивним в українській культурі, де керівництво обов'язково називають по-батькові.

Щодо комунікативних імперативів – у американців не обов'язково пропонувати гостям їжу, якщо їх візит не збігається з часом прийому їжі, при цьому неважливо, чи були люди запрошені заздалегідь або прийшли несподівано, в той час як українці зазвичай відразу накривають стіл.

Таким чином, під домінантними рисами вербальної комунікативної поведінки того чи іншого народу розуміються такі риси, які в рівній мірі проявляються у представників різних вікових, тендерних, соціальних груп і проявляються у представників даного етносу в різних предметних ситуаціях. Опис домінантних рис – це завжди узагальнення, типізація.

Література:

1. Американское коммуникативное поведение: Научное издание / А618 Под ред. И.А. Стернина и М.А. Стерниной. – Воронеж: ВГУ - МИОН, 2001. – 224 с.
2. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основы теории мовой коммуникації. Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 240 с.

"ЕМОДЗІ" НА TWITCH.TV ЯК НЕВЕРБАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

**Залужний Роман
ЛН-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського**

Платформа для онлайн-відеотрансляцій *Twitch.tv*, створена у 2011 році, в першу чергу зосереджується на ігровому контенті, включаючи трансляції кіберспортивних змагань. Це зумовлює великий попит на сервіс у молоді (станом на 2016 рік 37% користувачів молодше 24-х років, 71% – молодше 34-х [1]) та людей, зацікавлених в цій сфері. Доступність більш широкій аудиторії сайт почав стрімко здобувати з 2015 року, коли було створено категорії «Музика» та «Творчість», які були призначені для трансляцій створення музичних та

художніх творів. Запуск у 2017 році розділу «Реальне життя» дозволив користувачам проводити трансляції майже будь-якого вмісту.

Аудиторія сервісу багатонаціональна, з перевагою англомовних відвідувачів (близько 25% складають США та Великобританія, по 6% Росія, Німеччина та Бразилія). Метою сайту є забезпечення максимального зв'язку між аудиторією та особами, що ведуть трансляцію. Цей зв'язок забезпечує "живий" чат, який дає змогу моментально коментувати події і таким чином донести до гравця враження та думки глядачів. Але зважаючи на той факт, що зазвичай далеко не всі глядачі однаково добре володіють мовою, якою ведеться трансляція (особливо це стосується каналів відомих за межами своєї країни кіберспортсменів та великих турнірів), помітну роль при обміні відгуками та реакціями користувачами виконує велика кількість смайликів, які на *Twitch.tv* мають назву "emotes". Вони представляють собою невеликі зображення обличчя людей, тим чи іншим чином пов'язаних з сервісом, персонажів чи тварин. Більшість з них має свою невелику передісторію, що зумовлює їх зміст та застосування. Ще однією їх особливістю є те, що для вводу певного зображення потрібно надрукувати у вікно чату невелику фразу, яка відповідає тому чи іншому зображенню, але в той же час майже ніколи не має з ним прямого, очевидного зв'язку [4].

Найбільш впізнаваною емоцією-зображенням є *Kappa* – універсальний індикатор для сарказму чи так званого "тролінгу". Представляє собою самовдоволене чорно-біле обличчя колишнього співробітника платформи Джоша ДеСено. Підтвердженням відсутності прямого зв'язку між назвою емоції та фразою, яка їй відповідає, є слова самого ДеСено, згідно яких він використав для цієї мети ім'я схожого на черепаху японського монстра [3]. Емоція досягла такої популярності, що плакати з нею з'являються не тільки на кіберспортивних, а й на абсолютно не пов'язаних з *Twitch.tv* подіях. Серед безлічі варіацій *Kappa* виділяється *KappaPride* – те ж зображення, але забарвлене у кольори веселки та використовується при позначенні відношення до ЛГБТ.

Для вираження здивування, захоплення, шокуючого подиву чи святкування перемоги використовується обличчя ведучого шоу "*Cross Counter*" Райана Гутьєрреза, якому відповідає комбінація *PogChamp*,

Одна з найвідоміших історій смайлів *Twitch.tv* належить емоції-зображенню *ResidentSleeper*, причиною виникнення якої став користувач під нікнеймом *Oddler*. Під час своєї спроби протягом 72 годин безперервно транслювати ігри з серії *Resident Evil* він заснув на 66-й. На сплячого гравця дивилося більше глядачів, ніж на сам процес гри. Відповідно, емоція має вигляд його обличчя під час сну та передає почуття неймовірної нудьги на межі з впаданням в сон.

Як приклад, пов'язаний не з реальною особою, можна навести емоцію *BibleThump*, зображення якої було запозичене з інді-гри *The Binding of Isaac*. Це голова головного героя, з очей якого неперервно ллються потоки сліз. Означає відчуття суму, розчарування, смутку та просто плач. Отримала свою назву завдяки біблійній історії про Ісака, якою частково надихалися автори гри [2].

Стрімкий розвиток сайту за останні роки спричинив поширення цих смайлів-фраз далеко за межі платформи, аж до реального спілкування, причому зі збереженням свого змісту. Додавши до повідомлення у твіттері, фейсбуці чи просто вимовивши вголос під час розмови серед знайомих з феноменом особами можна коротко та чітко позначити своє ставлення до обговорюваної ситуації, реакцію на певну подію чи описати свій настрій. Те, що спочатку було місцевим жартом невеликої спільноти гравців стало інструментом для створення величезної світової спільноти та своєрідною мовою *Twitch.tv*. Вони об'єднали в одне ціле людей, яким через лінгвістичний бар'єр було б якщо не неможливо, то, як мінімум, складно зрозуміти одне одного, чи передати мало не найважливіший компонент будь-якої комунікації – емоційний стан, інтонацію та, в деяких випадках, навіть вираз обличчя.

Література:

1. Distribution of Twitch users worldwide as of 3rd quarter 2016, by age group [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/634057/twitch-user-age-worldwide/>.
2. Hathaway J. A beginner's guide to the most-used Twitch emotes [Електронний ресурс] / Jay Hathaway//The Daily Dot. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dailydot.com/unclick/twitch-emotes/>
3. Goldenberg D. How Kappa Became The Face Of Twitch [Електронний ресурс] / David Goldenberg//FiveThirtyEight. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://fivethirtyeight.com/features/why-a-former-twitch-employee-has-one-of-the-most-reproduced-faces-ever/>
4. Magdaleno A. 'Twitch-speak': A Guide to the Secret Emoji Language of Gamers [Електронний ресурс]/Alex Magdaleno//Mashable. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://mashable.com/2014/08/08/twitch-emoticons/#DcH9JUD5bGqa>

ВПЛИВ МЕНТАЛІТЕТУ НА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ НІМЕЦЬКОГО НАРОДУ

*Зіненко О.А.
ФЛ-301
НАУ*

Кожна мова відображає властиву тільки їй картину світу, межі якої визначаються традиціями, звичками, забобонами і стереотипами. Носії мови є своєрідними носіями своєї культурної ідентичності та передають знання з покоління в покоління. Як свідчать наукові джерела, поняття «мовної картини світу» почав розглядати В. фон Гумбольдт, досліджуючи внутрішню будову мови. Також цю проблему висвітлювали представники американської етнолінгвістики. Було запропоновано гіпотезу лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, відповідно до якої мова вважається визначальним фактором процесу пізнання і люди бачать світ по-різному – крізь призму рідної мови. Якщо кожна мова відображає дійсність властивим тільки їй способом, то, цілком закономірно, мови відрізняються своїми «мовними картинами світу».

Необхідно зазначити, що на процес формування мови впливає також і менталітет, тобто певні поведінкові дії та емоційні реакції, які визначаються національним образом світу, характерним для народу чи народів, об'єднаних єдиним історичним минулим, єдиною культурною традицією, що проживають, як правило, на одній території. Національний образ світу є основою для формування менталітету і формується у народу під впливом історичних і культурних процесів, учасниками яких є носії даної ментальності або були їх предки.

Німеччина – це країна, яка пройшла досить своєрідний шлях розвитку в порівнянні з іншими європейськими країнами. Основними історичними подіями, що вплинули на формування німецького менталітету можна вважати наступні: найпізніше в порівнянні з іншими європейськими країнами формування національної держави (70-ті роки XIX століття), тривале існування роздроблених малих держав (до початку XIX століття на території сучасної Німеччини існувало близько 600 держав), мононаціональний склад населення протягом багатьох століть аж до недавнього часу, активна участь в двох останніх світових війнах.

Беручи до уваги культурну спадщину Німеччини, можна відзначити наступні фактори, які в тій чи іншій мірі вплинули на формування національного образу світу і менталітету: наявність потужної філософської традиції в культурі, філософічність літератури. Німеччина – це країна, в якій творили та жили найбільш відомі композитори, філософи, письменники, вчені.

Відповідно до географічного положення, Німеччина вважається, скоріше, північною країною, ніж південною. І в менталітеті німців досить багато рис, які об'єднують їх зі

скандинавськими народами та англійцями. Вони менш емоційні, ніж південні народи Європи, такі як іспанці, італійці, греки. Вони більш закриті і обережні в своїх контактах. Такий північний тип завжди породжує інше сприйняття світу, ніж в південних країнах.

Німці дуже практичні люди, які цінують комфорт і зручність. До життя вони відносяться з неймовірною серйозністю, не схвалюють будь-які прояви легковажності, всілякі випадковості і несподіванки. Саме тому німці є прихильниками правил. Вони вважають за краще не порушувати навіть ті правила, які значно ускладнюють їм життя, керуючись принципом, що все, що не дозволено – заборонено. Також німці пишаються своєю працездатністю, організованістю, дисципліною, охайністю і пунктуальністю, тому що всі ці компоненти зумовлюють порядок.

Менталітет включає в себе такі компоненти, як мова, культура, поведінка і світогляд. Ці складові тісно взаємопов'язані і знаходяться в постійній взаємодії. Вони відображають менталітет і національний характер його носіїв. Наприклад, національна культура, менталітет народу знаходять відображення у мові за допомогою лексики, фразеологізмів, граматики і синтаксису.

Прагнення до порядку, який пронизує всі сфери життя і діяльності народу, присутній і в самій мові народу. Доказом може служити чітка будова німецького речення. У синтаксисі німецької мови можна виділити ряд особливостей: порядок слів у реченні, членування речення, будова словосполучень. Порядок слів чітко визначений і тісно пов'язаний з метою висловлення. Головними членами речення в німецькій мові є підмет і присудок, що завжди займає другу позицію. Вони тісно пов'язані один з одним, узгоджуються в особі і числі. Наприклад: *Die Schule beginnt bald. Скоро розпочинається навчання. Sein Vater ist jetzt Doktor. Його батько зараз лікар.*

Також відображають уявлення кожного народу про світ та їхні специфічні ментальні особливості фразеологізми. Наприклад, такий вислів *auf den Pfennig sehen* означає «бути заощадливими», а німці, як відомо, славляться як народ, що вміє і любить економити. Свинарство з давніх-давен є найдавнішим видом тваринництва на західній території Німеччини. Свиня (*das Schwein*) була в Німеччині символом багатства та добробуту, тому фразеологія німецької мови має значну кількість одиниць з назвою цієї тварини: *das nenne ich Schwein (це – щастя всіх)* та *Schwein haben (мати усніх)*. А фразеологізм *mir ist ein Hase über den Weg gelaufen* перекладається як «мені завжди не щастить, мене переслідує невдача», а буквально «мені заєць дорогу перебіг». Це народна прикмета. За народним повір'ям заєць, що зустрівся ранком нібито приносить нещастя. Це марновірство дуже сильне, і сьогодні мисливець може повернути назад, якщо йому зранку заєць «перебіжить» дорогу.

Отже, на основі вищенаведеної інформації можемо сказати, що менталітет впливає на формування мовної картини світу народу. Адже такі характерні для німецького народу риси як прагнення до порядку, слухняності, гармонії знайшли своє відображення в структурі німецької мови та реалізуються в композиційній побудові речень.

Література:

1. Флакман А. А. Не́мецкий язык как отражение ментальности его носителей : дис. канд. филол. наук : 10.02.04 / А. А. Флакман. – Нижний Новгород, 2005. – 172 с.
2. Щербакова А. В. Не́мецкий национальный характер в публицистической литературе Германии // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии: сб. ст. по матер. XXIX междунар. науч.-практ. конф. № 10(29). – Новосибирск: СибАК, 2013. – С. 230-236.

АМЕРИКАНСЬКА ВЕРБАЛЬНА ПОВЕДІНКА В СТАНДАРТНИХ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЯХ

*Кириченко А.С.
ЛА-371 МП, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Будь-яка людина, котра мала досвід спілкування з іноземцями, помічає, що існують деякі особливості у комунікації із людьми іншої національності. Відносно багато аспектів можуть здаватися дивними, незвичайними і навіть шокуючими.

Національна специфіка характерна як для загальнокультурних норм (залучення уваги, вітання, прощання, знайомство, вибачення та ін.), так і для ситуативних норм, чинних на той час, коли спілкування обмежена складом спілкуються або темою спілкування (норми вертикального, горизонтального спілкування, офіційного або ж неофіційного, зі знайомими, з незнайомими, спілкування людей різних вікових або гендерних груп тощо). Саме вербальна та невербальна поведінки мають найбільш характерні відмінності у спілкуванні представників різних культур.

Американці вважаються товариськими людьми, з якими досить легко вступити у контакт. Проте, існують помітні відмінності у встановленні комунікативного контакту в американському спілкуванні в порівнянні з українським.

Американський діалог йде надзвичайно швидко, в ньому мало розгорнутих фраз, репліки короткі, не прийнято довго говорити одному. У звичайній американській бесіді відбувається часта зміна ролей (мовець – слухач), репліки складаються тільки з кількох словосполучень. Як і діалоги, монологи зазвичай невеликі за тривалістю (якщо це не задалегідь оголошена публічна промова). В американській комунікативній культурі цінуються короткі монологи, що містять гумор і невелику кількість основних (важливих) думок. Монолог, який містить забагато важливої інформації, погано сприймається американцями.

Встановлення контакту в американській комунікативній культурі здійснюється за допомогою більш обмеженого числа комунікативних засобів, стандарте вітання можна зобразити лише однією формулою: звернення або вітання ± ім'я, наприклад, «Heу, Jack!» [1]. Звернення в американському спілкуванні виконує в основному формальну функцію вступу в контакт для обміну інформацією. Якщо співрозмовники знайомі один з одним, вітання може бути більш поширеним, хоча і недовгим: після початкового обміну стандартними формулами, як правило, виникає запитання *How are you? / How is it going? / ін.* у відповідь на які очікується формальна, без деталей, відповідь: *Fine / Not bad, thanks / Thank you* і «дзеркальне» питання типу *And how are you? / And yourself?* з відповідною відповіддю. При цьому обмін репліками відбувається в достатньо швидкому темпі, детальних відповідей на поставлені запитання на цьому етапі комунікації не передбачається і не очікується.

В американському спілкуванні порада як засіб встановлення контакту не є ефективною, використання подібної форми звернення часто веде до ухилення від контакту; у східноєвропейській культурі спілкування порада є досить поширеним і ефективним засобом встановлення контакту. Засіб вираження радості від зустрічі («Як ми раді Вас бачити!») для американського спілкування – поширений штамп, коли ж у більшості європейських культур подібні фрази вказують на особливе (тепле) відношення до співрозмовника [2]. Також варто зазначити, що комплімент у даній культурі також використовується як засіб встановлення контакту, коли у нас він використовується не часто і не є ефективним засобом.

Звернення в американській комунікативній культурі носить досить демократичний характер.

Американці не зловживають підкресленням відмінностей у соціальному становищі. Багато з них вважають за краще не робити ніякої різниці між собою і іншими людьми лише через різницю у віці або службовому становищі, інакше вони відчують себе недостатньо впевнено. Велика кількість американців вважають такі звернення, як: містер, місіс або міс занадто застарілими і формальними. Від людей різних вікових та соціальних груп можна почути їх побажання щодо того, аби їх називали лише використовуючи перше ім'я, наприклад, «You can call me John». Такі практики відносно часто можна також зустріти у школах та вищих навчальних закладах. До лікаря або ветеринара звертаються Doctor + прізвище, аналогічно прийнято згадувати про них в розмові. До судді або про нього вживають форму Judge + прізвище. У залі суду прийнято звернення Your Honor. До медсестри або про неї – Nurse + прізвище. При зверненні по телефону зазвичай використовується Mr. + Ім'я + прізвище, Ms. + Ім'я + прізвище. У ресторані можна почути Waiter/Waitress. Але це вважається неввічливими, краще просто сказати Excuse me. До дитини від 2 до 12 можна ласкаво звернутися son/sonny (в основному це роблять літні люди); little boy/girl; honey /sweetie/dear. Kid звучить нейтрально або більш різко. Dear використовується в спілкуванні дорослих між собою. У школі до учня звертаються по імені. Mr./Ms. + Прізвище використовується лише при негативній поведінці.

Важливою особливістю є також те, що американці вважають за необхідне ввічливо відноситися та розповідати про людей і місця, які вони відвідують в якості гостей або туристів. Якщо їм щось не подобається, вони вважають за краще не говорити нічого, натомість у деяких культурах вважається нормою сказати: «Ні, це не так» або «Я думаю, ти не правий» навіть в тих випадках, коли співрозмовники не знають один одного. Коли ж американець хоче виправити когось, він, перш ніж не погодитися, починає зі «м'яких» виразів типу «Так, але ...», «Я думаю ...», «Насправді ...». Наприклад: «Я думаю, Ви може бути не праві», наголошуючи на слові «може», а не на слові «Ви» [1].

Загалом, стандартне спілкування в американській комунікативній культурі це переважно обмін короткими емоційними фразами, без розгортання, поглиблення думки, а також без прямих образ співрозмовника.

Література:

1. Балдвин А. О сходстве и различии менталитета и поведения российских и американских студентов / А. Балдвин // – ВыпА М. – 2000. – 368-387.
2. Стернина И.А., Стернина М.А. Американское коммуникативное поведение / И.В. Стернина, М.А. Стернина // – Воронеж: ВГУ-МИОН. – 2001. – 224 с.

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

*Кільдішова А.О.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Важливою умовою для вдалої міжкультурної комунікації авжеж є володіння мовою вашого співрозмовника. Але навіть спроможність гарно вести діалог на мові співрозмовника не забезпечує повне взаєморозуміння. Цього можна досягти тільки засвоївши науку невербального спілкування. В цій «німій» мові важливо все – міміка, жести, пози, рухи тіла, використання простору і інші знаки, роль яких не можна недооцінювати. За даними дослідників, за допомогою слів передається лише 40% інформації, решта - несловесними засобами; при сприйнятті людини при першій зустрічі значимість його слів становить всього 7%, голосу - 38%, зовнішності - 55%. Таким чином, найважливішу роль відіграє візуальне сприйняття співрозмовника.

Знаки невербальної комунікації передають багату інформацію про співрозмовника. Одна з книг, присвячена жестам, так і називається «How to read a person like a book». Однак

той факт, що знаки невербальної комунікації є культурно специфічними, викликає складності в міжкультурному спілкуванні, може стати джерелом нерозуміння і навіть конфліктів. Як зазначає Є. Г. Крейдлін, «немає жодного виразу обличчя, пози, або положення тіла, які б мали одне і те ж значення у всіх культурах» [1].

Невербальні засоби комунікації можна розділити на кілька груп:

- кінесика - сукупність рухів тіла (найчастіше при вивченні рухів рук і обличчя), що застосовуються в процесі людського спілкування (за винятком рухів мовного апарату):

а) експресивно-виразні рухи (поза, жест, міміка, хода),

б) візуальний контакт (напрямок руху, довжина паузи, чистота контакту);

- просодика - система фонетичних засобів для інтонаційно-виразної забарвлення мови (висоти, тону, тривалості, сили звуку, наголосу, тембру голосу);

- екстралінгвістика - це включення в мову пауз, а також різного роду психофізіологічних проявів людини: плач, кашель, сміх, зітхання, шепіт і т.п. ;

- такесика - невербальне спілкування людей за допомогою дотиків (поплескування, рукостискань, поцілунків, ударів і т.п.);

- проксемика - включає просторові умови спілкування - розташування співрозмовників в момент їх контакту (орієнтація, дистанція)

Якщо ми розглянемо особливості невербальної комунікативної поведінки англійців то виділимо основні характерні риси:

- значна просторова дистанція;

- дбайливе ставлення до непорушності особистого простору кожного з учасників комунікативного акту, його автономії, неприпустимість його порушення;

- практично повна відсутність тактильної комунікації;

- обмежене і стримане використання міміки і жестів;

- стриманість у прояві емоцій;

- соціальна усміхненість.

Комунікативні правила, які можна порекомендувати тим, хто при спілкуванні з англійцями хоче більшою мірою відповідати їх стилю комунікації, такі:

- Тримайте дистанцію: не наближайтесь близько до співрозмовника.

- Будьте уважні не тільки до тих, хто знаходиться в безпосередній близькості, але і далі.

- Будьте стримані в поведінці.

- Обмежуйте жестикуляцію.

- Уникайте тактильних контактів.

- Контролюйте емоції.

- Не перебивайте співрозмовника.

- Демонструйте гарний настрій - посміхайтесь!

Отже, якщо ви спілкуєтесь з представником англійської культури то слід пам'ятати про домінуючі характеристики їх невербальної поведінки – дистантність і стриманість. Це необхідно для того, щоб не порушувати особисті межі співрозмовника.

Таким чином, комунікативна поведінка - такий же важливий аспект навчання мови, як і інші. Не знаючи відмінностей невербального спілкування різних народів, можна потрапити в незручну ситуацію, образивши представника іншої культури. Вживаючи жести, прийняті тільки в своїй культурі, ви можете, по-перше, відволікати свого співрозмовника-іноземця при спілкуванні, по-друге, вас можуть просто не зрозуміти або зрозуміти абсолютно неправильно.

Література:

1. Крейдлин Г.Е. Невербальная семиотика: Язык тела и естественный язык - М.: НЛЮ, 2002. — 581 с.

2. Э. Майол, Д. Милстед, Эти странные англичане, Москва 1999

3. Стернин И.А., Ларина Т.В., Стернина М.А. - Очерк английского коммуникативного поведения, - Воронеж 2003, с.25

ЗАСОБИ НЕВЕРБАЛЬНОГО ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КРАЇНАХ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕТУ

*Альона Козуб
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Вивчення різних видів комунікації доводить, що успіх чи невдача комунікації залежить від засобів та способів передачі інформації. Намагаючись якомога повніше дослідити усі аспекти міжкультурної комунікації, не можна оминати такої важливої деталі як невербальна складова. В свою чергу це викликало потребу в усебічному аналізі міжкультурної комунікації. З огляду на це, пріоритетне місце серед досліджень проблем комунікації займає аналіз невербальної поведінки людини, як невід'ємного компонента процесу спілкування.

Невербальна комунікація визначається як спосіб передачі інформації за допомогою жестів (мови жестів), міміки, рухів тіла й деяких інших засобів, за виключенням мовних. І хоча мовні канали зв'язку мають пріоритетне значення, ні в якому разі не можна ігнорувати невербальні засоби [3, 17].

Невербальна комунікація у різних народів має свої специфічні характеристики. Як показує досвід, всього лише один необачний або незрозумілий жест може стати причиною виникнення конфліктів або непорозуміння між об'єктами комунікації. Тому на сучасному етапі, питання вивчення невербальних засобів спілкування є, безумовно, актуальним.

Невербальні повідомлення мають певні особливості. Як правило, вони неструктуровані, їх неможливо розкласти на окремі складники, оскільки вони є виявом темпераменту людини, її емоційного стану, самооцінки, соціальних статусів, належності до певної групи, субкультури тощо. Це також лексеми структури, пов'язані з умовами спілкування, які декодуються у межах конкретного контексту і ситуації. Невербальні повідомлення є неінтенціональні, спонтанні, більшою мірою вроджені, ніж набуті; як правило, засвоюються кожним носієм певної культури шляхом спостережень, копіювання невербальної поведінки інших людей; експлікуються під домінантним впливом правої півкулі головного мозку [2, 59].

Науковими дослідженнями доведено, що саме за рахунок невербальних засобів спілкування відбувається від 40 до 80 % комунікації. Причому 55% повідомлень сприймається через вираз обличчя, позу, жести, а 38% – через інтонацію та модуляцію голосу [4, 225].

Доведено, що їх кількість і інтенсивність національно обумовлена. Так, наприклад, впродовж годинної розмови мексиканець жестикулює в середньому 180 разів, італієць – 120, француз – 80, фін – тільки 1 раз. Практично не жестикулюють представники Сходу та мусульманського світу, оскільки стримана поведінка засвідчує гідність людини [1, 76].

Аналізуючи засоби невербального спілкування, ми вирішили зупинитись на традиціях спілкування країн американського континенту і дійшли до висновку, що найбільш поширеними є жести як виражальні рухи частин тіла. Так, наприклад, В Америці, Англії, Австралії та Новій Зеландії піднятий вгору великий палець має три значення. Зазвичай він використовується при голосуванні на дорозі, в спробах «спіймати» попутну машину. Друге значення – «все в порядку», а коли великий палець різко викидається вгору, це стає образливим знаком, що означає нецензурну лайку. Коли рахують американці і англійці, вказівний палець означає «1», а середній – «2»; в такому випадку великий палець представляє цифру «5». Якщо зустрічаються два американці, які знають один одного, то у них спостерігається такий момент вітання, як «спалах брів»; цей рух є ніби сигналом наблизитися один до одного, а не просто подивитися і пройти повз [3, 267].

Підняті вказівні пальці біля голови в Бразилії та інших країнах Південної Америки цей жест означає, що людина, що демонструє його, хоче вступити в сексуальні стосунки. Жест – рука в формі човника у Мексиці – заклик заплатити за інформацію: «Нічого тобі не скажу безкоштовно». В Іспанії, Мексиці та Колумбії, щоб висловити захоплення, затискають двома пальцями мочку вуха. Цей жест зазвичай використовується для похвали господині за смачну їжу. Для вираження крайнього ступеня захоплення бразильці можуть навіть закинути руку за голову і дотягнутися до протилежного вуха [3, 270].

V-подібний знак пальцями повсюдно використовується в Сполучених Штатах зі значенням «перемога», і в цьому значенні був підхоплений також і деякими іншими культурами. Однак в таких країнах, як Великобританія і Австралія він несе в собі образливий характер. Під час Другої світової війни Уїнстон Черчілль використовував знак «V» дійсно для позначення перемоги, однак для цього значення рука має бути повернута тильною стороною до тих, хто говорить. Однак якщо рука при цьому жесті повернена долонею до того, хто говорить, то цей знак набуває образливого значення – «заткнися». Проте більшості країн негативне значення цього знака невідоме [3, 270].

Таким чином, аналіз засобів невербального вираження національних особливостей в процесі міжкультурної комунікації дозволяє зробити висновок, що невербальні явища є вагомим елементом загальної моделі людської поведінки і важливі для розуміння загального характеру впливу культури на процес спілкування. Цей аспект є перспективним напрямком подальших досліджень у рамках сучасної лінгвістичної науки.

Література:

1. Барташева Г.І. Автономне функціонування невербальних компонентів у комунікативній ситуації домінування / Г.І. Барташева // Вісник ХНУ. – 2012. – № 11. – С. 72–78.
2. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации. – К.: Астрейя, 1997. – 309.
3. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. – К.: «Освіта України», 2014. – 289 с.
4. Остапчук Н. Використання невербальних засобів комунікації у особистісному спілкуванні педагога з учнями / Остапчук Н. // Психологічно-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – № 37. – С. 221–228

ОБРАЗНИЙ СКЛАДНИК КОНЦЕПТУ *CURIOSITY*

*Котюжанська І.А.
251, ФІМ
УДПУ імені Павла Тичини*

Наразі у сучасній науці зростає інтерес дослідників до вивчення когнітивних явищ. Метод когнітивного моделювання виступає одним із найбільш ефективних способів дослідження об'єктів, які не можна безпосередньо спостерігати, наприклад, емоційних станів.

Матеріалізацію ментальної сутності концепту *CURIOSITY* можна об'єднати в такі метафоричні моделі:

1. Фізіологічна метафорична модель.

Емоційний стан *CURIOSITY* в уявленні носіїв англійської мови часто уподібнюється до відчуттів тіла, тобто «бажання знати» порівнюється з потребою тіла в їжі й питті, а недостатній обсяг знань – із муками тіла. До складу цієї метафоричної моделі входять метафори *CURIOSITY IS HUNGER*, *CURIOSITY IS THIRST*, *CURIOSITY IS MUSCLE*, *CURIOSITY IS STIMULUS* і *CURIOSITY IS BREATH*.

Метафорична модель *CURIOSITY IS HUNGER* виділяється за аналогією з потребами людини як біологічної істоти. Цікавість / допитливість концептуалізується у свідомості індивіда як голод, який потрібно задовольнити: «*Women are hungry for that kind of information Elizabeth*». Про наявність метафоричної моделі *CURIOSITY IS THIRST* свідчить образ спраги, до якого уподібнюються цікавість і допитливість: «*Curiosity is the thirst of the soul; it inflames and torments us, and makes us taste everything with joy, however otherwise insipid, by which it may be quenched*». *CURIOSITY IS MUSCLE* метафорично концептуалізується як м'яз, оскільки зниження інтенсивності цікавості / допитливості асоціюється з послабленням м'яза, а підвищення – з його напруженням: «*I wondered about the things that keep us from practicing curiosity, from being curious: Habits. Conformity. Thinking we already know. Fear. In the end, people either continue to be curious or they give up their curiosity. They let their curiosity muscle get weak*» [1].

У змісті концепту *CURIOSITY* знаходиться тілесна метафора із соматизмами *nose u mouth*, наприклад: «*That was the age of the league table. Of picky parents nosing their way through The Times Educational Supplement, summing up schools in letters and numbers and inspectors' reports*» [1].

2. Структурна метафорична модель.

Включає такі метафори: *CURIOSITY IS A TOOL*, *CURIOSITY IS A MECHANISM* і *CURIOSITY IS A GIFT*.

Існування концептуальної метафоричної моделі *CURIOSITY IS A TOOL* в англійській мовній свідомості підтверджує вживання лексичних одиниць *a tool, a key, a wick, to keep, to dissect* і словосполучення *to strip down*.

Метафоричну модель *CURIOSITY IS A MECHANISM* реалізують такі лексичні засоби, як *the curiosity hot button*. До метафори *CURIOSITY IS A GIFT* можна віднести уподібнення цікавості / допитливості до божественного подарунка всьому людству: «*Never lose a holy curiosity*» [3].

3. Онтологічні метафори «категоризують абстрактні поняття шляхом окреслення меж у просторі». Онтологічна модель концепту *CURIOSITY* представлена такими метафорами: *CURIOSITY IS A LIVING CREATURE*, *CURIOSITY IS FIRE*, *CURIOSITY IS LIGHT* і *CURIOSITY IS SILENCE*.

У концептуальній метафорі *CURIOSITY IS A LIVING CREATURE* цікавість / допитливість розуміється як істота, до неї входять описи поведінки, яка має ознаки «активність» і «оживлення». Вона вербалізується такими лексичними засобами: *to be devoured by curiosity, insatiable curiosity, to instill curiosity in the mind, alert / alive curiosity*: «*Kramenin was devoured by curiosity. «Will your business take long to state?»*» [2].

Концептуальна метафора *CURIOSITY IS FIRE* лексикалізується такими мовними засобами: *to burn with curiosity, to pour fuel on the fire of curiosity*. Висока інтенсивність бажання знати метафорично концептуалізується через вогонь, полум'я: «*Oh! Certainly*», said Elizabeth, though *burning with curiosity*; «*we will ask you no questions*» [3]. Бажання знати, як і світло, створює найбільш сприятливі умови для життя: «*The light of curiosity can puncture the abyss of ignorance*».

Отже, аналіз фактологічного матеріалу показав, що емоційний стан цікавості / допитливості може концептуалізуватися через низку когнітивних метафоричних моделей, які відображають різні аспекти ментального досвіду людини. Характер метафоричних образів виявляє ступінь значимості емоції цікавості / допитливості для англійської мовної свідомості.

Література:

1. Blake T. S. Curiosity Is Like a Muscle. – [Electronic resource]. – URL : <http://susantblake.com/curiosity-is-like-a-muscle/>

2. Christie P. The Secret Adversary. – [Electronic resource]. – URL : http://www.online-literature.com/agatha_christie/secret_adversary/1/
3. Creating Metaphors and Similes. – [Electronic resource]. – URL : <http://superconsciousLblogspot.com/2008/01/creating-metaphors-and-similes.html>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРЕДСТАВНИКІВ БРАЗИЛЬСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

*Кошкіна М. С.
ЛА-371 мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Зі вступом економіки України в міжнародний «ринковий простір» збільшилась і кількість ділових контактів з іноземними партнерами, які передбачають насамперед особисті контакти. Значні перспективи відкриває реалізація співробітництва України з Бразилією у галузі торговельно-економічних відносин, культурно-гуманітарної співпраці, наукового та освітнього співробітництва. Ділове спілкування може бути повноцінним лише за наявності знань основних правил, етичних норм і традицій ділових стосунків, а також врахування особливостей комунікативної поведінки представників різних лінгвокультур.

Часто в умовах ведення міжнародного бізнесу сторони впевнені в прийнятності власного національного стилю поведінки і дотримуються його, не враховуючи, що культурний «базис» партнера зовсім інший [2, 339].

Щоб уникнути «міжкультурних» проблем, бажано приділяти увагу особливостям різних комунікативних категорій комунікативної поведінки, які також характеризують міжкультурні стилі комунікації. До таких категорій відноситься говоріння, комунікативна етика, комунікативна оцінка, комунікативна відповідальність та комунікативна емоційність. [1, 251].

Особливістю бразильської дипломатії є глобалізм у підході до міжнародної проблематики, що впливає з прагнення Бразилії, спираючись на своє стратегічне положення, природний, промислово-технологічний і людський потенціал, посісти місце однієї з провідних країн світу.

Бразильському діловому етикету притаманні такі риси, як твердість і послідовність у відстоюванні своїх позицій, чіткість і лаконічність у їхньому викладі, старанність у підготовці документів, вміння йти на розумні компроміси.

Латиноамериканці ведуть переговори не поспішаючи, завзято, ідуть на практичні пропозиції, а якщо є фінансові проблеми, матеріальні витрати, то діють обережно [3].

Ділову зустріч краще планувати заздалегідь – хоча б за тиждень – і на першу половину дня (10.00 – 12.00), інакше вона може перейти в діловий ланч, за яким ділові питання обговорюватися не будуть. До питань бізнесу можна буде перейти тільки після кави. У Бразилії ніхто нікуди не поспішає. Хоча, якщо бразильці можуть спокійно запізнитися на годину, то від іноземців очікують пунктуальності. Цю пунктуальність бразильці вважають проявом ввічливості.

Під час переговорів питання обговорюються одночасно та паралельно, а не послідовно, як прийнято, наприклад, у американців чи німців. В Бразилії прийнято та потрібно торгуватися. Не рекомендується змінювати свою команду переговорників, тому що бразильці більше цінують людину, ніж фірму. Стиль керівництва в Бразилії досить вільний, тому ділова бесіда може перериватися телефонними дзвінками або співробітниками, що заходять до приміщення. Бразильці досить імпульсивні, тому не потрібно дивуватися великій кількості фізичних контактів з бразильської сторони [4].

Укладаючи двосторонні угоди, представники цієї країни ретельно перевіряють їхню відповідність внутрішньому законодавству. Бесіди ведуть звичайно один на один, записів бесід (принаймні, у вашій присутності) не роблять. Деякі латиноамериканці не завжди точні, тому бажано угоду тримати під контролем.

Латиноамериканці експансивні, дружні, яскраво виявляють свої симпатії, не люблять довгих і порожніх бесід, воліють давати й отримувати точні відповіді, не люблять вислуховувати інструкції, надають перевагу живій, людській мові. Вони відвертіші, ніж, скажімо, західно-європейці.[3].

Процес представлення та привітання може бути досить бурливим, з енергійним рукостисканням, а з розвитком дружніх відносин може виражатися також в обіймах. Жінки часто при привітанні цілують одна одну в щічку. В деяких районах жінка цілує в щоку двічі, якщо ви одружені, або тричі – якщо ні. Такий додатковий поцілунок – на сімейне щастя. Обмін візитними картками відбувається за загальноприйнятною схемою. За правилами бразильського етикету рукостисканням прийнято обмінюватися після завершення ділової зустрічі з усіма присутніми.

У бразильців багато імен. Якщо на візитній картці партнера написано: Лукас Жильберто Сільва Ріккардо, то звертатися потрібно – сеньйор Ріккардо. Якщо відомо звання, то до людини слід звертатися за званням та прізвищем. Наприклад, «професор Ріккардо», однак деякі бразильці представляються, використовуючи звання та ім'я: «доктор Лукас». У діловій сфері бразильці надають перевагу консервативному стилю, тому темний костюм є обов'язковим на зустрічі з діловими партнерами та представниками влади. Жінкам краще не використовувати поєднання жовтого та зеленого, тому що це кольори бразильського прапора. Краще використовувати нейтральну гаму. Вручення ділових подарунків необов'язково на першій зустрічі, краще замовити хороший обід або вечерю. Подарунки дарують по завершенню формальної частини переговорів. Під час вибору подарунка краще уникати малинового та чорного кольору – це кольори трауру, ножів – це символ розриву дружби, носових платків – знак смутку [4].

Говорячи про стиль ведення переговорів, то Бразилії притаманний стиль, який будується за принципом «виграш – програш». Вважається, що чим більше домагається одна сторона, тим більше повинна поступитися інша. Будь-які поступки компенсуються тільки за рахунок одержання іншої вигоди. Для виправдання своєї вимоги посилаються на об'єктивні причини. У процесі переговорів можуть використовуватися різноманітні тактичні дії: тиск на партнера, драматичні прийоми, затягування переговорів, неоголошений порядок денний, передчасний вихід з переговорів, виведення партнера з рівноваги тощо [2, 340].

Щодо мови жестів, то бразильці спілкуються на дуже близькій відстані. Вони можуть торкатися до руки або плеча під час бесіди.

Знак «ОК» для бразильців неприйнятний, він вважається непристойним.

Шкрябання пальцями під підборіддям означає відсутність відповіді на поставлене питання [4].

Враховуючи вище зазначені особливості та специфіку комунікативної поведінки представників бразильської лінгвокультури, можна створити атмосферу ділових відносин, яка сприятиме відкритості та вільному обміну інформацією між партнерами, орієнтуватиме на повагу один до одного, взаємодопомогу, розуміння потреб, труднощів і прагнень кожної сторони. І насамкінець потрібно зазначити, що де б не був співрозмовник, він повинен завжди бути гідним представником своєї країни [2, 340-344].

Література:

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
2. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. — 357 с.
3. http://www.big-lib.com/book/40_Dilovii_etiket_y_mijnarodnomy_biznesi/4317_Rozdil_9_EVROPEISKA_KYLT_YRA_BIZNESY
4. <https://studfiles.net/preview/2452577>

СТАНДАРТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У США

Лазарьонк А.О.

ЛА-71мп

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Американці щиро вірять в те, що вони знають себе достатньо добре. Хоча їм може і бракувати тих енциклопедичних знань, якими так славляться європейці, проте, американці вважають себе хорошими знавцями своєї власної історії і свого національного характеру, домінуючими рисами якого вони вважають працьовитість і патріотизм.

Повертаємось в минуле, в пошуках тих факторів, які в кінцевому підсумку визначили нинішній світогляд американців, багато з них приділяють величезну увагу тому, як на них вплинула Велика Економічна Депресія. Вони вважають, що саме тоді вони вперше змогли на власні очі переконатися в значенні регулюючого впливу з боку держави в період економічного спаду. Свій внесок у формування національного характеру зробив і післявоєнний період, в який, на думку американців, вони перетворилися в трудоголівів, які проводять на робочому місці більшу частину свого життя, часом навіть забуваючи про власних дітей. [1, с. 92]

Говорячи про патріотизм, слід зауважити, що для американців є характерним відкрите словесне вираження патріотизму. Їхнє відношення до батьківщини набагато більш особистісне і емоційніше, ніж у британців. Американці називають батьківщину *she* [вона], тобто уособлюють її: *Where America was and where she is now* [Де Америка була і де вона зараз]. Саме в американських текстах можна зустріти *mother country* [батьківщина-мати], також вони іноді говорять *our country* [наша країна].

Більш емоційне ставлення до своєї прекрасної батьківщини проявляється в перифразах *America the beautiful* [Америка-красуня] – а не *beautiful America* [красива Америка], а *America the beautiful* [Америка-красуня] - тобто більш урочисте найменування країни, котре асоціюється з титулами царів: *Nicholas the Second* [Микола Другий] - *America the Beautiful* [Америка Красива]. Через уособлення країни досягається ефект більш особистого ставлення до неї.

Варто згадати відомий всім девіз американців *Proud to be American* [Пишаюся тим, що я американець]. За своїми масштабами кампанія «*Proud to be American*» вельми вражаюча: від листівок-сувенірів-майок-футболіток з цим написом до серії книг з такою ж назвою, де перераховуються всі досягнення США - від дійсних і великих до дрібних і смішних.

Іноді трапляються і курйози у зв'язку з агітацією американців за суперлояльність і супервірність своїй країні: *всесвітньо знаменитий Made in USA* [Зроблено в США] стало замінюватися помпезним *Crafted with pride in USA* [З гордістю виготовлено в США] [3, с. 201].

Ще однією рисою американського національного характеру і поведінки є культ святинь і символів, одним з яких є непереборна, майже маніакальна любов до свободи. Американці усвідомлюють унікальність своєї ситуації, що полягає у відсутності звичайних уз, що пов'язують народ зі своєю країною. А отже ці узи треба негайно замінити якимись новими ідеями - мрією про свободу, рівність, демократію, про майбутній американський рай на землі: «*We are tied to our country in a unique way - we are not the French or the Italians or anyone else held together by geography, ancestry and common culture; we are tied to the abstracts of freedom and opportunity and the themes expressed in the constitution and the Bill of Rights - and if we cease to believe these things, what's the point of being an American?*» [Speech by Richard Dreyfuss] [3, с. 208]

Американці відрізняються своєю ввічливістю та уважністю. Підкреслено ввічливе звертання до адресата, форма особисто ввічливого прохання - ці прийоми дуже поширені в США. Дослідження закликів зі словом please [будь ласка] або без нього показало, що всі види інформації (і попередження, і інструкції, і заборони) можуть мати форму ввічливого прохання, підкресленого словом please. Особливо це прийнято в тих випадках, коли людей закликають відмовитися від своїх благ заради інших людей. наприклад:

Please, give up this seat if an elderly or handicapped person needs it [Будь ласка, поступайтеся місцем літнім людям або інвалідам];

Please, offer this seat to an elderly or disabled passenger [Будь ласка, поступіться місцем літній або хворій людині];

Will not you please give this seat to the elderly or handicapped. Please exit through back door [Поступіться, будь ласка, це місце для літніх людей або інвалідів. Виходьте, будь ласка, через задні двері];

Please, take all your litter away with you [Будь ласка, не залишайте після себе сміття];

Please, remember to take all your belongings with you when you leave the train [Виходячи з поїзда, будь ласка, не залишайте свої речі];

Please, keep clear the gate [Будь ласка, не закривайте двері].

Ввічливе прохання може мати і ще більш вишукано-хитру форму:

Thank you for not smoking [Дякую, що ви не палите]. [3, с. 159]

Також серед домінантних рис американського характеру можна виділити незалежність, винахідливість, практичність, законслухняність, пріоритет ділових відносин над особистими.

Як правило, домінантні риси національного характеру викликають виникнення стереотипів у представників.

Судячи з проведеного анкетування, результати якого викладені в монографії «Очерк американского коммуникативного поведения» [Під ред. І.А.Стерніна і М.А.Стерніной. Воронеж: Изд-во ВДУ, 2001.], студенти воронезьких вузів уявляють собі американців наступним чином: високий, 35-40 років, спортивної статури, зі світлим волоссям, з блакитними очима, одягнений в зручний вільний одяг (джинси, футболка, кросівки і бейсболка), жує жуйку, посміхається, без комплексів, життєрадісний, незалежний, прагматичний. [2, с.37].

Ми здійснили розгляд особливостей комунікативної поведінки американців через призму міжкультурної комунікації з особливою увагою до мови як головного засобу спілкування. Мова - дзеркало культури, в ньому відбивається не тільки реальний світ, що оточує людину, не тільки реальні умови його життя, але і суспільна самосвідомість народу, його менталітет, національний характер, спосіб життя, традиції, звичаї, мораль, система цінностей, світобачення. Кожна мова не тільки відображає, а й формує національний характер. Інакше кажучи, якщо мова формує представника народу - носія мови, причому формує його як особистість, то він повинен грати таку ж конструктивну роль і в формуванні національного характеру.

Література:

1. Аверинцев С. С. Попытки объясниться: Беседы о культуре / С. С. Аверинцев. – М., 1998.
2. Стернина И. А. Очерк американского коммуникативного поведения / И. А. Стернина, М. А. Стернина. – Воронеж: ВГУ, 2001.
3. Терминасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Терминасова. – М.: Слово, 2000.

ДОМІНАНТНІ РИСИ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ РІЗНОВИДІВ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

*Лазуренко Дарина
ЛА-71мп
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сьогоднішній день, дослідження комунікативної поведінки викликає великий інтерес з боку вітчизняних і зарубіжних вчених, адже комунікативна поведінка різних народів є одним з важливих ключових понять в нашому сучасному світі. Необхідність висвітлення домінантних рис різної комунікативної поведінки диктується сучасними умовами глобалізації в світі та тісними міжкультурними контактами. На сьогодні існує безліч фактів прояву специфіки спілкування того чи іншого народу, отож є актуальним встановлення та визначення домінантних рис тієї чи іншої культури. Знання домінантних рис комунікативної поведінки допомагає досягти адекватного взаєморозуміння учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур. Сучасне суспільство, яке розвивається вражаючими масштабами у сфері новітніх технологій дає нам безпрецедентні можливості для міжкультурного спілкування, провідними принципами якого є знання, розуміння та усвідомлення особливостей комунікативної поведінки представників інших культур та їх впливу на комунікацію. На часі сформовано наукове уявлення про комунікативну поведінку як компонент національної поведінки певної лінгвокультурної спільноти. Багато дослідників вважають, що комунікативна поведінка-це сукупність мовних та позамовних дій, здійснених комунікантами в межах комунікативного акту з метою досягнення комунікативної мети.

Описуючи комунікативну поведінку, І.А. Стернін виділяє 5 домінантних рис: це опис національного характеру, домінантні особливості спілкування народу, вербальне комунікативне спілкування, невербальне комунікативне спілкування, національний соціальний символізм [1; 2].

В українській та американській комунікативній поведінці спостерігається схожість та відмінність домінантних рис, тому що кожна країна має власний стиль спілкування, який сформувався на лінгвокультурних засадах.

Отже, українця від американця можна відрізнити за такими особливостями, а саме: у спілкуванні американці досить відкриті, їм не подобається підкреслена формальність.

Вони тактовні та демократичні, хоча для них домінантною характерною рисою є діловитість та правдивість у спілкуванні. Українці є товариськими людьми, в яких переважають також демократичні настрої та щирість у своєму спілкуванні.

Український народ є більш відкритим у спілкуванні з незнайомими людьми і вони готові поговорити про свої особисті інтереси, а от американці ставляться до цього більш скептично і вони цінують таку домінантну рису як приватність та неприйнятність повідомлення особистої інформації незнайомим людям. Українцям притаманна широка тематика у спілкуванні, в американців присутньою є тематична обмеженість в спілкуванні, малоінформованість з питань, які не входять до сфери особистісних інтересів. Також, можна зазначити, що однієї з домінантних рис комунікативної поведінки українців є підвищена можливість емоційної реакції на репліку співрозмовника, в той час як американці мають схильність до обговорення власних успіхів та досягнень, а також недопустимість емоційної реакції на репліку співрозмовника. Для українця не менш характерною є також така домінантна ознака як комунікативний тиск, тобто можливість зауважень щодо поведінки адресата, в американців така ж ознака відсутня, їм притаманно уникання нав'язування власної думки та зауважень адресату. Українець може відразу перервати комунікативний акт, або перебити співрозмовника, американець намагається ж плавно виходити з спілкування і небажає отак відразу перебивати співрозмовника. Українцям подобається заводити комунікативний акт спілкуючись про інших людей, в американців така поведінка відсутня.

Отже, зіставляючи домінантні риси комунікативної поведінки українців та американців, можна з точністю сказати, що існують схожі і відмінні риси, це пояснюється багатьма різними міжкультурними факторами. Ця тема є дуже актуальна для сучасного суспільства і дає нам можливість для подальшого дослідження розкривати ще більше характерних домінантних рис кожного з цих народів.

Список використаної літератури:

- 1.Стернин И. А. Коммуникативное поведение и национальная культура/ И. А. Стернин // Весник ВГУ. Серия: Гуманитарные науки.– Воронеж,1996.–Вып.2.–С.45-64.
- 2.Стернин И.А. Проблема описания гендерного стереотипа коммуникативного поведения/ И.А. Стернин // материалы III междунар. конф.[«Гендер:Язык,Культура, Коммуникация»].– М. : МГЛУ,2003.–С.106-109.

БАР'ЄРИ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СПОСОБИ ЇХ УНИКНЕННЯ

*Лапта В. Ю.
ЛА-371мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

За умов сучасної глобалізації світу перед фахівцями різних галузей відкривається багато можливостей та перспектив. Обмін професійним досвідом або ж спілкування представників різних культур на буденні теми є важливим комунікативним процесом, в якому навіть непереврене знання мови може звестись нанівець, якщо не враховувати особливості культури учасників комунікації.

За ФС. Бацевичем «міжкультурна комунікація» – це процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило послуговуються різними ідентичними мовами, відчують лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [1, с. 9].

Традиційно виділяють наступні види комунікативних бар'єрів, які виникають в процесі міжкультурної взаємодії:

- мовний бар'єр (погане володіння мовними рівнями: фонетичним, лексичним, граматичним; в цьому випадку інколи з'являється страх, що комунікативне повідомлення не буде розтлумачено);
- бар'єри в невербальній комунікації (надмірна жестикуляція без врахування трактування жестів в іншій культурі може призвести навіть до конфліктних ситуацій);
- стереотипи (схильність негативно оцінювати представників різних культур через призму стандартів власної);
- відмінності в культурних цінностях (нерозуміння традицій, звичаїв та культурних цінностей є найпоширенішою проблемою в міжкультурній комунікації, оскільки зазвичай студенти в процесі опанування мовою не приділяють достатньої уваги саме цьому аспекту, що згодом може призвести до небажаних ситуацій) [2].

Для підвищення ефективності комунікації ці бар'єри необхідно долати. Щодо мовного бар'єру, єдиний метод – це опанування мовою на рівні достатньому для безпроблемного спілкування із представниками іншої культури.

Щоб уникнути казусів в процесі невербальної комунікації для людини, яка не дуже знайома із системою жестів іноземної культури, на початковому етапі треба спробувати не жестикулювати активно, інакше певні жести можуть бути неправильно інтерпретованими.

Щодо подолання бар'єру стереотипів – це досить індивідуальне питання. В цьому випадку багато чого залежить від людини та її вміння відкриватись новій інформації.

Культурний бар'єр деякою мірою включає в себе всі вищезгадані потенціальні проблеми комунікації, тому навчатись долати його необхідно з перших днів вивчення мови. Людина, яка вивчає мову може зануритись у культури тієї країни; наприклад, перегляд фільмів іноземною мовою та слідкування за різними комунікативними ситуаціями носіїв мови, вивчення історії та культури країни тощо.

Оскільки міжкультурна комунікація відіграє неабияку роль в сучасному житті, не можна нехтувати вивченням цього аспекту. Правильна стратегія поведінки та знання деталей в процесі спілкування може зробити його не тільки ефективним, але й комфортним для обох учасників.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 205 с.
2. Садохин А.П. Межкультурные барьеры и пути их преодоления в процессе коммуникации // Обсерватория культуры: Журнал - обозрение, 2008. - № 2. - С.26 - 32.

МОВНІ РЕАЛІЇ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО–КУЛЬТУРНОЇ СВОЄРІДНОСТІ В СИСТЕМІ ОСВІТИ США

Лебедь Ю.О.

МАН-1, факультет іноземних мов

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Нагач М.В.

Між мовою і культурою існує взаємозалежний зв'язок, тому багатство і цілісність національної культури забезпечує структурну повноту і багатство мови. І навпаки: високорозвинена мова дає можливість творити цілісну, всеохоплюючу культуру. Мова нації пов'язує культуру етносу в один безперервний процес від минулого через сучасне до майбутнього. Як відомо, культура визначає змісту знакової системи мови, і у семантиці мови відображаються загальні, універсальні компоненти загальнолюдської культури і своєрідність культури конкретного народу. В наш час пильна увага приділяється питанню співвідношення і взаємозв'язку мови та культури народу, яке є об'єктом вивчення одного з провідних напрямів лінгвістичних досліджень – лінгвокультурології. Це порівняно молода філологічна дисципліна синтезуючого типу, яка розглядає мову як втілення культури. Оскільки з розвитком суспільства, техніки та науки розвивається та змінюється лексичний склад мови, дослідження та порівняння будь-якого із лексико-семантичних полів у двох та більше мовах не може відбуватись без лінгвокультурології. У мові відображається, «вербалізується», «схоплюється» та зберігається духовне буття суспільства, ментальна пам'ять народу, особлива форма спілкування, а також сукупність духовних та матеріальних цінностей, створених людиною. Мова – дзеркало культури, у ній відбивається не тільки оточуючий людину світ, умови її життя, але й ментальність, національний характер, стиль життя, традиції, звичаї та мораль, тощо [2, 26]. Окремий інтерес для науковців становить питання визначення особливостей передачі мовних реалій, як специфічних лінгвокультурних одиниць в контексті цієї галузі лінгвістики. Це питання отримує різний ступінь висвітлення в працях Р. П. Зорівчак, А.В. Федорова, Є. Д. Томахіна, С. Влахова та С. Флоріна.

Про реалії, як про показник колориту, а саме як про елемент національної самобутності у сучасному їх розумінні, почали говорити лише у 40-х р. ХХ ст. За визначенням Є.Д. Томахіна, реалії — це назви властивих тільки певним націям і народам предметів матеріальної культури, фактів історії, державних інститутів, імена національних і фольклорних героїв, міфологічних істот [3, 5]. С. Влахов та С. Флорин дають наступне визначення реалій: "Це слова і словосполучення, що називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального й історичного розвитку) одного народу і чужі для іншого" [1, 438]. Існує декілька класичних класифікацій реалій серед яких варто виділити класифікацію С. Влахова, С.Флоріна, яка відзначається наявністю таких складових:

- Географічні реалії;
- Етнографічні реалії: побут; праця; мистецтво й культура; етнічні об'єкти; міри й гроші.
- Суспільно-політичні реалії: адміністративно-територіальний устрій; органи й носії влади; суспільно-політичне життя; військові реалії [1].

Реалії представляють собою особливу категорію у перекладознавстві, саме вони, як національно-специфічні елементи міжмовної та міжкультурної комунікації викликають найбільші труднощі в процесі перекладу, під час якого зустрічаються дві різні культури та способи життя, національні особливості націй, різні рівні розвитку країн та традиції. Тому, умовою правильного донесення до читача своєрідності та унікальності іншого народу є володіння фоновими знаннями, до яких необхідно уважно ставитися, адже перекладач може іноді переоцінити читача, і тоді читачеві знадобиться шукати значення цієї реалії у словнику, відволікаючись від тексту. При перекладі реалії необхідно передати не лише її семантику, але й спромогтись відтворити її національне або історичне забарвлення. Існують загальноприйняті способи перекладу слів-реалій для запобігання втрати колориту: транскрипція, калькування, гіпонімічний переклад, використання функціонального аналогу, семантичний неологізм, опанування, опущення, контекстуальний та приблизний переклад [2, 45]. Вибір способу перекладу реалій залежить від характеру тексту, значущості реалії у контексті, характеру самої реалії, її місця в лексичних системах мов, їх словотворчих можливостей, літературних та мовних традицій, читача перекладу.

Головне завдання нашого дослідження полягає в тому, щоб дослідити до якого способу перекладу вдається перекладач під час перекладу реалій, що називають елементи освіти США і чи є його використання доцільним. Визначення передачі мовних реалій, базується на аналізі 25 інтернет-статей та освітніх сайтів. На підставі проведення огляду матеріалів сайтів "Голос Америки" та Бі-Бі-Сі, ми припускаємо, що переважна більшість реалій перекладаються за допомогою методу транскрипції, калькування та приблизного перекладу. Наприклад: Каппа Alpha – Каппа Альфа; credit – залік; campus – кампус; fraternity – братство; sorority – сестринство; schoolboard – шкільна рада; curriculum – навчальний план; Boy Scouts of America – бойскаути Америки; "Seven Sisters" – "Сім сестер"; board of trustees – опікунська рада; freshman – першокурсник; finals – екзамени. Важливо зазначити, що повне і адекватне розуміння культурно-специфічних одиниць вимагає від адресата володіння певним рівнем фонових знань, адже дані поняття пов'язані зі стійкими асоціаціями в свідомості американців. Як бачимо, запозичення шляхом буквального перекладу слова дозволяє відтворити реалію з максимальним збереженням семантичного змісту, однак не завжди без втрати колорита. Транслітерація, насамперед, необхідна тоді, коли важливо дотриматися лексичної стислості позначення, і разом з тим підкреслити специфічність поняття, якщо немає точного відповідника у мові перекладу.

Методологія дослідження перекладу мовних реалій знаходиться на сьогоднішній день на стадії становлення, так як праці присвячені даній проблемі – нечисленні, коло методів дослідження перекладу реалій ще не сформоване. За таких умов, дослідження реалій і шляхів їх перекладу є актуальним як в лінгвістиці так і в інших науках. Для роботи обрано метод теоретичного аналізу, який полягає у вивченні й аналізі лінгвістичної літератури та зіставний метод.

Отже, ми дійшли висновку, що у процесі перекладу реалій, які називають елементи освіти немає раз і назавжди встановлених правил, основний орієнтир – контекст, в якому вживається національно-забарвлене слово. Умовою вірної передачі реалії є її вдале введення у текст, що забезпечує її природне сприйняття читачем. Переклад – є справою творчою та індивідуальною і кожен перекладач може за допомогою своєї майстерності формувати власні шляхи донесення до читача змісту того, що більшість дослідників назвала неперекладним.

Література:

1. Влахов С.И. Непереводимое в переводе / С.И. Влахов, С.П. Флорин. — Москва: Международные отношения, 1980. — 342с.
2. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология / Манакин В.Н. — К.: Знання, 2004. — 327с.

3. Томахин Г.Д. Америка через американизмы / Томахин Г.Д. — М.: Высшая школа, 1982. — 256с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Малюк Д.С.

ФЛ-201, ГІ

Національний авіаційний університет

Сьогодні всі розвинені мови світу мають тенденцію до розширення свого словникового складу завдяки факту появи неологізмів. Наприклад, англійська мова щороку збагачується на 800 нових слів [2]. Останнім часом це пов'язано, здебільшого, з розвитком суспільних наук та Інтернету: smart mob, kiddiot, cutlernomics, adverggame. В українській мові це число в десятки разів менше (скримити, кнопкодав, чорнобров'я), проте українські лінгвісти намагаються не залишати мову поза світовими «досягненнями», тому до суто українських додають переклади англійських неологізмів.

Неологізм – це нове слово, словосполучення, фразеологічний зворот, що з'являється у мові у зв'язку з розвитком суспільного життя, культури, науки. Переклади неологізмів суттєво доповнюють лексику цільової мови, тому вони мають бути адекватні та якісні. Нижче наведені основні прийоми, якими слід послуговуватись при перекладі англійських неологізмів українською, щоб точно передати суть названого явища.

1. Транскрипція та транслітерація. Сутність прийому полягає в тому, що за допомогою українських літер передається фонетична або графічна форма англійського слова чи словосполучення [3]. Це найдієвіший спосіб відобразити особливості англійської лексики в українській мові, тому що так українець розуміє, як сприймає цей термін носій мови оригіналу, а також поглиблює свої знання англійської, адже має розуміти значення сказаного ним висловлювання. Прикладами цього прийому є : Op-Doc (opinionated documentary) – оп-док, clicktivism – кліктивізм.

2. Калькування. Цей спосіб полягає в заміні складових частин одиниці оригіналу їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Калькуванню піддаються тільки складні неологізми : sleep-teaching – навчання уві сні, hot keys – гарячі клавіші.

3. Еквівалентний переклад. Це такий спосіб перекладу неологізму, при якому в якості його еквівалента використовується вже існуюче в мові перекладу слово чи словосполучення, яке не є в ній неологізмом, але має достатньо схоже значення з вихідним словом. Прикладами є : kleptocapitalism – злочинський капіталізм, order interval – цикл замовлень, acoustic privacy – акустична приватність [1, 69].

4. Прийом, зміст якого полягає в поєднанні рис транскрипції/транслітерації та описового перекладу. Є певні лексичні одиниці, які при перекладі методом транскрипції чи транслітерації поставлять велику кількість запитань про зміст поняття, яке вони називають. В такому випадку потрібно паралельно застосовувати прийом описового перекладу. Він повністю пояснює значення неологізму засобами іншої мови, проте не здатен передати багатства та креативності мови оригіналу. Тому, оптимальним варіантом при перекладі англійського неологізму, адекватного відповідника якому немає в мові перекладу, буде застосування транскрипції/транслітерації (для ознайомлення українців з новітньою лексикою англійської мови) одночасно з описовим перекладом (для пояснення значення цієї новинки). Приклади: telebanking – телебанкінг, банківська служба, що дозволяє проводити банківські операції по телефону, kidvid – кідвід, телешоу для дітей.

До фіксування словником нова лексична одиниця проходить кілька стадій закріплення в мові. З'явившись, неологізм поширюється викладачами університетів, персоналом провідних Інтернет-компаній, працівниками засобів масової інформації. Потім він фіксується в друці. Наступна стадія – прийняття нової лексичної одиниці широкими масами носіїв мови. Потім розпочинається повсюдне використання неологізмів у суспільстві. У результаті утворюється лексична одиниця окремого структурного типу, яка входить у різні словники

неологізмів. Саме через таку довготривалу процедуру входження неологізмів до словників існують значні труднощі при перекладі їх з однієї мови на іншу.

Підсумовуючи, потрібно зауважити, що безперервний науково-технічний та суспільний розвиток забезпечує мову значною кількістю нових слів, що позначають, відповідно, нові поняття. Англійські неологізми, як будь-яке інше мовне явище, мають бути правильно перекладені українською мовою задля ознайомлення України з новинками у світовому культурному просторі. У 21 столітті жодна країна не залишається в ізоляції, постійно відбувається обмін культурними та науковими здобутками задля глобалізації та неперервного розвію конкретних сфер людської діяльності. Вищезазначені способи перекладу неологізмів (транскрипція та транслітерація, калькування, еквівалентний переклад, поєднання транс кодування з описовим перекладом) є найкоректнішими при передачі нового для мови поняття, часто навіть не зафіксованого словником.

Література:

1. Зацний Ю.А. Словник неологізмів. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український: Довідкове видання/Юрій Антонович Зацний//Нова книга. – 2008. – №1. – С.11-15, 69.
2. Зелінська Юлія Актуальні проблеми англійської неології. Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2011_2/visnuk_19.pdf
3. Драбов Наталія До питання перекладу англійських неологізмів. Режим доступу: http://drohobych.net/youngsc/AQGS/2015_13/176-%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D0%B2.pdf

РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ

*Мартищенко К.В.
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Формування світогляду людини та її розвиток як свідомої, культурної та інтелектуальної особистості відбувається впродовж всього життя і важливим етапом цього процесу є освіта, починаючи зі школи і закінчуючи університетом. Основним завданням вищої освіти є закріплення вже здобутих знань, підготовка студентів до професійної діяльності та виховання представників національної еліти.

У сучасному світі поняття "еліти" сприймається досить неоднозначно. Часто "елітою" вважають людей, які займають високі позиції у суспільстві та є заможними, до того ж, при "зарахуванні" тієї чи іншої людини до "еліти" не завжди враховується її освіченість. Проте, представники "еліти" не тільки мають високий соціальний статус, вони, перш за все, є авторитетними особистостями, які виділяються серед інших своїм інтелектуальним рівнем, моральними якостями та культурою, головною функцією яких є управління суспільством, адже переважно такі люди займають управлінські позиції в державі [1].

Вагомою умовою, що дозволяє людині стати представником "еліти", є відповідність її особистих якостей всім вищезазначеним ознакам, а для цього, насамперед, необхідно мати гідну освіту. Відповідно, завданням викладачів вищих навчальних закладів є не лише формування та підготовка висококласних фахівців різних професій, але й виховання студентів як інтелектуальних, духовних та висококультурних індивідуумів, що дозволить їм у майбутньому входити до класу "еліти" у суспільстві.

Одним із важливих етапів у процесі навчання у вищій школі є допомога студентам адаптуватися в соціальному середовищі. Тобто педагоги мають навчити своїх учнів пристосовуватися до усіх соціально-побутових умов життя, достойно долати всі труднощі на шляху, залишаючись при цьому індивідуальною особистістю [2, 225].

Вища школа є перехідним етапом для молодих людей, місце якого умовно можна визначити між школярством та дорослим життям, та який має особливу роль у житті кожного. Становлення людини як повноцінної особистості відбувається саме в період студентства, тому і важливо, щоб студент отримував якомога більше можливостей для самореалізації та досягнення своєї мети. Під час навчання студентів, університети завжди повинні спрямовуватися на їх різносторонній розвиток та створювати сприятливе середовище, яке позитивно впливає на цей процес. Особливістю формування майбутньої еліти якраз і є "наявність" у навчальному процесі таких компонентів як духовний розвиток, творча активність, соціокультурне виховання, прищеплення любові до мистецтва тощо. Все це в результаті сприяє багатогранності особистості та її високому рівню освіченості. Тому виховання майбутньої еліти обов'язково має відбуватися у безпосередньому зв'язку із розвитком духовних ціннісних орієнтацій, а також із різноманітними культурно-мистецькими подіями та можливостями для творчого саморозвитку, що формують естетичне світосприйняття у студента.

Проте, далеко не все залежить від педагогічного складу вищого навчального закладу або від середовища, в якому відбувається процес навчання, достатньо важливим є також розуміння студентом необхідності навчання, всебічного розвитку для його ж майбутнього. На сьогодні, ставлення студентів до освіти дещо знецінюється: значна частина молоді, відвідує вищий навчальний заклад лише заради отримання диплому. Але всупереч цьому, ці ж студенти прагнуть належати до елітарного суспільства, однак, в більшості випадків, їх розуміння поняття "еліти" є злегка викривленим та не зовсім правильним: для них "еліта" – люди, які живуть в достатку та мають високі посади. Звичайно, це чудово, якщо студент має цілеспрямоване бажання належати до вищого класу суспільства, але він повинен розуміти, що для цього необхідно всесторонньо розвиватися, здобувати освіту та цілеспрямовано йти до своєї мети, а власне пояснення цієї необхідності та забезпечення всіх умов і є головним завданням педагогів вищої школи.

Вища школа відіграє суттєву роль як у становленні студента як самостійної, свідомої та освіченої особистості, так і у його підготовці до майбутньої приналежності до класу "еліти", адже саме в університетах забезпечуються всі умови для саморозвитку молодої людини на шляху до його/її мети в житті, пояснюється сенс поняття "еліти" та важливість бути культурно-розвиненою та соціально-адаптованою людиною.

Література:

1. Історичний словник термінів та понять з історії України / Еліта [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://histua.com/slovník/e/elita>
2. Чугреєва Н. О. Соціокультурне середовище виховання студентів ВНЗів / Н. О. Чугреєва // Наукові записки кафедри педагогіки. – Випуск XXVIII. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. - С. 225

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВНЗ

Миколюк І.В.
ЛА-371мп
КПІ ім. Ігоря Сікорського

У сучасних умовах інтеграції культур наша держава очікує від університетів не тільки на професійну підготовку фахівців, а й на розвиток культури особистості, готової до самостійної діяльності в новому соціокультурному середовищі, до активної взаємодії з представниками інших культур на основі толерантних взаємовідносин. У наслідок того, що на даний час все більше університетів набуває міжнародного характеру, це сприяє тому, що студенти різних народів, культур здобувають освіту разом. Звідси і виник у сучасній науці

інтерес до вивчення специфіки міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація це і є процес взаємодії представників різних культур [2].

Існує декілька складних аспектів у підготовці іноземних студентів до іншого соціокультурного простору, а саме: формування культури спілкування в іншому для них соціокультурному і мовному середовищі; психологічні особливості пізнавальної комунікативної діяльності іноземних студентів в природному мовному середовищі; виховання культури міжнаціонального спілкування у групі, на факультеті, у ВНЗ, тобто в іншому соціокультурному середовищі; формування навичок і вмінь ведення «діалогу культур»; формування і розвиток теоретичної і практичної готовності до міжкультурної комунікації.

І.С. Бахов стверджував, що при міжкультурній комунікації важливим є такий фактор - на чий території (своїй, чужій або нейтральній) відбувається спілкування і, що географічне положення визначає різновид культури, що складає фон комунікативного процесу[1]. Вивчення міжкультурної комунікацією на заняттях з мови передбачає максимальне врахування національних особливостей культури носіїв мови, до числа яких прийнято відносити:

а) фонові знання, властиві носіям мови як відображення їх культури і які відсутні у рідній культурі тих, хто вивчає мову;

б) традиції і звичаї як стійкі елементи культури;

в) норми повсякденного спілкування, включаючи етикет;

г) побутову та художню культуру як відображення культурних традицій та ін [3].

Міжкультурну комунікацію можна визначити як комплексно - мовний взаємозв'язок і взаємовідношення, в процесі яких люди, що належать до різних національних спільнот, обмінюються досвідом, духовними цінностями, думками. Культура такого спілкування залежить від загального рівня мовців, від їх умінь дотримувати загальнолюдських етичних норм.

Студент повинен усвідомлювати, що заняття з іноземної мови є уроками спілкування. Він освоює техніку спілкування, опановує мовний етикет, стратегією і тактику діалогічного і групового спілкування, вчиться вирішувати різні комунікативні завдання. Отже, у Вищих навчальних закладах повинні створюватись умови для підвищення рівня культури спілкування кожного студента, щоб це стало його особистою цінністю. Велика відповідальність падає на викладачів, яким необхідно прилучити студента до культури країни мови, що вивчається. Міжкультурна комунікація завжди передбачає ті знання інших мов і культур і супроводжується відкриттям нових реалій, які відсутні в рідній культурі.

Література:

1. Бахов І.С. Професійна міжкультурна компетентність майбутніх фахівців. / Монографія. – К.: «ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. – 240с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація / В.М Манакін. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 288 с
3. Носкова Н.П. Развитие языковой личности в аспекте поликультурного образования в техническом университете. Языковые и культурные контакты различных народов./Сб. материалов под ред. А.П. Тимониной, Часть 1. – Пенза, 2001

ЯВИЩЕ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ І ФОНОВИХ ЗНАНЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

*Насипова А.Д.
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Безеквівалентна лексика на даному етапі не досить детально досліджена теоретиками та практиками перекладу, адже подібна лексика в різних мовах, за даними Костомарова та Верещагіна, становить 6-10% і є досить специфічними випадком мовної дійсності [1, 51].

Хоча безеквівалентність чи неповна еквівалентність – досить поширене явище в мовах різних країн світу, вважається, що більшість лексичних одиниць мови еквівалентні, в їх основі закладені свого роду міжмовні поняття, тобто вони акумулюють в собі однакову кількість поняттєвого матеріалу, а отже – відображують один і той самий елемент дійсності. Небезпідставно вважається, що цей пласт лексики – доволі легкий з погляду перекладу та вивчення мов. Проте є особливий пласт лексики, що відображає саме соціокультурний та етно-специфічний елемент картини світу, який є унікальним і властивим лише одному-єдиному етносові [3, 60].

Зазвичай національно-специфічні явища важко пояснити іншими мовами, якщо немає прямого відповідника. Саме такі слова відносяться до фразеології та безеквівалентної лексики. Така лексика і є специфічною фоновою інформацією, знання якої допомагає у пізнанні інших культур.

Іменники, що позначають конкретні предмети становлять більшу частину безеквівалентної лексики. До основної частини таких слів належать найменування, які позначають предмети матеріальної і духовної культури національних соціумів:

- найменування предметів домашнього вжитку,
- назви одягу,
- назви кулінарних виробів, напоїв,
- назви ділянок земної поверхні,
- назви будівель та їх частин,
- назви музичних інструментів,
- найменування історичних реалій
- та ін. [5, 190].

Безеквівалентна лексика є системним утворенням, бо у її складі виділяють центр і периферію. До центру відносять слова-реалії, а до периферійної системи - фонові слова. Якщо слова-реалії відображають предметний світ етносу, то фонові лексичні одиниці фіксують своєрідність віддзеркалення об'єктивної дійсності на лексичному рівні [2;4].

Фонові знання є додатковою культурно-історичною, національно-етнічною та іншою інформацією, яка допомагає пояснити назви культурних реалій.

Однією з основних причин переосмислення слова, що набуває додаткового смислового нашарування в певній культурі є фонові знання. Саме вони відіграють ключову роль у розумінні переносних значень власних назв.

Комічний ефект більшості анекдотів певної країни, правильне розуміння та тлумачення яких є основною ознакою «входження» в іншу культуру також ґрунтується на спеціальних фонових знаннях.

У теорії та практиці перекладу і міжкультурній комунікації адекватне передавання безеквівалентної лексики іншими мовами є досить важливим та інколи проблемним питанням. Найпоширенішим способом перекладу є транслітерація — позвукове відображення безеквівалентного слова засобами іншої мови.

Для будь-якої національної культури мовне відображення фонових знань є дуже важливим питанням. Ознайомлення з ними слід розглядати як один із основних аспектів мовної компетенції та міжкультурної комунікації.

Література:

1. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. – М., 1990. – С.51.
2. Волошина А.В. Безеквівалентна і фоновна лексика у східнослов'янських мовах: Дис. канд. філол. наук. 10.02.17 / Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград, 2001. - 195 с.
3. Горощенко Т.В. Міжкультурна комунікація в перекладі / Т.В. Горощенко // Українська орієнталістика: зб.наук. праць викл. та студ. Ін-ту схід. мов Київ. нац. лінгв. ун-ту і Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія». – К., 2007-2008. – Вип.2-3. – 289 с. – С.57-61.
4. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) [Текст]: монографія / Р.П. Зорівчак. - Львів: Вид-во при Львівському ун-ті, 1989. - 214 с.
5. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація / В.М Манакін. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 288 с.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИСОКОКОНТЕКСТНИХ ТА НИЗЬКОКОНТЕКСТНИХ КУЛЬТУР

*Нікитюк М.О.
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Досить часто під час реального спілкування між представниками різних культур виникають непорозуміння та протиріччя, які можуть негативно вплинути на ефективність міжкультурного спілкування. Особливо помітним це може бути під час бізнес-переговорів. Це явище можна пояснити різницею у контекстності культур, поняття якої запропонував американський психолог, антрополог Едвард Холл.

Згідно з його концепцією культури поділяються на висококонтекстні(ширококонтекстні) та низькоконтекстні(вузькоконтекстні). Низькоконтекстною вважається культура, в якій інформацію під час комунікації передають у максимально вербалізованій експліцитній формі. На відміну від низькоконтекстних у висококонтекстних культурах більшу частину інформації у процесі спілкування не вербалізують. Тому висококонтекстною називається культура, у якій інформація, що передається під час комунікації, експлікується лише з урахуванням найширшого культурологічного і найближчого ситуативного контексту [1, 227].

Висококонтекстна культура орієнтована на діалог, вона здобуває інформацію через встановлення професійних та особистих зв'язків. У висококонтекстних культурах багато сказано і визначено немовним контекстом, тобто поведінкою, реакцією, зовнішнім виглядом, ієрархією, статусом. Представники висококонтекстних культур більш стримані в емоціях – для них нетипове відкрите вираження невдоволення або ненависті [2, 59].

Основними рисами висококонтекстних культур є: невиражена, прихована манера мови; важливо не те, що сказано, а те, яким чином це сказано; наявність у мові численних і багатозначних пауз; використання невербальних сигналів і символів; велике значення приділяється зоровому контакту; деталі, подробиці, надлишкова інформація зайві – учасникам бесіди все і так ясно; ухилення від конфлікту і з'ясування відносин/проблем; відсутність відкритого висловлення невдоволення за будь-яких умов і результатів спілкування [2, 59]. До висококонтекстуальних культур відносять Південну і Західну Європу (Грецію, Італію, Португалію, Іспанію), Францію, Угорщину, Ірландію, Туреччину, країни Сходу (Китай, Філіппіни, Індію, Індонезію, Японію, Корею, Непал, Пакистан, Таїланд, В'єтнам), Латинську Америку (Бразилію), а також африканські країни[3, с. 100–101].

У низькоконтекстній культурі переважає більш вільна мережа зв'язків у соціальному оточенні і менший обсяг інформації. Велике значення надається словам, а не контексту розмови, люди часто висловлюють свою думку і бажання словесно, не припускаючи, що це буде зрозуміло із ситуації спілкування. Представникам культур із низьким контекстом властиво говорити прямо, відкрито, по суті, називаючи речі своїми іменами, висловлюватися на обговорювану тему, не залишати своїх думок при собі [2, 59-60].

Основними ознаками культур із низьким контекстом є: виклад суті справи простою мовою; пряма і виразна манера мови; формалізований обсяг інформації; маленька частка невербальних форм спілкування; чітка та ясна оцінка всіх обговорюваних тем і питань; вербальний, раціональний та експліцитно-комунікаційний процес; відсутність недомовленості; недомовленість розглядається як недостатня компетентність або слабка інформованість співрозмовника; відкрите вираження невдоволення. До країн із низькоконтекстною культурою належать: США, скандинавські країни (Швеція, Норвегія, Данія), Фінляндія, Голландія, Німеччина, Австралія, Англія, Ізраїль, Нова Зеландія, Швейцарія, Канада [3, с. 100–101].

Таким чином, можемо сказати, що контекстність культур є досить вагомим аспектом у процесі міжкультурної комунікації, оскільки від цього залежить ефективність та успішність спілкування. Знаючи представником якого типу культур є ваш співбесідник, ви можете правильно обрати стратегію спілкування та забезпечити успішний результат переговорів.

Література:

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – Київ: Академія, 2012. – 281 с.
2. Медведєва І. В. Концепції культури в міжнародному бізнесі / І. В. Медведєва. // Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – 2017. – С. 58–63.
3. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации / А. П. Садохин. – Москва: Высшая школа, 2005. – 310 с.

ПРОБЛЕМА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТУ

*Олейникова А.М.
зЛА-71мп,ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Глобалізація – це найвпливовіший процес і явище у світі, тому перетин життєвих і культурних смислів цілих цивілізацій зумовлюється глобалізованим характером сучасного світу. Через це проблеми комунікації різних народів набувають особливого статусу. З огляду на це, важливо зрозуміти місце кожної самостійної культури в єдиній загальнолюдській культурі, коли, з одного боку, відбувається процес взаємопроникнення і взаємозбагачення культур, а з іншого – не припиняється змагання культур.

У сучасному світі відбуваються глобальні зміни, що виявляють серйозні протиріччя в усіх сферах життя суспільства. А саме сфера культури найбільш чутлива до таких проявів, адже від самого початку вона найбільш різноманітна й духовно вільна.

У глобалізованому світі культура мусить захищатися від нівелювання, а то й зникнення. Для цього виробляються особливі механізми захисту від зникнення, перш за все тенденції локалізації та ідентифікації. Тенденції ідентифікації розглядає М. Кастельс у контексті формування ідентичності особи в умовах глобалізації, виділяючи два основні способи її ідентифікації: захисту, спрямованого на ізоляцію від негативної дії глобалізаційних процесів, і проекту, що передбачає адаптацію до нових, швидко змінюваних реалій [3].

Ще однією важливою ознакою культурних процесів у глобалізованому світі, яка набуває все більшої актуальності, є міфологізація дійсності. О. М. Шемякіна вбачає в сучасній міфотворчості необхідність компенсувати розірвану свідомість як індивідуального, так і соціального суб'єкта. Така компенсація, на її думку, неможлива як абсолют, але можлива як часткове заповнення відсутності соціальної цілісності. Життєво значуща потреба в цілісному погляді на світ й об'єктивна неможливість його досягнення приводять до того, що системотвірну та світоглядну роль перебирає на себе буденна свідомість, від початку не підготовлена до виконання подібної функції. Міф виступає як вища форма систематизації буденного досвіду, масової свідомості. Дослідниця зазначає, що перебільшене узагальнення, типове для міфологічного мислення, приводить до того, що біди суспільства, завжди конкретні, породжені цим самим суспільством, трактуються на підставі закону Всесвіту, стверджуючи безсилля людини. І людина відмовляється від досягнення непереборних цілей і сприймає дійсність такою, як вона є [2].

Але міф разом із мовою, ритуальною практикою, релігією та ін. виступає потужним засобом міжкультурної комунікації або сучасного діалогу культур.

Соціальне явище діалогу культур історично виникає як констатація факту їх взаємодії, зокрема конструктивної чи деструктивної взаємодії між представниками різних культур (національних та етнічних) або між субкультурами в межах чітко визначеного просторово-часового континууму [1]. Важливо, що ця взаємодія відбувається за певними канонами й нормами, що мають символічний, знаковий характер та засвоєні традиційними носіями культури взаємодії.

Дослідники виділяють п'ять основних способів взаємодії культур, що збагачується соціокультурний досвід спільнот, або загострюють етнокультурні протиріччя. На жаль, цим нерідко користуються політичні сили різного спрямування та організовують протистояння прибічників інтеграції та диференціації.

Конструктивною формою міжкультурної комунікації можна вважати ідею синтезу культур. Вона є об'єднанням різних культурних елементів: орієнтирів, цінностей, норм, типів поведінки, при якому виникає якісно інше утворення. Синтез має місце, коли соціокультурна система переймає та засвоює досвід інших суспільств у сферах, що є недостатньо розвинутими в ній самій, але при цьому зберігає власну, притаманну їй основу, яка дозволяє говорити про її самобутність, про здатність підтримання цілісності та стабільності [1].

Отже, у процесі глобалізації може сформуватися така знакова система, яка була би придатна для опису й вираження всіх реалій культури та повсякденності, які залучені до глобалізаційного процесу. У такому разі виникає небезпека втрати різними культурами своєї індивідуальності та специфіки, в той час їх носії ризикують утратити свою самоідентичність та унікальність. Можлива й інша альтернатива – формування нового механізму діалогу культур у глобалізованому світі, тобто певна глобальна комунікація культур.

Література:

1. М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 "Соціальна філософія та філософія історії" / І. Ю. М'язова. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2008. – С. 4
2. Шемякіна Е. М. Культура в контексте глобальных изменений / Е. М. Шемякіна // Актуальні проблеми філософських, політологічних і релігієзнавчих досліджень (До 170-річчя філософського факультету Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка): матеріали Міжнар. наук. конференц. "ЛЮДИНА-СВІТ-КУЛЬТУРА" (20-21 квітня 2004 р., Київ). – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – С. 541-542
3. Castells M. The power of identity / M. Castells. – N.Y., 1997.

ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ЛЕКСИКИ І ФРАЗЕОЛОГІЇ)

*Ольховик А.В.
ЛФМ-713,ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Вміння спілкуватися, а саме культура спілкування, є визначальною складовою сучасної культури міжособистісних стосунків, необхідна в усіх сферах діяльності людини. Саме володіючи культурою спілкування, людина здатна покорити всі вершини, адже таке вміння допомагає їй досягти кар'єри в діловій, професійній сферах, злагоди в особистому житті, стосунках у родині та дає змогу уникнути конфліктів, пригніченого стану, вдосконалити своє мистецтво комунікативної поведінки, правильно висловлювати власні думки, відстоювати свою позицію, що сприяє суспільному успіху, максимальній реалізації особистості. Саме тому ми маємо усвідомлювати, що культура спілкування відіграє надзвичайну роль у спілкуванні представників різних народів. А якщо особливістю кожного народу ще є їхня унікальна мова, то не викликає сумнівів той факт, що національні особливості мають своє вираження у вербальній комунікації.

Мова об'єднує народ в етнокультурну духовну цілісність, поєднує сучасний досвід і пам'ять, гармоніює взаємини між людьми, суспільством, природою, традиціями, заповідями поколінь. Пізнаючи навколишній світ, людина намагається визначити цінність предметів, явищ, законів природи та суспільства для свого буття. Мова, змінюючись на кожному історичному етапі розвитку суспільства, поповнюється новими лексичними та фразеологічними одиницями, які відображають оцінне ставлення людини до реальної дійсності. «Найяскравіші з погляду національної специфіки способи реалізації значень слова актуалізуються саме в складі стійких виразів — фразеологізмів...Процес вербальної концептуалізації тісно пов'язаний із фразеологічним і лексичним фондом мови [2]».

Варто зазначити, що важливим елементом розуміння таких лексичних одиниць різних мов є знання не лише конотативного значення слова, і навіть не завжди денотативного значення, а саме розуміння слова у певному мовному оточенні. Це становить проблему, що пов'язана із визначенням типології смислових перетворень слів, тобто встановлення закономірностей семантичних коливань у різних мовних культурах [2]. Наприклад, семантика поняття «людина, яка веде неосілий, непостійний спосіб життя» в українській мові передається словами бродяга, зайда, мандрюха, блудяга, запозиченим із російської бомж, образним давнім спільнослов'янським перекотиполе тощо. В англійській мові для цього є фразеологічне словосполучення *rolling stone* (букв. камінь, що котиться; пор. прислів'я – *A rolling stone gathers no moss*). Однак словосполучення *Rolling Stones* — це ще й назва легендарного рок гурту. Тому для тих, хто пам'ятає про це, асоціативний смисл словосполучення буде дещо іншим, ніж для тих, хто про це вже нічого не знає.

Тобто, значення і смисл слова — взаємопов'язані, але не ідентичні іпостасі словесної семантики, де власне смисли, а не значення є індикаторами повноти комунікації та порозуміння мовців у межах однієї чи різних культур [2].

Основними аспектами міжмовного зіставлення є семасіологічний та ономасіологічний, які взаємодоповнюють один одного, збагачуючи знання про особливості творення та семантики слів у різних лінгвокультурах. Якщо семасіологічний аспект виявляє специфіку змістового варіювання порівнюваних слів, то ономасіологічний аспект виявляє особливості способів вираження значень, або способів створення найменувань предметів і явищ у різних мовах. Наприклад: англ. *fire-fly* (< *fire* — вогонь + *fly* — муха, літати) = укр. світлячок (< світло); англ. *globe-flower* (< *globe* — куля + *flower* — квітка) = укр. купальниця (рослина) (< купатися).

Для досягнення успішної комунікації між представниками різних національних культур важливо просто розуміти наявність лексико-семантичного дисбалансу. Розбіжність

семантичних структур багатозначних слів у різних мовах відображає суттєві особливості лексичних систем і відіграє важливу роль при засвоєнні іноземної мови, та водночас є перешкодою при спілкуванні нею, оскільки психологія мовця схильна до ототожнення значень слів рідної мови з іноземною, що виявляється в лексичній інтерференції.

На практиці часто важко провести чітку межу між лексемами сказати / розповісти / розказати / говорити / розповідати / повідомляти та ін. Ще складніше буває швидко і точно дібрати потрібне слово із семантикою мовлення в англійській (say, speak, talk, tell). Це те, що стосується синонімів. Або наприклад, англ. answer, крім значень, які збігаються з укр. відповідати, має також інші: «виконувати» (to answer orders — виконувати накази), «сплачувати борги» (to answer debts), «мати успіх, удаватися» (the experiment has not answered at all — експеримент зовсім не вдався), «відчиняти двері (комусь)» (to answer the door) та ін. Наведені приклади міжмовних лексичних розбіжностей є виявом особливостей полісемії (багатозначності слів) [1].

Семантичним чинником перенесень найменувань є виявлення спільних ознак зіставлюваних предметів. У свідомості мовця спрацьовує асоціативно-образний механізм, який породжує сталі асоціативні зв'язки між уявленнями про один об'єкт навколишньої реальності та схожими ознаками іншого. Наприклад, англ. balloon (повітряна куля), містить конотацію «легкість», яка, втілюється в експресивній метафоріоксюмороні to go down like a lead balloon, коли йдеться про виступ, жарт чи пропозицію, які аудиторія не сприйняла. Тоді як в українській та російській мовах конотація «геометрична форма» втілюється у метафорііронії проковтнути повітряну кульку (рос. проглотить воздушный шар) або англ. to swallow a watermelon (букв. проковтнути кавуна, що означає «завагітніти») [4].

Переважання гіпонімів або гіперонімів — важлива ознака лексичної системи мови. Під час перекладу деяких конкретних назв іншою мовою, наприклад, різновидів одягу, що в кожній культурі мають національні особливості, вдаються саме до гіперонімів, як типове англ. coat, якому в українській та інших мовах еквівалентними можуть бути такі назви: пальто, плащ, шуба, дублянка, піджак, мундир, кітель, також англ. boat — «човен» і «пароплав», desk — «парта» і «письмовий стіл», gun — «гармата» і «рушниця», floor — «підлога» і «поверх». Крім того, в англійській є гіпоніми: peel, rind — «фруктова шкірка», slough — «шкіра змії, яку вони скидають із себе», jacket — «шкіра риби, змії», hide — «шкіра у великих тварин» тощо [2].

Аспекти міжмовного зіставлення лексичного складу і семантики, особливості варіювання значень і смислів слів у різних мовах, відмінності в структурах, сполучуваностях слів та інші нюанси дають важливу інформацію для вдосконалення мовних знань і практики міжкультурного спілкування. І важливу роль у цьому відіграють різні мовні одиниці, “репрезентувати найрізноманітніші сфери буття ... народів, їх історію, народні звичаї і обряди, відображати національні особливості своїм фразеологічним значенням, окремими компонентами, своїми прототипами – генетично вільними словосполученнями ... У їхній семантиці яскраво простежується національний колорит [4]”.

Література:

1. . Ажнюк Б. М. Англійська фразеологія у культурно-етнічному висвітленні / Б. М. Ажнюк. – К. : Наук. думка, 1989. – 134 с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / Володимир Миколайович Манакін. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 288 с. (Серія «Альма-матер»). – С.285;
3. Петрова Н.Д. Англійські фразеологічні одиниці з національно-культурологічним компонентом // Іноземна філологія. – К., 1997. – № 110. – С. 31-48.
4. Прадід Ю.Ф. Національно-культурні особливості українських і англійських фразеологічних одиниць. [Режим доступу]: <http://www.crimea.edu/tnu/magazine/culture/culture19/index.html>

ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ В ПРОСТОРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Пригодій О.С.
Інститут Філології
КНУ ім. Т.Г.Шевченка*

Поняття концепт є доволі різнобічним терміном, адже його можна розглядати під прицілом як лінгвістичного, так і культурологічного, філософського, літературознавчого, психологічного вчення. У міжкультурній комунікації концепт являє собою певним провідником з-поміж калейдоскопу культур, ментальностей та лінгвокультурологічних засад. Кожна культура має свій набір традиційних «концептів», тобто таких понять, які історично пов'язуються з обраним відображенням навколишнього світу. Певним чином, концепти є втіленням особистісного розвитку нації та предметом і носієм коду культури. Концепти відображають культурні коди, використовуються як спосіб при дослідженні, структуруванні, категоризації та оцінці світу конкретною культурою, тобто те, що оточує людину, яка є представником певної національної спільноти.

Н.В. Слухай наголошує, що визначення концепту в рамках філософської теорії пізнання і відображення дійсності варіюються у такому діапазоні: від широкого (складні ментальні утворення – думки, знання, віра, причина, – осмислені на основі широкого онтологічного фону речей, які складають оточуючий світ, та власного досвіду людини) до дещо звуженого (сенси, якими оперує людина у процесі згортання, або інтеріоризації, знання про оточуючий світ, які зберігаються у вигляді квантів – таких, як життя, смерть). Фактично, філософська традиція, як і раніше, трактує концепт як згорнуті знання людини про світ, як складову світобачення, концептуальної картини світу, яка, в разі означення, явлена як мовна [4, 464].

В сучасній лінгвістиці визначення терміну концепт амбівалентне, бо існує велика кількість підходів до його дослідження та тлумачення. На думку І.О. Голубовської на сучасному етапі розвитку лінгвістики можна виділити два основних підходи щодо тлумачення терміна концепт: 1) концепт як загальне поняття (традиційне розуміння); 2) концепт як комплекс культурно детермінованих уявлень про предмет (нове осмислення терміна в межах лінгво-філософської наукової парадигми) [1, 89]. У «Словнику російської культури» Ю.С. Степанова, термін концепт визначається як згусток культури у свідомості людини: те, у вигляді чого культура входить до ментального світу людини, і те, за посередництвом чого людина - звичайна, пересічна людина - сама входить до культури, а в деяких випадках і впливає на неї [5, 40]. М.В. Нікітін пов'язує концепт безпосередньо із значенням: «Кажучи про поняття і значення, ми маємо справу з одним і тим же предметом - концептуальним рівнем абстрагуючих, узагальнюючих одиниць свідомості...оскільки значення - ті ж поняття, вони зберігають за собою все те, що належить до понять [3, 89].

У своїй статті «Концепт як мовно-культурний феномен» Н.В. Гришкова стверджує, що «поняття» це: 1) думка, яка в узагальненій формі відображає властивості предметів та їх взаємовідношення; 2) те ж саме, що граматична чи семантична категорія, звичайно не вищого рівня узагальнення, наприклад поняття подвійного числа, поняття події, поняття неактуального теперішнього часу. У цьому значенні почав часто вживатися вираз «концепт». Поняття (концепт) - явище тієї ж групи, що і значення слова, але розглядається в деякій іншій системі зв'язків; значення - в системі мови, поняття - в системі логічних відношень і форм, які досліджуються як в мовознавстві, так і в логіці [2, 189].

Отже, можна побачити, що поняття концепт є певним чином провідником у міжкультурний простір, адже даний термін вміщує в собі характеристики та особливості нації, з її культурологічними ознаками, мовленнєвими відмінностями, розріз ментальної культури та свідомість, яка керується визначеними принципами. Поняття концепт є об'єктом дослідження філософської, психологічної, лінгвістичної, літературознавчої, когнітивної

парадигм. Саме варіативність до підходу дослідження поняття концепту розкриває його сторони, даючи можливість виявити багатшаровість в рамках міжкультурної комунікації.

Література:

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія, 2-е вид. - К.: «Логос», 2004. – С. 284.
2. Гришкова Н.В. Стаття «Концепт як мовно-культурний феномен». Наукові записки. Серія «Філологічна». - Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип.11. - 2009. - С. 684.
3. Никитин М.В. Курс лингвистической семантики: СПб.: НЦПД,1996. - С. 758.
4. Слухай Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії концепту як мовно-культурного феномену // Мовні і концептуальні картини світу. - К., 2002. - № 7. - С. 462- 470.
5. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. - М. 1997.

ЖЕСТИ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

*Прокопова Є.А.
ЛН-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Протягом всього свого існування людство використовує жести та міміку для того, щоб краще передавати свої думки та почуття. В залежності від менталітету та місцевих особливостей в різних країнах одні й ті самі жести сприймаються по-різному, мають різне значення та навіть іноді зображуються по-іншому.

Наприклад, щоб показати що людину тримають за дурня в багатьох країнах крутять пальцем біля скроні. А от в Німеччині для позначення цього махають рукою перед обличчям. Під час розповіді про щось махають перед своїм обличчям закритою долонею, демонструючи таким чином співрозмовнику, наскільки дурною є ідея або поведінка, про яку йде мова.

В інших країнах деякі жести зазнали «радикальних змін». Одні й ті ж самі жести в різних народів можуть мати різні значення.

Наприклад, покачування голови зі сторони в сторону в більшості країнах означає «ні», а от в Індії, Греції та Болгарії це означає схвалення, в той час як кивок головою – заперечення.

Також знак «ОК» в деяких країнах сприймається як позитивний жест, в той час як у Франції він означає вираження негативних емоцій, а в Бразилії цей жест вважається непристойним.

Ще один розповсюджений жест – піднятий до гори великий палець. У більшості країн Європи цей жест означає "Все нормально". У мусульманських країнах цей жест є непристойним, а в Саудівській Аравії обертові рухи з піднятим великим пальцем означає "котися звідси".

Знак Victory/Peace також може трактуватися по-різному. В усіх країнах цей жест не означає нічого поганого, якщо знати, як його показувати. Якщо цей жест показувати долонею до співрозмовника, то це буде означати Victory/Peace. А от якщо Ви повернете долоню до себе в Сполученому Королівстві, Австралії або в Ірландії, то це буде означати грубе «Заткнися».

Також дуля має багато різних позначень. Стародавній слов'янський оберіг від пристриту по тій же системі сьогодні діє в Бразилії. З негативних значень дуля - знак

проституції. Так в Японії дами підкликали клієнтів. У Туреччині фіга настільки ж образлива, як і середній палець, тому жест вважається агресивним і грубим.

Отже, одні й ті самі жести можуть означати абсолютно різні речі на різних кінцях світу. Для того, щоб уникнути таких непорозумінь, необхідно ознайомитися з національними особливостями країни, яку Ви відвідуєте.

Література:

1. Коноур Діллон. Сім поширених у Німеччині жестів, які варто знати [Електронний ресурс] DW. Made for Minds.- 13.01.2018.- Режим доступу до ресурсу <http://www.dw.com/uk/>
2. Ангелина Герус. Думай, що показуєш: мова жестів у різних країнах світу. 34TRAVEL.-27.04.2017.-[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://34travel.me/post/zhesty>
3. Острів знань. Мова жестів у різних країнах світу – 2007. -[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://podorozg.ostriv.in.ua/publication/code-1A8A75AE4436C/list-18EE4023327>

СТЕРЕОТИПИ КРАЇН ЄВРОПИ, ЇХ ФОРМУВАННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ

*Протащук А. А.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Стереотипи живуть у свідомості кожної людини. Вони виникають у нашій свідомості за допомогою усталених образів, які сприяють упередженому ставленню певних осіб / народів / націй до інших, відмінних від себе певним чином людей. Через це, національні стереотипи є невід’ємними складниками масової культури, які охоплюють стійкі переконання та ментальні шаблони, на яких ґрунтуються звичні для представників певних націй уявлення про світ, явища, події, інші культури, людей, їхню поведінку, смаки та інше [1, с.45-46]. Таким чином, представники кожної із національностей асоціюють іншу національність із чимось «чужим», тим, чим вони найбільше відомі в їхній країні, або ж у чому вони найбільше відрізняються.

Стереотипізація Європи загалом та кожної із її країн має довгу історію – ще за часів Стародавньої Греції відповідно до найпопулярніших чуток про кожен із народів формувалось певне упереджене ставлення та пошана або зневага до населення різних територій. На сьогоднішній день, перш за все, усю Європу можна поділити на декілька частин відповідно до сучасного чи класичного напрямів мистецтва, переважаючих особистих проблем, клімату, переважаючого елементу кухні (помідорів чи картоплі), напоїв, приправ (оливкова чи соняшникова олія), приналежності до «країн кави», чи «країн чаю», релігії, рівня заможності, рівня гучності розмов, балансу між роботою та особистим життям, здатності працювати руками чи розумом та інших аспектів, що досить влучно та зрозуміло є зображеним в «Атласі Упереджень» болгарського художника-графіка Янка Цветкова [2].

Розглянемо стереотипи національностей інших країн світу щодо таких країн, як Туреччина, Велика Британія, Франція, Німеччина, Україна, Росія, Іспанія, Норвегія та Швеція.

Стосовно Туреччини існують такі основні стереотипи з боку населення інших країн, як: точно не європейці (Франція), робоча сила (Німеччина), танцівники живота (Італія), їжа на День Подяки (США), відпочинок для туристів (Росія), мінарети (Польща). Населення цієї

країни вважається неосвіченими варварами, які змушують жінок ходити з тюрбаном на голові, а самі постійно куштують кебаб [3].

Про Велику Британію у світі кажуть, що це країна хакерів Енігми (Німеччина), стадіону Вемблі (Італія), розглядають її як країну-матусю (США), холодного клімату та байдужих жінок (Ватикан). На додаток, не потрібно забувати про такі стереотипи, як дощі, червоні телефонні будки, погана гра у футбол й регіональні особливості населення Шотландії і Уельсу.

Щодо Франції найвідомішими стереотипами є: Гюстав Ейфель і все, що тільки може бути із ним пов'язане (Німеччина), пахучі люди (США), населення, що є жертвою моди (Росія), різношерстими атеїстами (Ватикан) та лицемірними поїдачами круасанів (Туреччина). До того ж, згідно стереотипів, усе населення Франції їздить із кошиками з багетами на велосипедах у беретах (що ніхто вже давно не робить), а також люди є досить зарозумілими та грубими (що може пояснюватись політикою невходження до міжнародних блоків, курс на яку проголосив Шарль де Голль після Другої Світової Війни) [4].

Німеччина зазвичай зображується як країна-найкращий друг Франції (Франція), країна-прихильник пунктуальності та обожнювач годинників (Італія), західний задирака для Польщі, баптизовані нацисти (Росія), блондинисті красені та красуні (Ватикан). У газеті The Guardian німці характеризуються як працьовиті люди, які понад усе полюбляють машини, а також є продуктивними, дисциплінованими та без почуття гумору. На цей стереотип німецький журналіст Рейнер Ерлінгер відповів: «Звичайно ж, Ангела Меркель веде себе більш офіційно, ніж Сільвіо Берлусконі. До того ж, німці не думають, що політика – це смішна річ, хіба що її обговорюють у сатиричних програмах та на карнавалі.» [3].

Україна, натомість, здебільшого (не враховуючи сьогоденню політичну ситуацію) вважається країною-транзитом газу (Німеччина), асоціюється із заплетеним у косу волоссям у жінок (Італія), колишніми комуністами (США) та колишніми колоніями (Польща), а також відразу до пам'яті інших національностей приходить Чорнобиль із небезпечними радіоактивними овочами та фруктами та люди, які або працюють, або їдять сало та п'ють горілку.

Росію розглядають як мрію Наполеона (Франція), сховище газу (Німеччина, Італія), комуністичну країну (США) та східного задираку Польщі.

Іспанія є країною фламенко (Франція), дешевих готелів (Німеччина), італійського діалекту (Італія), другої Мексики (США), помідорів та биків (Польща), Дон Кіхота (Росія), святою землею (Ватикан) та завалами свинини (Туреччина). Як сказав журналіст Кармен Моран, «сонце, пляжі, сієста та шум: саме цими туристичними товарами Іспанія торгує закордоном, щоб залічити рани в економіці» [3].

Норвегія асоціюється із людьми, що полюбляють холодну погоду (Франція), занадто великою кількістю дощів (Німеччина), Гіперборсеєю (Італія), холодильниками та країною як холодильником (Польща), арктичною імперією (Росія), білими ведмедями (Ватикан) та арктичною Саудівською Аравією (Туреччина).

Швеції, натомість, належать такі стереотипи як поїдання м'ясних кульок (Франція), ІКЕЯ (Німеччина), земля Вольво (Італія), країна інвесторів (Польща) та нетурецьких меблів (Туреччина), а також країна красивих людей та безкінечних депресій [4].

Отже, аналізуючи усю вищезазначену інформацію, можна зробити висновок, що присвоєння національностям певних стереотипів здебільшого мають або політично-історичне підґрунтя, або базуються на загальній інформації про вподобання, туристичні цікавинки та найуспішніші (чи навпаки) аспекти життя країни. На додаток, здебільшого стереотипи складають у свідомості людини не найпривабливішу мозаїку, яка об'єднує в собі досить застарілі та сучасно непідтверджені упередження щодо тієї чи іншої національності. У процесі міжкультурною комунікації стереотипи грають двозначну роль: з одного боку, вони допомагають співрозмовникам із різних культур краще розуміти причини та можливі наслідки своїх та чужих вчинків, тобто, комунікативна поведінка співрозмовника наперед прогнозується і людина завжди знає, яку реакцію можна очікувати від співбесідника на те чи

інше запитання або жест. Водночас, з іншого боку, стереотипи можуть погіршити процес комунікації, якщо не вдається визначити правдиві стереотипи, які засновані на реальних подіях, а також коли людина, як окремий індивід, не відповідає чітко стереотипам групи, до якої вона була віднесена під час комунікації і негативно реагує на стереотипи, які можуть їй бути хибно приписані.

Література:

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – Київ: ВЦ "Академія", 2012. – 288 с.
2. <https://atlasofprejudice.com/tearing-europe-apart-10d01e876eab>
3. <https://europeisnotdead.com/video/images-of-europe/european-stereotypes/>
4. <https://inspired.com.ua/creative/stereotype-maps/>

СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНОЇ ПОВЕДІНКИ

*Рябуха К.О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

В сучасному світі посилюється дослідницький інтерес до проблеми відображення і представлення чоловіка і жінки в комплексі їх гендерних ознак. Проблеми вивчення мовного андроцентризму та гендерних особливостей дискурсу, дискурсивних стратегій чоловіків і жінок та пов'язаних з ними соціально-лінгвістичних аспектів мовлення представників різної статі знаходиться у центрі уваги гендерної лінгвістики.

Гендерний стереотип є явищем культурного порядку та формується під впливом історичних умов. Гендерний стереотип має соціальну природу, є продуктом соціально-культурних норм та очікувань. Такі характеристики змінюються з часом та залежно від країни, її культурного, економічного, політичного, ідеологічного середовища. Гендерні стереотипи засвоюються в процесі соціалізації, через системурозподілу матеріальних цінностей та влади, моральні норми та приписи, що існують в суспільстві на конкретному історичному проміжку.

Гендерні стереотипи відбивають погляди суспільства на поведінку, яка очікується від чоловіків або від жінок. Наприклад:

- Справжні чоловіки повинні приховувати свої переживання, бути лідерами, незалежними ні від кого, фізично витривалими, не бути сентиментальними, не розкисати тощо.
- Справжнім жінкам личить бути терплячими, мудрими, сентиментальними, ніжними, тендітними, без нахилів керівника тощо.

Таким чином, гендерні стереотипи – це наше розуміння чоловічої і жіночої традиційної гендерної ролі, суспільні погляди на те, як повинні себе поводити жінка і як чоловік; що вважати чоловічим, а що – жіночим; якими видами діяльності можуть чи не можуть займатися жінки, якими – чоловіки; які професії є жіночі, які – чоловічі тощо.

Наприклад, підсвідомість багатьох людей і сьогодні підтримується й живиться гендерними стереотипами: «політика – чоловіча справа», «політика – сфера не для жінок», «жінка – не для політики» тощо. Через це так мало жінок є у владних структурах, й вони не мають впливу на прийняття важливих рішень. І це при тому, що більша половина населення в нашій країні – жінки.

Особливо страждають права жінки, бо не реалізується право її вільного вибору: ким бути, як будувати своє життя, що в ньому вважати головним. Гендерні стереотипи підтримують традиційну суспільну думку, що головне призначення жінок – подібатися чоловікам, бути матір'ю, «берегинею» домашнього вогнища [2, с. 84].

Між тим суспільна думка жорстко нав'язує упередження, що жінка може бути щаслива, тільки реалізувавши себе як мати, що жінка не може бути хорошим керівником, бізнес-леді, політиком. Тому жінки зазвичай мають більш низький соціальний ранг, менше влади й прибутків. У них нижчий рівень добробуту, менше особистої свободи. Отже існує гендерна дискримінація жінки як особистості.

Таким чином гендерні стереотипи не дають жінкам і чоловікам можливості реалізувати свій багатий людський потенціал, обмежують права людини і ведуть до гендерної дискримінації – порушення прав людини за статевою ознакою. Конституційне закріплення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків не знімає повністю проблеми реальних гендерних перетворень. Необхідно також докласти величезних зусиль для подолання гендерних стереотипів у суспільній свідомості.

Гендерні особливості формуються на різних соціально обумовлених рівнях, які утворюють комунікативну поведінку індивідууму. «Під комунікативною поведінкою розуміємо сукупність норм і традицій спілкування народу, вікової, професійної та ін. групи» [4, с.106].

Розкрити гендерні ознаки в процесі мовної комунікації можливо за рахунок детального опису комунікативної поведінки за певними характеристиками, насамперед комунікативної привітності, емоційності, здатності до підтримки комунікативного контакту, співвідношенням вербального й невербального спілкування, жестикуляцією, мімікою, гучністю, темпом спілкування тощо.

Отже, гендерним особливостям в процесі мовної комунікації належить значна роль, і головним критерієм комунікативної поведінки є саме стереотипні уявлення про комунікативні ролі чоловіка й жінки в просторі міжмовної комунікації.

Збіг або змішування різних соціальних і комунікативних гендерних ролей вважають загрозою віковим суспільним установкам, чинниками руйнування жорсткої ієрархічної моделі або відхиленням від норми [3, с.68].

Особливо актуальними є ці знання в сучасному міжкультурному просторі, що керуються світовими процесами глобалізації. При цьому «важливо встановити місце гендерного концепту в цілісній картині світу, а також з'ясувати специфіку віддзеркалення в мові стереотипів, пов'язаних зі статтю» [1, с.64]. Але, як свідчить досвід міжкультурної комунікації, суспільні процеси та устрої неспроможні подолати вікові традиції, що по-різному виявляються в мовній комунікації на певних етапах.

Література:

1. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Гендерна психологія: Навч. посіб / Т.В. Говорн., О.М. Кікінежді. –К.: Вид. центр «Академія», 2004. – 304 с.
2. Зелінська Т.М. Амбівалентність особистості: шлях до гармонії чи душевного болю / Т.М. Зелінська. – К.: 2004. – 142 с.
3. Крейдлин Г.Є. Просодика, семантика і прагматика невербальної комунікативної поведінки: жести, пози і знакові рухи жінок та чоловіків / Г.Є. Крейдлин// Гендер: Мова. Культура. Комунікація / Матеріали II Міжнародної конференції 22-23 листопада 2001 р. – МДЛУ, 2002. – 105-120 с.
4. Шевелева Л. В. Гендерний стереотип емоційності в мовленнєвій поведінці суб'єкта / Л.В. Шевелева // Гендер: Мова. Культура. Комунікація / Матеріали III Міжнародної конференції 27-28 листопада 2003 р. – М.: МДЛУ, 2003. – 123-125 с.

ОСОБЛИВОСТІ КОМЕРЦІЙНОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІІ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ

Самко В.О.,

Щур Н.І.

44, ФІМ

УДПУ імені Павла Тичини

Більшість графічних скорочень, які використовуються в електронному спілкуванні, були запозичені з мови реклами та ЗМІ, інші були створені в Інтернеті. Своєрідними графічними позначками є найбільш популярні способи передачі сміху з французької мови MDR (фр. – mort de rire, укр. – сміятись дуже голосно, або ж дослівно – сміятися до смерті). Ці скорочення набули в чатах характеру ідеограм (нефонетичний писемний знак, що передає, на відміну від букви, не звук певної мови, а ціле слово або його корінь) і давно вже втратили своє буквальне значення: «голосно сміюся» і «вмираю зі сміху» [1].

Другим видом графічних скорочень є консонантний лист – тип фонетичного листа, що передається переважно приголосними звуками (Svp – s'il vous plaît, stp – s'il te plaît, tlm – tellement, bcp – beaucoup, grd – grand, pkoï – pourquoi) [2].

Третім видом графічних скорочень, є графічне усічення складів. Воно полягає в тому, що в написанні слова використовуються його перші літери, які мають, як відомо, значну інформативність при зоровому декодуванні. До графічних скорочень слід віднести заміну складів і цілих слів омофонами, що збігаються з алфавітними назвами букв і кількісними числівниками. Наприклад: mer6 (фр. – merci), b1 (фр. – bien), klk1 – (фр. quelqu'un), 2m1 – (фр. demain) [3]. Цей спосіб скорочення почав використовуватися у мові реклами та ЗМІ в середині ХХ століття у США і згодом був запозичений електронним дискурсом. Частота вживання цього прийому в Інтернеті наразі підтримує і збільшує його популярність у мові засобів масової інформації, а також сприяє його проникненню в традиційну письмову мову при міжособистісному спілкуванні.

Традиційні форми здійснення мовлення мають власні мінімальні одиниці. Для письмової мови такою одиницею є графічне слово, для усної – фонетичне слово, що являє собою кілька графічних слів, об'єднаних одним наголосом. Користувачі Інтернету мають можливість вибирати між цими двома одиницями. Таким чином, електронне спілкування становить лінійну послідовність, в якій співіснують і взаємодіють дві одиниці: графічне і фонетичне слово.

Література:

1. Tchiguireva M.A. Le Français des Affaires / M.A. Чигирева. – СПб.: Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета, 2000. – 172с.
2. Corado L. Français des affaires / L. Corado, M.-O. Sanchez-Macagno. – P.: Hachette F.L.E., 2002. – 128p.
3. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Ed. Cambridge University Press, 2001. – 282 p.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ БЕЛЬГІЙЦІВ У СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

*Сіволодська А. А.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

З точки зору комунікативної поведінки Бельгія є надзвичайно цікавою країною, адже в ній поєдналися цілих три лінгвокультури – нідерландська, французька та німецька. Перші дві мови з перелічених є основними й напряду впливають на особливості комунікації жителів, в той час як німецька лінгвокультура є далеко не такою розвинутою. Перш ніж перейти до особливостей спілкування цього народу в соціально-освітньому середовищі, слід розглянути основні характеристики їх комунікативних стилів.

Перш за все слід поглянути на параметри порівняння культур за Г. Хофстеде. Маючи 65 балів, Бельгія розмістилася вище середнього на шкалі дистанціювання влади. Отже, це суспільство, в якому приймається нерівність та ієрархія в ньому потрібна, якщо не життєва важлива. Контроль є чимось нормальним, і навіть очікуваним, але вважається формальним і не є вирішальним для ефективності.

В Бельгії дуже високим є індекс індивідуалізму. Це означає, що бельгійці надають перевагу індивідуальній та особистій думці, піклуючись лише про себе та близьких. У робочому середовищі стосунки є формальними, основна увага приділяється автономії. У бельгійській культурі (разом з французькою) існує певна суперечність: будучи індивідуалістами, бельгійці потребують ієрархії. Ця комбінація створює специфічну «напругу» у цій культурі, що робить відносини дуже делікатними, але й плідними, як тільки навчитися ними керувати.

Із показником 54, можна сказати, що бельгійська культура є ані маскулінною, ані фемінною, тому в ній можна знайти багато протирічч. Конфліктний стиль переговорів (характерний для країн США та Англії) не буде дуже ефективним у Бельгії. Бельгійці прагнуть до досягнення компромісу, і виграшна дискусія, як правило, менш важлива, ніж досягнення взаємної згоди. Більш глибокий погляд на різницю між північною частиною країни (фламандською) та південною частиною (французькомовною) показує різницю в значення маскулінності із показником 43 для першої і 60 для останньої. Це, безсумнівно, пояснює труднощі, з якими стикаються дві громади.

Із показником 94 Бельгія займає одне із найвищих місць за показником уникнення невизначеності. Їхня історія, яку часто створювали інші народи, частково пояснює це. Достовірність та точність часто досягається завдяки академічній роботі та надмірній деталізації. Навчання та тренування більш є дедуктивними. У робочому середовищі, правила та безпека вітаються, і якщо вони відсутні, то це може спровокувати стрес.

Із 82 балами за показником часової орієнтації, Бельгія вважається країною з цілком прагматичною культурою і має довгострокову орієнтацію. У суспільствах з прагматичною спрямованістю люди вважають, що істина сильно залежить від ситуації, контексту та часу. Вони демонструють здатність легко адаптувати традиції до змінених умов, схильності до економії та вкладень, а також до наполегливості в досягненні результатів [1].

Стилі спілкування бельгійців важко описати через подвійний характер країни. Фламандці мають тенденцію до прямої мовлення, кажучи біль-менш те, що вони насправді мають на увазі. Як і в Нідерландах, будь-яку зарозумілість або гордовитість слід завжди уникати. Найкращою рисою є скромність, а не намагання здаватися особливим та унікальним. Валлони поділяють французьку любов до риторики і, отже, зазвичай є більш багатослівними, ніж їхні співвітчизники. Менше переймаючись про логіку, ніж французи, валлони все ще сильно піддаються впливу презентабельної зовнішності і часто судять по ній [3].

Розглянувши основні особливості комунікації бельгійців (в соціальному середовищі), наразі слід перейти до більш вузької теми – їх комунікативної поведінки в освітньому

середовищі, і тут можна побачити, що оцінка культури бельгійців Г. Хофстеде також виявляється і в цій сфері і життя, але в той самий час можна знайти деякі відмінності.

Рівень відносин «викладач-студент» має суб'єкт-суб'єктний характер спілкування. Не дивлячись на високий рівень індивідуалізму та дистанціювання влади в системі вищої освіти, викладачі сприймають своїх студентів як рівних і поважають їх думки та ідеї. Часто викладачі просять студентів називати їх на ім'я, а не прізвище і можуть навіть запросто використовувати лайливі слова (таке явище є характерним для багатьох європейських університетів). Такі відносини сприяють комфортному спілкуванню та свого роду атмосфері розслабленості для того, щоб колаборація студента та викладача була більш успішною. Через те, що кожного викладача наприкінці семестру очікує оцінювання з боку студентів, вони роблять все, аби зацікавити свою аудиторію у власному предметі. Таким чином, лектори не бояться розповідати історії з власного досвіду, анекдоти і взагалі, як вже зазначалося, спілкуватися на рівних.

Все ж, відносини «викладач-студент» є досить стандартизованими і дуже схожі на загальноєвропейські. В той самий час стосунки між студентами є неймовірно цікавими для української лінгвокультури, адже вони доволі таки відрізняються від прийнятих у нашій країні. Бельгійці як народ, як вже сказано, є індивідуалістами і надають перевагу стосункам із родиною та близькими друзями, тому малознайомим людям важко налагодити контакт один з одним. Якщо бельгійський студент або студентка мають декілька близьких друзів, то дуже малий шанс того, що він або вона впустили когось нового у коло свого оточення. Вступаючи в університет, молоді люди вже мають коло людей, з якими вони знайомі з дитинства, тому вони надають перевагу тому, щоб підтримувати стосунки із старими друзями, аніж заводити нові знайомства. Таким чином більшість бельгійців є дуже закритими, і з ними важко вступати в контакт. Особливо це проявляється у відносинах з іноземними студентами. Бельгія – країна-столиця Євросоюзу, тому в її університетах активно впроваджуються програми студентської мобільності (найвідомішою з них є Еразмус+), і в бельгійських ВНЗ можна зустріти студентів з усіх куточків світу. Проте спілкування приїжджих студентів із місцевими є складним. Через високий показник індивідуалізації та уникнення невизначеності, бельгійські студенти мають тенденцію до утворення нідерландо- або французькомовних груп. Міжнародним студентам, мовою спілкування яких є англійська, дуже важко вступити в контакт з бельгійцями (які, слід зазначити, прекрасно володіють англійською), а тим паче – почати з ними товаришувати. Це явище навіть отримало назву – «бульбашка еразмусовців» (Erasmus bubble). Більшість студентів відчувають це явище на собі; воно полягає в тому, що дружити з іноземними студентами – особливо іншими студентами-еразмусівцями – набагато простіше, ніж зі студентами приймаючого університету. Таке відчуття, як правило, з'являється після того, як міжнародні студенти відвідують свої перші кілька занять у їхньому університеті. У цей короткий період студенти вже відчувають, що колеги-іноземці є більш відкритими для нових друзів порівняно з місцевими студентами. Внаслідок цього іноземні студенти в основному взаємодіють між собою протягом всього навчання за обміном [2].

Таким чином, можна побачити, що оцінка культури бельгійців Г. Хофстеде відображається й на освітньому рівні, хоча є й виключення (наприклад, уникнення жорсткої ієрархії відносин між викладачем і студентами). Також слід враховувати, що через відсутність єдиної мови на території всієї країни, ці особливості можуть відрізнятися залежно від регіону.

Література:

1. Insights into Belgian culture [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hofstede-insights.com/country/belgium/>
2. The 'Erasmus bubble' phenomenon (and how to escape it) [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rakbo.com/erasmus-bubble/>.

3. Warburton K. *Belgian Communication Styles* [Електронний ресурс] / Keith Warburton. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.worldbusinessculture.com/country-profiles/belgium/culture/business-communication-style/>.

ПРОБЛЕМА ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ В АСПЕКТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ США

Совпенко М.О.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Ввічливість та бажання спілкуватися є запорукою успішної комунікації. Аби досягти мети спілкування та порозумітися з представниками інших країн, треба знатися на їхній культурі та історичних особливостях. Так, наприклад, публічні виступи представників темношкірого населення США проти пригнічення їхніх прав та поширення феміністичного руху зумовили виникнення поняття політичної коректності. Політична коректність (ПК) стала добровільним суспільним кодексом поведінки, що стихійно склався на Заході і в основі якого було схвальне прагнення не образити, не зачепити почуттів людини, зберегти гідність особи і гарний настрій [1, с. 2]. Спочатку ПК спрямовувалась лише на неприпустимість принизливих згадувань про фізичні або психічні вади третіх осіб, про їх расову, релігійну чи національну приналежність, дотримання рівності статей в громадському та приватному житті, заходи проти сексуальних утисків на роботі, а також неприпустимість презирства, принизливих висловлювань та агресивних нападок на адресу тих людей, які відносять себе до сексуальних меншин, якщо їх поведінка не виходить за межі закону. Втім згодом сфера її застосування розширилась до побутових масштабів, про що свідчать рекламні гасла американських ЗМІ, де поширеними є «*plus size*», «*pretty plus size*» замість «*large size*».

Наразі політкоректна лексика є потужними засобами впливу і застосовується для позначення:

- расової й національної належності, наприклад, *African American* (афроамериканець – на позначення американців африканського походження), *jigga* (представник темношкірого населення – замість табуйованого слова «*nigger*» у реп-піснях; *jigga* – лексичний гібрид від псевдоніма відомого репера Jay Z та слова «*nigger*»);
- гендерної належності або її нівелювання, наприклад, звертання *Mx* (статево нейтральне звертання – а title used before a man or woman's name as a gender-neutral alternative to Mr, Ms);
- фізичних чи психічних якостей людини – наприклад, синоніми на позначення людини з надмірною вагою: *large-than-average citizen*, *medium-sized*, *a person of size*, *a person of substance*, *a person with an alternative body image*, *a horizontally challenged person*, *differently sized person*;
- професій, наприклад, *firefighter* (замість «*fireman*»), *sanitation engineer*, *garbologist* (замість «*garbage collector*»);
- соціальних та побутових явищ – *microteaching sessions (lessons)*, *meltdown (crisis)*;
- товарів, або привернути увагу покупців: «*BIB*» – скорочено від «*Big Is Beautiful*» (Великий розмір - це чудово), «*Renoir Collection*» (ренуарівська колекція).

З огляду на це, важливо пам'ятати, що американці схильні до евфемізації побутових явищ, що може спершу викликати лінгвістичний шок в необізнаній людини. Лінгвістичний шок – це явище, яке можна визначити як стан подиву, сміху або зніяковілості, яка виникає у слухача під час спілкуванні з носієм іноземної мови, коли він чує в чужій мові елементи, що звучать його рідною мовою дивно, смішно або непристойно [2]. За незнанням особливостей американської евфемізації, дивною може здатися назва туалету в американській англійській – *bathroom*, адже туалет американець назве не «*toilet*», а виключно

bathroom, навіть якщо ні ванни, ні душу і близько немає. Крім того, в знак делікатності, поширеною є назва «*restroom*».

Отже, політкоректна лексика досить широко впливає на сучасне життя людини та проявляється в абсолютно різних його формах. Тому задля уникнення лінгвістичного шоку та провокаційних ситуацій треба володіти політкоректною лексикою та слідкувати за тенденціями її розвитку.

Література:

1. Pshenitsyn S. L. Political Correctness in Translation: Cultural and Linguistic Problems / Pshenitsyn. – Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2011. – 13 с.
2. Белянин В. П. Лингвистический шок [Електронний ресурс] / В. П. Белянин // *Rusistica Espanola*. Научный журнал по проблемам русского языка и литературы. – 1995. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.speakrus.ru/articles/shock.htm>.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ

Устай М.М.
ІІ МЕВ, МЕВ
УжНУ

Становлення України як незалежної держави створило передумови для зростання міжетнічної взаємодії представників різних народів та культур. Сучасні умови глобалізації суспільства вимагають від кожної людини знань та навичок міжкультурної комунікації. Країни та народи активно співпрацюють та взаємодіють в усіх сферах життя на різних стадіях – від особистісного спілкування до міжнародних переговорів на вищих рівнях, використовуючи останні досягнення інформаційних технологій.

Фактори, які дозволяють досягти ефективної міжкультурної взаємодії, перш за все слід виділити розуміння проявів іншої культури, визнання іншої культурної самобутності, вміння налагоджувати діалогічні відносини та йти на розумний компроміс з іншими людьми.

Життєдіяльність і відносини людей визначаються тією чи іншою культурою, яка регулює широкі спектри людської ментальності й поведінки та впливає на характер сприйняття, оцінки та міжособистісних відносин. Освіта, виховання, історична пам'ять, традиції, звичаї, правила, мова спілкування - все це виробляє систему орієнтацій, яка допомагає кожному індивіду сприймати різні життєві ситуації й адекватно реагувати на них. Уже виходячи з цього, можна стверджувати, що в жодному суспільстві не може існувати гомогенної культури, як не може існувати гомогенної структури суспільства. У цьому й полягає складність феномена міжкультурної комунікації, тому можна стверджувати, що міжкультурна комунікація завжди віддзеркалює «сучасну» культуру суспільства [1, с. 381].

Міжкультурна комунікація - це процес взаємного зв'язку та взаємодії представників різних культур. Це специфічна взаємодія, у якій відбувається обмін інформацією, досвідом, вміннями й навичками носіїв різних культур.

Міжкультурна комунікація пов'язана з багатьма галузями науки, наприклад: культурологія, мовознавством, історією, соціологією, та значне місце вона посідає серед мовознавчих наук, до якої належать лінгвокраїнознавство, етнолінгвістика, лінгвокультурологія, психолінгвістика, прагмалінгвістика, когнітивна лінгвістика.

Незаперечним є зв'язок міжкультурної комунікації з історією та лінгвістикою, які зумовлюють всі культурні надбання та особливості світобачення кожного народу. Наприклад створені в різних історичних умовах, англійські і українські прислів'я та приказки для вираження однієї і тієї думки часто використовували різні образи: *The leopard can't change its spots* (Леопард не може змінити свої плями) – Вовк линяє, а натури не міняє. Виникає

питання: чому прислів'я різних народів світу збігаються за значенням? Це пов'язано з тим, що одні й ті ж тварини можуть відігравати різну роль в житті певних народів і відповідно відповідно відігравати різну роль і в результаті у кожного народу формується власний світогляд.

Також у сучасних умовах у міжкультурній комунікації відіграють важливу роль економічні науки. Закономірно, що глобальні фінансові та товарні ринки, засоби інформації і міграційні потоки призвели до бурхливого росту культурних обмінів, що виражається в стрімко зростаючій кількості прямих контактів між державними інститутами, соціальними групами та індивідами різних країн і культур. У ході цих контактів зникає безліч традиційних форм життя і способів мислення.

Не менш важливою у міжнародній комунікації є така наука як дипломатія. Країни та народи активно співпрацюють та взаємодіють в усіх сферах життя на різних стадіях – від особистісного спілкування до міжнародних переговорів на вищих рівнях.

У процесі комунікації передається чи засвоюється соціальний досвід, відбувається зміна взаємодіючих суб'єктів, формуються нові особисті якості. Важливим є виховання у студентів перш за все це своєї історії та культури та з поваги до інших народів, звичаїв та культур для ефективної міжкультурної комунікації, адже будь-яка людина – це представник певної соціальної групи: нації, етнічної спільноти, субкультури, професії, покоління. Вік, стать, релігійність привертають до себе увагу у будь-якій культурі. Поведінка визначається належністю до цих груп і, відповідно, соціальними функціями та ролями, у яких реалізується психологічний та фізіологічний потенціал людини – темперамент, характер та стійкість. Потрапляючи у незнайому культуру, людина опиняється у ситуації, коли звичні способи та норми поведінки можуть бути неприйнятними чи, принаймні, неефективними. У такому випадку індивід може розкритися з нового боку, розвинути нові навички, отримати нові знання. Але нерідко ми спостерігаємо, що в іншому культурному середовищі людина демонструє поведінку, яка дуже відрізняється від загальноприйнятих норм у його власній культурі. Проте, у багатьох ситуаціях міжкультурного спілкування освічені та культурні люди можуть показати себе недовіреними, нетерпимими та навіть агресивними.

Література:

1. Сенченкова Т. Комунікація як чинник діалогу культур [Електронний ресурс] / Тетяна Сенченкова // Держава і суспільство. - С. 381

БАР'ЕРИ КОМУНІКАЦІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СИСТЕМ

*Харіна Н. Р.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Життя кожної людини пов'язане з постійною взаємодією з оточуючими. Ця взаємодія може відбуватися з представниками різних соціальних груп, у різних країнах, різними мовами. Виникнення міжкультурної комунікації зумовлене потребами суспільства. Особливої актуальності навички в цій сфері набули в кінці ХХ – на початку ХХІ століття, у період бурхливого розвитку міжнародної взаємодії.

Контакти представників різних культур породжують безліч проблем, які обумовлені розбіжністю норм, цінностей, особливостей світогляду партнерів і т.п. Усіх цих розбіжностей не можна одночасно уникнути в процесі комунікації. Особливий інтерес становить вивчення бар'єрів комунікації у представників різних соціокультурних систем, які можуть викликати культурний і комунікативний шок. Крім того, бар'єри комунікації є однією з причин виникнення і розгортання внутрішньо-особистісних, міжособистісних,

внутрішньогрупових і міжгрупових конфліктів, які виникають у процесі вербальної або невербальної взаємодії між людьми.

Проблеми, які виникають у процесі міжкультурного спілкування, розглядають як сучасні вітчизняні дослідники, а саме Ф. С. Бацевич, Т. І. Грушевська, О. В. Матвієнко, В. М. Манакін, Т. В. Грушевицька, С. Г. Тер-Мінасова, так і зарубіжні вчені, серед них А. Белл, Г. Гофстеде, та інші.

Виділяють три основні типи бар'єрів комунікації: інформаційні, психологічні та комунікативні. Під інформаційними бар'єрами розуміють сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів, які порушують процес відправлення, передачі, сприйняття або засвоєння інформації, порушуючи нормальний процес її циркуляції. О. В. Матвієнко виділяє наступні види інформаційних бар'єрів у колективі: 1) викривлення повідомлень (ненавмисні та навмисні викривлення), 2) інформаційне перевантаження [3, с. 24]. Н. Сопілко розглядає психологічний бар'єр як вплив негативного минулого досвіду тих, хто навчається, який перешкоджає розумінню й правильній оцінці ситуацій, фактів, закономірностей, вибору способів дії тощо. Психологічні бар'єри можна розділити на три основні групи: емоційні, когнітивні та комунікативні [5, с. 20].

Психолог Л. Орбан-Лембрик до комунікативних бар'єрів відносить бар'єр фонетичного взаєморозуміння (некоректне використання звуків (фонем) у потоці мовлення може призвести до нерозуміння та навіть помилкової інтерпретації інформації з обох сторін), семантичний бар'єр (учасники спілкування використовують різні значення слів), стилістичний бар'єр (виникає при невідповідності стилю мови того, хто говорить, ситуації спілкування, стилю мови, стану того, хто в даний момент слухає), логічний бар'єр (виникає в тих випадках, коли логіка міркування комунікатора або занадто складна для розуміння слухачого, або здається йому неправильною чи суперечить властивій йому манері доказів), соціально-культурний бар'єр (пов'язаний з відмінностями соціального, релігійного та інших характеру) [4, с. 312].

На думку В. Л. Воробйової, всі бар'єри міжкультурної комунікації слід поділити на дві великі групи: бар'єри розуміння, які об'єднують фонетичний, семантичний, стилістичний, логічний, соціально-культурний типи бар'єрів; і бар'єри спілкування (темперамент, гнів, страх, сором, провина, відраза, презирство).

Класифікація бар'єрів, яку пропонують С. П. Боброва та Е. А. Смирнова, передбачає виділення географічних, історичних, державно-політичних, економічних, мовних, психологічних перешкод [1, с. 89].

Однак, незважаючи на розходження учених відносно таких проблемних понять, як бар'єри, типовим для багатьох досліджень є визначення основних категорій бар'єрів у міжкультурній комунікації: мовні бар'єри (неспроможність висловити думку у повній мірі у зв'язку з недосконалим знанням мови посередника або мови одного з учасників спілкування); бар'єри сприйняття (інший світогляд, менталітет); бар'єри, обумовлені впливом культури (непорозуміння через інші культурні цінності); бар'єри як результат невербальної комунікації, вражень, дистанції (інтимної, особистої, соціальної, публічної) [2, с.88].

О. П. Садохін наголошує, що в процесі подолання бар'єрів у міжкультурній комунікації набуває актуальності проблема взаєморозуміння, стикаючись з різноманітними етнокультурними інтересами люди змушені досягати більш повного адекватного розуміння самих себе і партнерів [1, с. 58]. Серед інших способів уникнення негативного впливу комунікативних бар'єрів на процес міжкультурної взаємодії можна назвати створення комфортної психологічної атмосфери, а також створення і утримання атмосфери доброзичливості, довіри та взаємоповаги.

Отже, під час комунікації, незалежно від обраного виду: вербального чи невербального, між учасниками спілкування можуть виникати бар'єри, які порушують якість взаємодії та можуть стати причинами індивідуальних, групових та між групових конфліктів, а також призвести до лінгвістичного шоку. Причинами виникнення бар'єрів комунікації

можуть бути різні стилі і форм спілкування, особливості інтелектуального розвитку тих, хто спілкується, когнітивні здібності учасників взаємодії, особливості соціально-психологічних стосунків, які склалися між партнерами, психологічні особливості партнерів, культурні соціальні, політичні, професійні, релігійні відмінності. З метою подолання негативного впливу бар'єрів на процес міжкультурної комунікації необхідно виявити їх наявність, сукупність факторів, які їх спричинили, та докласти зусиль для їх уникнення.

Література:

1. Грушевицкая Т. Г. Основы межкультурной коммуникации / Т. Г. Грушевицкая, В. Д. Попков, А. П. Садохин. – М., 2003. – 380 с.
2. Кіш Н. В. Бар'єри ефективної міжкультурної комунікації глобального інженера. – Ужгород: Науковий вісник Ужгородського національного університету № 34, 2014. – с. 86 – 89
3. Матвієнко О. В. Основи інформаційного менеджменту: навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 128 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія особистості і спілкування /Л.Орбан-Лембрик – К.: Либідь, 2004. – 576 с.
5. Сопілко Н. В. Особливості подолання психологічних бар'єрів у студентів у процесі навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». – Хмельницький, 2008. – 20 с.

МОВНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ЧАСОВОЇ ТА ПРОСТОРОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

*Хворостяна Ю.В.
ЛА-71змп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Одним із фундаментальних питань сучасної лінгвістики постає питання відображення національних розбіжностей картини світу у мові. Особливо актуальним є розгляд часової та просторової картини на прикладі англійської мови, оскільки саме ця мова активно розвивається знаходячи своє втілення у найрізноманітніших сферах людської діяльності.

Взаємодія людини зі світом складає її уявлення про дійсність, формує певне бачення світу, яке у філософсько-лінгвістичній літературі йменується картиною світу. Вчені тлумачать картину світу як вихідний глобальний образ світу, який лежить в основі світосприйняття людини, репрезентує сутнісні якості світу в розумінні її носіїв і є результатом усїєї духовної активності людини [3].

Картина світу, у свою чергу, відображає національні особливості окремих народів. Структурування світу створює призму, крізь яку людина бачить світ і себе у світі. Людина адаптується до реального часу тим, що називає все суще у світі, визначає його місце у Всесвіті. Так формують картину світу. Вона є базовим поняттям для розуміння як навколишньої дійсності, так і природи самої людини [1, 23].

Національна мовна картина світу – це зафіксоване в лексиці відповідної мови специфічне бачення реального світу й усього, що привноситься в нього людською свідомістю [4].

Хоча національні мовні особливості і створюють розбіжності серед окремих народностей та їх мов, вони не завжди помітні всередині конкретного мовного оточення. Національні особливості мови не створюють для її носіїв неповторної картини світу, цілком відмінної від об'єктивної та незрозумілої для інших етносів. Це, швидше, “специфічне

забарвлення цього світу, зумовлене національною значущістю предметів, явищ, процесів, вибіркоким ставленням до них, яке породжується специфікою діяльності, способу життя та національної культури певного народу [1, 26].

Мовна картина світу відображає накопичений людиною досвід. Події зовнішнього світу, наші суб'єктивні почуття, мисленева діяльність – усе зазнає плину часу і зміну простору. Життєвий досвід, психічна діяльність, усі емоційні переживання людини пов'язані з переживанням часу.

Кожна людина усвідомлює час як елемент мовної картини світу. Уявлення про час формується завдяки аналітичній, абстрактній формі мислення, що зумовило більш пізнє усвідомлення людством цього феномена, порівняно з уявленням про простір. Однак уявлення про простір і час взаємозалежні й у взаємозв'язку знаходять своє відображення у мові.

Єдність просторово-часових уявлень визначено логікою взаємовідношень людини і цих феноменологічних категорій. Відтоді як у свідомості людини почали формуватися поняття простору і часу, вона намагається інтерпретувати їх зв'язок та оцінити власне місце у чотирирівимірній єдності простору і часу [2].

Суб'єктивність часу для людини набагато важливіша за його об'єктивність, оскільки вона виражає внутрішнє відчуття, передає наповненість часу подіями, важливими для життя конкретної особи. Час більшою мірою, ніж простір, пов'язаний із суб'єктом, який переживає час, з його оцінкою, з його відчуттям часу [1, 29].

Яскравим відображенням відтворення національних розбіжностей часової та просторої картини світу є роман Вірджинії Вульф «Місіс Деллоуей». Сутність прози англійської письменниці полягає в особливій творчій манері, яка є невід'ємним складником самої індивідуальності авторки. В основі ідейнохудожньої площини її творів – процес народження людської емоції, оголення свідомості та підсвідомості, динаміка життєдіяльності людської душі. Виділяючи основними атрибутами буденності час і простір авторка переносить духовний світ героїні у світ часу і простору: вона описує кімнату героїні, її оточення та буденності деталізуючи кожен особливості, і саме через такі особливості відкриваючи характер Місіс Деллоуей.

Особливості зображення простору і часу почуттями, емоціями та життєвими подіями у англійській мові і постають національними розбіжностями, які створюють самобутню картину світу нації. Англійський дискурс має величезний потенціал і завданням сучасних лінгвістів є дослідження його національних особливостей, що складають картину світу нації.

Література:

1. Гошилик Н.С. Схемні образи часу в сучасній англійській мові : Монографія / Наталія Гошилик.– Івано-Франківськ : НАІР, 2013. – 220 с.
2. Ртищева О.В. Онтологические и гносеологические аспекты функционирования языковой картины мира: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филос. наук : 09.00.01 “Онтология и теория познания” / О.В.Ртищева. – Кемерово., 2006. – 18 с.
3. Серебренников Б.А. Роль человеческого фактора в языке : Язык и картина мира / Б.А.Серебренников, Е.С.Кубрякова, В.И.Постовалова, В.Н. Телия, А.А.Уфимцева. – М. : Наука, 1988. – 216 с.
4. Чернишенко І. А. Фактори формування національних мовних картин світу / І. А. Чернишенко // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – Вип. 32. – С. 158-162.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ В США

*Хмельницький Р.В.
ЛА-з71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Важливим аспектом американської культури є «Американська мрія»: широко поширена думка, що кожна людина може досягти успіху та процвітати у фінансовому плані, наполегливо працюючи. Ця ідея сприяє сильнорозвинутій робочій етиці та системі, яка заснована на заслугах. Наслідки цієї віри в робоче життя США – це тривалі робочі години та часто понаднормова робота, а також чітка різниця між керівництвом та підлеглими.

Окрім сильної робочої етики, американська ділова культура також характеризується важким акцентом на індивідуальну ініціативу та досягнення. Цінуються особисті якості, професіоналізм та відповідальність за індивідуальну діяльність. Це призводить до культури роботи, де керівники проводять консультації тільки тоді, коли (абсолютно) потрібні і де більшість бізнесів здійснюється автономно. Однак частіше, ніж це, акцент на індивідуальних досягненнях також сприяє більш конкурентній робочій етиці [3].

Іншою яскравою рисою ділової культури США є його відома неформальність. Таким чином, звертання «містер», «місіс» рідко використовуються в ділових середовищах, і більшість ділових партнерів США пропонують використовувати власне ім'я майже відразу. Хоча цей невимушений стиль може бути оманливим для людей з інших культур, він, звичайно, не може сприйматися як неповага, але скоріше виражати поширене уявлення про американську культуру, що всі рівноправні [3].

Що стосується стилю спілкування, то у своєму діловому спілкуванні американці використовують дуже прямолінійний стиль. Основною метою спілкування є обмін інформацією, фактами та думками. Типові фрази «давайте перейдемо до справи» і «давайте зосередимося на головному». Більше важить суть інформації, а не спосіб, яким ця інформація презентується. Якщо виник конфлікт, то його вирішують безпосередньо та відкрито. Відповідно до їх відкритого комунікативного стилю американці не соромляться сказати «ні» чи критикувати інших на публіці. Якщо в бесідах виникають моменти незручної тиші, американцям досить незручно і вони часто відчувають, що саме вони змушені швидко заповнювати ці моменти бесідою. Очевидно, що ця відкрита форма спілкування може викликати проблеми з людьми з культур, в яких бізнес будується на особистих зв'язках, де конфлікт вирішується опосередковано, і де "важливо зберігати обличчя" [1, 15].

Подібно до того, як багато інших культур займаються будівництвом відносин, американці зацікавлені в часі. Для них час – це майже матеріальний актив, який можна зберегти, витратити, втратити, знайти, інвестувати та витратити даремно. Їх центральним принципом є те, що "час - це гроші", і витратити час настільки ж погано, як витратити гроші. Таким чином, пунктуальність є невід'ємною частиною американського ділового етикету, і запізнення вважається неповагою та грубістю. Зустрічі починаються точно в запланований час та продовжуються без перерви. Розклади, як і їх дотримання, вважаються невід'ємними складовими американської культури. У зустрічах і переговорах наголос робиться на отримання найкращих результатів у найкоротші терміни. Хоча це може здатися поспіхом для інших, це відповідає свідомості американської поведінки. Якщо ви дійсно хочете роздратувати свого американського ділового партнера, або запізнитися на зустріч, не зателефонувавши, або сядьте і почніть говорити так, неначе у вас сьогодні більше немає справ [2, 59].

Зустрічі починаються вчасно і часто починаються з твердого рукостискання. Рукостискання повинно супроводжуватися прямим зоровим контактом, що свідчить про інтерес, щирість та впевненість у вашому американському діловому партнері. Під час вступу ви повинні звернутися до своїх американських бізнес-колег з відповідними назвами та їхніми прізвищами. Вони негайно повідомлять, як вони хочуть звертатися. Якщо ви віддаєте

перевагу, щоб вас називали своїм прізвиськом та/або титулом, негайно повідомте своїх ділових партнерів із США. Вони не ображаться, а віднесуться з повагою до вашого чесного й прямолінійного підходу [1, 26].

Будьте готові взяти участь у невеликих розмовах на початку зустрічі. Це служить засобом зняття напруженості та створення комфортної атмосфери до початку "великого бізнесу". Крім того, це також може бути важливим інструментом для створення дружніх відносин або перевірки середовища. Відповідні теми включають все, від роботи до спорту (ця тема улюблена в США), погоду, подорожі, їжу тощо. Суперечливі предмети, такі як релігія чи політика, слід уникати так само, як теми, що стосуються особистого життя [1, с. 29].

Візитні картки рідко розповсюджуються і, як правило, ними не обмінюються, якщо ви не бажаєте зв'язатися з діловим партнером пізніше. Обмін візитками здійснюється випадковим чином і не вимагає набору правил. І ні, це, звичайно, не знак неповаги, коли американський бізнес-партнер, який щойно отримав візитну картку від іноземного делегата, і ховає цю картку в задню кишені штанів, навіть не прочитавши її [3].

Дрес-код може відрізнятись залежно від місця та типу бізнесу, але в класичний одяг (костюм і краватка, жіночий діловий костюм) в сірому або темно-синьому кольорах забезпечать вам впевненість та консервативність [3].

У переговорах американці зосереджені на вирішенні проблеми. Вони хочуть "перейти до справи" відразу. Знайомство та взаєморозуміння один одного та взаємовідносини можуть здійснюватися під час ділових дискусій. Американці розглядають переговори як проблемні ситуації на основі взаємної вигоди та особистих переваг, з чітким акцентом на фінансовий стан та ділові відносини. У дискусіях і переговорах американські ділові партнери цінують інформацію, яка проста та актуальна. Вони очікують від інших делегатів незалежного мислення і висловлювання власних ідей та думок [2, 36].

Американська ділова мова повна ідіоматичних виразів, багато хто з яких береться із спорту (наприклад, touch base, ballpark figure, game plan, home run) або військові (наприклад, rally the troops). Більшість американців, можливо, навіть не усвідомлюють, що вони використовують ідіоми, але це може бути досить складним завданням для людей, які не дуже знайомі з американською культурою. Таким чином, якщо ваш американський колега вимагає "ballpark figure", і ви не впевнені, що він має на увазі, або він стверджує, що "sales went through the roof", і вам цікаво, "який дах?", тоді буде гарною ідеєю отримати допомогу від перекладача [3].

Крім цих ідіоматичних виразів, американська мова пропонує ще кілька пасток для іноземних бізнес-спонсорів. Наприклад, повсюдне "як справи" – це не питання, яке вимагає явної відповіді щодо вашого фізичного та емоційного благополуччя, але є ввічливою формою вітання, на яку можна просто відповісти "I'm fine, thank you" [3].

Отже, американська культура, не зважаючи на те, що вона зародилася як суміш різних народів поселенців Нового Світу, стала незвичайною та неповторною в своєму роді. Американська модель ділового етикету, як зразок щирості та ефективності став предметом вивчення для багатьох бізнесменів, які прагнуть налагодити ділові зв'язки з однією з найрозвиненіших країн світу.

Література:

1. Поуст Е. Американський етикет / Е. Поуст. – Київ-Тернопіль: МП Юніверс - Акціонерне товариство Ной, 1991. – 59 с.
2. Романов М. В. Справочник по етикету для бизнесменов, туристов и отправляющихся в гости за рубеж / М. В. Романов, Е. В. Камышанская. – Київ: Libra, 1994. – 121 с.
3. Shulz E. Time is money – understanding US business culture [Електронний ресурс] / Elke Shulz // tcworld. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tcworld.info/e-magazine/business-culture/article/time-is-money-understanding-us-business-culture>.

МОВНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ РОЗБІЖНОСТЕЙ ЧАСОВОЇ ТА ПРОСТОРОВОЇ КАРТИН СВІТУ

*Чеботар А.М.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сучасному етапі особливий інтерес дослідників викликають проблеми, пов'язані з мовною картиною світу, мовною особистістю, мовною свідомістю, дискурсом, національно-культурною складовою комунікації.

Картина світу — це не просто образ світу у свідомості людини. Це світ людської свідомості (колективної чи індивідуальної), світ встановлених понять, уявлень і вірувань, параметрів і цінностей, які слугують орієнтирами існування для окремої особистості чи національного колективу. А Мовна картина світу — відображені в категоріях і формах мови уявлення певної національної спільноти про дійсність. У разі володіння двома або більше мовами (білінгвізм та полілінгвізм) розрізняють: первинну і вторинну (вторинні) мовні картини світу. Існування мовної картини світу зумовлене гносеологічним чинником — процесом пізнання, яке є невід'ємною частиною сутності людини. Взаємодія колективної мовної свідомості — етносвідомості — реального світу та мови як засобу фіксації знань про світ призводить до формування особливого феномену — національно-мовної картини світу. Питанням мовної картини світу займаються й сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідники, як от: Ю.Д. Апресян, Н.Д. Арутюнова, А. Вежбицька, Ю. Степанов, Ф.С. Бацевич,

Г. Брутян, Н. Сукаленко, М.П. Кочерган, І.О. Голубовська, Л.В. Куликова, А.В. Соломаха та ін. Сьогодні науковці активно розробляють ідею відтворення картини світу на засадах аналізу специфічних лінгвістичних, культурологічних, семіотичних концептів мови в галузі міжкультурної комунікації [1, с. 121—128].

На часову картину світу впливають розбіжності мовного характеру. Найбільшою міжкультурною розбіжністю є членування доби на ранок, день, вечір і ніч. Різне ставлення до часу є наслідком географічних, кліматичних, а також культурно-філософських розбіжностей народів. Різне ставлення до часу є наслідком географічних, кліматичних, а також культурно-філософських розбіжностей народів. Існують культури, орієнтовані на минуле, які цінують старовину, традиції і консерватизм у певних поглядах на життя (Англія, Японія), і культури, орієнтовані на майбутнє, народи яких живуть вірою у світле майбутнє (США, колишні країни СРСР). Американці та європейці дуже цінують час: час — гроші. У них поширені погодинна оплата праці, швидка їжа (fast food), години пік (rush hours), швидкісні (expressways) та супершвидкісні (superhighways) траси, дороги та ін.

Е. Холл відповідно до способів використання часу розрізняв такі культурно зумовлені концепції сприйняття часу: а) монохронне сприйняття, для якого час — прямолінійний рух із минулого в майбутнє. Представники таких культур використовують час як систему підтримання порядку в організуванні людського життя. Вони цінують час і чітко дотримуються графіків, виконують усі домовленості, відчують відповідальність, намагаються не заважати іншим, пунктуальні і підтримують короткострокові міжособистісні взаємини; б) поліхронне сприйняття, в якому все відбувається одночасно. У культурах такого типу важливішу роль відіграють міжособистісні стосунки, ніж план дій. Представники поліхронних культур динамічніші у використанні часу, тому мало уваги приділяють упорядкуванню робочого дня і пунктуальності. Простір у різних культурах Об'єктивні параметри простору, так само як і часу, суб'єктивуються людським сприйняттям або традиціями, що склалися в його вимірюванні [2, с. 116—125].

Отже, простір і час вимірюють не лише об'єктивними параметрами фізики, а й ще параметрами, які створили самі люди залежно від різних чинників — соціальних, культурних, історичних, релігійних, гендерних та ін., які можуть не збігатися в різних народів і які завжди слід мати на увазі у міжкультурній комунікації.

Література:

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу / І.О. Голубовська // Монографія. — К.: Логос, 2004. — 283 с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація / В.М. Манакін // Видавничий центр Академія. — К., 2012. — 281 с.

ДЕКОДУВАННЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗПІЗНАВАННЯ БРЕХНІ

Черненко Є.В
ЛН-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Мабуть, кожен з нас хоч раз у житті думав про те, як було б добре якимсь чином знати, коли від нас щось приховують або говорять неправду, аби запобігти неприємним наслідкам, до яких це може призвести. Адже, повіривши у брехню, легко не тільки опинитися в принизливому положенні, але й нашкодити своїй кар'єрі, зіпсувати стосунки або прийняти рішення, яке може негативно вплинути не тільки на твоє життя, а й на долю інших.

Звісно було б ідеально, якби кожного разу, наприклад, над головою твого співбесідника з'являлося щось типу сповіщення: «ОБЕРЕЖНО!!! Тебе обдурюють». Однак, оскільки це неможливо, мусимо користуватися тим, що маємо, а саме – кінесикою або, так званою, «мовою тіла», яка, безсумнівно, здатна розповісти про особистість значно більше, аніж ми коли-небудь могли подумати. Тімоті Левін з Алабамського університету в Бірмінгемі пояснює, що брехня, як правило, провокує сильні емоції – нервування, почуття провини, навіть збудження від усвідомлення того, що людину можуть викрити. І ці емоції, як вважалося, важко приховати. Навіть коли ми впевнені, що наше обличчя абсолютно безпристрасне, ми все одно робимо ледве помітні рухи, відомі як "мікро-міміка", які видають наші справжні емоції.

Вчені встановили, що саме різноманітні невербальні сигнали несуть від 60 до 80% інформації в особистісному спілкуванні й можуть розповісти нам про темперамент нашого співбесідника, його емоційний стан, самооцінку, соціальний статус, а головне – вони здебільшого вроджені, ніж набуті, й тому людина, як правило, навіть не помічає, якими жестами супроводжується її діалог. А оскільки наша підсвідомість просто запрограмована говорити правду, то навіть найдосвідченіший брехун не в змозі її контролювати [5].

Що таке брехня, які її морально-психологічні аспекти — ці питання цікавили ще античних філософів, зокрема Арістотеля і Платона, які вже в той час розробляли рекомендації по розпізнаванню брехні і заходи, що перешкоджають її поширенню. Вони помітили, що душевні переживання людини відбиваються на її тілесному стані. Наприклад, у Стародавній Індії під час допитів підозрюваний перед кожною відповіддю на питання повинен був бити в гонг. Вважалося, що людина, яка збирається збрехати, забариться з відповіддю, що призведе до збою в ударах. У деяких південноафриканських племенах всі підозрювані сідали в коло, а вождь племені ходив навколо них і обнюхував кожного по черзі: чий запах поту був сильніший, того й звинувачували в обмані. Стародавні китайці помітили, що від хвилювання у людини пересихає в роті й тому в якості детектора брехні пропонувалася суха рисова мука, яку підозрювані повинні були добре прожувати. Той, хто не міг цього зробити через відсутність слини, засуджувався за приховування правди. Бреше людина чи ні, визначали також за частотою серцебиття. Такий метод практикувався на Близькому Сході, зокрема при спробі визначити подружню невірність і встановити ім'я коханця: один чоловік тримав руку на пульсі підозрюваної, а інший перераховував імена ймовірних коханців. Людина, яка оволодіє прийомами невербальної комунікації, вивчить

мову тіла, міміки і жестів, зможе вгадувати думки і наміри співрозмовника, розуміти, про що той думає насправді, бреше чи каже правду [3].

Отже, які ознаки можуть допомогти викрити потенційного брехуна? Людина, коли щось приховує або говорить неправду, зазвичай змінюється на обличчі, може почервоніти, збліднути, почати заїкатися, покашлювати. Може також з'явитися нервовий смішок, посиляться потовиділення. Крім того, може змінитися тембр голосу, з'явитися недбалий тон, і змінитися швидкість мови. Жести стають метушливими та дрібним, без певного призначення, ніби неприродні. Обличчя може висловлювати розгубленість, збентеження, переляк, сумнів [4].

Якщо детальніше розібрати, жести, які людина робить під час брехні, слід звернути увагу на прикривання рота рукою, яке людина підсвідомо робить, щоб не сказати зайвого (при чому жест може мати різні варіанти: відкрите прикривання рота рукою, пальці лише злегка обводять лінію губ, особа торкається до рота лише злегка помітним рухом) [1].

Зверніть увагу також на симптом Піноккіо: в розмові людина чуває ніс, що як правило, є дуже швидким і легким рухом, в чомусь більш витонченим варіантом прикривання рота рукою [1]. На думку спадає історія з Біллом Клінтоном. Колишнього президента США спіймали на брехні, коли він, заперечуючи зв'язок із Монікою Левінські, торкнувся свого носа [2].

Слід згадати й про смикання вуха, відтягування мочки вуха кілька разів, чухання за вухом, потирання вушної раковини кінчиком пальця. На думку Аллана Піза, всі ці варіанти – еквіваленти дитячого жесту: дитина закриває обидва вуха, щоб не слухати, як його лають за брехню [1].

Крім того, слід насторожитися, якщо хтось відводить очі вбік, оскільки найчастіше, коли людина щось придумує чи уявляє, вона переводить погляд вліво (від неї). Це зумовлено тим, що такий жест активізує певні ділянки мозку, які відповідають за абстрактне мислення. Коли ж людина пригадує якісь факти, дивиться вправо (в залежності, якого виду інформація пригадується; наприклад, вверх-вправо – картинка- спогади, те, що бачили на власні очі, вправо-вбік – звукові спогади) [1]. У даному випадку очі дійсно є дзеркалом душі, адже навчитися управляти їх виразом на замовлення неймовірно складно [5].

Несиметричне спотворення обличчя у співрозмовника говорить про те, що він намагається симулювати емоції. Наприклад, крива посмішка або примруження одного ока видає нещирість мовця, оскільки при щирій усмішці навколо очей з'являється мережа дрібних зморшок.

Також брехуни, ніби задихаючись, мають звичку відтягувати комірець і потирати шию [1]. Один з дослідників Десмонд Морріс пояснює це тим, що брехня викликає свербляче відчуття в нижніх м'язових тканинах обличчя і шиї, й тому потрібне чухання, щоб заспокоїти це відчуття [5].

Брехун намагається не дивитися в очі співрозмовника і розташуватися від нього не прямо, а збоку. Може відвернутися чи прийняти будь-яку навмисну позу (опертися на стіл, розвалитися з усмішкою в кріслі і т.д.). Або буде намагатися розмістити між собою і співрозмовником будь-які предмети, щоб хоча б формально відгородитися. Коли людина бреше, він «зменшується», місця намагається зайняти, як можна менше, притискає до себе руки, стискає ноги, втискається в крісло [4].

Звісно, все перелічене вище є ознаками брехні. Але також може бути і ознаками сильного хвилювання, невпевненості в собі чи образи. Понад те, варто пам'ятати, що найкраще застосовувати цей метод до людей, яких добре знаємо. Та й навіть затьмарювати собі життя підозрами, якщо всі ознаки сумнівності слів співрозмовника може пояснюватися пережитим заїканням, вчорашнім протягом, новими черевиками, які тиснуть або звичайною симпатією до свого співбесідника.

Однак нещодавно науковці спростували популярну думку про те, що підсвідома мова тіла та рухи очей можуть взагалі викрити брехню. Чим більше психологи вивчали особливості міміки, тим більше вони розуміли, наскільки невловимими є ці сигнали.

Виявляється, є значно кращі способи з'ясувати, чи каже ваш співрозмовник правду. Проблема в тому, що людська поведінка неймовірно різноманітна. Якщо ви добре знаєте людину, виявити трохи іншу поведінку, яка може сигналізувати про брехню, легше. Втім, з незнайомцями це майже не працює – універсальної мови жестів не існує. "Немає постійних ознак того, що людина бреше, – пояснює Тімоті Ормерод з Університету Сассекса. – Я можу нервово хихотіти, хтось стає більш серйозними, дехто дивиться прямо в очі, інші, навпаки, уникають зорового контакту". Тімоті Левін погоджується: "Надійних сигналів, які би допомагали розрізнити правду і брехню, не існує. І хоча ви, напевно, чули, що підсвідомість помічає ці ознаки, дослідження впевнено спростовують цю гіпотезу". Нова методика професора Ормерода дивує своєю простотою. Він пропонує перенести увагу з того, як людина говорить на те, що вона говорить, і за допомогою уточнювальних запитань вивести брехуна на чисту воду [2].

Психологія невербального спілкування зробила значний крок уперед, на сьогодні розпізнавання брехні - вже наука, яку можна вивчати та використовувати самостійно, не вдаючись до послуг високопрофесійних психологів. І не важливо, чи це ділова зустріч, чи просто спілкування з друзями за келихом вина, чи романтичне побачення - людина, яка оволодіє прийомами невербальної комунікації, вивчить мову тіла, міміки і жестів, зможе передбачити наміри співрозмовника, розуміти, про що той думає насправді, бреше чи каже правду [5].

Література:

1. Пиз А. Язык телодвижений: как читать мысли окружающих по их жестам: [пер. с англ.] / А. Пиз, Б. Пиз. – М.: Эксмо, 2012. – 444 с.
2. Робсон Д. Як вивести брехуна на чисту воду? [Електронний ресурс] / Девід Робсон // NEWS | Україна. – 2015. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/vert_fut/2015/09/150907_vert_fut_best_and_worst_ways_to_spot_a_liar_vp
3. Психологія людини: як дізнатись, що людина обманює [Електронний ресурс] // pekniy.com. – 2017. Режим доступу: <https://pekniy.com/psihologiya-lyudini-yak-diznatis-shho-lyud/>
4. Як визначити, що людина говорить неправду (бреше) [Електронний ресурс] // korusna.info. Режим доступу: <http://korusna.info/stosunky/yak-vyznachyty-shho-lyudyna-govoryt-nepravdu.html#ixzz5B7wgAUd9>
5. Як розпізнати брехню. Навчися читати мову тіла і жестів [Електронний ресурс] // ladyzhity.ru. Режим доступу: <http://ladyzhitya.ru/budinok-i-diti/113-jak-rozpiznati-brehnju-navchisja-chitati-movu-tila.html>

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

*Чичиркоза А. Ю.,
ЛА-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На сьогоднішній день обмін інформацією постає одним із ключових питань у галузі міжкультурної комунікації. Оскільки політичні, соціально-економічні та культурні зв'язки України з іншими державами стають більш інтенсивними, виникає потреба у якісних засобах передачі інформації у відповідних сферах. Одним із найбільш потужних інструментів міжнародного спілкування є переклад. Варто зауважити, що основною метою перекладу є не лише передача змісту вихідного тексту, а й максимальне наближення людей, що сприймають

переклад (читачі, слухачі, глядачі, співрозмовники), до культурних реалій та особливостей, притаманних його мовному середовищу.

Загалом, переклад – це багатоаспектний процес, що залучає велику кількість підходів та технік. Якість перекладу оцінюється за багатьма критеріями, серед яких виділяють точність, еквівалентність, адекватність тощо. Оскільки переклад працює над збереженням мовного й культурного розмаїття як багатства цивілізації [5, 111], однією з найскладніших його проблем є інтерпретація лінгво-культурних реалій. Процес комунікації містить у собі певний набір одиниць, що зазвичай в тій чи більшій мірі відрізняються в багатьох культурах – у різних спільнотах люди у тотожних ситуаціях можуть вживати специфічні мовленнєві штампи. Таким чином, за допомогою різних мов певний фрагмент реальності репрезентується з використанням різних слів чи словосполучень, які залежать від типу світосприйняття носіїв цієї мови.

Важливим у процесі ідентифікації й інтерпретування певної реалії є застосування когнітивного підходу, згідно з яким мова вивчається як пізнавальний механізм, який відіграє ключову роль у кодуванні й трансформації інформації. Визначальним поняттям когнітивної лінгвістики є концепт – термін, що слугує поясненню одиниць ментальних і психологічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, що відображає знання й досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, всієї картини світу, відображеної у психіці людини [3, 90]. Наприклад, якщо порівняти фольклорні вирази та фразеологічні одиниці англійської й української мов, можна побачити в них майже ідентичні риси у моральних орієнтирах, філософії, цінностях:

A friend in need is a friend indeed. – Друг пізнається в біді

No news is good news. – Відсутність новин - хороша новина.

All is well, that ends well. – Все добре, що добре закінчується.

Існують також вислови, що мають дуже схожий сенс, проте відрізняються за певним концептом:

A drop in the ocean (a drop in the bucket). – Капля в морі.

Don't make a mountain out of an anthill. - Не роби з мухи слона.

A bird in the hand is worth two in the bush. - Краще синиця в руках, ніж журавель в небі.

Деякі ідіоматичні вирази відображають схожу народну мудрість, але містять абсолютно різні концепти, оскільки вони притаманні концептуальній картині світу носіїв мови:

When pigs fly. – Коли рак на горі свисне.

Don't judge a book by its cover. – Зустрічають по одягу, проводжають по розуму.

Put that in your pipe and smoke it. – Зарубай собі на носі.

Якщо розглянути переклад науково-технічної літератури як важливу частину міжнародної комунікації (особливо в останні десятиліття), серед його стилістичних особливостей виділяють точність, абстрактність, логічність та об'єктивність. У процесі комунікації у науковій сфері проблеми відмінностей в культурах нейтралізуються, оскільки корпоративне наукове середовище складалося впродовж декількох сотень років як інтернаціональне, що і знайшло відображення в мові науки [4, 123]. Труднощі можуть виникнути під час передачі початкового змісту за допомогою терміносистеми іншої мови – терміносистема будь-якої мови є принципово неповторною [1, 176] через те, що вона відображає наочно-понятійну область знань у конкретній дисципліні, яка може мати власну специфіку в різних культурах. Більшість термінів створено на базі інтернаціональних морфем. Через це дуже часто може виникати ілюзія термінологічної тотожності. Подібні ситуації часто призводять до неточностей або навіть серйозних помилок при перекладі.

Цікавим є порівняння сприйняття певної реалії у побутовому мовленні:

1) *He is good at maths.* – Він сильний в математиці.

У мовах оригіналу й перекладу для опису здібностей об'єкта використовуються різні концепти – позитивної оцінки “good” і ознаки сили [2, 185].

2) *Take off your coat, please.* – Роздягніться, будь-ласка.

Під час прийому гостей англійське висловлювання складається з трьох концептів – дії, ознаки, об'єкта, у той час як в основі українського лежить один концепт – дії.

3) Структури, подібні до “*I like ... – Мені подобається...*” також характеризуються різними концептами: в англійській структурі актуалізуються об'єкт як виконавець дії, а в українській – дія, що характеризує об'єкт.

Підсумовуючи аналіз досліджень у сфері особливостей перекладу як невід'ємної складової міжкультурної комунікації, можна зробити висновок про те, що під час інтерпретації оригінального тексту обов'язковим є врахування когнітивного та лінгвокультурологічного аспектів картини світу носіїв мов оригіналу й мови, на яку здійснюються переклад. Вивчення й адаптація концептів та етнолінгвістичних характеристик є досить важливою умовою для досягнення якісного й адекватного перекладу, що поживляє процес міжнародного спілкування. Подальше вивчення й розробка системи міжкультурних аспектів перекладу на основі обраних мовних пар і конкретних текстів з різних галузей сприятиме розвитку лінгвістики й перекладознавства, а також покращенню комунікативного процесу носіїв різних мов та представників різних культур.

Література:

1. Борисова Л. И. Лексические трудности перевода научно-технической литературы с английского языка на русский / Л. И. Борисова. – М.: ВЦП, 2001. – 135 с.
2. Киричук Л.М. Когнітивні аспекти перекладу / Л.М. Киричук // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. – 2004. – №3(62). – С. 184-188.
3. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов // Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина. – М.: 1996. – 248 с.
4. Федоренко С. В. *Міжкультурний аспект перекладу наукової літератури* / С. В. Федоренко // Філологічні трактати. – 2012. – Т. 4, № 1. – С. 123 – 125. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2012_4_1_23
5. Штепуляк О. С. Міжкультурні аспекти перекладу та їх роль у фаховій підготовці майбутніх перекладачів / О. С. Штепуляк // Молодий вчений. – 2016. – № 4.1. – С. 110-113. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4.

INTERCULTURAL COMMUNICATION

Sharandak B.V.
EEE-17002(b)
NULES of Ukraine

It is known that in society traditionally distinguish two main directions of culture - material and spiritual - in accordance with two spheres of human activity - material and spiritual. Material culture covers the field of human activity and its results. Spiritual culture refers to the field of consciousness, cognition, morals, education, education, science, art, literature and other aspects of human spiritual activity. It also includes religion and mythology, worldview, political, moral, and other representations of people. There is a strong organic unity between material and spiritual culture.

Specificity of cultural knowledge is, first of all, that they cover education, science, art, literature, mythology, morals, politics, law, religion. In this case, all their elements interact with each other, forming a unified system of such a complex phenomenon as culture.

Knowledge of national culture embodies the achievements of cultures of different social strata and layers of the population of each individual society. Each nation, creating its own national

culture, thus contributes to the world culture, through its association with the surrounding nature and other nations. One of the most important functions of cultural knowledge is the transfer of social experience. Therefore, it is called informational. Culture acts as the only mechanism for transferring social experience from generation to generation, from an epoch to an era, from one country to another. Another leading function of cultural knowledge is cognitive. It is closely connected with the first and follows from it. Culture, which concentrates in itself the best social experience of many human generations, acquires the ability to create favorable conditions for its knowledge and assimilation. Regulatory function of culture is connected, first of all, with the definition (regulation) of different parties, types of social and personal activities of people. Valuable function reflects an important qualitative state of cultural knowledge of man, society. It is the system of values that forms a person's value needs and orientation [1].

Culture, language and speech. Language is a mirror of the surrounding world that reflects reality and creates its own picture of the world, specific and unique for each language and, accordingly, people, ethnic groups, linguistic groups, using this language as a means of communication. Language is a treasury of culture that preserves cultural values - in lexicon, in grammar, in idiomatics, in proverbs, in sayings, in folklore, in artistic and scientific literature, in forms of writing and oral speech. Language transmits the treasures of the national culture that is stored in it, from generation to generation. Language is an instrument, a tool of culture. It forms the personality of a person, the native speaker, through the language imposed on him and the vision of the world laid down in the language, mentality, attitude towards people, etc., that is, through the culture of the people who use this language as a means of communication.

Consequently, language, as one of the types of human activity, is an integral part of culture, which is defined as the sum of the results of human activity in various spheres of human life: production, social, spiritual. However, as a form of the existence of thinking and, most importantly, as a means of communication, the language appears in a row with culture.

What do you mean by the notion of language culture? What is a truly linguistic culture? First of all - in impeccable use of lexical and grammatical norms of literary language, in correct pronunciation of words and the use of normative accents in words. The high culture of language is not only the knowledge of the regularities of the language, a certain ideal of the language that exists in our consciousness and manifests itself in the works of classical literature. The desire to take an appropriate appraisal word for each language situation creates the unity of form and content that makes the language beautiful, impressive, that is for a long time remembered.

Consequently, the language culture is a section of the science of language, which deals with the observance of linguistic norms and the appropriateness of the use of expressive means of speech in speech. Culture of speech is the possession of the addressee by the norms of oral and written literary speech, the ability to use the figurative means of the language code in different communication conditions. In the culture of speech distinguish: proper speech; linguistic skill. Proper broadcasting is the observance of the established language norms of the Ukrainian literary language. From this point of view, the language can be regarded as correct (norm), and wrong (error). Language skills are the ability to use language norms, to choose from the possible variants the most successful for presenting in speech or writing their thoughts and attitudes.

Intercultural communication. One of the important features of our time is the growing number of people who are in contact with cultures other than their own culture. The process of global globalization promotes understanding of communication between different cultural systems as an essential element of the picture of the modern world. The processes associated with the phenomenon of globalization involve frequent regular contacts in different spheres between representatives of different cultures. Such a situation requires solving the set of practical tasks and issues of cultural adaptation of representatives of one culture in the field of existence of another cultural community.

According to scientists, the date of birth of intercultural communication as an academic discipline should be considered in 1954 when E. Holsa and D. Trager's book "Culture as Communication" ("Culture as Communication") was published in the book, in which the authors

first proposed for a broad use of the term "Intercultural communication", reflecting, in their opinion, a special branch of human relations. Later, the main provisions and ideas of intercultural communication were elaborated in the well-known work of E. Hall's "The Silent Language" (1959) where the author showed a close connection between culture and communication. Developing his ideas about the interconnection of culture and communication, Hall came to the conclusion of the need to learn culture.

Since the 1980s, researchers from the United States and Western Europe in the field of sociology, cultural studies, psychology, linguistics, and philosophy have shown increased interest in the issues of intercultural communication. Among the main tasks of the theory of intercultural communication is the prevention and elimination of intercultural misunderstandings. The research of these issues involves scientific schools and institutes, as well as scientists from different countries of the world, in particular, Russia, Germany, the USA, etc [2].

Literature:

1. Ніколаєнко І. Мова і міжкультурна комунікація / Іван Ніколаєнко // Вища освіта України. – 2003. - № 1. – С. 1-2 ;
2. Савонюк Л. Міжкультурна комунікація : Мова – Культура – Особистість / Лілія Савонюк // Вища освіта України. – 2005. - №1. – С. 4-5.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Шерстюк І. В.
ЛА-371мп
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Сучасні світові стандарти передбачають розвиток інноваційного мислення у висококваліфікованих спеціалістів, що інтегрує теоретичні знання з філології і практичні уміння працювати з текстами в цілісну систему за допомогою нових технологій.

Для підготовки майбутніх філологів потрібно використовувати технології, що активізують пізнавальну діяльність, творчість. Адже, творчість-це запорука успіху справжнього філолога. Здатність породжувати ідеї і є складовою інноваційного мислення, а враховуючи сучасні можливості, від спеціаліста лише потрібні яскраві ідеї.

Згідно Д.В. Чернилевського, конструювання інноваційного мислення розглядається з двох боків – навчання через інформацію і навчання через діяльність [4, 8]. А.О. Вербицький надає визначення контекстного навчання як концептуальної основи інтеграції різних видів діяльності спеціалістів, а саме – навчальної, наукової, практичної [1, 16]. Філологія – еволюційний продукт, отриманий через довгий шлях до найновіших ідей спостереження. Ключ до її інновації – розуміння культури, історії, менталітету, фольклору. Філолог, застосовуючи інноваційне мислення, знайде та зрозуміє зв'язок між всіма складовими. Але, водночас, філолог повинен мислити незалежно. Спостереження, вільні від упереджень, породжують цінні ідеї [5, 67].

Особливу роль у розвитку інноваційно мислення у філологів відіграють активні форми й методи навчання або технології активного навчання, які направлені не тільки на процеси сприймання, пам'яті, уваги, а найголовніше, на творче, продуктивне мислення, поведінку, спілкування [4, 10].

Інтерактивне навчання – це такий вид діяльності, що передбачає взаємодію майбутнього спеціаліста з навчальним середовищем, яке слугує джерелом засвоюваного ним досвіду [2, 45].

Технології називають інтерактивними, так як в них істотно змінюється і роль того, хто навчає філологів, викладачі стають не тільки інформаторами, а й менеджерами, а інформація не мета, а засіб для засвоєння дій і операцій професійної діяльності. Майбутні філологи повинні майстерно застосовувати наданий матеріал на практиці.

Розглядаючи інтерактивні технології навчання як інноваційні, треба пам'ятати, що будь-яка технологія буде мертвою, якщо не розглядати її як цілісну систему в єдності її компонентів і взаємозв'язків. Крім 8 класифікацій виділеними Е.Я. Голантом, одна з яких поділяє інтерактивні технології на активні та пасивні [2, 34].

До цієї класифікації О. І. Пометун і Л. В. Пироженко додають інтерактивне навчання як різновид активного, котрий, однак, має свої закономірності та особливості. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всієї групи. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де спеціаліст вдосконалює свої знання саме на практиці. Інноваційне мислення філолога – це активний спосіб сприйняття теорії, в поєднанні з практикою, що ґрунтується на особистісному розумінні та оцінюванні розвитку зовнішнього світу [3, 23].

Ці три прості твердження обґрунтовують необхідність використання активних методів навчання. Дещо змінивши слова великого китайського педагога, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання, що має такий ланцюг людських можливостей – те, що ми чуємо, ми забуваємо. Те, що ми бачимо й чуємо, ми трохи пам'ятаємо. Те, що ми чуємо, бачимо й обговорюємо, ми починаємо розуміти. Коли ми чуємо, бачимо, обговорюємо й робимо, ми набуваємо знань і навичок. Коли ми передаю знання іншим, кожен стає майстром [1, 98].

Досягненні в наш час інновації надають можливість поєднувати процеси отримання інформації, що є вкрай важливим для філолога розвивати та практикувати навички. Можливість поєднувати теорію та практику у філологів включає саме – візуальне сприймання інформації за допомогою презентацій, сприймання на слух носіїв мов для розвитку мовних навичок.

Отже, для формування інноваційного мислення філологам необхідні всі види сприйняття мови. Саме інтерактивні технології забезпечують ефект повного занурювання в мовленнєвий акт іншомовними засобом. Створивши інноваційне середовище та всі умови для подальшого розвитку філологічних дисциплін, майбутній філолог, по-перше, швидко набуватиме досвід на основі попереднього досвіду, до-друге, йому відкриється шлях до вдосконалення знань та нових досягнень, що є результатом інноваційної діяльності.

Література:

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход /А. А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 207 с.
2. Голант Е.Я. Методы обучения/Е.Я.Голант – М.,1957. – С. 87.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. авт.- уклад.: – К.: А.П.Н.; 2002, - 136 с.
4. Чернілевський Д.В. Креативна педагогічна діяльність викладача вищої школи на основі духовних цінностей // Креативна педагогіка. Наук.-метод. журнал / Академія міжнародного співробітництва з педагогіки. – Вінниця, 2015. – Вип. 10. – С. 37.
5. Чернілевський Д.В. Методологія наукової діяльності: Навчальний посібник: Вид. 3-тє, допов./ Д.В. Чернілевський. – Вінниця: Вид-во АМСКП, 2012. – 364 с.

ВПЛИВ МІЖКУЛЬТУРНИХ СТИЛІВ КОМУНІКАЦІЇ НА ПЕРЕКЛАД ЯК ПРОЦЕС ТА РЕЗУЛЬТАТ

*Шибінська К. Е.
ЛА-71мп, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Комунікація є невід'ємною частиною нашого життя. Вона супроводжує нас цілодобово і надає кожній людині її визначальних рис.

Оперування особливостями та стилями комунікації стало базовою необхідністю для представників багатьох професій. Перекладацька діяльність не є винятком. Маючи уявлення про те, що представники різних національних культур по-різному сприймають завдання та «надзавдання» комунікації, неоднаково зчитують одержану інформацію та передають повідомлення при спілкуванні, можна запобігти багатьом непорозумінням на ґрунті міжнаціональних відмінностей [1, с.240].

У спеціалізованій літературі існує безліч визначень терміну «переклад», проте його прийнято розглядати з двох позицій: як процес та як результат. При розгляді з обох точок зору переклад виступає доволі складним явищем. Відомий перекладознавець Найда запропонував такі вимоги до перекладу:

- бути зрозумілим;
- передавати настрій і стиль оригіналу;
- мати природну і легку форму вираження;
- викликати ту ж реакцію, що і текст оригіналу [3, с. 78].

Різниця у стилях комунікації різних культур створює певні перешкоди при перекладі, вона змінює як його процес, так і результат. Час від часу досягнення зазначених вище вимог є надважким завданням. Перекладач виступає посередником між різними мовами і культурами, тому мусить бути обізнаним із певними комунікативними особливостями тієї чи іншої культури.

В. Гудикунст навів такі основні опозиції стилів комунікації: прямий/непрямий, розгорнутий/згорнутий, особистісний/контекстуальний та інструментальний/афективний [2, с. 125]. Кожен з них характерний для певного ряду культур і, у свою чергу, викликає певні труднощі для процесу перекладу та його результату.

До труднощів при процесі перекладу можна віднести: незнання перекладачем певних етикетних та мовленнєвих норм, національних традицій, що впливають на мову та текст оригіналу, неспроможність розгледіти, зчитати та правильно інтерпретувати приховані наміри мовця, незнання ряду евфемістичних зворотів або непривичаєність до їх вживання представниками іншої культури та багато інших. Процес перекладу в таких випадках автоматично втрачає свою невимушеність, вимагає від перекладача додаткових знань, потребує більшого часового проміжку. У ньому з'являється додаткова стадія, а саме – стадія попередньої підготовки до перекладу у разі, якщо переклад усний, або ж стадія пошуку додаткових джерел, якщо переклад виконується письмово.

На додачу, вплив стильових розбіжностей комунікації на переклад-результат також є значним. Будь-яка невідповідність звичним лінгвокультурним традиціям може призвести до неправильного декодування інформації та комунікативного провалу. Текст перекладу втрачає свою інформативність, не виконує функцію зближення культур та не може претендувати на достовірність.

Отже, міжкультурні стилі комунікації відіграють дуже важливу роль для перекладу-процесу та перекладу-результату, а також для перекладацької діяльності загалом. Необхідно завжди пам'ятати, що явище перекладу не є одностороннім, воно відображає інтелектуальний та культурний світогляд перекладача, а міжкультурні стилі комунікації, у свою чергу, не можуть обмежуватися лише загальними рисами й тенденціями або ж бути притаманними окремим культурам.

Література:

1. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В. М. Манакин. — К.: ВЦ «Академія», 2012. — 288 с.
2. Gudykunst, William, Kim, Young, Yun. Communicating with strangers: an approach to intercultural communication / Gudykunst, William, Kim, Young, Yun. — New York: McGrawHill, Inc., 1992. — 448 p.
3. Nida E. A. The theory and practice of translation. Includes bibliographical references and index. — 1974.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДИСКУРС ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ

*Шкуренко А.С.,
Шелестюк А.Р.
44, ФІМ
УДПУ імені Павла Тичини*

Виникнення Інтернету в кінці 80-х рр. ХХ ст. як ще одного комунікативного каналу передачі даних, а у ХХІ ст. — як засобу масової комунікації призвело до появи не тільки глобальної інформаційної сфери, а й особливих віртуальних товариств, блогів, мережевої культури та мови.

Сьогодні йдеться про виникнення Інтернет-дискурсу як складової комп'ютерно-опосередкованої комунікації.

Поняття «дискурс» має різні тлумачення. Спроби дати його визначення робили французькі та вітчизняні науковці: Е. Бенвеніст, І. Гальперін, Т.А. ван Дейк, Ж. Деррида, І. Клименко, Ю. Кристева, Ю. Степанов, М. Фуко,

З. Херріс. Науковці єдині в тому, що дискурс міститься перш за все у текстах, які вирізняються специфікою лексики, особливими правилами слововживання й специфічними синтаксичними структурами.

Електронний дискурс розглядається як мова, яка використовується для спілкування в кіберпросторі, тобто на Інтернет-сайтах, де люди взаємодіють і створюють соціальні відносини. Електронний дискурс має інтерактивний характер, проходить у реальному часі й реалізується в письмовій формі. «Спілкування» відбувається за допомогою стандартної клавіатури. Мова Інтернету ґрунтується на творчій типології, тому багато традиційних правил граматики або стилістики часто порушуються.

Мовне спілкування в Інтернеті та в чатах зокрема стає все більш масовим, у ньому бере участь усе більша кількість вікових та соціальних груп. У даний час між електронним спілкуванням і традиційними формами вербальної комунікації все частіше спостерігається взаємопроникнення та взаємодія [1, 21].

У зв'язку із зростаючою роллю Інтернету в житті суспільства, оволодіння цим новим типом спілкування є не менш важливим, ніж опанування інших дискурсивних компетенцій. Ознайомлення мовою, але й використовувати прийоми Інтернет-спілкування в програмах (ICQ, MSN чи SKYPE), які забезпечують комунікацію в Інтернеті в реальному часі, однак, на відміну від чату, доступні не всім охочим, а обраному колу користувачів.

Електронний дискурс з'явився завдяки виникненню Інтернету. Можливість поєднати в одній мережі необмежену кількість комп'ютерів, що знаходяться на різних кінцях земної кулі, забезпечила розвиток таких форм електронного спілкування, як електронна пошта, форум, чат і різні програми для швидкого обміну повідомленнями.

Виділяють два види конвергенції способів передачі звуків на письмі (конвергенція — це збіг у процесі фонетичних змін двох звуків у одному):

- 1) проста конвергенція, основана тільки на існуючій в системі мови графічній асиметрії;
- 2) комплексна конвергенція, яка ґрунтується на таких факторах:
 - а) графічній асиметрії,
 - б) структурі складу, положенні графеми стосовно наголошеного складу, приналежності фонем до тієї чи іншої граматичної парадигми, оточення графеми і та ін. [2].

Використання графічних скорочень базується на двох чинниках:

- 1) прагненні до стислості;
- 2) створенні графічного символу.

Більшість графічних скорочень, які використовуються в електронному дискурсі, були запозичені з мови реклами та ЗМІ, інші були створені в Інтернеті. Своєрідними графічними позначками є найбільш популярні способи передачі сміху з французької мови MDR (фр. – *mort de rire*, укр. – сміятись дуже голосно, або ж дослівно – сміятися до смерті). Ці скорочення набули в чатах характеру ідеограм (нефонетичний писемний знак, що передає, на відміну від букви, не звук певної мови, а ціле слово або його корінь) і давно вже втратили своє буквальне значення: «голосно сміюся» і «вмираю зі сміху».

Другим видом графічних скорочень є консонантний лист: тип фонетичного листа, що передається переважно приголосними звуками (*Svp* – *s'il vous plaît*, *stp* – *s'il te plaît*, *tlm* – *tellement*, *bcp* – *beaucoup*, *grd* – *grand*, *pkoi* – *pourquoi*).

Третім видом графічних скорочень, виявлених в електронному дискурсі, є графічне усичення складів. Воно полягає в тому, що в написанні слова використовуються його перші літери, які мають значну інформативність при зоровому декодуванні. До графічних скорочень слід віднести заміну складів і цілих слів омофонами, що збігаються з алфавітними назвами букв і кількісними числівниками. Наприклад: *mer6* (фр. – *merci*), *b1* (фр. – *bien*), *klk1* – (фр. *quelqu'un*), *2m1* – (фр. *demain*) Цей спосіб скорочення почав використовуватися у мові реклами та ЗМІ в середині ХХ століття у США і згодом був запозичений електронним дискурсом. Частота вживання цього прийому в Інтернеті наразі підтримує і збільшує його популярність у мові засобів масової інформації, а також сприяє його проникненню в традиційну письмову мову при міжособистісному спілкуванні.

Традиційні форми здійснення мовлення мають власні мінімальні одиниці. Для письмової мови такою одиницею є графічне слово, для усної – фонетичне слово, що являє собою кілька графічних слів, об'єднаних одним наголосом. Користувачі Інтернету мають можливість вибирати між цими двома одиницями. Таким чином, електронний дискурс становить лінійну послідовність, в якій співіснують і взаємодіють дві одиниці: графічне слово і фонетичне слово [3].

Отже, комунікація в чатах збагачує «мовне існування», запроваджуючи в практику новий спосіб спілкування, який знаходиться на стадії свого формування. Вивчення емпіричного об'єкта в процесі становлення дало можливість показати, що мовні «нововведення» мають об'єктивний характер, тому будуть, тією чи іншою мірою визначати тенденції мовного розвитку студентів з прийомами, які використовують під час спілкування в чатах, має допомогти їм не тільки успішно вести діалоги іноземною мовою, але й використовувати прийоми Інтернет-спілкування в програмах (ICQ, MSN чи SKYPE), які забезпечують комунікацію в Інтернеті в реальному часі, однак, на відміну від чату, доступні не всім охочим, а обраному колу користувачів.

Література:

1. Бубнова Г. И. Лингвистические проблемы экспериментального изучения звучащей речи: просодический аспект (на материале звучащего французского языка) : дис. доктора филол. наук / Г. И. Бубнова. – М., 1992. – 367 с.
2. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Ed. Cambridge University Press, 2001. – 282 p.

3. Pierozak I. Approche sociolinguistique des pratiques discursives sur Internet : ge fé dais fotes si je voeux / I. Pierozak // Revue Française de linguistique appliquée. La langue dans son contexte social. Volume V – 1/Juin 2000. – P. 89 – 104.

НЕВЕРБАЛЬНЕ ТА ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

*Альона Штанюк
ФЛ, з71-мп
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

На даному етапі розвитку лінгвістичних досліджень, досить гостро постає питання про невербальне вираження лінгвокультури. Функціонування мовних одиниць та вивчення їх взаємодії в певній культурі є важливим при освоєнні кожної мови. Сьогодні ми розглянемо невербальне та вербальне вираження німецької лінгвокультури, адже те, як людина виражає свої думки за допомогою вербальної та невербальної мови тісно пов'язане із культурою, як зазначав Е. М. Верещагін [1].

Невербальна комунікація – це система знаків, що використовується для комунікації між людьми і вони відрізняються від мовних засобами та формою виявлення. Прийнято вважати, що вербальні засоби комунікації – є пріоритетом у мові, а ні в якому разі не можна ігнорувати невербальні засоби. Багатьма дослідженнями було доведено, що саме невербально відбувається від 40 до 80 % комунікації. Більше 50% невербальної комунікації відбувається за допомогою жестів, міміки обличчя, трохи менший відсоток віддається інтонації та тону голосу.

А от вербальна комунікація – суттєво відрізняється від невербальної, вона передбачає точну словесну передачу повідомлення. Мовна сторона комунікації має ієрархічну структуру (від фонему до тексту й інтертексту) й виступає в різних стилістичних проявах (розмовна й літературна мова, діалекти й соціолекти, різні стилі та жанри) [2].

Німецька лінгвокультура має свої особливості, всім відомі стереотипи, етнічні портрети, які ядро виражаються у вербальній комунікації. Наприклад:

1. Чіткий порядок не тільки у повсякденному житті, а й умові (порядок слів у реченні).
2. Вираження поваги при звертанні, як до не знайомої людини, так і до сердечного друга.
3. Слова, які показують відданість роботі (офіційно-діловий стиль мовлення, прикметники, що позначають фізичну або розумову працю) присутні у 80% людей, які відносяться до німецької лінгвокультури.

Особливості невербальної комунікації в німецькій лінгвокультурі також можна простежити як у повсякденному житті, так і в специфічних сферах діяльності людини. Наприклад:

1. Махання рукою, лодоною до обличчя з права на ліво – означає, що адресат несе нісенітницю.
2. Якщо ваш співрозмовник витягує губи трубочкою, то це означає, що йому геть не цікаво і не зрозуміло про що ви говорите.
3. Швидке моргання очима означає, що ваш співрозмовник вас вітає [2].

Щоб правильно розуміти невербальну та вербальну німецьку комунікацію, треба досить чітко усвідомлювати культурні аспекти, адже саме вони мають прямий вплив на комунікацію. Слід зазначити, що це твердження стосується не тільки німецької, а й лінгвокультури усього світу [3].

Прослідкувавши все вище перелічене, можна сказати, що німецька лінгвокультура значно відрізняється від української чи англійської, хоча можна відслідкувати деякі схожі моменти.

Література:

1. Верещагин Е. М. – Костомаров В.Г. Язык и культура, – М.: Индрик, 2005. – 1038 с.
2. Ольхович О.В. – Невербальна комунікація як складова міжкультурної компетентності –Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, – м. Тернопіль – 2009, – 8 с.
3. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів, 2001, – 136 с.

САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСОБИСТОСТЕЙ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЗА ДОПОМОГОЮ ФОТО ЯК ЕЛЕМЕНТУ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Шульга О. В.
ЛН-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

В цій статі я проаналізую декілька типів фото в соціальних мережах в площині їх комунікативних функцій.

Фото, як і будь-який паралінгвістичний (немовний) засіб комунікації – є джерелом інформації. Люди, викладаючи фото в соціальну мережу, навмисно чи ненавмисно викладають у них зміст, який реципієнт несвідомо зчитує та робить власні висновки.

У Техаському університеті в Остіні (США) проводився експеримент групою дослідників, який дав право стверджувати, що людина може досить точно вгадати риси характеру незнайомця за фотографією. В експерименті брали участь 135 людей. Кожного фотографували в двох позах: серйозній (як на документи) та звичайній. Потім кожному було запропоновано оцінити фото незнайомця за певними критеріями. Люди, які розглядали «серйозні» знімки, в більшості випадків давали правильні відповіді у категоріях: екстраверсія та самооцінка. А ті, хто розглядав знімки людей у звичайній позі, дали правильні відповіді майже по всім категоріям, окрім політичної орієнтації. Було доведено, що ми оцінюємо людей за двома типами ознак: статичні (зачіска, одяг, форма черепа) та динамічні (жести, міміка). При цьому динамічні ознаки дають нам більш чіткий психологічний портрет людини, аніж статичні [1].

Дослідимо «підтекст» найбільш типових фотографій в соціальних мережах:

- Фото за робочим місцем – «я задоволена своєю роботою». Такій людині важливо показати, що вона професіонал високого рівня та займає важливу посаду. Це часто комунікабельні, відкриті люди [3].

- Фото з дитинства – «я хочу повернутися до дитинства». Цій людині не вистачає турботи та любові, вона хоче не мати «дорослих» проблем. Іноді це може свідчити про інфантильність особистості [2].

- Фото в домашніх умовах – «я така, яка є». Такій людині немає чого приховувати, їй не важливо що про неї подумають інші [2].

- Селфі (автопортрет) – «мене не може бути багато». Про гіпертрофовану потребу у визнанні оточуючих свідчить профіль переповнений селфі. Така людина зациклена на собі та самозакохана [3].

- Фото в компанії – «Я частина чогось». Такій людині приємно усвідомлювати що вона належить до спільноти, але в реальному житті вона часто відчуває себе самотньою [3].

- Фото закоханих – «Я не самотній, я любима, я потрібний і цінний» [3]. Таке фото демонструє серйозність намірів людини, сприйняття її партнера як невід'ємну частину свого життя. Або інший варіант: людина боїться втратити те, що має. Вона не впевнена в собі і не вірить що заслуговує на взаємність [2].

- Фотографія своєї дитини – «Я мама, це велике досягнення у моєму житті» [3]. Така людина, за думкою психологів, повністю присвячує себе дитині, відкладаючи свої потреби на другий план. Це також може означати: втрату себе як особистості та нереалізованість у кар'єрі [2].
- Фото на тлі предметів розкоші – «Я багатий». Людина, викладаючи таке фото, хоче підкреслити свій соціальний статус, показати свою успішність (часто уявну чи бажану). Така людина схильна до хизування та перебільшування [3].

Отже, можна зробити висновок, що будь-яке фото виступає засобом невербальної комунікації, тобто несе певну інформацію про особистість. Крім того, джерелом інформації є не лише статичні ознаки, які в більшості випадків очевидні (наприклад: стильний одяг – добрий смак), але й динамічні, які на підсвідому рівні утворюють чіткий психологічний портрет людини.

Література:

1. Про що розповідають фото в соцмережах [Електронний ресурс] / "Tutkatamka". – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tutkatamka.com.ua/nathnennya/psihologiya/pro-shho-rozpovidayut-foto-v-socmerezhaх/>.
2. Про що розповідає аватарка в соціальній мережі? [Електронний ресурс] / Senfil. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://senfil.net/index.php?newsid=239>.
3. Читання характеру людини по фото [Електронний ресурс] / Senfil. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://senfil.net/index.php?newsid=196>.

IMAGERY OF PHRASEOLOGICAL UNITS BASED ON FRENCH LANGUAGE

Iryna Yuts

*Foreign Languages Department, group 252
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University*

Phraseological imagery is one of the most important features of phraseological units as verbal signs. Imagery is the factor causing occasional transformations of phraseological units. The features of figurative foundations largely determine the character of occasional transformations of phraseological units.

Keywords: phraseological unit, occasional phraseology, methods of occasional transformation of phraseological units, figurativeness of phraseology.

It is quite easy to establish a connection between the literal and figurative meaning of some word combinations, meanwhile others require a special study of their origin. Such expressions include, for example, a figurative comparison *avoir le visage comme le coin de la rue* – to have a disgruntled expression on one's face or a phraseological unit *etre un chique-guenille* – to grumble, to nag.

Mostly this happens due to the fact that the word-combination dates back to a rather remote period of time, and it is rather difficult to trace the creation of an image.

Very often a literal meaning cannot be determined, for one or more of its components mean concepts that have become obsolete. The expression *c'est le bouquet* (this is too much) is formed from the outdated meaning of the word bouquet - tree branches, which, according to ancient French tradition, were used to decorate the roof of a newly constructed house or building to attract luck. Another expression *une politique de bout de chemin* (short-sighted policy) hints at the once popular practice of politicians to build small sections of the road to the villages that voted for predominant party, and leave others with nothing [5].

The degree of imagery of the phraseological units with the color component largely depends on the nature of the relationship of color and object. This relationship is very often universal, since

the basic phenomena of the nature and life of people, in general terms, are universal. Factors of cultural and technological globalization also play a significant role in the universalization of the perception of color designations. Stable relationships of color and object contribute to the formation of universal associations of a particular color with the corresponding gamma of sensory perception of the object by man. This fact influences the semantics of phraseological units and makes it sufficiently transparent, facilitating the sense perception of the phraseological units with the color component [1]. From this point of view, we can talk about the traditional, universal perception of color components, which contributes to the emergence of many international phraseological units. For example, white stands for light, pure (literally or in relation to a paper), kind; black - gloomy, pessimistic, evil, treacherous; red - indignant, angry, confused, fierce; green - young, innocent, environmentally friendly, close to nature, also evil, indignant, which is associated with a change in skin color when expressing feelings; blue, - everything related to the sky, water resources: heavenly, dreamy, clean; pink - optimistic, naive, young, inexperienced [3]. The color components in the phraseological units may function as adjectives, adverbs, or nouns. Regardless of this, the universality of color perception is an important factor in understanding the basic semantics of such units. For example: *voir tout en rose* - be optimistic (the color component "en rose" is an adverb); *magie blanche* (a component of the color "blanche" - an adjective) - the magic of good spirits; *vie grise* (a component of the color "grise" - an adjective) - a colorless, boring life; *s'enfoncer dans le noir* (color component "le noir" - noun) - to plunge into melancholy; *être dans le bleu* (a component of the color 'le bleu' - a noun) - to be insecure, fly in clouds, etc. Phraseological units with a clearly expressed universality of the relationship of color and object are distinguished by the lowest degree of imagery, because their semantics are sufficiently transparent and do not require understanding features of national realities [2].

Phraseological units with a color component, based on contrasting or comparing two colors, are characterized by a high degree of imagery in any type of utterance. In such case, the two components of color, when opposed to each other, are associated with the concept of contrast or uncertainty. Especially often this applies to colors such as "white" and "black". So, for example, by contrasting the components of the color "white / black" phraseological units "*l'un dit blanc, l'autre noir*" (to differ in opinions), "*passer du blanc au noir*" (change one's opinion, to be frivolous) realize the idea of contrast in different versions. In the structure of phraseological units, two color components with similar characteristics, such as "bleu / blanc" (white / blue), are possible, which enhance its imagery, underlining the meaning of "clean" and denote "impeccable reputation" [4]. Thus, as our researches have shown, the degree of imagery of the phraseological units largely depends on the nature of the relationship between color and object and the type of relationship between the components of the phraseological units, based on the use of various stylistic techniques. The least imaginative are phraseological units in which the color component implements stable associations based on the universal nature of the relationship of color and object and on metonymic transfer, in which the main function of the phraseological units with the color component is the nominative-communicative function. To phraseological units with a color component having a high degree of imagery, it is possible to classify all the phraseological units, whose components are based on metaphoric transfer and on the antithesis.

Literature:

1. Charles Bally. French stylistics. Moscow: Librocom, 2009. - 398 p.
2. Maslova V.A. Cultural layers in phraseological units in discourse practices. M.: Languages of Slavic Culture, 2004. - p. 69-73.
3. Cherdantseva T.Z. Language and its images: essays on Italian phraseology. Moscow: Publishing House of LCI, 2010. - 168 p.
4. Shansky N.M. Phraseology of the modern Russian language. Moscow: Higher School, 1985. - 160 p.
5. Laurent Jenny. Les figures de rhétorique. Université de Genève, 2003.

МОВА І КУЛЬТУРА. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

*Яким Наталія
Міжнародний бізнес, ФМЕВ
УЖНУ*

Існування та розвиток сучасного світу супроводжують глобалізація та інтеграція. Глобалізаційні процеси здійснюють вплив на всі аспекти людського існування, підживлюють розвиток науки, техніки і змінюють тенденції розвитку суспільства загалом. Мова, у свою чергу, виступала і виступатиме інструментом, за допомогою якого людина може комунікувати і передавати свій досвід молодому поколінню. Особа визначає свою приналежність країні користуючись мовою, де остання функціонує.

Культура підкреслює індивідуальність та неповторність кожної нації. Вона формується у процесі історичного розвитку держави, при зміні державного ладу та територіального устрою. Культуру складають традиції та менталітет народу, його релігійні вірування та духовні настанови. Ступінь розвитку культури визначає якість та рівень життя суспільства.

Мова і культура народу тісно пов'язані між собою, це складові одного цілого, які з кожним днем зазнають нових деформацій та доповнень. Міжкультурну комунікацію можна визначити як процес обміну інформацією та досвідом між групами, або окремими особами які є носіями різних культур. Вона стала підґрунтям для початку розвитку всесвітніх інтеграційних процесів.

Проникаючи в іншу культуру, контактуючи з іншими народами, людина вносить зміни у своє власне життя, а з часом така новизна поширюючись, стає рушійною силою для подальшого прогресу цілого суспільства. Але, проаналізувавши історичні події, знання набуті багатьма роками, можна дійти висновку, що розвиток не завжди відбувається тільки в позитивну сторону, тож руйнуючи старі звичаї обов'язково потрібно оцінити яку користь чи які наслідки будуть мати нові.

Країни різняться рівнем свого розвитку, хтось знаходиться на піку слави та економічного розквіту, хтось намагається вийти з глибокої кризової ями. Так країни що розвиваються користуються досвідом розвинених, позичають нові прийоми управління державним апаратом, підходи до стимулювання економіки, та шляхи культурного піднесення.

При культурній комунікації здійснюється обмін духовних цінностей, кожна цивілізація приймає нові знання, уміння для свого удосконалення, і віддає власні для освоєння та вивчення їх світом. У такому процесі злиття культур зароджуються досконаліші форми мислення та пізнання навколишнього середовища, доповнюючи одна одну вони формують нову свідомість сучасної людини та підштовхують до подальших творчих пошуків.

Сучасність оперує надзвичайно великим об'ємом інформації і інтеграція культур заохочує людей самовдосконалюватися, навчатись новому, відкривати та створювати те, чого ще немає. Нинішнє інформаційне суспільство створило попит на освічених та талановитих особистостей, саме це стимулює всебічний розвиток індивіда. Людина яка володіє широким спектром знань має змогу розширювати свої можливості, позитивно впливати на культурний прогрес та хід історії своєї країни.

THE TRANSLATION OF IDIOMS

Якубець Крістіна
УЖНУ, ФМЕВ

Idiom is a phrase or an expression that has a figurative, or sometimes literal, meaning. An idiom is a commonly used expression whose meaning does not relate to the literal meaning of its words.

To illuminate the issue we need to explain some types of meaning at first.

Idioms and fixed expressions have got a vast territory in a way that they can include many cultural aspects such as religious beliefs, culture-specific items, superstitions, and different ideologies of the people from diverse societies and nations. Idioms are treated as figures of speech, which are defined in the Collins English Dictionary as “an expression such as a simile, in which words do not have their literal meaning, but are categorized as multi-word expressions that act in the text as units”.

A translator can not do any of the following with an idiom:

- a) Change the order of the words in it;
- b) Delete a word from it;
- c) Add a word to it;
- d) Replace a word with another; and finally

e) Change its grammatical structure (idem). Moreover, Carter classifies idioms as a type of fixed expression that include proverbs, stock phrases, catchphrases, allusions, idiomatic similes and discursal expressions [2, 66].

The possibility to translate idiom in the best way depends on the relation between units of SL and TL. There are 3 main methods of rendering idioms:

- If an idiom has exact meaning in the TL (denotative and connotative), we can translate it with help of equivalent.
- We translate with help of analogy if an idiom can be rendered in the TL, but it loses some part of denotative or connotative meaning.
- If an idiom has no equivalent or analogy in TL, we should translate it with help of other methods (e.g. explanation).

There are different ways of translation. Good translator should use all of them in different situations.

Equivalent renders not only the meaning of the idiom but also its emotions (positive, negative or neutral). It's the best way of translation idioms, but it can be used not in all cases. Examples:

- as cold as ice - холодний як лід,
- Augean stable (s) - авгієві стайні,
- the salt of the earth - сіль землі,
- swallow the pill - проковтнути (гірку) пілюлю.

Analogy refers the meaning but it has some differences. The words in SL and T1 may defer.

Examples:

- a drop in the bucket - крапля в морі,
- a fly in the ointment - ложка дьогтю в бочці меду,
- it is raining cats and dogs - ллє як з відра

When there is no equivalents or analogies we use describing method. It means that we explain an idiom. Examples:

- to rob Peter to pay Paul - віддати одні борги зробивши нові (взяти в одного, щоб віддати іншому),
- to burn the candle on both ends - працювати з раннього ранку і до пізнього вечора.

Antonymic translation is the rendering of positive sentence with help of negative or vice versa. Examples:

- to keep one's head - не втрачати голови,
- to keep one's head above water - не впасти в борги,
- to keep one's pecker up - не падати духом.

Calque is used to emphasize stylistic base of an idiom. Example:

- the moon is not seen when the sun shines (прислів'я) - коли світить сонце, Місяця не видно

Combine translation is the combinations of different ways of translating idioms. Example:

- carry coals to Newcastle - возити вугілля в Ньюкасл, тобто возити небудь туди, де цього і так достатньо (пор. їхати в Тулу зі своїм самоваром)

It's important to find idioms in the text for every translator. They can definitely change the meaning of the sentence or even passage. Sometimes it's easy to find them, sometimes they are hidden.

Literature:

1. Belfaqeeh N. Strategies for translating idioms and culturally-bound expressions within the human development genre. M.A. dissertation, University of Birmingham. / Belfaqeeh. // M.A. dissertation, University of Birmingham. – 2009.
2. Carter R. Vocabulary: Applied Linguistics Perspectives / 2. Carter., 1998. – (2nd edit).
3. Fernando C. Idioms and idiomaticity. Oxford / C. Fernando. // Oxford University Press. – 1994.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІЇ КОМІЧНОГО

*Янковська Ю.О.
156 пхф, ФІМ
УДПУ імені Павла Тичини*

Дослідники різних галузей знання неодноразово торкалися у своїх працях теми гумору і його значення. Внаслідок такого інтересу і з'явилася величезна кількість теорій гумору в таких сферах, як філософія, психологія, соціологія, лінгвістика, література, дослідження штучного інтелекту. Починаючи з робіт Платона і Аристотеля, дослідження комічного займали важливе місце в наукових працях лінгвістів, соціологів, антропологів, психологів і т.д. Комічне як явище, а також функції гумору розглядаються з різних точок зору: з позиції психології, філософії, логіки і тощо.

Античні уявлення про комічне і сміх поділяють і сучасні вчені. В. Пропп, наприклад, головною причиною сміху називає в основному відхилення від норми: «Ніщо прекрасне ніколи не може бути смішним, смішний відступ від нього. У людини є певний інстинкт щодо того, що він вважає нормою. Ці норми стосуються як зовнішнього вигляду людини, так і норм моральної та інтелектуальної життя» [4, с. 51].

Аналогічне визначення наводить М. Желтухіна, розрізняючи при цьому відтінки комічної оцінки: «Комічне – порушення норми, відхилення від норми. Звідси можна зробити висновок, що власне шкала комічної оцінки – це впорядковане положення орієнтирів комічної оцінки (видів комічного) відносно один одного в діапазоні між кванторами добре / погане і багато / мало» [2, с. 51].

Цікавий підхід до комічного З. Фрейда, який, як відомо, в своїх дослідженнях розглядає психологічну сторону питання, дотепність як соціальний процес, ставлення дотепності до сновидіння і несвідомого та розрізняє дотепність і комізм.

Залежно від того, з якої позиції розглядається явище комічного, різні вчені виділяють функції, які виконує гумор, і визначають його значення в комунікативному контексті. Незважаючи на багатоманітність підходів і думок про роль комічного, незаперечним є той факт, що сміх універсальний. М. Кулинич розглядає гумор як соціокультурне явище і виділяє наступні функції: естетична; комунікативна; катарсична; евристична; творча [3, с. 28].

Дж. Хей наводить класифікацію функцій гумору, засновану на дослідженнях, які проводилися різними вченими в Новій Зеландії: «Ця концепція передбачає, що кожна спроба пожартувати робиться з метою висловити солідарність з аудиторією і домогтися поваги й статусу в групі» [5, с. 716]. Дослідник виділяє основну і специфічні функції, які виконує гумор: 1) потреба встановлення контакту, відчуття спільності з співрозмовником (solidarity-based), 2) потреба домінування (power-based) і 3) психологічна потреба (psychological). Функція солідарності, як її описує Дж. Хей, дозволяє в атмосфері гумору і непримусованості ділитися спогадами, емоціями, досвідом, вказувати на відмінності і щось спільне. За допомогою функції, що базується на потребі домінування, вимальовуються межі допустимості, адресат підкреслює своє панівне положення. З огляду на дружню невимушену атмосферу в групі, в якій проходили дослідження, гумор слугував тут у функції вираження солідарності, а не прояву влади і домінування. Проте і тут Дж. Хей виділяє стратегії контролю, породження конфлікту, встановлення меж допустимості висміювання. Психологічна функція включає функцію захисту («to defend»), коли необхідно визнати свою ж помилку, недолік, слабкість і т.д. перш, ніж будь-хто інший це зробить, і функцію вирішення проблемної ситуації, пов'язаної або не пов'язаної з контекстом («to cope with a contextual or non-contextual problem») [5, с. 726].

А. Войткова в роботі, присвяченій комічному дискурсу і образу дотепної комунікативної особистості, розглядає праці таких дослідників, як К. Глінка, О. Дмитрієв, Д. Карнегі, В. Шейнов, і зазначає, що комічне може виступати в якості «форми критики», як «способу психологічного впливу, засобу встановлення контакту і передачі інформації», як інструмент «соціалізації, комунікації, групової та індивідуальної ідентифікації, диференціації або єдності». Тут же виділяється «захисна функція», розважальна («механізм регулювання емоціями»), «маніпулятивна функція» [1, с. 29].

Якщо говорити про класифікацію функцій комічного, то при розгляді робіт різних учених стає зрозуміло, що, хоча термінологія відрізняється, значення функцій при цьому залишаються незмінним. При цьому цікаво відзначити, що якщо одні функції мають односпрямований характер (звернені на адресата, або служать цілям адресанта), то інші носять характер взаємодії.

Отже, особливості та функції комічного можуть різнитися в залежності від типу дискурсу, в якому присутній комічний ефект. Те, яку функцію виконує комічне в тій чи іншій ситуації, багато в чому визначається самим контекстом (особливостями типу дискурсу), адресантом, адресатом, особливостями часу, а також національною та гендерною приналежністю.

Література:

1. Войткова А. Н. Остроумная коммуникативная личность в комическом дискурсе : гендерный аспект : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / А. Н. Войткова ; Иркутский гос. лингв. ун-т. – Иркутск, 2010. – 204 с.
2. Желтухина М. Р. Тропологическая суггестивность масс-медиального дискурса : о проблеме речевого воздействия тропов в языке СМИ : монография / М. Р. Желтухина. – М. : Ин-т языкознания РАН; Волгоград : Изд-во ВФ МУПК, 2003. – 656 с.
3. Кулинич М. А. Лингвокультурология юмораи: (на материале английского языка) : монография / М. А. Кулинич. – Самара : Изд-во СамарГПУ, 1999. – 180 с.
4. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха. Ритуальный смех в фольклоре (по поводу сказки о Несмеяне) : собрание трудов В. Я. Проппа / В. Я. Пропп. – М. : Лабиринт,

1999. – 288 с.

5. Hay J. Functions of Humor in the Conversations of Men and Women [Electronic resource] / J. Hay // Journal of Pragmatics / Department of Linguistics, Northwestern University. – 2000. – 32. – P. 709–742.

ЖЕСТИ ЯК ЗАСІБ СПІЛКУВАННЯ

*Яременко О.А.
ЛН-61, ФЛ
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в процесі спілкування люди передають інформацію одне одному не лише словами, а й мовою без слів, тобто мовою жестів. Тому за мету стоїть – розібратися у значенні основних жестів.

Жести – це рухи різних частин тіла, які супроводжують мову людини. Вони відображають справжнє ставлення до співрозмовника, обговорюваної події або предмету, висловлюють приховані наміри або бажання людини. Вони символічні й несуть багато інформації [1].

Жести можна класифікувати за різними принципами, але їх сенс від цього не змінюється. Вони допомагають зробити спілкування більш живим і емоційним, дають додаткову інформацію співрозмовнику. Залежно від функції, жести поділяються на групи:

1. Жести-ілюстратори – це жести повідомлення: покажчики (наприклад, жести вказівним пальцем);

2. Жести-регулятори – це жести, які виражають ставлення мовця до чого-небудь. До них відносять посмішку, кивок, напрям погляду, цілеспрямовані рухи руками;

3. Жести-емблеми – це своєрідні замітники слів або фраз в спілкуванні. Наприклад, стислі разом руки за манерою рукоштовкування на рівні грудей означають у багатьох випадках – «вітаю», а підняті над головою – «до побачення»;

4. Жести-адаптори – це специфічні звички людини, пов'язані з рухами рук. Це можуть бути: а) почісування, посмикування окремих частин тіла; б) торкання партнера;

5. Жести-аффектори – жести, що через рухи тіла і м'язи обличчя виражають певні емоції [2].

Існують також мікрожести: рухи очей, почервоніння щік, збільшена кількість миготінь на хвилину, посмикування губ та ін. До таких жестів відносять:

-**Жести оцінки** – почісування підборіддя; витягування вказівного пальця уздовж щоки; вставання і проходження (людина оцінює інформацію);

-**Жести впевненості** – з'єднання пальців у купол піраміди;

-**Жести нервозності і невпевненості** – переплетені пальці рук; пощипування долоні; постукування по столу пальцями; торкання за спинку стільця перед тим, як на нього сісти та ін.;

-**Жести самоконтролю** – руки за спиною, одна при цьому стискає іншу;

-**Жести очікування** – потирання долонь;

-**Жести заперечення** – складені руки на грудях; відхилений назад корпус; схрещені руки; доторкається до кінчика носа та ін;

-**Жести домінування** – різні помаху руками;

-**Жести нещирості** – прикривання рукою рота; доторкання до носа, що говорить або про брехню, або про сумніви в чомусь; поворот корпуса у бік від співрозмовника, "блукаючий погляд" та ін [3].

Отже, з дослідження можна зрозуміти, що жести надходять у формі «пропозицій» і точно говорять про дійсний стан, настрої і ставлення людини. Тож спостережлива особа може прочитати ці невербальні пропозиції та інтерпретувати їх.

Література:

1. Що таке жести і які вони бувають [Електронний ресурс] – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://mojaosvita.com.ua/psihologija/shho-take-zhesti-i-yaki-voni-buvayut/>
2. Міміка і жести як засіб спілкування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://poradka.in.ua/mimika-i-zhesti-yak-zasib-spilkuвання/>
3. Вербальні та невербальні засоби спілкування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://stud.com.ua/46957/psihologiya/verbalni_neverbalni_zasobi_spilkuвання/